Collegij Conuat.

Opus Anthonini archiepiſcopi Florentini ĩ theologia illũiatiſſimi. Jn ꝙ vtroꝙ iure exptiſſimi De eruditione Confeſſorum feliciter incipit.

Prologus

Defecerunt ſcrutantes ſcrutinio ait pſ. Scrutantes alioꝛum peccata ſunt confeſſoꝛes Scrutiniũ autẽ eſt inquiſitio facta ĩ confeſſione. Jn quo qꝛ multi confeſſoꝛes deficiunt nõ bene ⁊ ſufficienter ſe habentes in audiencia cõfeſſionis conſequent' deficiũt etiã ĩ ſe a gratia dei ⁊ multũ offendentes. Ne ergo deficiant ad ſui ⁊ alioꝛum ꝑniciẽ diligenter conſiderent ⁊ obſeruẽt q̃d ait Aug' in decre. de pe. diſ. vj. c. i. videlꝫ. Caueat ſpũalis iudex ut, ſicut non cõmiſit crimen nequicie ita nõ careat munere ſcientie. Judiciaria enim poteſtas hoc expoſcit ut quod habeat iudicare diſcernat. Diligens igiꝉ inquiſitoꝛ ⁊ ſubtilis ĩueſtigatoꝛ ſapienter ⁊ quaſi aſtute ĩterroget a penitẽte que foꝛte pꝛe verecũdia vellet occultare. Hec ille. Vbi tria inſinuat pꝛefatus doctoꝛ que requirũtur in idoneo confeſſoꝛe Et pꝛimo ẽ ut habeat auctoꝛitatem ſiue poteſtatem ſoluẽdi competentem. Secundum ut habeat ſcientiam ad huiuſmõi ſufficientem. Tertiũ ut faciat interrogationem de peccatis diligentem.

¶ De poteſtate confeſſoꝛis ĩ audiendo confeſſiones ⁊ abſoluendo. ¶ Capitulũ pꝛimũ.

Quantum ad pꝛimum ut habeas auctoꝛitatem audiendi confeſſiones. ſi es in oꝛdine mendicãtiũ reqꝛit

Jesu

Catal

¶ Primo ꝙ habeas licentiaꝫ a prelat̃ tuis non ſolū quo ad fratres ſed quo ad ſeculares.

¶ Secūdo ut habeas licētiā a ꝓprio ſacerdote eius qui eſt audiendus vel ſpecialem vel generalē. ſ. ꝑ preſentationē factam corā dyoceſano vel aliquod equalens ſcd̄m formam de ſepul̃. du. Et ex hac licētia non vales abſoluere habētes domicilia in alÿs dyoceſ̃. nec etiā hoīes illi⁹ dyoceſ̃. in qua preſentat⁹ es extra ipſam dyoceſim ſm̄ Fran. ⁊ Ab. et Anō. Nec vales abſoluē ab aliqua excōicatione maiore. non habendo aliā auctoritatē ſpecialem ſup hoc. ꝙ ſi hoc facis abſoluendo aliquē ab aliqua ſentēcia ſcienter vel ex ignorantia iuris ſentēciā excōicationis īcurris. a qua citra ſedē aplicā non vales abſolui. ⁊ hoc verū eſt de ſentencia iuris. ſec⁹ ſi abſolueres a ſnīa hoīs qꝛ c̄ꝫuis male faceres ⁊ ille nō eſſet abſolut⁹ non tn̄ ſnīam excōicationis īcurreres ſm̄ Pe. extra de priui. re. in Cle. Item ex tali licentia ſic habita non vales abſoluere a peccatis. quoꝝ abſolutio dyoceſano reſeruatur

¶ Et quia qui ſunt tales caſuſ circa hoc ſunt varie opinioneſ ⁊ aliqui plures ⁊ aliqui pauciores ponunt. Et in hoc multū ſtatur conſuetudini dyoceſiuꝫ vel dyoceſanorum. Ideo non firmiter inhereas ei quod dicitur de iſta materia in ſumma piſana quantum ad illos caſus expreſſos. Sed ut cauci⁹ ⁊ clarius procedas a dyoceſano queras quos caſus velit ſibi reſeruare quibus expreſſis de ipſis te nō impedias ſed ab omnibus alÿ̃s auctoritatem ſiue licentiam petas. Si ergo habes pre manibus caſum alicuius peccati ſolum a quo nō potes abſoluere ſi alias penitens eſt bene diſpoſitus abſoluas tu ab hÿs a quibus valeas. ⁊ de reſiduo mittas eū abſoluendum ad illum qui habet ſuper hoc auctoritatem vel tu vadas pro eo ad capiendum auctoritatem. Sed ſi reperis eum innodatum aliqua ſentencia excōmunicationis maioris a qua non potes abſoluere quia ſcilicet ſuper hoc non habes auctoritatem ſpecialem non abſoluas eum a peccatis niſi prius obtinueris abſolutionem excōicationis ab eo q pōt Quia ſcđm Tho. in. 4. di. 18 abſolutio ab excōicatione debet precedere abſolutionē a peccatis. qꝛ excōicatꝰ non pōt abſolui a pctīs cū non ſit particeps ſacramētoꝝ. Et idcirco cautū eſt ante īterrogationē de peccatis īterrogare de hijs ꝓpter que poſſis ſuſpicari cōfitentē incidiſſe ī aliquā ſentēciā ne videlꝫ audiēs pctā ⁊ nō valendo impendere abſolutionē ꝓpter impedimentū excōicationis remaneat ſcandaliſatus.

¶ Ab excōicatione aūt minori qua ſcilꝫ incurrit͛ participando precipue cū excōicatis ī caſu non conceſſo. nec tn̄ in crimine ꝓpt͛ qđ ille eſt excōicatꝰ. quia tunc ⁊ ipſe pariformit͛ eēt ligatꝰ. extra. e. Cōcubine. vales abſoluere ⁊ debes an̄ abſolutionem a pctīs. ¶ Perſonas aūt habentes domicilia extra dyoceſim vbi habes auctoritatē a dyoceſano ut poſſis abſoluē oportet ut vel tu vel ipſe ꝗ eſt audiendus ſuꝑ h̄ habeat licentiā ſpecialē vel generalē.

¶ Sacerdos vero ſecularis ſi habet bn̄ficiū vel eccl'iam q̄ habet curā aīaꝝ. eo ipſo q̊ ip̄aꝫ recipit. habet licentiā audiēdi ꝯfeſſiones ꝑrochianoꝝ illius eccl'ie ſolū ſine alia licētia ſpeciali non tn̄ ex ipſa licētia tali pōt abſoluere a caſibꝰ epō reſeruatis. nec etiā pōt audire ꝑrochianos aliaꝝ eccl'iarū. niſi habeat licentiā ab epō ſuꝑ h̄ ul' alio qui dare poſſit. aut ip̄e penitens hēat licētiā ut poſſit ꝯfiteri. ⁊ hoc ſiue ab epō. ſiue a ſuo ꝑrochiali ſac̉dote. ut dic͛ Hoſtieñ. in ſumma. ¶ In articulo tn̄ mortis poteſt ꝗlibet abſolui a quolibet ſacerdote etiā non habēte ſuꝑ hoc auctoritatem vbi qui poſſet non adeſſꝫ ⁊ a quacūqꝫ excōicatōnis ſn̄ia etiā ap̄l'ice ſedi reſeruata. q̊ ad abſolutionem. ⁊ ab omni caſu peccatoꝝ ⁊ de quacūqꝫ dyoceſi exiſteret. Si tamē periculum euadit quantum ad ſn̄ias excōicatōnis oportet ꝙ ſe etiā repreſentet ei qui regulariter valet abſoluere. alias reincidit in eaſdem ſentencias. et hoc debes ei declarare.

Et q͂uis ex ſentencia excomunicationis ꝑpter iniectionē manuū violētā cui⁹ abſolutio eēt aplice ſedi reſeruata poſſet qs abſolui auctoritate epi ſui in quibuſdā caſibus extra articuluꝫ mortis. ut no. Innoč. ti. de excōicationib⁹ excōicatiōe ꝑma Iſtud tn̄ non eſt extendendū i abſolutione ab excōicatiōnib⁹ alijs aplice ſedi reſeruatꝭ ⁊ ſentencijs ab homine. Sed ſoluꝫ ꝑmittitꝛ in articulo mortis abſolutio hec ſm Inno. Sed multi doctores in hoc dicūt ꝯ Inno Sū de iſta materia habes diffuſe i iſta parte prima. C. zz. qd̄ icipit. Eos qui. ibi omnino videas. ¶ Et qꝛ qui ligat⁹ eſt non valet aliū abſoluere ideo ſi eſſes aliqua ſnīa irretit⁹ excōicationis maioris vel ſuſpenſionis. ⁊ huiuſmodi auctoritate conceſſa vti nō vales. Nō ſi ꝯtingeret vel ꝑ ignorantiaꝫ vel ꝑ iaduertenciā vel certam ſciam te aliquem abſoluere a q̄ non valebas ſine ſentēcia ſine peccato vltra pctm cōmiſſuꝫ teneris ſi vales ꝯmode. manifeſtare illi errorē ꝯmiſſum. cum apud eccliam militantē nō ſit abſolutus. Hoc tamen verum eſt ſi excōicatus eras notorie. ¶ Nam ſm ſpe. de pal. abſolutio ab occulte excōicato tenet ut habes infra i ſcd̄a parte de abſolutione. ꝑpter abſolutionē tn̄ a peccatis ſolū i caſu non cōceſſo ⁊ ſi grauitꝛ peccas ſnīam excōicationis vel aliam non icurreris. Dicūt etiā Inno Hoſti. et Guil. ꝙ qui ꝯfeſſus ē ei q de iure non habet bn̄ficiū puta ſymoniaco vel intruſo. et hmōi qn̄ hō ſcitur tenetꝛ iterꝫ cōfiteri ei qui poſſit eū abſoluere extra de pe. et re. Si eps li. vj. Sed regularitꝛ ſm Hoſti. debet qs ꝓprio ſacerdoti cōfiteri vel alteri de ei⁹ licentia. extra de pe. et re. Et de pe. diſt. vi. Placuit.

¶ Quis ſit ꝓprius ſacerdos. Capitulum ſecundum.

Est autem ꝓpri⁹ ſacdos. Papa q̄ ad oēs. Legatus q̄ ad eos q habent domicilū in terris ſue legationis. Epiſcopus quo ad eos q in ſua dyoceſi habent domicilium ⁊

non ſunt exempti. Sacerdos ꝑrochialis q̊ ad ſuos ꝑrochianos. ⁊ prelat⁹ ī eccleſijs ul' monaſterijs ſeu ꝯuentib⁹ exempti q̊ ad ſubditos ſuos. Jtē prelati ſ. patriarche. archiepiſcopi. ep̄i ⁊ alij exempiti prelati poſſunt ſibi eligere ꝯfeſſorem. ⁊ etiam Cardinales abſentes cauſa legationis. extra de pe. ⁊ re. Ne ꝓ dilatione li. vj. Qui tn̄ confeſſores electi nō pn̄t ipſū abſoluere a maiori excōicatione ⁊ ī caſib⁹ grauiorib⁹. extra de pe. ⁊ re. Si ep̄s li. vj.

¶ Quia igitur cōfeſſores īſtituti ī ordine ꝑdicatoꝝ ⁊ minoꝝ poſtqꝫ fuerit pn̄tati ꝑ ſuꝑiores ſuos dioceſanis ⁊ ab eis acceptati ſi ſine cauſa iuſta abſoluēdi licentiā dare recuſarēt dyoceſani ex Cle. dudū. de ſepul. pn̄t audire cōfeſſiones nō tn̄ ex h̄ abſoluere a caſib⁹ reſeruat̄ ipſis dyoceſanis. nec tenent̄ penitētes q volūt eis cōfiteri de illa dyoceſi petere licentiā a parochiali ul' alio. Quīmo eis inīt̄ ⁊ ꝯdicētib⁹. Et glo. h̄. que dicebat ꝯriū fuit tanqꝫ falſa condēpnata ꝑ Cle. quartā ī quodā priuilegio ordinis predicatoꝝ ⁊ minoꝝ. Et hoc ipſum tenet Jo. an. extra de pe. ⁊ re. Si ep̄s li. vj. nec tenet̄ etiā ſic cōfeſſus ꝓprio ſac̄doti cōfiteri ut ī extrauagāti Jo. zz. que incipit. Vas electionis. Poſſunt etiā dyoceſani ſine ꝑdicta ſolēnitate. ſ. pn̄tationis dare licētiam predictis religioſis audiendi ꝯfeſſiones ⁊ cōmittere iuriſdictionē eis ut placet ⁊ licentia data ſiue ꝑ pn̄tationē ſiue ꝑ aliū modū durat poſt mortē prelatoꝝ quouſqꝫ fuerit eccleſijs ꝓuiſum. ⁊ h̄ ex priuil'. Cle.

¶ Jtem ſm̄ Tho. in. 4. di. 17. Si ſubdit⁹ ſcit ꝓpriū ſacerdotē eſſe hereticū. aut ſollicitantem ad malū. aut fragilem ad peccatū qd̄ qs ei confitet̄ ⁊ ꝓnum vel ſi ꝓbabilit̄ eſtimatur. reuelatoꝛ ꝯfeſſionū. vel ſi peccatū de quo qs habet cōfiteri ſit ꝯmiſſum cōtra eū. Jn hijs et ſimilib⁹ qbus timet penitens ꝓbabilit̄ ex cōfeſſione ſibi vel ſacerdoti picnlū īminere. debet recurrere ad ſuꝑiorē vel petē licentiā alteri cōfitendi. quā ſi hr̄e nō pōt vel non poſſit idem iudiciū eſſet ſicut ⁊ de eo q nō habet copiā confeſſoꝝ. Jdem

tenent Ho. Al. et Inno. ⁊ ad-
uū̄t ɔsequent̄ ꝙ si necessitas i
mineret ⁊ aliū nō possit hr̄e cō
fiteaꝶ pc̄m i gn̄e sine eo de q̄
possit ꝑuenire malū ¶ Itē s̄m
Hosti. vagabūdi ⁊ q querunt
domiciliū q̄ se cōferāt pn̄t vbi
qꝫ cōfiteri. hn̄s tn̄ q valent ab
soluere ⁊ audire ɔfessionē. Et
s̄m eūdē qn̄ qs itraturꝰ ē iustū
bellū vel mare ⁊ deest ꝓprius
sacerdos pt̄ alteri cōfiteri sine
licētia. ¶ Itē s̄m Guil. ꝑegrini
romipete. negociatores ⁊ via
tores si ceperint perā ⁊ baculū
a ꝓpriis sacerdotibꝰ vel aliter
de licētia eoꝝ iter arripuerint
presumēdū ē eis data licentia
cōfitendi. Sed sine licētia iter
assumerēt n̄ pn̄t ɔfiteri alteri. s.
ut absoluātur nisi i necessitate
Idē Inno. ⁊ Hosti. Cui aūt de
beāt ordinarie ɔfiteri Cardina
les curiales reges ⁊ ꝑncipes ⁊
ꝑlati n̄ exēpti ⁊ canonci ⁊ ple-
bani vel clerici ⁊ qui habēt do
miciliū in diuersis dyocesibꝰ
vide i summa Hosti. de pe. et
re. ⁊ i summa Pisani. Cōfessor
3. et. 13. ⁊ in sequentibꝰ.

¶ De casibus reseruatis dyocesanis. ¶ Capitulum tertium

Isti sunt casus dyocesanis reser
uati. Et primo in sum
ma Pisani. ca. Con-
fessor. diciꝶ ꝙ Benedictus. xi.
declarauit quatuor casus esse
de iure. ⁊ quiqꝫ de cōsuetudi-
ne. ¶ Primꝰ peccatū clerici.
ꝓpter qd̄ icurrit irregularitatē
¶ Secūdus de incendiariis.
¶ Tertiꝰ de peccato vbi est i
dicēda solēnis pn̄ia. ¶ Quar
tus de excōicatione maiori.
¶ Quintꝰ de homicidio vo-
luntario. ¶ Sextus de viola
tione ecclesiastice libertatis.
¶ Septimus de violatione i
munitatis. ¶ Octauus de fal
sariis. ¶ Nonus de sortilegiis
quia illa extrauagans Benedi
cti vacat p Cle. dudū d sepul.
Ideo non possunt induci pro
iure comuni sed pie pn̄t credi
ꝙ scilꝫ vir sapiens ipse Benedi
ctus bene declarauit. dicit tn̄
postea ꝙ possunt episcopi in
suis ep̄atibꝰ prout eis videbiꝶ
expedire reſuare ⁊ multomagꝭ
cōsiliū synodale ⁊ ꝓuinciale.
Io. an. extra de pe. ⁊ re. ca. Si

epꝭ li. vj. glo. z. dicit caſus reſuatos. blaphemiā dei ⁊ ſcōꝝ ⁊ mr̄imoniū clādeſtine ɔtractū interdictum alias eccleſie eſſe dicit etiam ꝙ ſolet epiſcopus reſuare caſus omniū publicorum criminū enormiū. Oppreſſores filioꝝ cum ꝓpoſito vl' ex caſu. Caſus falſi teſtimonij per inrīj. Inceſtꝰ. corruptionis monialium. coitus cum brutis. cuiuſlibet ſortilegij. homicidij. et hijs ſimiliū ¶ Hoſti. in ſumma que dicitur copioſa ponit oēs predictos caſus ⁊ addit. Item de vicio contra natuuram et maxime cum brutis. Itē ſi ipſe epiſcopus audiuit ɔfeſſionem de aliquo peccato. ⁊ cōcludit ꝙ etiam de alijs enormibus q̄ conſuetudo generalis ⁊ ſpecialis epiſcopis reſeruat idem iudicium eſt. in quibus etiā epī aliquotiens mittunt peccatorē ad ſedem apl'icam enormitatē criminū ⁊ aliquotiens ad terrorem Guil'. Spe. ī ſuo repertorio vltra predictos caſus addit de verberantibus patrem ⁊ matrem. de deflorantibus virgines vi oppreſſas vel ſeductas. de baptiſantibus ꝓprios filios ſine neceſſitate. de tenētibus ad baptiſmū ſiue ad confirmationem ꝓprios filios ſine neceſſitate. de cōtrahente matrimoniū poſt votum caſtitatꝭ de ſymoniacis in quocūq; genere. d̄ fornicatione cū iudea vel ſarracena: de concipiente filium per adulterium quē vir credit filiū ſuū. de ꝓcurāte aborſum ī ſe vel alia. d̄ ɔtrahēte mr̄imoniū pꝰ ſpōſalia iur̄ firmata. de coeūte cū baptiſata ab eo. vel cuiꝰ ɔfeſſionē audiuit. de vſurarijs. de celebrāte ī altari nō ɔſecrato. vel ſine ornamēto. vel ſine idumēt'. de celebrāte nō ieiuno. ¶ In fine aūt ſic dic̄. Ponere tot caſus nihil aliud ē quā ſacerdotū ptātē reſtringere. Vn̄ breuiť dico ſacerdotes oīa poſſe ī occultis q̄ ad foꝝ pniālē q̄ ſpecialiť nō ſt̄ ī iure epīs reſeruata. ⁊ que nō ſunt ipſis ſacerdotibꝰ directe vl' ꝑ aliquā ɔſequētiā iterdicta ar. extra de iudi. Si ⁊. de ſen. exc̄. Nup. h̄ tn̄ fateor ꝙ vbicūq; graue delictum fuerit vel enorme ſuperioris eſt iudicium reqrendū vel etiam ꝓpť caſus nouitatē vel ambiguitatē.

Idem etiam fateoꝛ de omnibꝰ caſibꝰ ī qbꝰ ſic fieri ē ī qualibet ecclīa ꝯſuetū. Jo. de lig. in declaratione qꝫ fecit ſup decre. Omnis vtriuſqꝫ. dicit ꝙ fratres p̄dicatoꝛes ⁊ minoꝛes pꝰ qꝫ fuerint dyoceſanis pn̄tati poſſunt ab oībꝰ peccatis abſoluē exceptis tñ ep̄is reſeruatꝭ ī iure cōi. Probat aūt h̄ ſic. M. viijꝰ. ī ꝯſtitutione ſup̄ cathedrā de ſepul. Int̄ cetera de ꝯfeſſoꝛibꝰ. quātū ad fratres p̄dicatoꝛes ⁊ minoꝛes ſic dicit. Statuimꝰ et oꝛdinamꝰ auctoꝛitate p̄dicta. ut Magiſter p̄dicatoꝝ ⁊ miniſter minoꝝ gn̄alis vel aliꝰ de hoc ibidē p ꝯſtitutionē p̄dictā deputati ad pn̄tiam pꝛelatoꝝ p ſe vel p alios ſe cōferant ⁊ humilit̄ petant ut fratres q electi fuerit ad audiēdas ꝯfeſſiones ſubditoꝝ ſuoꝝ audire valeāt de licētia gr̄a ⁊ bn̄placito eorundē pꝛelatoꝝ ⁊ ſequit̄ ibidē īfra. Si vero pꝛelati hanc licentiā exhibere recuſauerit. Nos illā ex nūc cōcedimꝰ fratribus ſic electis de ap̄lice p̄tatis plenitudine. Ex q̊ ſatis dat̄ itelligi ꝙ conditoꝛ canonis magis ītendit ꝙ mgr̄i ⁊ ceteri pꝛedicti pꝛelatis eccleſie debitam reuerentiā ī hoc caſu exhibeant qꝫ ab eis dictā licentiā obtineant qꝛ ea ab ipſis nō obtēta firmiꝰ p iſtū canonē obtinet̄. Cōceſſa igit̄ hmōi licētia ⁊ obtēta oñdit papa q̄nta ſit auctoꝛitas q̄ ī foꝛo pn̄iali cōcedit̄ cū dicit p hmōi cōceſſionē nō ītendimꝰ fratribꝰ ipſis p̄tatē ob h̊ impendere ampliorē qꝫ ī eo curatis ſeu ſacerdotibꝰ pꝛochialibꝰ eſt a iure conceſſa. ſꝫ ſm̄ Guil̄. in repoꝛ. in Rubca. Sup qbꝰ ſit penitens ad ep̄m remittendus Sacerdotibꝰ pꝛochialibꝰ ē a iure ꝯceſſum ꝙ ī occultis q̄ntū ad foꝝ pn̄ialē poſſunt īponere pn̄iam de oī crimine exceptis caſibꝰ ep̄is reſeruatis ī iure ar. extra de iudi. At ſi clerici de ſen. exc. Nup. Et hec auctoꝛitas cōcedit̄ p ꝯſtitutionē dictā fratribꝰ pꝛedictis.

¶ De caſibus aūt p cōſuetudinē vel per ep̄os reſeruatꝭ q̊s Hoſti. ⁊ plures doctoꝛes ponunt cōiter.

¶ Idem Guil̄. dicit. Tot caſus ponere nihil aliud eſt qꝫ poteſtatem ſacerdotū reſtringere que tñ ē ſibi plenarie attributa. Vñ dico breuit̄ ſacerdoteꝫ oīa poſſe in occultis quantuꝫ ad forū pn̄ialē que nō ſunt ſpecialiter ī iure reſuata epīs vel que nō ſunt ipſis ſacdotibꝰ directe vel ꝑ aliquā ꝯſeq̄ntiā īter dicta. Hn̄t eni ſacerdotes prochiales ꝑtatē ⁊ iuriſdictionē ordinariā ſuꝑ ppl'm ſibi cōmiſſuꝫ extra de pe. ⁊ re. Oīs vtriuſqꝫ Et licꝫ epī poſſint ſibi reſuare certos caſus. 2. di. 3. Nouo teſtamēto. q tn̄ ꝯpetūt īferioribꝰ de iure ut dictū ē. tn̄ hāc ꝑtatē non hn̄t gn̄aliter ſeu ſimplicit' epī ſuꝑ eos ſm̄ Guil'. duran̄. niſi ī duobꝰ caſibꝰ. Pno°. directe ut cū aliqui fuerint legittime deꝓhenſi ꝙ merito ſint tali ꝑtate priuati. Alio°. ꝑ aliquaꝫ ꝯueniētiā ut cū talis caſus euenerit in q° ad vtilitatē cōmunē expediat ꝙ talē caſuꝫ ſibi r̄tineat ⁊ alit' nō. Probat h̄. 25. q. i ca. de eccl'iaſticis ſacramentis vel ꝓuilegijs vbi dicit Greg'. Si nr̄a defendimꝰ ita ⁊ ſingulis qbuſqꝫ eccl'iaſticis ſua iura ſeruamꝰ. Nec cuilibet gr̄a fauēte vltra quā mereat' impꝛioꝛ Nec vlli hoc ꝙ ſui iuris eſt ambitu ſtimulāte denegabo. xi. q. j. ꝓuenit di. Et ſic ex predict' ptꝫ qd tenendū ſit de caſibus q̄i infinitis reſeruatis ꝑ quedā cōſilia ꝓuincialia ⁊ ſynodalia poſt ꝓmulgationē iſtiꝰ ꝯſtitutionis que fere euacuāt totā poteſtatē ipſoꝝ fratrū ⁊ prochialiū cū ſit tn̄ vtriſqꝫ plēarie attributa a iure nec expediūt vtilitati ſubditoꝝ īmo ponūt eis laqueū in via ſalut'.

¶ Sed qd ſi aliqui vellent defendere ꝙ hmōi caſus eſſent rōnabilit' reſeruati quātū ad ipſos ſacerdotes prochiales cū de foro prelatoꝝ ſint ⁊ eoꝝ ordīationibꝰ ſint ſubiecti nūqd fratres predicti ſunt obligati ad hmōi caſus reſeruatos. dicendū ꝙ nō. Nam exempti ſunt nec ſunt ordinationibꝰ p̄latoꝝ ſubditi ut ext̄ de exceſ. prela. nimis p̄ua. ⁊ iſta ꝯſtitutio r̄mouet ⁊ caſſat oēs ꝯſuetudines ⁊ ſtatuta fc̄a ⁊ ordinata ꝯtra p̄miſſa ī ꝯſtitutione vel alicui premiſſoꝝ īfra ē. nos eteni. Cū igit' ꝯcedat' h̄ quantū ad foꝝ pn̄ialē fratribꝰ ipſis illa auctoritas quā habēt ſacerdotes prochiales a iure que ē ab oī crimine. except' tn̄ caſibꝰ epīs reſeruatis ī iure ut dictū ē. manifeſtū eſt ꝙ fratres predicti non tenentur ad hm̄oi casus ꝑ statuta ꝓuincialia ⁊ synodalia reseruatos. cū nō sint eoꝝ ordinationibus subditi ut dictū ē. imo negādo ne ip̄i fratres absoluāt ī casibꝰ reseruatꝭ ep̄is ī iure de oībꝰ aliīs concessisse videt̄ qꝛ vnū negādo alterū ɔcedēdo cōcessit. zh. dist. qualis. Nec possunt p̄lati hanc ɔcessionē reuocare nec etiā ꝺ falsare nō directe negādo eaꝝ dū ab eis petit̄ qꝛ negāᵒ. ipam firmiꝰ ꝑ istā canonē obtinet̄ ut ptꝫ ɔtio ifra eoꝺ si ꝺo ¶ Nec ꝓhibēdo īdirecte ꝑ aliquā senteciā uł̄ p̄ceptū ne prochiani eoꝝ ɔfiteant̄ eis. ut ext̄ ꝺ ꝓuil̄ quāto. ¶ Nec p̄ pretētionē multoꝝ casuū sicut dictū ē qꝛ h̄ fierit ī fraudē istiꝰ legis qꝺ fieri ñ debet ut extra de ɔces. p̄ben. ɔsti. ¶ Sileat ģ h̄ Jo. mo. qui dicit ꝙ si ep̄s pt̄ artare p̄tatē ordinariā curatoꝝ pōt multo magis artare extra ordinariā ipoꝝ fratꝝ. qꝺ ꝑ supiorē ɔceditur per inferiorem artari seu reuocari nō pt̄ ut ꝫ. zz. di. inferior. ⁊ in cle. de elect. romani. ¶ Ad Cōstitutionē aūt cle. ꝺ ꝓuil̄. rel̄. ubi dicit ꝙ religiosi ī casibꝰ sedi ap̄lice aut locoꝝ ordinariis reseruat̄ quemq̄ʒ absoluere nō presumāt. Rn̄dū est ꝙ itelligit̄ h̄ de reseruat̄ ī iure sicut ītendit ista ɔstitutio. Non aūt de resuatis ꝑ ɔsuetudines vel statuta alioꝝ prelatoꝝ qꝛ ista remouet papa ī ɔstitutōne prefata. Et ꝑ ɔsequēs ut videt̄ quicqd dicat̄ ꝑ antiqs uł̄ modernos doct. de talibꝰ casibꝰ ꝑ ep̄os reseruatis totū reuocat̄ ꝑ ɔstitutionē istā specialit̄ quātū ad dictos fratres. Si enim ɔstitutio posterior licꝫ ñ faciat mētionē de p̄ori ipam reuocare noscat̄ ꝺ ɔsti. lꝫ li. vj. multo mag̃ reuocare ꝺbet dicta doctoꝝ si ī ɔtrariū ꝓmulget̄ hoc Jo. de lig. Nota tñ ꝙ presupposita ista declaratione Joh. tanq̄ʒ vera non tñ possent ꝑ h̄ fratres p̄dicti absoluē a casibꝰ reseruat̄ ꝑ synodales vbi esset ānexa sn̄ia excōicatōnis qꝛ de iure cōi absolutio ab excōicatione ꝑtinet ad ep̄m. ¶ Itē. remanet adhuc res sat̄ dubia. q viꝺlꝫ sint casus q ī iure resuāt̄ ep̄is directe uł̄ ꝑ aliquā ɔueniētiā a qbꝰ aliīj uł̄ ipi fr̄es nō pn̄t absoluē f̄m eūdē Jo. ⁊ qꝺ vnꝰ dicit reſeruatū. alter dicit nō reſuatū. ⁊ iō tutior via ē ſi fieri pt ut ſernetᷣ qḋ dictū ē i pncipio ca. ¶ Itē ex tali licētia diſpēſatio uꝉ ꝯmutatio votoꝝ uꝉ iuramētoꝝ. ſm oēs ptinet ad dyoceſanos quedā tñ̄ ex hijs pape reſuatᷣ. ¶ Diſpēſatio aūt icertoꝝ quō uꝉ qñ ad epm̄ ptineat. vide īfra ī. 2. pte ī. ca. de reſti. ¶ Nō qḋ dicit Jo. an. ex ḋ offi. vica. c. l; ī glo. ꝙ ſi epꝰ dedit vicariū gn̄alē. ⁊ ī mādato expreſſit aliqḋ de iſtis ꝙ reqrītᷣ ſpēalis ſecuta gn̄ali clauſula ⁊ oīa alia q̄ p nos poſſumus ⁊ etiā ſi mandatū exigant ſpeciale. ſm Hoſti. ſatis videtᷣ ꝙ ſpecialia poſſit ad iſtar ꝓcuratoris. ut. j. ḋ ꝓcu. qd agēdū. Secꝰ ſi aliqḋ de ſpēalibꝰ nō fuiſſet expſſuꝫ. hec ibi. Qḋ vꝫ itelligēdū quantū ē de ꝟtute ꝟboꝝ ⁊ ī foro ꝯtēcioſo. Nā ſi ꝯſtaret de itentione ꝯcedentꝭ auctoritatē. etiā ſi aliqḋ ſpēale nō expmeret ī gn̄ali cōceſſiōe vꝫ ſpēalia cōceſſiſſe. 22. q. 5. būane. Et idē pt itelligi de licētia ſeu auctoritate data ab epō vel prelato ꝯfeſſoribꝰ.

¶ De peritia confeſſoris quā debet habere. ¶ Capitulū. 4

q

Quantum ad ſcōm debet ꝯfeſſor biē ſciam q̄ ſufficiat ad h̄ opꝰ debite exequēdū ut ſciat diſcnere iter lepꝛā ⁊ lepꝛā. qḋ multiplicitᷣ pt itelligi. Et pmo ſcias diſcernē iter pctm̄ cui ānexa ē aliq̄ ſnīa excōicationis vel iterdicti quo ad oēs. vel etiā ſuſpēſionis uꝉ irregularitatꝭ q̄ ad pſonas eccleſiaſticas. Et pctm̄ cui nō eſt annexū aliqḋ tale. ⁊ in pᵒ caſu. ſi ē excōicatio a iure ſiue cōi. ſiue pticulari ſynodaliū. remittas eū ad ſuū dyoceſanum niſi eēt caſus ſe. ap. reſuatꝰ. ¶ Si āt excōicatō ſit ab hoīe. tūc nō valet dyoceſanꝰ eū abſoluere niſi eā tuliſſet. ſ; remittas eum ad illū q tulit ſnīam. de hijs tñ̄ vide plenꝰ īfra ī tractatu ḋ excōicatōibꝰ. ¶ 2ᵒ. ſcias diſcernere intᷣ lepꝛā pcti mortalis. et lepꝛā pcti veialᷣ. ſaltē q̄ ad. ꝯia Nā veialia q̄dā n̄ ſſō neccitate ꝯfeſſiōis. ⁊ ideo n̄ ē neceſſariū ita iſiſtere iqſitioni ḋ nūero et circūſtātijs eoꝝ ſicut de alijs.

Et dico de illis venialibus ꝺ qbus claꝝ ē ipſa eſſe venialia. Nam vbi dubiū eſſet. an ſcilꝫ eſſet mortale aut veniale. ſiue ex ipſo actu in ſe. ſiue qꝛ confitēs neſcit ita declarare. ꝙ poſſit inde concluſio elici. tūc diligenti⁹ eſt īterrogādū. ¶ De lepra v̄o peccati mortalis ſcias tertio diſcernere inter leprā ⁊ leprā. i. īter vnā ſpeciē ⁊ aliā. Non enī ſufficit confiteri peccatū mortale ī genere. ſꝫ oportet. ꝙ confiteať in vltima ſpecie. ſm oēs doctores. Sed qꝛ circūſtantie peccati aliqn̄ variant ſpeciē ideo oportet etiā te ſcire ⁊ interrogare de circūſtātijs peccatoꝝ ⁊ maxime q̄ trahunt peccatū in aliā ſpeciē. qꝛ ille ſunt de neceſſitate confitende ¶ Circūſtantie aūt continenť ī hoc v̄ſu. Quis. quid. vbi. ꝑ quos. cur. quomodo. qn̄. Johannes in ſumma confeſſorum ſic exponit iſtum verſum. ¶ Quis. vtꝝ ſit maſculus vel femina. i. iuuenis aut ſenex. nobilis aut ignobilis. liber vł ſeruus. ī dignitate vel officio. cōſtitut⁹ vel nō. ſane mentis. vł īſanus. ſciens vel ignorās. clericus vel layc⁹. vel clauſtralis. cōſanguine⁹ vel extrane⁹ ⁊ ſimilia. ¶ Quid. vtꝝ hāc ſpeciē vel illā. ſ. fornicationē vel adulteriū. vtꝝ etiā ſit illud enorme. mediocre vel paꝝ. vtrum manifeſtū vel occultū. vtꝝ fetens ex cōſuetudine vel recēs. ¶ Vbi. vtꝝ. ſ. in loco ſacro vł nō ſacro. In domo dn̄oꝝ vel alibi. ¶ Per q̊s. ſ. mediatores vel nūcios. qꝛ oēs tales ſť participes criminis ⁊ ipſe ē obligatus ꝓ pctis eoꝝ. ¶ Quib⁹. i. cū qb⁹ ꝓ quib⁹ ⁊ contra quos peccauit. ¶ Cur. i. quali itētione hoc fecit. ⁊ quali temptatione īduct⁹. ⁊ vtꝝ ꝑuenit ipſe temptationē vel fuerit preuentus ab ea. vtꝝ ſponte vel coact⁹ vel quali coactiōe. vtꝝ aīo ludendi vel nocēdi. ¶ Quō. i. de modo agēdi vel paciēdi dicat ipſe peccator. ¶ Qn̄. i. dieb⁹ feſtiuis ieiunioꝝ vł alias vtꝝ an̄ pn̄iam acceptā vł poſt frangendo eā quia maior īgratitudo eſt. Sed ⁊ circūſtātias notabiliť agrauātes peccatū etiā ſi nō mutent ſpeciē. tutius eſt dicere. precipue aūt īterrogandum eſt de circumſtantia

¶ Cur.i.quo motu vel fine fecit. q̄ꝛ illud aliq̄n variat ſpeciē cū moꝛtalia trahant ſpeciem a fine. vñ qui mechať cū muliere ut auferat ei ſua. magis cenſendus ē fur q̄ꝫ mech⁹. Quis etiā mechia ibi ſit. Sed etiā q̄ñ nō mutať ſpecies multū hēt agrauare vel alleuiare talis circūſtantia p̄e ceteris. ſ. cur. Nam ſcd̄m Thomā in. 4. diſ.16. Oēnis circūſtantie que nō mutāt ſpeciem peccati non ſint de neceſſitate ꝯfitende. tutius tamē eſt eas confiteri ut dictum eſt. ut vbi gratia. Si furtū faciendo multū vel parum abſtulit. Si rixando leuiter vel acriter vel atrociter ꝑcuſſerit ⁊ huiuſmodi. ſicut dicit Petrus i. 4. di.17. Non tñ neceſſe ē ad qđlibet peccatū etiā moꝛtale de omnib⁹ dictis circūſtancijs interrogare. ſed plus ⁊ min⁹ ſecundū peccata ⁊ ipſas circumſtantias. Alleuiātes etiā circūſtātias aliq̄n ut dicit Pe. in. 4 bonū eſt dicere. pꝛecipue q̄ñ poſſet oꝛiri ſcandalū in mente auditoꝛis ex taciturnitate eius dicit aūt Tho. in quadā Ep̄la q̄ circūſtantie que trahūt peccatum ad aliud genus. de neceſſitate ſunt ꝯfitende. ⁊ dicūť ille que habēt ſpecialē repugnantiā ad aliqđ pꝛeceptoꝝ diuine legis. Sicut furtū ſimpliciter repugnat huic pꝛecepto. Non furtuꝫ facies. Si ꝟo fiat furtum ī loco ſacro ex circumſtantia illi⁹ loci habet repugnantiā ad illud pꝛeceptū qđ ē de veneratione ſacroꝝ. ⁊ ſic additť noua ſpecies peccati et ſic de alijs. Et in fine dicit q̄ illud qđ dicit circūſtantias nō trahentes peccatū in aliud genus peccati nō eſſe de neceſſitate cōfitendas nō eſt referendū ad numeꝝ quē aliquis confitetur ſi poteſt q̄ꝛ non eſt vnū ſed multa. ¶ Scias etiam. 4. diſcernere inť lepꝛā ⁊ lepꝛā. i. īter vnū peccatū ⁊ aliud q̄ ad numeꝝ ne facias de centū vel mille peccať vnā lepꝛā videlꝫ non interrogando de numero ſeu quot vicibus cōmiſit aliqđ moꝛtale de quo confiteť. Et ſi dicit ꝓpter multitudinē iterationis ſe ñ recoꝛdari nō ē ſubito dimittēdū. ſed inſiſtendū quāto tp̄e ſtetit in illo vicio et quā freq̄nť iterabat infra illud tēp⁹ utputa quotiens in menſe vel ebdomada ut ſic poſſit haberi numer⁹ illius peccati. ⁊ ſi non punctualiť ſaltem ſcđm aliquā ꝯpationē. ⁊ tñ declarandū eſt ſibi ne dicat plus q̄ꝫ habeat ī ꝯſcientia ſua ſub occaſione. ut inde ſit magis ſecur⁹ dicendo plus q̄ꝫ min⁹ ut multi faciūt. et non bñ. ¶ Scias vltimo diſcernere īter lepram ⁊ lepram l. inter leprā peccati. cui eſt annexa aliqua obligatio ſatiſfactionis vel reſtitutionis. ⁊ leprā vbi non eſt aliqđ tale. Nā in primo caſu vltra pctm̄ de q̊ debet dolere. oportet īſiſtere ⁊ īterrogare ſi eſt paratus ſatiſfacere. Nam vbi non habet prepatū animū ad ſatiſfaciendū ſi poſſet non eſſet cōtritus ⁊ ꝑ ꝯſequēs non deberet abſolui. De iſta vero materia ſcꝫ ſatiſfaciendi ⁊ reſtituendi que valde difficilis eſt ⁊ intricata habeť in fine ſecūde parť vbi aliquid dici poterit. ¶ Item ſi ꝯfeſſor circa hmōi ⁊ alia difficilia non eſt ita perit⁹ ꝙ per ſe ſciat nodos diſſoluere. ſaltem ſciat dubitare đ hmōi. ⁊ ſic cōſiliū querere a ꝑitiorib⁹ nulla facta expreſſione ꝑſone cuius ꝯfeſſionē habet pre manibus nec quocūqꝫ ſigno vel verbo ipſum prodat niſi penitens ſup hoc expreſſam ſibi daret licentiam nam q̄modocūqꝫ directe vel indirecte ſcienť vel īaduertenter manifeſtaret tale pctm̄ non habita licētia grauiter delinqueret. non tñ pena q̄ taxať extra de pe. et re. oīs punireť. niſi in iudicio de h° cōuincereť ſed arbitraria eſſet hmōi pnīa iniūgendam. Et notandum ꝙ circa ſcientiā ꝯfeſſori neceſſariam ſic dicūt doc. Tho. in. 4 diſt. 17. in expoſitione lr̄e. hec ſcientia ⁊ ſi non ſit maior. tamē tanta debet eſſe ut ſciat diſcernere inter peccatū ⁊ nō peccatum. ⁊ peccatū mortale ⁊ veniale. Et ſi in aliquo eſſet dubitatio poſſet recurrere ad diſcretiores. Al. in. 4. di. 17. dic̄ ꝙ ſacerdos non teneť ſcire niſi in cōmuni q̄ ſint capitalia et q̄ ſint mortalia cōīa ⁊ q̄ venialia ex genere. Sed hec neſciens ſic idē dicit puto peccat mortaliter ī audiendo. ⁊ eū inſtituens plus peccat q̄ꝫ ipſe. ⁊ eum ꝑmittens inſtitutū miniſtrare ſi ſua inter eſt talem pꝛohibere. Item dicit ꝙ in ꝑplexis queſtionib⁹ ſacerdos ꝓchialis eccleſie debet ita diſcretus eſſe ut talia difficilia ſciat nec ꝓcedendũ in eis ſine ſupioꝛis conſilio vel auctoꝛitate. Heinric⁹ ď oꝛdine pꝛedicatoꝝ ĩ quodã q̇olibeto querẽs vtꝝ cõfeſſoꝛ teneat̃ ſcire de oĩb⁹ que dicũt̃ ſibi in cõfeſſione ſiue moꝛtalia ſiue venialia. Sic dicit diſtinguendo. peccata ſint ĩ duplici genere. Quedaꝫ ſunt peccata qꝛ ꝓhibita. que ſi non eſſent ꝓhibita nõ eſſent peccata. ut ſꝫ oĩa que ſunt mere de iure poſitiuo. ut audire miſſam in die dñico. Confiteri ſemel ĩ anno ⁊ cõmunionẽ recipere ⁊ hmõi. Et talia tenet̃ quilibet ꝯfeſſoꝛ ſcire niſi habeat cauſam rationabilem que eum excuſet̃. ut ſi foꝛte tempoꝛe ꝓhibitõnis erat in carcere vel in terra longinqua. ¶ Alia ſunt peccata non quia ꝓhibita. ſed quia ſunt de natura ſua mala. Etiam ſi non ꝓhiberentur. ⁊ hoꝝ peccatorum quedam ſunt capitalia. et tenet̃ ea quilibet cõfeſſoꝛ ſcire ad minus in generali. ſcilꝫ que ſunt ſeptem peccata capitalia. ſcilicet ſuperbia. auaritia ⁊ ceť. Hec enim ſunt quaſi elementa ⁊ pꝛincipia que de neceſſitate ſcire opoꝛtet. Quedã aũt ſunt ſpecies capitalium ut illa que recipiunt hoꝛum pꝛedicationum. ut foꝛnicatio. ebꝛietas ⁊ huiuſmodi. Foꝛnicatio enim quedam luxuria eſt. Ebꝛietas vero quedam gula. Et hoꝛum peccatoꝛum que ſunt ſpecies quedam ſunt que ĩpoꝛtant malum de ſubſtantia ſui actus eo ꝙ ſtatim nominata habent annexum malum. ut foꝛnicatio. Et de talibus confeſſoꝛ ſcire tenetur. vtrum ſint moꝛtalia vł non. Quedam autem de ſubſtantia ſui actus non habent defoꝛmitatem. ſed ex libidine facientis. ſicut cognoſcere vxoꝛem pꝛopꝛiam quod non eſt in ſe peccatum. poſſet tamen eam cognoſcere maritus cum tanta libidine. ꝙ eſſet moꝛtale. ut ſi eam cognoſceret etiaꝫ ſi non eſſet ſua. Et de talibus non opoꝛtet ꝙ confeſſoꝛ ſciat vtrũ ſint moꝛtalia vel non. qꝛ nec confitens frequenter ſcit.

Alia ſunt peccata que ſunt filie pctoꝝ capitaliū ut illa peccata quoꝝ fines terminanť et reducunť ad fines capitalium ſicut dolus ⁊ acqſitio pecunie aut alteri⁹ rei iniuſte. Et de talib⁹ peccatis frequenť opiniones ꝯtrarie ſunt īter doctores Et de talib⁹ nō teneť ſimplex curat⁹ non ordinari⁹ ſcire vtꝝ ſint mortalia an non. Curatus aūt ordinari⁹. ſicut ē Ep̄s vel Archiep̄us ⁊ ceteri alij ſupiores prelati ordinarij. tenentur ſcire qꝛ ipſi ſunt purgatores et tenēť alios purgare. ꝑficere et illuminare. ⁊ ideo tenēť nouū ⁊ vet⁹ teſtamētū ſcire. hec ille ¶ Durandus ordinis minorū in ſua ſum. ꝯfeſſoꝝ li.i. parte.i. diſ.i. dicit. ſi deficit ſacerdoti ſciētia qꝛ ſcilꝫ neſcit diſcernere inter mortale ⁊ veniale vel qꝛ cōfitens ītricatos caſus habet ⁊ cōfeſſor ſimplex. ſic ē iteranda confeſſio. niſi forte ꝯfitens iuris ſit perit⁹ ⁊ ꝯfeſſorem ſup ħ inſtruat. Idē dicit ꝙ qͦtiens confeſſor ſe ingerit ad ꝯfeſſiones audiēdas totiēs ſe offert ad reſpondendū de qͥlibet ⁊ interdum de caſibus inopinatis et alias inauditis ⁊ de queſtionibus valde perplexis. Et idem.i. debet confeſſor diſcernere inter pctā ⁊ differentias pctoꝝ. vnde ſcire debet vtꝝ ea que penitēs ſibi exprimit ſint peccata vel non. ut de bellis principū. ⁊ de tallijs et exactionib⁹ eoꝝ ⁊ cōtractib⁹ mercatoꝝ. vtꝝ ſint liciti vel illiciti. Et ꝑ hoc ſciat utꝝ ꝓhibē debeat confitentē vel ſuſpendere a cōmunione. aut licentiare. utꝝ teneať ad reſtitutionē an non. Nam cum preceptū ſit ſemel ī anno confiteri ⁊ cōmunicare. ſi cōfeſſor ꝓhibeat illū a cōmunicatione q non habet mortale. qꝛ forte iudicat illicitum qđ eſt licitū. vel ſi licētiat nō licētiandū. qꝛ forte iudicat licitū qđ ē illicitū. tam ꝯfeſſor quā ꝯfitens ambo in foueā cadunt. niſi forte ꝓbabilis ignorantia eū excuſet. puta ſi habꝫ aliquē doctorē in iure autenticū ⁊ famoſum cui⁹ opinionē īnitiť vn̄ ſi confeſſor non eſt expertus in caſib⁹ ita ut ꝑ ſe nec ſciat iudicare nec dubitare nouit cū ꝑiculo aīe ſue audit confeſſiones. Sed ⁊ illi qui ſciunt imperitiam eius pereunt. nisi iterato ꝯfiteant̃ homini scienti de pe. di. j. Quem penitet.

¶ De iterrogationib⁹ fiendis a confessore. ¶ Capitulũ. h.

Quantum ad tertiũ debes secũdũ Aug. iterrogare diligenter de peccatis. ¶ Querit Ray. in summa sua an iterrogationes sint fiende a ꝯfessore. ⁊ rñdendũ est. ꝙ sic. dũmodo discrete fiant. de pe. di. 6. Qui vult. extra de pe. ⁊ re. Ois. Et ut diligenti⁹ possis circa hmõi ꝓcedere debes pͦ ꝯsiderare tria. que ponit Tho in. 4. ¶ Primũ est ut interrogent̃ ipsi penitẽtes. nõ oẽs de oib⁹ peccatis. h̃ enĩ inutile eẽt ⁊ aliqñ dãpnosũ. sꝫ ꝓcipue dẽs ĩterrogare de illis peccat̃ que ꝯsueuerũt repiri in hoib⁹ illius ꝯditionis stat⁹ etatis patrie et hmõi. que ut meli⁹ valeas facere. ideo a ꝓncipio ĩterrogare debes de ꝯditione ⁊ de patria ⁊ de exercitio ⁊ hmõi an etiã sit ꝯiugat⁹ vel nõ. De alijs aũt peccatis plus vel min⁹ põt interrogari. secundum qualitatem vite quã audis ex ipso penitente. ¶ Secundũ ẽ ut iterrogent̃ ipsi penitẽtes a remot̃ de ipsis peccatis ⁊ non subito specificet̃ modus peccati. ne si nesciebat addiscat ⁊ inducatur ĩ temptationẽ. sꝫ ĩ genere ĩterroget̃ de specie. ut ꝟbi gratia. Si ĩterrogat⁹ fatet̃ se ꝯmisisse vnũ peccatũ luxurie ĩterroget̃ vlteri⁹ cũ quib⁹ ⁊ sic ꝓcedẽdo vlterius. ¶ Tertiũ est ꝙ precipue circa vicia carnalia non descẽdat̃ nimis ad ꝑticulares circũstantias q̃ non sunt de necessitate ꝯfessionis qꝛ h̃ est sibi occasionẽ temptationis dare. ⁊ ipsum penitentẽ q aliqñ ĩterrogat talia ad ĩuentionẽ peccatoꝝ docere ac etiã talia cũ referant socijs ⁊ in plateis ⁊ vicis inde sequat̃ derisio sacramenti. ⁊ confessoris ⁊ scãdalũ ⁊ mala suspicio. ut ꝟbi gratia. si fateat̃ vir cognouisse vxorẽ suã vel aliã mulierẽ vl' mulierẽ cognitã esse a viro extra vas debitũ cũ ex h̃ habeat̃ species pc̃ti sufficient̃. qꝛ viciũ sodomicum est. etiã in quacũqꝫ parte corporis exerceat̃ nec ex hoc mutatur talis ſpecies. ¶ Ideo videt̄ ſufficere. nec vlteriꝰ ad particularia eſſe deſcēdendū videlicet īterrogādo ī qua parte corpis vel quō. ſimilit̄ ſi dicat ꝑ ſeipſum ſe ɔmiſiſſe viciuꝫ luxurie quantū ad actū exteriorem. non videt̄ vlteriꝰ eſſe interrogandū de modo. cū non varietur ſpecies ꝑ hoc ⁊ hmōi

¶ De alijs ꝟo peccatis. ſ. non carnalibꝰ non eſt ita ꝑiculoſuꝫ vel ſcandaloſum ad particulares circumſtantias deſcēdere

¶ De caſibꝰ in qbus oportet iterare ɔfeſſionē. ¶ Capit. 6.

SEcundo conſideret cōfeſſor ꝙ cōfitens ſibi de hijs que alias rite confeſſus ē ⁊ abſolutꝰ ⁊ fecit pniām iniunctam non tenet̄ iteꝝ confiteri ¶ Et ideo ſup hoc nō eſt grauandus vltra quam ſua ſponte velit. In quatuor aūt caſibus tenet̄ q alias ɔfeſſus ē iterare ɔfeſſionē ſm̄ Tho. i. 4. ⁊ oēs alios. Duo primi ſunt ex parte ipſius penitētis. Et eſt primus qn̄ non eſt oīa peccata mortalia vel que dubitat eſſe mortalia dubitatione ꝓbabili confeſſus vni ſacerdoti. ſed aliqd̄ dimiſit vel ex verecundia vel ex alia iniuſta cauſa. Secꝰ aūt ſi aliqd̄ dimiſiſſet ex obliuione. qꝛ tūc ſufficit illud tantum confiteri qd̄ dimiſit. Etiā ſi alteri ɔfiteat̄ ꝙ̃ priori. nec oportet ex hoc confeſſionē iterare. ¶ Secūdus. qn̄ pniām iniunctam cōtempſit facere ⁊ oblitus eſt eius nā ſi adhuc recordaret̄ ⁊ vellet ꝑficere non teneret̄ iterare ɔfeſſionē. niſi forte confeſſor ſtatuiſſet ſibi tēpꝰ determinatuꝫ infra qd̄ deberet ipſam pniām facere intendens ipſum obligare ad tps determinatū. qd̄ tn̄ ſi non conſtat ſecundo confeſſori credo ꝙ pie poſſit īterpretari ſecūdus confeſſor ꝙ ītenderit primꝰ dare ſibi licentiā remittendi ieiunia vel orationes vel alia in alijs diebꝰ que. ſ. in hijs non fecit in quibꝰ iniūxit qꝛ ſic cōſueuerūt facere periti ɔfeſſores. ¶ Alij duo caſus ſunt ex parte ɔfeſſoris. ¶ Primꝰ ē ſi nō habuit auctoritatē abſoluēdi. Nec in hꝰ oportet te eſſe curioſum. Sed ſufficit quod non conſtet tibi cõtrariũ. ſ. ꝙ prior ꝯfeſſor non habuit auctoritatẽ.

¶ Scd̃s ẽ qñ ipſe ꝯfeſſor nõ habuit ſcientiã ſufficientẽ. Et iſte ẽ ſatis difficilis ⁊ intrincat⁹. ſ. ad cognoſcendũ ⁊ iudicãdũ de quãtitate ignorãtie q̃ reddat ſacerdotẽ inabilẽ ad abſoluẽdum. Et ſi tibi nõ ẽ nota ꝑſona confeſſoris. noli ex vno ꝺfectu cõfeſſoris quem deꝓhenderis. ex priori ꝯfeſſiõe pacta ꝯdẽnare uł irritare ipſam qꝛ qñq; etiam ꝑitiſſimi ꝯfeſſores ex obliuiõe uł alia cauſa aliq̇d dimittũt et ipſi penitẽtes aliqñ etiã nõ plene recordãť ꝺ geſtis circa eos ſ; ĩ ꝓceſſu ꝯfeſſionis reꝑto defectu ĩterrogationis examinationis eoꝝ q̇ ſunt magni põderis ⁊ de neceſſitate ſaluť poteris h̃ indicare. ſ. de ignorantia ꝯfeſſoris ĩpeditiua ei⁹ abſolutionis ⁊ ſic cõſulere penitẽti imo ſibi declarare neceſſariã fore iterationẽ talis cõfeſſionis. ut Vbi grã. Si talis ꝯfeſſor nõ feciſſet ſibi cõſcientiã ꝺ ſimplici fornicatione uł de ꝯfeſſione ⁊ ꝯmunione ãnuali ⁊ alq̇s hmõi. ad que tenenť gñaliter fideles

¶ Eſt etiã; q̇ntus caſus ĩ quo oportet reiterare ꝯfeſſionẽ ſm plures doc. ut Bonauẽtura in 4to. di. 17. Et durandũ ordinis mĩoꝝ ĩ ſua ſumma. ⁊ Ray. ⁊ Hoſti. Rob. oleth. ⁊ Vicen. biſt. ſ; nõ ſm Tho. ⁊ Ric̃. de ordine mĩoꝝ ĩ. 4. di. 17. ⁊ Pe. ⁊ quoddã aliud ſc̄ptũ ſup 4to di. eadẽ. ⁊ Gra. de pe. di. j. Io ⁊ Bern. ⁊ alios quoſdã. videl; qñ q̇s ꝯfiteť ĩtegre ſua pc̄ta. ſ; ab oĩb⁹ uł ſaltem ab aliq̇ mortaliũ diſponit nõ abſtinere. et ſic ĩcontrit⁹ remanet. ⁊ h̃ ipſe penitẽs declarat.

¶ Cũ igitur talis ꝯfeſſio tũc non valeat ſibi ad ſalutẽ. tuti⁹ eſt illum facere eam reiterare. tñ ſi nollet eam reiterare. nõ eẽt vere cogẽdus cũ ſolẽnes doctores ſint illius opinionis niſi forte firmiť adhereres opinioni ꝯ̃rie que etiam turior ẽ.

¶ Videť etiã eẽ ſext⁹ caſus qñ. ſ. q̇s eſt abſolut⁹ a peccatis bñ ꝯfeſſus alias ⁊ cõtrit⁹ exñs ligat⁹ excõicatiõe maiori quã ignorabat ipſe ꝯfeſſor uł ñ ꝑpendit ⁊ ꝑ ꝯñs nõ ẽ abſolut⁹ ab ea Iſtã ſm Pe. de paul. ĩ. 4 talis teneť iterare ꝓponit tñ opinionẽ quoꝝdã iuriſtaꝝ eſſe q̇ valeat talis abſolutio. Et ſi ſic ē nō tenet͛ qn̄ alias fcā eſt confeſſio cū debitis circūſtancijs Prima tn̄ opinio tutioꝛ eſt ⁊ iō ipſam teneas. Sed ī alijs quatuoꝛ caſibus ſup̄dictis opoꝛtet oīno ꝙ iteret͛ q̄i ſm oēs.

¶ Et nō ꝙ in caſu. ſ. qn̄ dicit ſe penitens nō poſſe vel nolle d̄ oib⁹ moꝛtalib⁹ ꝯmiſſis dolere ⁊ in futuꝝ abſtinere. nō eſt tn̄ abiciendus. ſed recipiēda eſt eius ꝯfeſſio. ut dicit decre. de pe. ⁊ re. c. qd̄ quidē. Qui qdē tn̄ nullo mō eſt abſoluēdus ſcđm Tho. ī q̄dlibeto. ſ3 ē ei iniungēdū aliqd boni opis ut ſic ex hmōi bonis opib⁹ ⁊ alijs bōis illuſtret͛ ad pn̄iam. declarādo tn̄ ſibi plene ꝙ nō ē abſolutus coꝛam deo nec alias illa pn̄ia eſt ſibi ad meritum fructuoſa.

¶ Sed faciat illud qd̄ ſibi dr̄ ⁊ alia bona quātū plus poteſt ut dicitur de pe. di. 5. falſas.

¶ Tertio nō ꝙ cū cogitatio cū deliberatōe rationis ī actū peccati moꝛtalis. ſ. deſiderādi illū agere. etiam abſq3 ope ſit pctm̄ moꝛtale. iō ad ſingulas ſpēs pctoꝝ p⁹ pcta opis interroga ⁊ de pctis cogitatiōis tm̄ illi⁹ ſpēi ⁊ de pctis oꝛis. Et cū op⁹ alic⁹ pcti ⁊ delibatio mēt͛ ad illud agēdū abſq3 ope ſint eiuſdē ſpēi ſpēaliſſime. ſ3 diūt ſm mai⁹ ⁊ min⁹. ul' ſm pfectum ul' ipfectū. q2 ſcil3 mai⁹ pctm̄ ī ope ē. ꝗ in ſola cogitatōne d̄ hijs g̊ ⁊ circūſtātijs hmōi cogitationū quere. ut ꝑ bi grā. Si dicit ſe aſſenſiſſe d̄ liberate cogitatōnib⁹ luxurioſos. q2 h̄ pōt eē multiplicit͛ ⁊ ī diūſis ſpēbus iō querat͛ ab eo de q̄litate cogitationū ipſaꝝ. i. ſi d̄ liberaſſ3 tale peccatū ꝯmittē cū ſoluta q2 tūc foꝛnicatio ē ſi ipſe etiam ſolut⁹ ſit. Si cū ꝯiugata. q2 tūc adulteriū ē. Aut cū ꝯſanguinea. q2 tūc īceſt⁹ ē. ⁊ ſic d̄ alijs ſpēb⁹ luxurie ul' alioꝝ vicioꝝ.

¶ Pro aliquali declaratione pdictoꝝ nō ꝙ dicit Tho. in. j ſcđe. q. 72. ꝙ. ſ. peccatū diuidit͛ p hec tria. ſ. coꝛdis. oꝛis. et opis. Nō ſicut p diuerſas ſpēs ꝯpletas ſicut differunt ſpecie bos. leo. ⁊ capꝛa. Sed ſicut p diuerſos gradus peccati ſicut domus in fundamentum parietes. et tectum diuiditur. ſicut in ſpecies completas. Conſumatio igitur peccati ē in ope

Unde peccatum operis habꝫ ꝯpletā ſpeciē. ſꝫ prior īchoatio eiꝰ ē q̄i fundatio ī corde. Secūdus gradꝰ eiꝰ eſt ī ore ſcōm ꝙ hō ꝓrumpit de facili ad manifeſtandū cordis conceptum. Tertiꝰ gradus eiꝰ ē ī conſumatione operis. ptꝫ tñ ꝙ hec tria ꝑtinēt ad vnā ꝑfectā ſpēm. cū ab eodē motiuo ꝓcedāt. Iracundus enī ex hᵒ ꝙ appetit vindictā. pᵒ turbaꝛ in corde. 2ᵒ. in v̄ba ꝯtumelioſa ꝓrūpit. 3ᵒ. ꝓcedit ad facta iniurioſa ut percuſſionē ⁊ hmōi. ⁊ ſic de luxurio ⁊ quolibet alio. hec Tho.

¶ Nec tñ ſic itelligēdū ē peccata cordis eē ſpēs icōpletas q̄i ñ ſint mōꝛlia. imo qñ i eis ē deliberatꝰ ꝯſenſus ad actus q de ſe ſꝫ mortales. Tales cogitationes ſꝫ mortalia ꝗ̄uis nō ita grauia ut pc̄ta opis ſicut dictū eſt. Et qñ ſunt ſil' cogitatio cū locutiōe ⁊ ope ē vnū pc̄m ut de luxuria ⁊ aliꝭ peccatis. Qñ v̄o quodā tpe deliberat fornicari ⁊ alio tpe diuerſo et diſtanti fornicaꝛ ope tunc ſunt duo mortalia. ¶ De delectatione v̄o moroſa diceꝛ iferiꝰ.

¶ Quarto nō ꝙ cū penitēs fatetur aliqđ peccatū a ſe ul' ad tui iterrogationē qđ māifeſte vides mortale hᵒ ei declara in ſingulis ipſiꝰ ſpēbꝰ hᵒ enī videꝛ ſatis neceſſariū. tum ut habeat cām magis dolēdi. tum ut ipm cognoſcēs habeat materiā ab illo i futuꝝ cauendi. Et hᵒ dico niſi ipſe penitēs v̄iſimilit' crederet talia ſcire. ſ. comiſſa eſſe mortalia vel venialia qꝛ tūc ñ expediret. ¶ Itē ſi fecit aliquē actū q de ſe venialis erat vel nullū pc̄m ipm tñ credebat firmiter eē mortalē vel dubitat. ¶ De hᵒ p̄mo ñ mag' declinee ad vnā partē quā ad alteram. ꝙ. ſ. eēt mortale ul' ñ eēt. Hoc enī eēt ꝓprie dubitare tam ī pᵒ ꝗ̄ ī ſcōo caſu. declarādū ē ei ꝙ peccauit mōꝛlit'. Sicut v̄bi gr̄a. Si tpe ieiunioꝝ ul' feſtiuitatū cognouit vxorē putans hᵒ eſſe ꝯ̄ p̄ceptū eccl̄ie. vñ i hmōi rectificāda ē ꝯſcīa eiꝰ cū ſit erronea. Sꝫ ſi fateꝛ aliqđ pc̄m qđ clare ñ videas eē mortale ul' d̄ q̊ ſint opiniones int' doct. varie vtꝝ mōꝛle ul' veniale ſit noli tu p̄cipitare ſnīaꝫ ⁊ mōꝛle exp̄mē ul' ꝓpt' hᵒ abſolutōꝫ d̄negare ſi ab eo abſtinē ñ vellet.

Sed bene ei efficaciter ſuadeas ut tutiorē eligat viaꝫ ab eo. ſ. abſtinēdo. ¶ Quīto cōſidera diligent' ꝯditionē. ſtatū. etatē ⁊ peritiā ac groſſiciē ꝑſonaꝝ. Et ſm̄ qualitatē earū ſic diūſimode te habeas ad ip̄as ī modo loquēdi. Nā nobilibꝰ aut ꝑitis aut ciuibꝰ cōiter loqui vrbane oportet etiā qn̄ vicium rep̄henſione eget ne duriꝰ increpati īdignent' vel ſcandaliſent'. Ruſticis ꝟo vel ꝑſonis ydeotis ⁊ vilis ꝯditionis acriꝰ cōiter expedit loqui ad oſtenſionē malicie eoꝝ. ne pro nihilo peccata eoꝝ reputēt. ¶ Item nimis ꝯtriſtatos ex lapſu ul' q̄ſi ꝺ̄ſpatos ex multitudine ul' magnitudine cōmiſſoruꝫ. oportet dulcit' exortari. oſtēdendo immēſitatē diuine clemētie. ꝓponendo eis exēpla diuine mīe. ut latrōis. ¶ Pauli ⁊ hmōi. ¶ Preſumptuoſos ꝟo vel īduratos ⁊ pcc̄a q̄i ꝑ nihilo hn̄tes ꝺcet terrere declarādo eis ſeueritatē futuri iudicij. acerbiſſimas penas īferni ⁊ hmōi ꝓponēdo exēpla ad ꝓpoſitū ſimilit' ut ꝺ punitōe pͥmoꝝ parētū ⁊ hmōi. ¶ Sexto ſcias ꝙ ſi ꝑſona nō eſt multum perita cautam reddas eā. ut faciat diligent' confeſſionē videlꝫ de pc̄tis oībꝰ dolēdo quātū pt̄. ꝓponēdo firmiter abſtinere ab oī mortali ī futuꝝ. hͦ enī ē neceſſariū ad cōtritionē ſine qua nō remittitur pc̄tm. ⁊ ꝙ nullū ꝯmiſſum taceat ſcient' ī ꝯfeſſione. vel ex verecūdia vel alia de cā nec etiā ꝙ reputet veniale qđ ē mortale. qꝛ qn̄qꝫ homo ī hmōi fallit'. ⁊ ē mortale qđ putauit vēiale nec ꝓpterea excuſat eū ignorātia. Et precipue de hͦ eū āmoneas īterrogādo de vicijs capitalibꝰ qꝛ frequent' in talibꝰ ꝑſona multa retinet turpia. neceſſaria ꝯfiteri ꝓpt' verecūdiā ⁊ mag' adhuc mulieres ī hmōi tacit'nitate offendūt. vn̄ ⁊ diūſis cautelis extrahendū ē viciū de ore taliū. Declarādū ē eis tn̄. ꝙ ſi aliqđ pc̄tm qđ ſciūt eē ī ſe nō ꝯfiteant' etiā nō īterrogati ſup hͦ a ꝯfeſſore ꝙ n̄ ꝓdeſt eis cōfeſſio. vn̄ ſi cōfeſſor priꝰ īterrogauerat ī gn̄ali de tali mā ⁊ tūc cōfitens noluit exp̄mere cū tn̄ bn̄ recordaret' vicij ſui. Sꝫ cū poſtea īterrogat' ī particulari exprimit. qꝛ minꝰ videt' ſibi erubeſcibile quam ſi per ſe expreſſiſſet oſtēdendū eſt ei quō ficte ɔfiteꝛ. ¶ Et qꝛ non valet ſibi talis ɔfeſſio ſcđm Guil'. Niſi mutet ꝓpoſitū.ſ. ꝙ ſi hꝛet adhuc de illo ɔfiteri p ſe exprimeret ī particulari quātum ad illud qđ ē neceſſariū ⁊ doleat de illa fictione cōmiſſa.

¶ De contritione quā debet hꝛe penitens. ¶ Capitulū.7.

Et quia dictū eſt quō debeat penitens auiſari de ɔtritione. iō de cōtritione aliqd dicendū ē. ¶ Nota ꝙ differētia ē iter attritionē ⁊ cōtritionē.ut dicit Tho.ī.4.di.17. Nam attritio iportat qndā diſplicētiā de pctīs.ſ ipfectā. vñ attritū.i.aliquo mō tritum. ſ cōtritio iportat pfectā diſplicentiā de pctīs. vñ ɔtritū.i.ſil' tritū ⁊ ī puluerē redactū. Eſt aūt cōtritio ſcđm ipſe.in 4to.di.17. doloꝛ volūtarie aſſumpt⁹ ꝓ pctīs cū ꝓpoſito ɔfitendi et ſatiſfaciēdi. Et ſcđm eūdē.e.di. opoꝛtet ꝙ cōtritio hēaꝛ de oī pctō mōꝛli.rō eſt qꝛ in oī pctō mōꝛli ē actuaꝛ aūſio volūtatꝭ a deo. Et qꝛ ɔ̄ria ɔtrarijs curanꝛ. iō opoꝛtet ꝙ ī oī remiſſione pctoꝝ ſit actualis auerſio a peccatꝭ ⁊ cōuerſio ad deū ⁊ h̄ oī ɔtritio. de peccatꝭ aūt oblitis ſufficit cōtritio gñalis cū conatu ad recoꝛdandū ⁊ dolendū ⁊ dolere de obliuione pctoꝝ q̄ ex negligētia ɔtingit. Si aūt queraꝛ ſi ſpēalis ɔtritō de qlibet peccato reqraꝛ vel ſufficiat vna gñalis ꝓ oīb⁹.ſic rñdet Tho.ī 4to di.17. ꝙ qñtū ad ꝓncipiū cōtritionis.ſ. cū qs de peccatꝭ ſuis cogitās dolet.⁊ ſi nō doloꝛe ɔtritiōis ſaltem doloꝛe attritōnis opoꝛtet ꝙ ſit ſpecialis doloꝛ de pctīs que qs habet ī memoꝛia. Sed quantū ad terminū. q ē doloꝛ iam grā īfoꝛmat⁹. ſufficit ꝙ ſit vna cōis ɔtritio đ oīb⁹ tūc enī ille mot⁹ agit ī v̄tute oīm diſpoſitionū ꝓcedētiū.hec Tho. Et qꝛ nemo ſcit vtꝝ hēat grām que reqriꝛ ad cōtritionē ideo nemo pōt eē cert⁹ de ſua cōtritione nec p cōſequēs de ſua remiſſione. Et dicit Richar. oꝛdinis mioꝝ in 4to di.17. ꝙ ſi confitēs ī pctō mōꝛli ē attrit⁹ de pcc̄o ſuo ut ꝓbabiliter poſſit ꝑſumere ſe ee̅ diſpoſitū non peccat abſolutionē recipiendo imo frequēt᷑ v̄tute clauiū p ſuſceptionē abſolutōnis formal᷑ ſua attritio ⁊ fit ꝯtritio. ¶ Itē nō ꝙ ē duplex ꝯtritiōis dolor ſm Tho. ⁊ Pe. in 4to di. 17. ſ. itellectualis q ē q̄dā ꝑfecta d̄teſtatio pcc̄i. ſm rōm. ⁊ dolor ſenſibilis q ē dolor excitat⁹ in ꝑte ſenſitiua ad alt᷑atōꝫ ⁊ afflictōnē corꝑis. ¶ Prim⁹ dolor d̄ necc̄itate reqrit᷑ ad remiſſionē pcc̄i ⁊ ille etiā ſol⁹ ē ſufficiēs qꝛ ſicut pcc̄m mortale ſufficiēt᷑ cōmittit᷑ p ſolū actū volūtat᷑ ⁊ cōplacentiā delibatā rōnis. ita et ſufficiēt᷑ deleri pt̄ p deteſtatōꝫ volūtat᷑ ⁊ diſplicētiā rōnis. ⁊ hͦ etiā ē i ꝑtate nr̄a ꝑſuppoſita. ſ. gr̄a. ¶ 2⁹ dolor. ſ. ſenſibilis ēt valet ad remiſſionē pcc̄i. ſꝫ nō ē neceſſari⁹ ſꝫ de ꝑfectione cōtritionis. nec ē i ꝑtate nr̄a etiā ꝑſuppoſita gr̄a. ¶ Itē dolor itellectualis nō pōt eſſe nimius ſicut nec caritas vñ. ꝓcedit pt̄ ee̅ nimia. ſꝫ ſenſibilis poteſt ee̅ nimi⁹. ſic etiā eiciunijs ⁊ alijs afflictionis corꝑis. Iō oportꝫ ꝙ ſumat᷑ p mēſura d̄bita ꝯſuatio

ſubiecti. ¶ Itē nō ſm Tho. in 4to di. 17. ꝙ v̄a ꝯtritio i hitu ſp debet maner᷑. i. hō ſp debet hīe iſtā diſpōm ꝙ qñ recordat᷑ de peccat᷑ ꝯmiſſis hēat diſplicentiā ſaltē ſm rōnē. ¶ Itē ſm Pe. i 4to di. 17. maior debet ee̅ dolor itellectual᷑ d̄ maiori pcc̄o hitualit᷑ nec actualit᷑ ſi cōſiderāt᷑ i cōi. iquātū ſt᷑ offenſa dei. ſꝫ etiā i ſpēali debet ee̅ maior dolor d̄ maiori pcc̄o qꝛ maiorē rōm doloris hꝫ mai⁹ pcc̄m dolor etiā ſenſibilis ꝯueniēs ē ut ſit maior de maiori. ꝗꝫ nis ñ neceſſari⁹. ¶ Itē ſm Tho. in q̄olibeto ⁊ Inno. qꝛ ꝯtrit⁹ mag᷑ d̄bet diligē deū ꝗꝫ ſeipm. culpa aūt ē ꝯ̄ deū ⁊ pena ꝯ̄ ſeipſum iō debet ꝯtrit⁹ poti⁹ eligē oēm penā ꝗꝫ deū velle offendere. Deſcēdere aūt ad hāc penā vel illā ñ tenet᷑. imo fatue facēt deſcēdēdo ad iſta ꝑticularia vel aliū ſup hoc ſollicitādo. ¶ 7°. penitētē āmoneas ut ñ ex q̄dā ꝯſuetudie ſicut aliq faciūt. vel etiā ex timore. i. ꝑncipalit᷑ ꝓpt᷑ vitandas penas eternas. vel ꝓpt᷑ euaſionē infirmitat᷑ ſi eſſꝫ infirm⁹ vl᷑ alic⁹ alti⁹ tribl᷑atōis tꝑalis faciat confeſſionē qꝛ ſic modicū ſibi ꝓdeſſet. ſꝫ principaliť eā faciat ad placādū deū ⁊ ſibi recōciliandū ad ſatiſfaciendū diue offenſe. ⁊ ecce obediendū. q̄ h̄ remediū ordiauit ad ꝯſeq̄ndā remiſſionē. ¶ Itē i ꝓceſſu ꝯfeſſiōis ſi aliq̄ dicēt ad ſui excuſationē uľ alleuiationē pcti ptinētia. utputa ꝙ dyabolꝰ fecit eū facē tale malū uľ planete uľ vicini uľ ꝯſanguinei uľ hmōi. cū rep̄hēdas oñdēdo ei falſitatē ſuā. q2. ſ. nullꝰ trahiť ad pctm niſi ꝓpria malicia ſua uľ volūtate. ⁊ iō ñ ſe excuſet ſꝫ accuſet. 3. q. i. Iñ ē. ¶ Itē ſi recitat pcta alioꝝ ſiñ nccitate cū ſ. ſine h̄ ſufficiēť poſſit exp̄mē ſuū. cū rep̄hendas ⁊ āmoneas ut nihil dicat d̄ factꝭ alioꝝ. Dñ poſſet pctm alteriꝰ detegi. niſi h̄ facēt ex aliq̄ cā. ñ ſolū neceſſaria ſꝫ etiā alias valđ rōnabili ¶ Itē ſi dicit longas fabulas āmōeas eū ut dimittat ſupflua ⁊ ſolū q̄ntū ē neceſſariū ad declaratōꝫ pcti dicat nec imiſceat narratōꝫ ſuaꝝ tribulatōꝫ cū pctis ut faciūt mulieres. ¶ Itē āmoneas ut ñ vtať v̄bis paleatis ſeu ſophiſticis ad dandū itelligere vnū ꝓ alio nec etiam vtať v̄bis nimis turpibus vbi poſſit p v̄ba honeſtiora pctm declarare. d̄ hꝰs tñ i h̄ vltimo ſ. dictis plus uľ minꝰ penitētes āmoneas put videbis eos idigere i pſecutiōe ſue ꝯfeſſionis.

¶ De conditionibꝰ ꝯfeſſionis
¶ Capitulū. 8.

Ponit autem Tho. in 4to. di. 17. ꝙ cōfeſſio debet hr̄e 16. cōditiones. Que qdē ꝯtinēť i hꝰs v̄ſibꝰ.

Sit ſimplex hūilis ꝯfeſſio pura fidelis
Vera frequēs nuda diſcreta libens verecūda.
Integra ſecta lacrimabilis accellerata.
Fortis ⁊ accuſans ⁊ ſit parere parata

¶ Primo ſit ſimplex. ut nō recitet i ꝯfeſſione niſi qđ ptinet ad declaratōꝫ ſui pcti ⁊ quātitatē eiꝰ ⁊ nō alie hyſtorie miſceanť. ¶ Hūilis. ut. ſ. ſe miſeꝝ cognoſcat confitens. ¶ Pura. i. recta itentiōe ñ ut reputeť bonus uľ ut laudeť ab oibus. ¶ Fidelis. i. v̄a ⁊ ſine vlla falſitate ut. ſ. non dicat q̄ nō fecit vel etiā ut habeat fidē de remiſſione pctoꝝ ſi v̄e penitet.

¶ Frequens. ſ. ut ſepe ↄfiteat᷑. Iſtud tñ ē ad bñ eē ↄfeſſionis ¶ Nuda. ſ. ut ñ iuoluat obſcuritatē ṽboꝝ. ſꝫ dicat ṽba ut ītelligat᷑ peccatū cū circūſtantijs ſaltē neceſſarije. ¶ Diſcreta. ut. ſ. maiora cū maiori pondere dicat ul᷑ ñ plura ſimul ſꝫ diſtincte loquēdo ⁊ dicendo nūeꝝ ſi poteſt ſcire. vel etiā ut diſcreto vel ſufficiēti cōfeſſori ↄfiteat᷑. ¶ Libens. i. volūtaria ñ coacta timore ṽboꝝ ut pueri ul᷑ timore penaꝝ tpaliū vel eťnaliū ꝑncipalit᷑. ¶ Verecūda. ut. ſ. penitēs erubeſcat ⁊ ñ ſe iactet ul᷑ mēte glorie᷑ ꝓpt᷑ ſeculi vanitatē aliquā. ⁊ ꝑcipue ↄfundat᷑ ī rōne reſpectu diuine maieſtat᷑ offenſe. ¶ Integra. ut. ſ. penitēs nichil retineat de hijs q̄ ↄmiſit ꝑcipue mortalibꝰ ¶ Secreta. ut. ſ. non publice ſꝫ occulte ſacdoti dicat pcta q̄ poſſit abſoluē. ¶ Lacrimabilis. ut. ſ. doleat de ↄmiſſis et ipſa deteſtet᷑ ſaltē rōne. ¶ Accelerata. ut qꝫ citiꝰ pōt ↄmiſſo peccato ↄfiteat᷑. hͦ tñ ē d̄ bene eſſe. ¶ Fortis. ut. ſ. nihil dimittat ꝑ verecūdia. ¶ Accuſans ſcꝫ ſe ñ alios. nec ſe excuſet et alios accuſet ſeu inculpet.

¶ Et ſit parere parata. i. adimplere pniam ſibi iniūctā. ⁊ facē que neceſſario hꝫ facere. ut reſtituere ſi hꝫ aliena ⁊ huiuſmōi ¶ Octauo iſtud obꝟues. ut. ſ. pꝰ qꝫ ex īterrogationibꝰ factis ꝑpenderis eum debere audiri dicas ei ut ꝑmo ipē dicat pcta ſua q̄ ↄmiſit poſt vltimā cōfeſſionē rite factā que hꝫ ī mēoria ⁊ ſic dimittas eū dicere qcqd voluerit de peccat᷑ ſuis ⁊ quo ordine voluerit retinendo bñ ī mēte ea que dicit ut vbi ſufficient᷑ expreſſerit peccatū ſuū non cū moleſtes ul᷑ graues de illo īterrogādo. vbi aūt ñ ſufficient᷑ expreſſerit īterroga de reſiduo vſqꝫ ad ſufficientiam. Et poſtea etiā īterroga d̄ alijs de qbꝰ ipſe nihil dixerit ut pōt ſuſpicari ī eo eē. Hoc ſp̄ ꝟuato ut de eodē peccato de q̄ īterrogaſti iteꝝ non īterroges neſic eum attedies niſi ex aliq̄ cā rationabili hͦ faceres puta eſtimādo qꝫ dicat ſcd̄a vice quod ꝑma ñ dixit ul᷑ ex verecundia ul᷑ ex ignorātia vel hmōi. Et ſi mulier ē. facias eā ex trāſuerſo ſtare ne eā ī faciē videas quia facies eaꝝ ventus vrens est. ait scriptura. si vir ē potest genuflexꝰ ⁊ discapuciatꝰ stare et h' bn̄ qdem si pt'. sin aūt faciat ut pt' nec tn̄ eū multū frequent' ul' fixe in faciē aspicias ꝓcipue iuuenē nobilē ul' peritū ne nimis eū erubescere facias ⁊ sic eū graues de eo qd̄ n̄ oportet

¶ Obseruandū etiā ꝯfessoribꝰ ē ut dicit mgr̄ Himb. in li°. de officio ordinis ꝑdicatoꝝ ꝙ sp liberiꝰ ⁊ priꝰ audiāt ꝯfessiones eoꝝ q magꝭ idigere putant' ul' raro venire solēt ul' s't extranei ul' q sunt ī maiori statu vel de q'ꝝ ꝯfessionibꝰ maior vtilitas secutura spat'. ¶ Itē audiēdo mulieres caueat. ne nisi ī publico eas audiat ⁊ nisi ab aliq ul' aliqbꝰ videat'. ne multū ibi moret' nisi īquātū necessitas ꝯfessionis reqrit ⁊ eis q̄ nimis freq̄nter volūt cōfiteri assignet certū tp̄s extra qd̄ ipas n̄ audiat. nec ī alijs colloquijs se eis exponat. ⁊ sp duris ⁊ rigidis verbis potiꝰ vtat' c̄ca illas ꝙ̄ mollibꝰ ¶ Nono etiā scias ab ep̄o si hꝫ aliquas ꝯstitutiones synodales ul' ꝓuiciales vbi sint snīe excōicationis ⁊ hmoi. ⁊ d̄ illis non te intromittas vel impedias vltra ꝙ̄ velit. Et nō ꝙ si aliquē absolueris īnodatū aliq̄ snīa excōicationis quē eē ligatū nō aduert' ul' nescis. ⁊ ideo absoluis a pctis. nō aūt a snīa ꝙ̄uis pecces absoluēdo eum quē nō debes qꝛ absolutō ab excōicatione debet ꝓcedē absolutionē a pctis tn̄ snīam excōicationis n̄ icurris. sm Hen. ⁊ Fran. de sen. ⁊ Guil. debes aūt postea qn̄ ꝑpendis de errore illū auisare ut ꝓcuret absolutionem ab excōicatione.

¶ Et qꝛ ut dixit Ray. ī summa sua. Introgationes de peccat' capitalibꝰ fiēde sunt. s. suꝑbia. que ē mr̄ oim sm Greg. ī moralibꝰ a q̄ ꝓcedūt capitalia septē. s. Inanis glīa. Inuidia. Ira Accidia. Auaricia. Gula. et Luxuria. Et ista hn̄t diuersas spēs de qbꝰ etiā necessarie s't iterrogationes fiēde cū circūstātijs necc̄arijs hꝫ etiā qdlibet hoꝝ multas filias de qbꝰ dic̄ Ray. ⁊ Hosti. ī summa sua ēē iterrogādū sm tn̄ q̄litatē ꝑsonarū. Ideo de hijs ponentur iterrogationes. ¶ Postremo de quibusdaꝫ vicijs lingue ⁊ extra ordinarĳs ut ſortilegĳs ⁊ infidelitatibꝰ ⁊ hmői. Et ut qꝫ dictū ē abſolutio ab excōicatiōe debet p̄cedere abſolutionē a peccatꝭ idcirco p̄mo de excōicatione eſt interrogandum.

¶ Sequūṫ excōicatōnes late a iure comuni poſite p ordinē ſicut īueniūṫ in decretalibus.

¶ Capitulū .9.

Qui ſe ingerit p papa non electꝰ a duabꝰ ptibꝰ cardinaliū excōicatꝰ ē cū oībus ſuis ꝯſentiētibꝰ ext̄ ꝺ elec. Licz. ¶ Qui mittit l̄ras cardinalibꝰ īcluſis ad elctōꝫ p̄pe uł nūciū ut loq̄tur alicui ī ſecreto ext̄ ꝺ elecꝭ. Ubi piculū. §. nulli etiā li. vj. ¶ Quicūqꝫ officialis n̄ fecerit obſuari dictū decre. ꝺ elec. c. pap̄. ¶ Qui dic rōnā ecclīam n̄ eē caput necꝫ ei tāqꝫ capiti eē obediēdū di. 19. Nulli. ¶ Singuli q ṙgalia uł cuſtodiā ſeu guardiā aduōtionis ſeu ꝺfenſionis titulum ī ecclījs mōſterĳs. ł alĳs pĳs locis de nouo vſurpare conāṫ ⁊ p̄pṫ h̄ bona ipaꝝ eccliaꝝ vacātiū accipiūt. ext̄ ꝺ elec. gn̄ali li. vj. ¶ Itē clerici eccleſiaꝝ monachi mōſterioꝝ ⁊ cetere pſone locoꝝ eoꝝdē q hec fieri pcurāt. h̄ vbi ſ. ¶ Qui pſeqṫ pſonas eligētes expoliādo eas bonis aut aliṫ pſeq̄ndo eas uł ecclīas aut moaſteria aut ceṫa loca grauādo p̄pṫ h̄ q n̄ elegerūt illā pſonā quā rogauerūt eligi ext̄ ꝺ elec. ſciāt li. vj. ¶ Itē excōicati ſſ ⁊ a p̄pa tm̄ abſoluendi oēs q dāt auxiliū. ꝯſiliū uł fauorē. publice uł occulte. directe uł īdirecte. alicui dn̄o uł pſone cuilibet ad habendū dn̄ium Rōne vrbis vel rōne impĳ vltra ānuale ſpaciū uł q eligēt uł electōi ꝯſentiret abſꝫ ſpeāli licētia eiꝰ dē ſedis. ext̄ ꝺ elec. fundamēt li. vj. ¶ Itē qcūqꝫ vocāṫ a monialibꝰ ī electōe diſcordātibꝰ. ſi aliqd facerēt uł dicerēt vn̄ poſſit ī electione oriri diſcordia uł accepta nutriri ext̄ ꝺ elec. īdēpnitatibꝰ §. poſtremo li. vj. h̄ etiā vi velle de illis q viuūt religioſe ꝺ bonis pprĳs ut ſſ bezothe ⁊ h̄ vbi ſ. ¶ Itē qcūqꝫ pcurat ut ꝯſuatores q pſonis uł locis aliqbꝰ ut a manifeſtis iniurĳs uł violētijs tueāt᷑ eoſdē plerūqꝫ a ſede apl̄ica ꝯcedātur ſe itromittāt de alijs qꝫ de māifeſtis īiurijs aut violētijs. ext᷑ ꝺ offi. ⁊ poſt᷑. iu. dele. ca. vlt᷑. §. pars li. vj.

¶ Jtē qn̄ vna ciuitas vel dyoc. diūſas natiōes hꝫ diūſaꝝ linguaꝝ diuerſos ritus et moꝛes tūc ep̄s pt̄ illis natiōibꝰ ep̄m p̄ficere q ſit eis ꝯfoꝛmis et ei p oīa ſbiectꝰ ſi qs aūt ad hͦ ſe īgerit excōicatꝰ ē. de offi. oꝛ. c. qm̄.

¶ Jtē q abſolutionē ⁊ reuocatōnē ſn̄ie excōicatōis aut ſuſpēſionis ul̄ iterdicti ꝑ vim ul̄ metū extoꝛquēt q̄ tn̄ reuocatō ⁊ abſolutio irrite ſunt ipſo iure extra ꝺ hijs q vi. me. ca. fiūt. c. ꝫ. §. ne. li. vj.

¶ Jtē iudex q caſuꝫ fingit neceſſariū fraudulēt᷑ ut ad muliēs ꝑſonalit᷑ vadat ꝓ teſtimonio aliq̄ exigēdo ab eis cū alias ꝺberet mittē tabellionē ul̄ aliā ꝑſonā ydoneā ad teſtimoniū reqrēdū ab eis ext᷑ ꝺ iudi. muliēs li. vj.

¶ Jtē excōicatꝰ ē q īpedit ſeqſtrationē fructuū ul̄ ſeqſtratiōes occupauerit alicꝰ bn̄ficij de q̄ ē q̄ſtio ad quē ſpectet a q̄ n̄ pt̄ abſolui niſi īpedimēto p̄us amoto ⁊ occupātis ꝑ eū fructibꝰ reſtitut᷑ illi cui ꝺ iure debēt᷑. ext᷑ de ſeqſt. poſ. ⁊ fruct. ad ꝯpeſcendas. §. Si qs āt ī cle.

¶ Jtē q battenꝰ ꝑ vim ul̄ metū ꝑſonas eccl̄iaſticas cogerint ad ſupponēdū ul̄ ſubmittēdū eccl̄ias ul̄ bō, eccāſtica īmobilia laicis niſi pꝰ monitōnē ſbmiſſione remiſſa quā ꝑ vim ul̄ metū exegerunt ꝑſonas eccl̄iaſticas ul̄ bōa eccl̄iaſtica eis ſubmiſſa tōlit᷑ in ſua libtate dimittāt. ext᷑ de re. n̄ ali. h ꝯſultiſſimo li. vj.

¶ Jtē q de ceťo ꝑſonas eccl̄iaſticas ad talia faciēda ꝯpellerēt. ⁊ hͦ vbi ſ.

¶ Jtē q ex ꝯtractibꝰ hmōi iamdudū initis ul̄ poſteriꝰ ineūdis illicite vltra id qđ nā cōtractꝰ eis ꝑmittit᷑ vſurpauerit. Si moniti ab hmōi vſurpatione n̄ deſtiterint ⁊ hͦ ſimiliter vbi ſupꝛa.

¶ Jtē mgr̄i Bononiēſes ⁊ ſcolares cōducētes hoſpiciū ī pꝛeiudiciū ihītantiū an̄ tp̄s locationis elapſum excōicati ſt᷑ niſi ipſi inqlini ſup hͦ p̄beāt ꝯſenſum extra de loca. ⁊ cō. ex reſcp̄to

¶ Jtē excōicati ſunt q ſcient᷑ in cimiterijs coꝛpa defunctoꝝ interdicti tp̄e ī caſibꝰ n̄ ꝯceſſis a iure ſepelir᷑ p̄ſumūt ext᷑ ꝺ ſepul᷑ eos q ī cle.

¶ Jtē q excōicatos

publice aut noīati ĩterdictos ⁊ etiã q vſurarios mãifeſtos ſepeliũt a qua excõicatiõe ñ abſoluũť niſi pri⁹ ad arbitriũ dyoceſani epĩ. ſatiſfaciãt qb⁹ p̃miſſa fuerit iniuria irrogata. ⁊ h̃ vbi ḋ. Quicũq; p̃ſumit diripe res mortui epĩ q̃ debẽt ſucceſſori ꝯſeruari ⁊ q morietiũ preſboꝝ vľ clicoꝝ bona rapuerint ſt̃ excõicati. 12. q. 2. epoꝝ. ⁊. c. illõ

Religioſi ecclias ñ hñtes ſub p̃textu clericat⁹ vľ religiõis vľ rõne reꝝ eccliaſticaꝝ ḋcimas iiuſte ĩpedictes excõicationis ſniam ĩcurrũt. a qua nõ abſoluũť añ ſatiſfactionẽ condignã ext̃ de deci. Religioſi in Cle.

¶ Monachi aut regulares canonici ãminiſtrationẽ aliquã ñ hñtes q ſe ad curias p̃ncipum abſq; ſpẽali p̃latoꝝ ſuoꝝ lĩia cõferre p̃ſumũt q ſiue ſuis prelatis ſiue monaſterijs damnũ aliqḋ ĩferũt ſt̃ excõicati. extra de ſta. mo. c. Ne ĩ agro qui nõ in Cle. ¶ Itẽ monachi qui ĩtra ſepta mõaſterij ſine licẽtia abbatũ ſuoꝝ arma tenet. ¶ Itẽ excõicati ſt̃ q viſitatores monialiũ ĩpediũt ne ſuũ officium exequanť in illis que iniũgunť ĩ illo. c. attẽdentes ext̃ de mo. ĩ Cle. §. Si quis niſi moniti reſipiſcãt. ¶ Itẽ religioſi religionũ mẽdicãtiũ abolitaꝝ deide aliquẽ ad ſuũ ordinẽ recipientes vľ locũ ſiue domũ acqrentes ḋ nouo vľ loca acqſita abſq; licẽtia pape alienãtes. ex. ḋ rli. do. c. Religionũ adũſitatẽ li. vj. ¶ Mulierib⁹ qui begine vulgariť nũcupãť q̃ nulli obediẽtiã ꝓmittũt nec ꝓprijs renũciãt nec ꝓfitenť aliquã regulã aꝓbatã ſub pena excõicatõis quã ĩ ꝯtriũ faciẽtes ipõ fcõ ĩcurrãt. iniũctũ ẽ ne ſtatũ hmõi diu dũ ab ipis aſſumptũ quoquõ ſectẽť vlteri⁹ vľ ipm a nouo aſſumãt ext̃ ḋ reli. do. c. Cũ ḋ qbuſdã ĩ cle. ¶ Itẽ excõicati ſt̃ religioſi q mulierib⁹ hmõi beginagij ſtatũ diuḋ aſſumptũ aut ipm de nouo aſſumẽtib⁹ p̃bẽt aliquo⁹ ꝯſiliũ vľ fauorẽ. e. t. ⁊. c p̃dic. ¶ Qui accipiũt pedagia vľ guidagia ab eccliaſticis pſonis vľ de reb⁹ earũdẽ quas ñ cã negociãdi ḋferũt vľ pſonas quas ipſi mittũt vľ ꝓ ſe vľ ꝓ rebus ſuis p ſe vľ p aliũ ſuo noĩe vel alieno ſi perſone ſint ſingulares excommunicate ſunt.

¶ Si conuentus vel collegiū ciuitatꝭ vel caſtri vel alteri⁹ loci ſunt iterdicti loc⁹ vel caſtrū ul' ciuitas hmōi. abſolui nō pñt a p̄dicto niſi exacta reſtituant ⁊ ſatiſfaciāt de iniuria ext̄ de cen. et pro. et exac. quācꝫ pedagioruꝫ. ⁊. Qui nullo. li. vj.

¶ Item excōicati ſunt cōſules ciuitatū rectores ⁊ aliꝗ q p̄tatē hr̄e videnť ſi faciunt collectas ⁊ exactiones īdebitas ī clericos ⁊ eccleſias ⁊ āmoniti ſi nolunt deſiſtere. Nec abſolui debēt donec ſatiſfecerint ꝯpetēť ext̄ de imu. ec. Nō min⁹. et ca. adūſus.

¶ Itē q iuriſdictionē p̄latoꝝ ⁊ p̄tatē quā hn̄t in ſuis hoīb⁹ ita euacuāt ꝙ nihil p̄tatꝭ remāſiſſe videť ſi āmoniti deſiſtere noluerint. e. t. quo ſup̄. c. Nō min⁹. ec. alle.

¶ Itē ſucceſſores coꝝ qui fuerūt excōicati ꝓpť iniuriā factā eccľie niſi īfra mēſem errorē ſuū ſeu exceſſuꝫ p̄deceſſoꝝ emēdauerint. e. t. q̊ ſup̄ ca. Adūſus. alle. ſec⁹ ē de ſucceſſorib⁹ alioꝝ excōicatoꝝ.

¶ Itē q ſbditꝭ ſuis intdicūt ne clericis vel ꝑſonis eccľiaſticis quicꝗ vēdant aut emāt ab eis vel ne bladū molāt vel panem coquant aut alia obſequia faciāt. ext̄ de imu. ec. c. Eos qui li. vj.

¶ Itē qcūcꝫ impediūt illos q ad eccľiaſticos iudices recurrūt ꝑ hijs q̄ ad eos ꝑtinēt vel de h̊ hn̄t lr̄as a ſede apľica ne iuſticiā valeāt obtinere. vel q dederint ꝯſiliū auxiliū ul' fauorē ad h̊. ext̄. e. t. q̊ ſup̄. c. qm̄ nec itellexim⁹ li. vj. nec abſoluāť niſi ſatiſfaciāt iudici ⁊ parti.

¶ Itē excōicat⁹ ē religioſus tacite vel expreſſe ꝓfeſſus q ī ſcolis ul' alibi habitū ſue religionis abicit ul' accedit ad aliq̊d ſtudiū abſcꝫ p̄lati ſui licētia obtenta cū ꝯſilio ſui ꝯuent⁹ ul' ſaltem maioris partꝭ eiuſdē. extra ne cle. ul' mo. c. Ut periculoſa li. vj.

¶ Itē religioſi q exeunt clauſtrū ad audiendū phiſicā aut leges niſi ad clauſuras ſuas īfra duos mēſes redierint excōicati ſunt. Et cū talib⁹ ſolus papa diſpenſat ut ad honores ꝓmoueāť. e. ti. q̊ ſup̄. c. n̄ mag̊. Idē ē de archidyaconis. dyaconis. plebanis ⁊ aliꝗs ꝑſonatꝭ hoīb⁹ eccľiaſticis ⁊ p̄ſbrīe. e. t. q̊ ſup̄. c. ſup ſpe. et ca. ſta. li. vj.

¶ Itē ſacerdos hn̄s officium vicecomitꝭ ul' p̄poſiti ſecularis ſi ãmonitus non reſipuerit eſt excōicatꝰ. e. t. q̊ ſup̄. c. clericus §. ſi q̄s. ¶ Itē excōicati ſūt oēs q ī gradu ɔſanguinitatꝪ ul' affinitatꝪ ɔſtitutione canonica īterdictis ul' q cū monialibꝰ ſcientꝰ mr̄imoniū ɔ̄hūt. ext̄ de ɔſang. ⁊ affi. eos qi Cle ¶ Religioſi ⁊ moniales ⁊ clerici ī ſacris ordinibꝰ ɔſtituti. ſi ɔ̄hūt ſt̄ excōicati. e. t. c. ⁊ li. q̊ ſup̄. ¶ Itē celebrātes mr̄imonia ſcientꝰ īterdictos. ſilit̄. e. t. c. ⁊ li. quo ſup̄. ¶ Itē deferētes arma. ferrū. ligna. galeas. naues. ⁊ hmōi ī ſarracenis vel regimē nauiū vel galeaꝝ ſarracenoꝝ exercētes ul' aliqđ illis ſb̄ſidiū īpendētes ī diſpēdiū tre ſcte ul' xp̄ianoꝝ ſunt excōicati. nec abſoluūtur niſi totū lucꝝ ⁊ tm̄dē de ſuo dent ī ſb̄ſidiū tre ſcte. extra de iudeis Ita. ⁊ c. ad liberandū. ¶ Itē q īcidit ī hereſiꝫ iam dāpnatā. ext̄ de heret. ad abolēdā. ⁊ c. excōicamꝰ. ¶ Itē credens. receptor. defenſor. vel fautor hereticoꝝ. e. t. Sic ait. ⁊ c. Excōicamꝰ. §. Credētes. ¶ Quicūqꝫ hēticos. credētes fautores ul' receptores eorum eccl'iaſtice t̄diderint ſepulture excōicati ſunt nec pn̄t abſolui niſi ſatiſfecerint ⁊ ꝓyciāt hmōi corpa dānatoꝝ. e. t. q̊ ſup̄ ca. Quicūqꝫ li. vj. ¶ Item dñi īqſitori hēticoꝝ in īueſtigatione captione ⁊ locoꝝ ul' officiales q ñ obēdierit ep̄o vel ſeu ep̄is dederint īpedimētū ne ɔ̄ hēticos ꝓcedāt. Vel qui iudicare aut cognoſcere đ cuſtodia diligēti. Et q p̄dictis īqſitoribus hereſi p̄ſumit impitꝰ cū ſit mere negotiū eccl'iaſticū ul' q ab ipiſ ep̄is ſeu īqſitoribꝰ īcarceratos abſoluūt abſqꝫ eoꝝ licētia ul' q eoꝝ ſñiam īpedierint. Et q ſcienter ī p̄dictis dederit auxiliū ɔſiliū l' fauorē iſti oēs ſt̄ excōicati. ext̄ đ hēt. ut īqſitōis li. vj. ¶ Itē q officiū īqſitōnis ɔ̄ hēticā p̄uitatē exercēt ſi ɔ̄ iuſticiā ⁊ ɔſciam ſuā obmiſerint ɔ̄ quēpiā ꝓcedē vbi fuerit ꝓcedēdū aut ip̄aꝫ hēſim l' īpedimētū officij ſui falſo alicui īponēdo ⁊ ipꝫ ſup h̄ vexar̄ p̄ſumſerit. ¶ Itē ſi ep̄s l' ſupior ſuſpēſus ē p trienniū aliq̄ vero ſñiam excōicatōis īcurrūt abſoluēdi dūtaxat a pap̄ e. t. mltoꝝ. §. veꝝ ī cle. ¶ Itē excōicati ſt̄ ɔmiſſarij deputati ab ep̄is. ul' īqſitoribꝰ ſeu caplis ſede vacāte ad officiū īqſitionis. Si ꝑtextu officij ꝑdicti illiciti ab aliqb⁹ pecuniā extorſerint aut ſcient᷑ acceptant bona eccliaꝝ ob clericoꝝ delictum occaſione ꝑdicti officij fiſco ꝟ eccle applicare a q̄ nō pn̄t abſolui niſi ſatiſfaciāt iīuriā paſſis. e. t. q̄. s̄. c. nolētes ſplēdoꝛe ī Cle. ¶ Itē q alienatōes fcās a ꝑlat᷑ heticis ⁊ ſciſmaticis voluerit retinere. ext̄ de het᷑. c. j. ¶ Itē q occiderit xpianos p aſſeſinos ul' ipos aſſeſinos receptauerit ul' occultauerit ſeu defenderit. ext̄ de homic. pro hūani li. vj. ¶ Item q ſpoliauit naufragiū pacientes excōicati ſunt niſi reſtituāt ꝯpetēt᷑ moniti ext̄ ꝺ rap. c. Excōicatōi. ¶ Itē collegiū vniūſitat᷑. ul' ſingl'aris pſona c⁹cūq3 ſit dignitat᷑ aut ſtat⁹ ſi alieīgenas. ⁊ alios oꝛiūdos de t'ris ipſoꝝ exercē publice vſuras volētes ꝺ cetero admiſerit ad h' domos ī terris ſuis ꝯducere aut ꝯductas hre. aut alias ibitare pmittētes ext̄ de vſuris. vſura li. vj. ¶ Itē ill' ad fen⁹ exercendū domos locātes ul' alio ſub q̄cūq3 titulo ꝯcedētes. Si pſone fuerit eccleſiaſtice epiſcopi ul' ſupioꝛes ſuſpēſiōis. mioꝛes pſone ſingulares excōicatōnis. Si aūt collegiū ul' vniūſitas interdicti ſniaꝫ ipſō fcto icurrūt. Si vo laycī fuerint p ſuos oꝛdinarios cēſuris eccliaſticis qb⁹ ꝯuenit ꝯpeſcant᷑. ext̄ de vſuris. vſura li. vj ¶ Itē excōicati ſſ᷑. ꝑtates. capitanei. rectoꝛes. ꝯſules. iudices. aut alij quis officiales ꝯitatū. q ſtatuta faciunt ut vſure ſoluant᷑. vel q ſtatuta ut vſure nō ſoluant᷑ ul' reſtitutiōes eaꝝ fiāt ꝓhiberēt de cetero facere ſcribē ul' dictare. vel ut vſure ſolute cū repetūt᷑ plene ⁊ libē nō reſtituāt᷑ ſcient᷑ iudicare pꝛeſumpſerint. extra de vſuris ca. Ex graui ad nos ī Cle. ¶ Itē ſunt excōicati ꝑdicti niſi hmōi ſtatuta hacten⁹ edita ꝺ libꝛis ꝯitatū ipſaꝝ ſi ſup hoc ptatem habuerint īfra tres mēſes deleuerint aut ſi ipſa ſtatuta ſiue ꝯſuetudines aut ꝯditiones quoquomodo obſeruare pꝛeſumpſerint. extra de vſuris. ca. Ex graui ad nos in Cle. ¶ Item falſarij litterarum dn̄i pape cū fautoꝛibus ⁊ defenſoꝛib⁹ ſuis. extra de falſarijs ca. Dn̄am.

¶ Item ſcienter litteris pꝛefat̄ vtētes. e. t. quo. ē. c. ad falſariorū. ¶ Itē recipiētes ī romano curia lr̄as ab alio q̄ꝫ a papa uł vicecācelario de crimine falſo e. ti. quo. ē. c. dura. ¶ Excōicati ſunt religioſi q clericis aut laycis ſacramētū vnctōnis extreme vel eucbariſtie miniſtrāt uł q mr̄imonia ſolēniſant ſine licētia ſpeciali pꝛeſbꝛi pꝛochialis. extra de ꝑuił. et exceſſ. ꝑla. c. Religioſi ī Cle. ¶ Itē q abſoluūt excōicatos a canone ꝑter q̄ꝫ a caſibꝰ iure expꝛeſſis vel ꝑ pꝛiuilegia ſedis aplīce cōceſſis eiſdē. Vel q abſoluūt a ſentencijs excōicationis ꝑ ſtatuta ꝓuincialia aut ſynodalia ꝓmulgat̄ ſeu q a pena ⁊ culpa abſoluere pꝛeſumpſerit quecūꝫ ⁊ hoc vbi ſup̄ ⁊ hij abſoluendi ſunt a papa tm̄. ¶ Itē qui ꝯcedūt repꝛeſalias ꝯtra ꝑſonas eccleſiaſticas uł bona eoꝝ uł gn̄aliter cōceſſa extendūt ad has ꝑſonas. niſi īfra mēſem cōceſſiōes pꝛemiſſas reuocauerint. Si ꝑſone ſinglares ſint excōicatōis vniuerſitas vo īterdicti ſniam īcurrūt quacūꝫ etiā ꝯſuetudine nō obſtañ. extra de iniurijs ⁊ dānis. c. ⁊ ſi pignoꝛationes. li. vj. ¶ Itē qcūqꝫ ſancte romane eccl̄ie cardinales hoſtiliter fuerit inſecutꝰ vel ꝑcuſſerit aut ceperit aut ſociꝰ fuerit hoc faciēt̄ aut fieri h̄ ꝓcurauit uł mādauit. aut factū ratū habuerit ¶ Vel dederit auxiliū cōſiliū vel fauoꝛē ad h̄. vel q hmōi facientē receptauerit ſiue defenderit ſcient̄. ¶ Itē oēs excōicati ſunt ⁊ a papa tantū abſoluendi. ext̄ de pe. c. Felicis. §. pn̄ti li. vj. ¶ Pꝛinceps autē uł dn̄s q ꝯ̄ pꝛedictos ſacrilegos ꝯſtitutōnē editā ſuari n̄ fecerit īfra mēſem ⁊ etiā eiꝰ officiales poſtqꝫ ad eoꝝ noticiā ꝑuenerit. excōicationē īcurrūt. e. t. et c. quo. ē. ¶ Religioſi mēdicātes ipſo facto ſunt excōicati ſi ſine ſpeciali licētia ſedis aplīce domos uł loca quecūqꝫ receperint. ſeu hactenꝰ recepta mutauerint uł ea vēditionis. ꝑmutationis donationis. aut cuiuſuis alienationis titulo q̄cunqꝫ modo ī alios trāſferre pꝛeſumpſerint. ext̄ de pe. c. cupiētes ī Cle. ¶ Itē religioſi q ī ſuis ſermonibꝰ vel alibi ꝓferre ꝑſumpſerint aliqua. ut audientes a decimaꝝ eccleſijs debitarum ſolutione retrahāt excōicati ſūt ipſo facto. e.t. 7. c. q̊ ſup̄.

¶ Itē illi religioſi q ꝓpter ſcientē obmiſſione faciēdi ꝯſcientiā ſibi cōfitentib⁹ de ſoluēdis decimis ſuſpēſionē icurrūt donec cōfitētib⁹ conſciam fecerint ſi poſſunt. Sed ſi ſic ſuſpēſi predicauerint excōicati ſunt. et hͦ vbi ſup̄.

¶ Itē violatores conſtitutionis illi⁹ q̄ ꝓhibet religioſis 7 clericis ſecularib⁹ ne aliquos ad vonēdū vel iurandū vel fide īterpoſita ſeu aliter ꝓmitendū īducant ut ſepulturā apud eoꝝ ecclīas eligant vel iam electā vlteri⁹ non mutāt excōicatōnē icurrūt nec abſolui pñt niſi a papa. e.t. 7. c. q̊ ſupra §. Sane.

¶ Itē q quēuis pontificem iniurioſe ul' temere percuſſerit. aut cepēit ſeu bānierit ul' hoc fieri mādauerit aut fcta ab aliquo rata habuerit vel ſocius hmōi ꝑpetrātis fuerit aut ꝯſiliū auxiliū vel fauorē ī hijs dederit ſeu ſcient' defenſauerit eandē excōicationē īcurrit de quib⁹ in predictis caſib⁹ hꝫ et per canones editos. ſ. 17. q. 4. Si qs ſuadēte de ſen. excoīs. Nup. et. c. Quicūq̧ in Cle. et extra de pe. Si qs ſuadēte. et a ſolo pp̄a abſoluēdus ē hmōi.

¶ Itē pt̄ates. balini. ſcabini. aduocati. rectores. cōſules. et officiales ciuitat'. q̊cūq̧ noīe cēſeant' ſi ī premiſſis ſunt culpabiles eodē modo ſūt excōicati. ext̄ de pe. c. Si qs ſuadēte.

¶ Excōicati etiā ſunt q mā⁹ iniciūt violētas ī clericū vel in quacūq̧ ꝑſonā religioſam profeſſam ul' nouiciā vel ꝯuerſam cuiuſcūq̧ religionis. extra de ſen. exc. Non dubiū. 7. c. Religioſo li. vj.

¶ Itē q talem etiā ſine leſione detinet ī cuſtodia publica vel priuata vel detrudit ī vincula. e.t. q̄ ſup̄. c. Nup

¶ Itē qui ī hmōi ꝑſonas man⁹ iniciūt temerarias 7 iniurioſas ſed non violētas. ſ. cū clericus ſe volūtarie ſubmittit aliqb⁹ ꝑcuſſionib⁹ fuſtiū ꝓ pace habēda cū illo quē leſerat. e.t. q̊ ſup̄ ꝯtingit.

¶ Itē q ratū hꝫ qd' aliquis ſuo noīe ī tales man⁹ iniecerit violētas quāuis factū fuerit ipſo neſciēte nec etiam tunc volēte. e.t. q̊ ſup̄. c. Cū qs li. vj.

¶ Item q pt' eos defendere teneſ ex officio 7 ñ defendit.

e.t.quo ſupra.c.quanto ❡ Itē q p alios nō p ſe ipſos violētas man⁹ iniciūt ī tales.e.t.q̄ ſup̄.c mulieres. ❡ Itē q ſpuit in faciē clerici ul' ſup cū fundit aquā ul' oleū ī deſpectū ⁊ deriſionē ei⁹ ul' q ſecū trahit equū cui īſidet p habenas ul' cū nimis ⁊ froꝛibus facit eū ſtare ī vno loco ul' ire ſecū q̄ī captū excōicat⁹ eſt. hec Hoſti.ī ſumma.§.qlit' p ſe ⁊ de ſen.exc. ❡ Itē qui veſtes hmōi clericis iuctas ſcindit violent' ul' aliā rem ſibi coherentē Hec Ray.⁊ Hoſti.ꝙ autē iſti debeāt a ſolo ppa abſolui.ptꝫ extra de ſen.exc.c.ea noſcit' et c.puenit.c.nō dubiū.c.ꝙ hij.c.mulieres ī fi.c.cꝫuis.⁊.c.tua nos.et.17.q.4. Si qs ſuadēte Sūt āt.17.caſus ī qb⁹ n̄ opoꝛtet ut p abſolutiōe iniectionis manuū violēt' ī clericū recurrat' ad papā. Et alij.14.caſus ſt' ī qb⁹ etiā ꝑcutiēs clericū nō incidit ī canonē. De iſtis inuenies īfra in.c.ſequēti. ❡ Itē excōicat ſt' q de ceto fecerint obſuari ſtatuta ⁊ ꝯſuetudines inductas ꝯ libtatē eccl'ie extra d ſen.excō.nouerint. ❡ Itē q ſtatuta talia īfra duos menſes de libris ſuis non deleuerint. e.ti. ⁊.c.q̄ ſup̄ ❡ Itē excōicati ſunt ſimilit' ⁊ ſtatutarij ⁊ ſcriptores ſtatutoꝝ p̄fatoꝝ ⁊ p̄tates ⁊ rectores locoꝝ vbi de ceto hec ſtatuta fuerint edita vel ſuata ⁊ ſimilit' illi q ſcdm ea p̄ſumpſerint iudicare vel ī formā publicam ſcribere iudicata. e.t.⁊.c.q̄ ſup̄. ❡ Itē q ſtatuit ꝙ clerici debeāt ꝯuenire coꝛā iudice ciuili vel debeant cuſtodire caſtra ⁊ hmōi.e.t.q̄ ſup̄.c.grauē.

Quicūqꝫ pro eo ꝙ ſniā excōicatiōis ſuſpēſionis ul' īterdicti fuerit contra aliquem pmulgata licentiā dederit alicui occidendi vel capiēdi ul' alit' grauandi in pſonis ſeu bonis ſuis vel ſuoꝝ eos qui talem ſniam protulerunt ſiue quoꝝ occaſione ſunt prolate vel eaſdē ſentencias obſeruantes ſeu taliter excōmunicatos cōicare volētes excommunicatus eſt.niſi licentiam ipſam reuocauerit et bona ablata ex dicta cauſa infra octo dies ſint reſtituta aut ſatiſfactio facta eodem titulo quo ſupra capitulo. Quicūqꝫ p eo libro ſexto. ❡ Similiter omnes q vtūt' hac licentia vel aliq̄ ꝓmiſſoꝝ aut etiā aliorum ſimiliū ad q̄ ꝯmittēda licentiaꝫ dari ē ꝓhibitū ł etiā q ꝑpetrat hm̄ói maleſacta p̄ſata ſuo miota ꝓprio excōicat⁹ ē. Et ſi ꝑmāſerit ī iſta ſn̄ia vltra duos menſes ñ pt̄ niſi ꝑ ſolū papā abſolui. ext. e. t. li. vj. ⁊. c. q̄ ſup̄ ꝓx.

¶ Itē icendiarij eccliaꝝ uł religioſoꝝ locoꝝ uł cimiterij ꝑuilegiati ī circuitu eccłie. excōicati ſꝫ ⁊ p⁹ denūciatōꝫ a ſolo pap̄ abſoluēdi. e. t. q̊. s̄. c. Tua nos. 17. q. 4. Si qs ſuadente.

¶ Similit̃ ⁊ effractores eccleſiaꝝ. q etiā p⁹ denūciatiōꝫ factā a ſolo p̄pa ſꝫ abſoluēdi. e. t, q̄ ſup̄. c. ꝯqueſti. ¶ Similit̃ ⁊ illi q faciūt aliq̄ enormia ī eccleſia. ſ. frangēdo crucē uł altare uł ſiłia. e. t. ⁊. c. q̊ ſup̄ ꝓxi.

¶ Itē ꝑticipās ī crimine excōicato nec abſolui pn̄t niſi ab excōicatore uł ei⁹ ſupiore. e. t. q̊ ſup̊. c. ſignif. nup. ⁊. c. ꝯcubine ſꝫ ſi difficile ſit ex aliq̄ iuſta cā accedē ad excōicatorē ꝯcedit̃ a iure ꝙ abſoluat̃ a ſuo ep̄o. uł ꝓprio ſacđote p̄ſtito iuramēto ꝙ excōicatori ſe exhibebit. e. t. q̊ ſup̄. c. nup ī fi. ¶ Cleric⁹ cōicans excōicat̃ a pap̄ noīatim recipiēdo eos ad dīna icidit ī excōicatōꝫ abſoluēd⁹ a papa e. t. q̊ ſup̄. c. ſignificauit. ¶ Iteꝫ ſi excōicati tp̄e imīnēt̃ mortis uł alti⁹ nccitat̃ articło ab aliq̄ abſoluūt̃ ⁊ p⁹ h̊ ceſſante ipedimēto. ſe illi a q̊ h̊ ceſſante abſolui debeāt ꝗꝫ cito poterūt rep̄ſentare ⁊ abſolui petē neglexerint ī eandē ſn̄iam q̄ ꝑ⁹ legati fuerāt relabūt̃. e. t. q̊ ſup̄. c. eos q li. vj. Idē iudiciū ē de illis q a ſede ap̄lica uł ei⁹ legat̃ abſoluūt̃ ab excōicatiōe ⁊ eis iniūgit̃ ut ſuis ordinarijs uł alijs pn̄iaꝫ ab eis ſuſcepturi ſe rep̄ntēt ⁊ paſſis iīuriā ſatiſfaciāt ſi h̊ cū ꝑmo ꝯmode potuerint implere nō curauerit. e. t. ⁊. c. §. Idē ſtatuim⁹. ¶ Itē excōicati ſꝫ ffes miores ſiſtres uł ſorores de t̃tio ordine tp̄e īterdicti in ſuis ecclijs admiſerit ad dīna ⁊ abſoluēdi tm̄ a pap̄ uł ſatiſfactione p̄miſſa ab ep̄is locorū. ext. de ſen. exc. cū ex eo ī Cle.

¶ Excōicati ſꝫ religioſi c⁹cūꝗꝫ ordinis uł ꝯditionis exiſtāt ſi ñ ſuauerint īterdictū abſꝗꝫ dolo ⁊ fraude ñ pſorādo ſuaꝝ eccliaꝝ ianuas ⁊ feneſtras in eis faciendo ſeu alios modos exqſitos iueniendo in ſcandalū plurimoꝝ cū cathedralē eccleſiā uł matricē eccłiam loci viderint aut ſciuerint obſuare ip̄m iterdictū n̄ obſtātibꝰ qbuſcūqꝫ appellationibꝰ etiā antea ad eandē ſedē uł aliū iteriectis etiā alijs obiectiōibꝰ qbuſcūqꝫ ext̄ de ſen. exc. ex frequētibꝰ in Cle. ¶ Excōicati ſunt ⁊ a ſolo papa abſoluēdi illi dn̄i vel nobiles q ī locis iterdicto ſuppoſitis cogūt aliq̄s celebrare diuina aliquoꝝ p̄dicto ⁊ ad officia p̄dicta audiēda excōicatoſ ⁊ iterdictos ⁊ euocāt ſiue cogunt aut q publice excōicatos ſeu iterdictos monitos exir̄ dū diuina celebrāt̄ cogūt ſtare. e. t. q̄ ā. c. grauiꝰ in Cle. Eodē mō ſt̄ excōicati ⁊ a ſolo papa abſoluēdi ille q ſunt publice excommunicati ⁊ interdicti. ſi moniti noīatim ut exeāt a celebrātibꝰ ī hijs eccleſijs remanere p̄ſumpſerint. e. t. ⁊. c. q ſup̄. ¶ Itē excōicati ſunt nec ab altero q̄ꝫ a papa abſoluēdi. qcūqꝫ ex c̄ta ſcia dep̄uarēt uł ſcriberēt uł p̄dicarēt ꝯ decre. de declaratione regule fratꝝ mioꝝ. nullo p̄uilegio ſuffragāte eiſdē. ext̄ de ꝟbo. ſig. exijt q ſeminat ī ſi. li. vj. ¶ Qui romipetas ⁊ pegrinos ⁊ ad apłoꝝ limina ⁊ ad alioꝝ ſctoꝝ oratoria pegrinātes. cape vel rebꝰ quas ferunt ſpoliare temptauerint excōicationi ſubdant̄. ext̄ de ra. ex co. ⁊. 4. q. 3. Si quis romipetas. ¶ Itē noua thelonea ⁊ pedagia pegrinis ⁊ mercatoribꝰ imponētes ⁊ hᵒ vbi ſup̄. ¶ De dubꝰ tn̄ pxi. ſup̄ dictis caſibus dubitat̄. qꝛ n̄ videt̄ exc. ip̄o ſcō

¶ Excōicationes q̄ ſequūt̄ ſt̄ extracte de qbuſdā ꝯſtitutionibus exuagantibꝰ a Bonifacio viij. poſt compilationem li. vj.

¶ Capitulum. 10.

EXcommunicati ſunt oēs q venientes ad ſedē ap̄licā uł redeūtes ab eadē capiūt ſpoliāt uł d̄tinere p̄ſumūt aut aliqđ ipedimentū exhibēt Quo minꝰ ad eandē ſedē libē cū pſonis ⁊ rebꝰ alijs veniant ⁊ redeāt ab eadē. ⁊ qn̄ apperiunt lr̄as taliū aut auferūt. ext̄ d̄ ſen. exc. ⁊ iterdic. c. excōicamꝰ ⁊ anathēatiſamꝰ Bonifaciꝰ viij⁹. ¶ Item ſenteciam excomunicatõnis ĩcurrũt illi cuiuſcumqꝫ fuerint emimẽtie dignitatis ordinis ꝯditionis aut ſtatus q talib⁹ vl' alicui eoꝝ ſacra vl' ſacramẽtoꝝ aliqđ ꝓſumpſerint miſtrare niſi ĩ mortis articulo ꝯſtitut' ſꝫ nec tunc niſi de ſtãdo mãdatis eccl'ie ſatiſfactione vl' ſufficiẽti cautiõe ꝓmiſſa 7 h' vbi ſup̃. ¶ Itẽ excõicati ſt' oẽs illi q ĩ terris ſuis noua pedagia ĩponũt. 7 h' vbi ſ. ¶ Itẽ excõicati ſunt oẽs pirate 7 latrũculi marini q gazarei 7 cuppellici vocãt' 7 ſimilit' oẽs fautores receptores 7 defenſores eoꝝ. ext' de ſen. exc. Excõicã⁹ Bonifaci⁹. viij⁹. ¶ Itẽ ſi qs ꝺinceps fuerit exhumãs mortuũ vl' mẽbrati cõcidens 7 coquẽs ut tandẽ oſſa tegumẽto cãnis excuſſo ad r̃motas partes mittat vl' deferat tumulãda. Excõicat⁹ ẽ ille 7 a ſolo papa abſoluẽdus. ext' de ſepul. c. deteſtãte. ¶ Item nota glo. in. c. cũ nõ ab hoĩe de ſen. exc. ꝙ ꝯcito aliquẽ ſcio excõicatũ ſtatim debeo ipm̃ vitare ꝯuis nõ ſit adhuc ꝺnũciat⁹ niſi ſolus hoc ſcirem q̊ tñ caſu etiam priuatim ipſum euitabo. ꝯꝫ diu ab eccl'a toleraf'. 6. q. 2. ſi tantũ. 7. c. placuit q eni ſcit. ċciorari ñ ꝺbuit.

¶ Sequũt' excõicationes minores qui ſeperãt a ſacramẽtis ¶ Capitulum. ii.

Participãs cũ excõicato nõ tñ ĩ crimine. Notori⁹ fornicator. Simõiac⁹ etiã occult⁹ ĩ ordine recipiẽs eccleſiã de manu layci 7 ſine ꝯſenſu epi. Baliſtarij 7 ſagittarij. Pauperꝝ oppreſſores. Manifeſti raptores. Publici vſurarij. Meretrices publice Decedẽs ĩ torneamẽt'. Decedẽs ĩ notorio crimine. ¶ In caſu ãt illo. Si qs ſuadẽte. 17. q. 4. due r̃gule cõtinent'. ¶ Prima ẽ ꝙ qcũqꝫ in clericũ temere manus iniecerit violẽtas ĩcidit ĩ excõicationẽ. ¶ Scđa qcũqꝫ ꝓpt' violentã manuũ iniectõꝫ ĩciderit ĩ excõicationẽ mittẽdus ẽ ad papã ꝑ abſolutione. ¶ Prima regula fallit in. 14. caſib⁹. ¶ Prim⁹ in apoſtata ꝑcuſſo q2 ignoratur cleric⁹ eſſe a ꝑcuſſore. extra. e ſi vo. ¶ 2⁹ ĩ clericis q ñ ferũt habitum neqꝫ tonſuram nec aliqd de clericatu oñdūt. Et ſt̄ apoſtate. Si t̄tio moniti ſe nō retraxerint ext̄. e. ꝯtigit.

¶ 3ꝰ ī clico q ꝯtēpto hitu ferret arma ⁊ t̄tio āmonitꝰ ſe ñ retraxēit extra. e. ī audiētiā. Et etiā ſi ñ ſit monitꝰ ⁊ ſe tyrānidi immiſcet extra. e. cū nō ab hoīe.

¶ 4ꝰ ī clerico exercēte negocia ſecularia ſi āmonitꝰ non deſiſtat ut extra de vi. ⁊ ho. cle. ca. ſi.

¶ 5ꝰ in clerico concubinario ꝯiugato ſi nō fert habitū ⁊ tonſurā. ext̄ de cli. co. li. vj.

¶ 6ꝰ in clericis buffonibꝰ ⁊ etiā macellarijs ſi hꝰ p annū exercuerit ⁊ etiā ſi minoꝛi tp̄e nec āmoniti deſtiterint. ex̄. e. t. ⁊. c. q̄. px. ſup̄

¶ 7ꝰ ī illis q ñ ex ira ſꝫ iocoſe pcutiūt. e. t. q. ē. c. j.

¶ 8ꝰ ī magiſtro cū hꝰ fecerit levit̄ ⁊ cauſa diciſpline. ext. e. cū voluntate §. ſi.

¶ 9ꝰ ī eo q īcōtinēti vim vi r̄pellit. t̄pate tñ ext̄. e. ſi ꝟo

¶ 10ꝰ cū qs īvenit clericū t̄pit̄ agentē cū vxoꝛe. mr̄e. ſoꝛoꝛe. vl̄ filia ꝓpria. ut ī dicto. c. ſi vero.

¶ 11ꝰ ſi fiat a p̄lato vl̄ de mādato ipiꝰ cā cōrectōis. ut ī p̄al c. cū volūtate ⁊. c. ex tenoꝛe ⁊ ſi ñ fiat ex cōreptōe tā faciēs qꝫ p̄cipiēs īcurrūt excōicatōꝫ. ex. e. vniu̾ſitat̄. Si tñ cā ſubeſt pt̄ clericū cape ⁊ īcarcerare ⁊ ēt p laycū. ext̄. e. ſi clericos. Sꝫ pcuſſio nō debet fieri p laycū qꝛ tūc iteꝝ ābo īcurrerēt excōicatione. ſ. p̄latꝰ ⁊ laycꝰ pcutiens. ut in. d. c. vniu̾ſitat̄. vel ſi clericꝰ eēt adeo īcoꝛrigibilis qꝛ alit̄ capi ⁊ coꝛrigi nō poſſꝫ. ex e. ut fame.

¶ 12ꝰ ī turbāte officia dīna quē preſbr̄ vl̄ aliꝰ ad quē ptinet pt̄ eicere de eccl̄ia ext̄. e. veniēs. ⁊. c. cū volūtate §. ſi ꝟo. Si ꝟo ſit̄ cū ratione officij. qd̄ ī eccl̄ia optinet pcutit clericū ⁊ etiā cū ſenioꝛ cā d̄ noticis facit hꝰ. aut dñs aut parens ſeu ꝓpinquꝰ q familiā coꝛrigit. hec oīa ī hꝰ. 12. dicto ītellige. cū ſint ī mioꝛibꝰ oꝛdinibus ut ī. c. cū volūtate allegato. § ſi.

¶ 13ꝰ Si clericꝰ ſit depoſitꝰ vl̄ degdatꝰ ex d̄ iu. cū ñ ab hoīe ⁊ d̄ pe. d̄gdatū ī ſi. li. vj.

¶ 14 qñ clicꝰ trāſfert ſe ad actū pꝛoꝛſus clericatui ꝯriū utputa erat ī mioꝛibꝰ ⁊ fcs ē bigāꝰ vl̄ miles vl̄ hmōi. 44. di. qſqs.

¶ Sꝫ qd ſi quis nō ob ſui ſꝫ ob pn̄is. mr̄is vxoꝛis. filij filie familie vl̄ etiā extraneoꝝ tuicōnē clicū ledat

R. ſm Inno. talis icidit i canonem. ar. ff. qđ me. cã. l. iſti qdē ꝯ. ſi. Nã ſocꝗ iniuria. ꝓpulſanda ē. 23. q. 3. fortitudo. ⁊. c. ñ iferenda. Quidã tñ dicũt ꝙ h̔ veꝝ ē de defenſiõe illaꝝ pſonaꝝ ſolũmõ p quas itelligit̃ nobis iniuriã fieri. ut inſti. đ iniur̃ ꝯ. patuit. ¶ Secũda regula fallit in. 17. caſib⁹. ¶ Prim⁹ eſt i articulo mort̃. 17. q. 4. Si qs ſuadēte. Eſt tñ iniũgendũ ei ꝙ ſi euaſerit ſe r̃pñtet ſedi ap̃lice ul' ei q poſſit eũ abſoluē mãdatũ ei⁹ ſup h̔ receptur⁹. extra đ ſen. exc. a nobis. Et idē eſt i caſib⁹ ſequētib⁹ remoto. ſ. ipedimēto ꝑterq̃ i puero. ut ext̃ de ſen. ex. đ cet̃o i ſi. ⁊. c. ea noſcit̃ i ſi. Et ſi ceſſante ipedimēto ñ ſe repñtant. ut ꝑſcribit̃ reicidũt i eandē ſñiam. ext̃ de ſen. exc. eos q li. vj. ¶ Secũdus. ē qñ qs h̄ʒ inimicitias capitales vel alias iuſtas excuſationes ꝓpt̃ q̃s nõ pt̃ ſe ſedi ap̃lice pñtare ext̃ de ſen. exc. đ cet̃o. De iſta tñ excuſatione ſtabit̃ arbitrio boni viri. ff. de v̄. obli. l. cõtinuus. ꝯ. Cũ ita. ⁊ extra đ vo. qđ ſup h̃ijs. ¶ 3⁹ i hoſtiario q ꝑtextu officꝗ clericũ ñ grauitᵉ leſit. ext̃ đ ſen. exc. ſi v̄o. ¶ 4⁹ i officiali q arcēdo turbã ñ ex ꝓpoſito. ſʒ nõ ſine aliq̃li culpa clericũ ꝑcuſſerit. ut i dic. c. ſi v̄o. ¶ 5⁹ ſi ſit mulier nec diſtigui debet vtꝝ ſit fort̃ ul' debil̃. ¶ 6⁹ ſi ſit ſenex ⁊ valitudiari⁹ ꝯſtitut⁹ ita. ſ. ꝙ ad ſedē ap̃licã accedē ñ poſſit. Iſte caſus eſt cũ duob⁹ ꝓxĩs ſup̃ dict̃ h̃nt̃. de ſen. ex. mulieres. ⁊. c. ea noſcit̃. ⁊. c. q̃uis. ¶ 8⁹ de ifirmo q ꝑpetuũ h̄ʒ ifirmitat̃ ipedimētũ ul' etiã tp̃ale ſi timet̃ ꝙ ſequeret̃ mors. ext̃ de ſen. exc. ꝙ de h̃ijs. ¶ 9⁹ i paupe quē oportet mēdicare ut i dicto. c. ꝙ h̃ijs. ¶ 10⁹ ſi regularis v̄berat regularē. ext̃ đ ſen. exc. monachi et c. cũ illoꝝ. ⁊ etiã ſi ꝑcuſſiſſʒ ſecularē. ut extra de ſen. exc. religioſo li. vj. ¶ 11⁹ i h̃ijs q ñ ſt̃ ſui iuris. ſ. famulis ⁊ ſuis. extra de ſen. exc. mulieres. ¶ 12⁹ in h̃ijs q nobiles ⁊ magne potētie ſt̃ ⁊ đlicati ꝙ laborē eũdi ñ ſuſtinerēt tñ ſup h̔ eēt pri⁹ rõnus põtifex ꝯſulēd⁹. ut nõ t̃ in d. c. muliēs. ¶ 13⁹ i ipubere. ex de ſen. exc. c. ſi. ⁊ hoc etiam ſi poſt pubertatē poſtulat ſe abſolui ⁊ hoc vbi proximo ſupra.

¶ 14⁹ de clericis q comuniter viuūt ꝛ ſub vno tectu dormiūt ꝛ ī eadē domo veſtiūť. ext̄ de vi. ꝛ ho. cle. q̄m. ꝙ ꝯiter exponiť q̄n ſimul viuūt ī aliq̄ collegio. ¶ 15⁹ ī monialib⁹. ext̄ de ſen. exco. de monialib⁹. ¶ 16⁹ ī hoſpitalarijs ſcti Johis iheroſolomitañ ext̄ de ſen. exco. ex canonica. ¶ 17⁹ in hijs q clericis ñ enormē ſꝫ modicā ꝛ leuē iniuriā irrogauerūt. ext̄ ꝺ ſen. exc̄. ꝑuenit. Que q̄dē ꝺcretal̄ ñ ꝯtinet diſpēſationē ut q̄dā dixerūt ſꝫ potiꝰ ius cōe. qꝺ hodie ſatis īueniť. ext̄ de ſen. excō. ex religioſo li. vj. ¶ Nunc q̄dā ꝑ declaratiōe dictoꝝ caſuū dicem⁹. vñ nō circa ꝓmū caſuꝫ ſ. de ꝑiculo morť ꝙ ītelligitur illud ꝑiculū nō ſolū ꝓpť īfirmitatē. Sꝫ etiā ſi ſit ī q̄cūqꝫ ꝑiculo vicino morti. puta ſi timeat hoſtē. uľ predonē. uľ crudelitatē ꝑtatis. uľ nauigaturus ſit. uľ ꝑ loca īſidioſa tranſitur⁹. ff. de do. cā. mor. l. 3. ꝛ. 4. Idem poniť Hoſti. ꝛ addit ꝙ idē eſt ac ſi obſeſſus ſit vel obſideat vbi iaciūt machine vel baliſte ¶ Circa tertiū ꝛ quartū caſuꝫ nō. ſ. de hoſtiario ꝛ officiali. ꝙ ſi talis non caſu fortuito ſed ex deliberatiōe ꝑcuſſerit clericū grauiť abſolutio ē a papa īpetrāda. ex ꝺ ſen. exc̄. Si ꝟo

¶ Sequitur Interrogatio cōfeſſoris. ¶ Capitulum 12.

Poſtq̄ꝫ Confitens dixit ex ſe ea q̄ voluit de pctis. ſi nō dixit ſufficienť qꝺ q̄i ut frequenť accidit. Interroga de hijs que plene non dixit ꝑ ut videbiť expedire. ſi aūt modicū uľ min⁹ dixit potes īterrogare ſm ordinē hic poſitū īferi⁹. ſ. primo de precepť. poſtea de vicijs capitalib⁹ nō tñ oēs ſꝫ de hijs ſolū que ī talib⁹ repiri ſolēt. Et nō ſolū de iſtis peccať īterrogandū ē ſꝫ etiāꝫ de circūſtantijs eoꝝ que ſuppoſui in h̄ v̄ſu. Quis qd vbi ꝛc̄. Non tñ etiā ē neceſſe de q̄libꝫ pcto mortali oēs circūſtātias querē ſꝫ ſolū illas que trahunt pcm ī aliā ſpeciē que. ſ. habēt ſpecialē deformitatē oppoſitā alicui preceptoꝝ. De numero tñ pctoꝝ ñ obmittas īterrogare. ſ. quotiēs hoc vel illud pec catū moꝛtale commiſit.

¶ Interrogatio pꝛima.ſ.ꝺ decem p̄ceptis. Et p̄mo circa pꝛimū p̄ceptū.ſ. Non habeas deos alienos. ¶ Capitulum.13.

PRimo iterroga ſi falſam de fide opinionē īuēit ab aliq īuentā ſecut⁹ ē. ¶ Si male ſenſit de.7.ſacramētꝭ eccleſie uł circa ſcripture ꝟitatē ¶ Itē ſi credit ꝙ n̄ ſit īfern⁹ uł ꝙ n̄ ſit alia vita p⁹ iſtā. uł aīaꝫ n̄ eē iudicādā cū coꝛpe. ¶ Si nō credit ꝙ de⁹ creauit oīa tā viſibilia ꝙꝫ iuiſibilia. ¶ Si nō credit ꝙ i xp̄o fuerūt due naťe dīna.ſ.⁊ hūana. ¶ Si nō credit ꝙ ꝓ nobis paſſus ē ꝑ crucis moꝛtē ⁊ ꝙ reſrexit. ¶ Si n̄ credit reſrectionē moꝛtuoꝝ ⁊ vltimū iudiciū. ¶ Si n̄ credit ꝙ eccl̄ie paſtoꝛes ſint veri paſtoꝛes. ¶ Si cōicauit cū hereticis. qꝛ tūc eſſet excōicatus. ¶ Si ſcient' eccl̄iaſticā ſepulturā hēticis tradidit. qꝛ tūc etiā excōicat⁹ eēt nec abſolui poſſꝫ niſi pꝛi⁹ manib⁹ ꝓꝑꝛijs publice dictū coꝛp⁹ uł coꝛpa hēticoꝝ extumulet ⁊ dānatis pꝛoijciat Loc⁹ etiā ille ꝑpetuo carebit xp̄iana ſepultura. ¶ Si inuocauit demones uł inuocari fecit ꝑ maleficia ad faciēdū mala. aut fieri faciēdo qꝺ ē pcc̄m magnū ⁊ dignū coꝛpali moꝛte. ¶ Si adoꝛauit aliquā creaturā faciendo reuerētiā uł oꝛonē ad eā ut ad lunā nouā. uł ſolem. vel ſtellā. aut ad ſonū cāpane. qꝺ pcc̄m moꝛtale ē. ¶ Si ex conſtellatōnib⁹ uł planetꝭ ſub qb⁹ nat⁹ ē aliqꝺ iudicauit deťminate. de vita ⁊ ꝯuerſatiōe ipſi⁹ ¶ Idē ſi cͦdidit ex viſonomia aut ex fato. uł ꝯſtellatōe ā cōplexione. hoīem cogi ad bonū uł ad malū qꝺ etiā hereſis eſt. ¶ Sequitur de p̄noſticatōne pꝛimo quo ad Aues.

SI eſtimauit aliqꝺ maluꝫ futuꝝ ꝓpt garritū auium puta qꝛ cātauit gallus de ſero uł qꝛ cātauit gallina uł coꝛu⁹ uł noctua vel qcūꝗꝫ alia auis aut etiā cucul⁹ ⁊ hmōi q̄ oīa fatua ſꝫ ⁊ ſana. ¶ Quo ad ignē

SI habuit malā opinioneꝫ de igne ſibilāte credens eē ſignū ꝙ moriet' aliqs uł ſiťe quod fatuū ⁊ vanū eſt. ¶ Si negauit dare ignem extra domū ī kalendis mēſiū timens et credēs ꝓpt̄ h̄ malū euētuꝝ in domo. ¶ Si truncū ignis fcm̄ ī natiuitate dn̄i ſuauit 7 poſuit ī vinea ꝯ grādines ul' cū illo ſignauit āgulos 7 dom⁹ 7 hm̄oī

¶ Quo ad Aquam.

Si fecit ul' fieri fecit ul' fie'i ꝓcurauit aut docuit aliquā īcātationē cū ſacris vel ſacramētalib⁹ eccl'ie ut oleo ſcō ul' aqua baptiſmali 7 hm̄oī ob ſanitatē ul' aliā cām qd grauiſſimū ē pc̄m. ¶ Si īcātauit cū aqua triū eccliaꝝ ul' triū fontiū. ¶ Si ꝓ re aliq̄ r̄ſpexit ampullā plenā aqua ul' vas vini qd dr̄ ſcti johis. ¶ Si ex effuſione olei ul' vini credit aliquē euentū euenire. ¶ Si ꝓnoſticauit ex rumore aq̄ꝝ currētiū qd fatuū 7 vanū ē. ¶ Si icantauit cū ſpeculo ul' pelui plena aq̄. ¶ Si aliqd fecit cū ſanguine mēſtruato quod ē mortale. ¶ Si lauit filios cū aq̄ bn̄dicta qd ſilr̄ mortale ē. ¶ Si incātauit grādinē qd etiā mortale eſt.

¶ Quo ad Terram

Si fecit ul' fieri fec̄ aliquā deuotionē ad iueniēdū aliqua furta. ul' ad ſciēdū aliqd occultū ul' futuꝝ qd ſibi ul' alteri ꝯtingere debeat qd mortale ē. ¶ Si vſus ē ſortib⁹ diuinatoꝝ. ut pſalmo vel libro cū filis 7 hm̄oī ꝓ ſe l' ꝓ alio ſeu etiā q̄q̄uo qd mortale ē ꝙ tn̄ ſi ex leuitate fecit vēiale ē. ¶ Si dixit pr̄ nr̄. ad feneſtrā aurib⁹ obturat' ut p⁹ modū ꝑma v'ba q̄ adierit ab extra. iterꝑtet' id qd ſcire deſiderat qd mō'tle ē ¶ Si didicit artē notoriā vel vſus ē ea ad ſciēdū aliq̄. vel ſi vſus ē arte nigromātica. quod mortale ē. 7 ſi hm̄oī art' libros hꝫ īducēdus ē ꝙ illos cōburat qd ſi facē renueret n̄ eēt abſoluēdus. ¶ Si fecit ſibi man⁹ inſpicere aut alteri⁹ īſpexit ꝓnoſticādo de fortuna. ¶ Si credidit ꝙ aliqs hr̄et malos ocl'os ſup pueros. ul' ad aliqd maluꝫ obuiamtū. ¶ Si ī ortu libroꝝ r̄ſpexit libros fatidicos. ¶ Si credidit aliqd ſibi euenire debere ul' ſignificari ex ſibulatōe auriū ul' ꝓpt' tremorē oculi vel ꝓpt' ſternutationē ī exeūdo domū. ¶ Si cātauit cū cipho ligneo ul' cātare fecit pueros et puellas ut audiret qd ꝓnūcia rent. ¶ Si frondes oliue bn̄dicte vł granū frum̄ti acceptū de p̄ſepio poſuit ſuꝑ ignē ad ꝓnoſticādū de vita vł de moꝛte alicuiꝰ ¶ Si obſuauit ſomnia faciēs aliq̄s oꝛones ad ſctam Annā vł ad ſctam Helenā vł ad tˢ r̄ges vł aliū quēcūq̄ ſcm̄ aut ſcōs volēs ꝓpt̄ h̄ ex hijs q̄ ſonniat đ furtis vł occultē dinare qđ mōꝛle ē. Alias āt ſine tl̄i oꝛone vł obſuatiōe adiūcta nimis fidē ſonnijs adhibē ⁊ ſi mōtale ē pctm̄ ꝑicłoſuꝫ tñ ē hmōi īſiſtē qꝛ ſic dyabolꝰ multos decipit. ¶ Si eſtiauit mulierēs ꝯūſas ī cattos vł ſimeas vel alia aīalia ⁊ de nocte āblare ac ſugere ſanguinē pueroꝝ. ⁊ exire ⁊ ītrare domū oſtijs clauſis et volare ꝑ lōga t̄raꝝ ſpacia ⁊ huiuſmōi q̄ īpoſſibilia ſᷓt talibꝰ et iō falſa. ¶ Si ānotauit vł ānotare fecit aliquā beſtiā ꝑditam ¶ Si obſuauit vnā diē plꝰ q̄ꝫ aliā n̄ īcipiēdo opꝰ vł n̄ lauāͦ caput. vł ſi obſuauit dies egipciacos vł diē ī qͦ occurrit feſtū decollatiōis bt̄i johis baptiſte vł diē veneris ī n̄ ſcindēdo pānos qđ rēiale vī ꝑcipue q̄n ex ſimplicitate h̄ cēdit qꝛ n̄ audiuit

ꝯtriū. Sꝫ ſi aīo obſtinato h̄ defendē vellet mōꝛtle eēt. ¶ Si ī kalēdis mēſiū noluit aliq̄d dare aut ꝯcedē extra domū putans qꝛ ex h̄ fiēt diminutō reꝝ ¶ Si ī kalēdis januarij ꝯmedit ī lecto ſicꝰ cū melle vł fecit ſibi poꝛtarī piſcē viuū. ſi eo die dedit pueris pecuniā vł ſi ipſe ab aliq̄ recepit qđ dī vulgarit᷑ lamātia. vł offerta. vł laſtrina. Si eo die miſit ł poꝛtauit ī domo tꝑalia aliq̄ qꝛ eēt ꝑma dies āni ⁊ h̄ ut ſic toto āno ītrēt młta bōa ⁊ ſic noluit ītrare ſine aliq̄ re tꝑali. Si eo die fuerit ſuſpectꝰ de pͦ quē viderit. ¶ Si ī kalēdis marcij ſignuit oſtia domus vł aliā rē poſuit ī feneſtra añ domū ¶ Si ſignuit ⁊ poſuit ouū natū ī die natał dñi. vł in die veneris ſcō. vł ī die aſcēſi. c̄dēs ꝙ ꝯmedēs illud n̄ poſſit occidi ille vł ſiłe. ¶ Si ī die. ſ. joh. bap. collegit h̄bas q̄ſi illo die eēnt maioꝛis ꝟtut᷑ collecē q̄ꝫ alīo ut cū illꝭ facēt fumigatōꝫ ꝯ īfirmitatē. Si ī ꝑfeſto dcī feſti trāſiuit ſr̄ ignē fcm̄ đ hēb cū īcēſo q̄ dī ignis ſcī jo. ſi ī nocte t̄lis feſti ifec̄ vinū. ſ. joh. ad ꝓnoſticādū de furtis vł alijs ſecreꝭ

¶ Si mulier d̄dit suo viro ul' etiã alteri aut vir mulieri aliq̄d ad ꝯmedendũ ut eũ amaret ul' eũ q̄d ē mortale. ¶ Si fecit ul' fieri fecit aliquã ĩcãtationē ob sanitatē cõsequendã. Et qñ fit scient'. q2 scitur eē ꝓhibitũ tunc est ꝯiter mortale. Cũ ꝟo fit ex simplicitate putãdo esse bonas orones. vĩ veniale. Sʒ si nollent ĩ futuꝝ abstinere ab hmõi negãda est eis absolutio. quia ex obstinatõe ⁊ malicia fit mortale. ¶ Et ĩterrogandũ est de ꝟbis qb9 ꝟtunt' ⁊ de ceremonĳs ⁊ obs'uãtĳs quas addunt ¶ Si exercuit artē geomãtie q̄d est mortale. ¶ Si ꝯtra fermes ul' febres scripsit ĩ fructu amigdali ul' ĩ hostia vel alibi. ¶ Si ĩcantauit ul' ĩcantari fec̄ ꝯ dolorē dentiũ capit' ꝑlloꝝ aut supciliõꝝ ul' ocl'oꝝ cũ faba ⁊ pr̄ nr̄ ⁊ hmõi. ¶ Si portauit pueros ĩfirmos ad sambucũ ul' ad rubũ ul' aliũ silēm locũ cã sanitat' r̄cupande. ¶ Si fecit ul' fieri fecit aut ꝑsus ē lr̄is ul' breuib9 q' sit' cõit' supstitiose ex verbis ul' caracterib9 vel carta in qua fuerit vel ex mõ ĩponendi aut portãdi ul' tēpore aut loco scribendi. Et ĩuenta supstitiõe eoꝝ ĩponēdũ ē ut ꝯburãt' ⁊ si noller ñ eēt absoluēdus q2 sic fiēt mortale. ¶ Si sup se portauit cartãʒ scriptã que dĩ scti Cipriani ul' cartã ñ natã ul' ꝟgineã ul' aliq̄d aliud sile ob spem sanitat' ul' alteri9 cuiuscũqʒ supstitiosi q̄d nõ eēt nãlit' ex arte medicine ul' alteri9 approbatũ ¶ Et gñalit' si qʒcũqʒ aliam ĩcantationē ꝯiurationē vel maleficiũ aut q̄dcũqʒ supstitiosũ exercuit aut eis fidē adhibuit q̄ oĩa sunt vana ⁊ fatua ac ꝓhibita. Et ĩ qb9 oĩb9 non s'uatur primum preceptum.

¶ De secũdo precepto. s. Nõ assumes nomen dei tui ĩ vanũ Et p° de blasphemia. ¶ Ca. 14

Si videlʒ blasphemauit ĩ deum vel aliquē sctoꝝ dicēdo sibi maledictionē vel alia opprobriosa ꝟba q̄d spē mortale. Si blasphemauit ĩ deũ dicēdo eũ non esse iustũ ⁊ non omnia iuste disponere sed acceptare ꝑsonas vel non curare de actib9 hoim aut eos non videre vł eē ꝑcialem vel ſine demerito punire ⁊ flagellare eū vł aliquē vł poſſꝫ melius iſtud vel illud feciſſe vł ſimilit᷑ arguere deū đ aliquo qđ totū ē moꝛtale maxime cū aduertit ⁊ ītelligit qđ loq᷑. ❡ Si murmurauit ꝯ̄ deū. utputa de frigoꝛe. caloꝛe. pluuia. vento. aut niue. ❡ Si murmurauit ꝯ̄ deū de infirmitate. paupꝑtate. aut filioꝝ moꝛte. aut qꝛ nō generat filios. ❡ Si murmurauit ꝯtra deū de ꝓſperitate maloꝝ. aut de aduſitate bonoꝝ̄.

De Periurio.

Si iurauit in aliqua curia alicꝰ iudicis mendacioſe qđ moꝛtale ē quōcūq; etiā ꝓueniat ⁊ ſimilit᷑ peccat q aliquē īducit ad h᷒ aduertent᷑ ut aduocatꝰ ꝓcuratoꝛ ⁊ ſiłes. ❡ Si iurauit extra iudiciū ī cōi ſmone quacūq; ex cauſa vel vtilitate vł leuitate vł iocoſitate vł qualicūq; mō. non ſolū ꝑ ſcta dei euāgelia. vł ꝑ coꝛpꝰ xp̄i. ſʒ etiā ꝑ fidē. ꝑ deū. aut dicendo. ſic me deꝰ adiuuet. vł etiā ꝑ virginē mariā. ꝑ crucē. ꝑ aīaꝫ meā aut hmōi qđ ſp eſt moꝛtale qñ aduertit ſe iurare ⁊ falſum dicere. ⁊ hoc totiens quotiens. ❡ Si iurauit aliqđ certū affirmando de q̄ tñ dubitat an ſit veꝝ. moꝛtalit᷑ peccauit. ⁊ p̄cipue ſi h᷒ fecit ī iudicio. ❡ Si iurauit facere aliqđ malū puta aliquā vīdictā aut talionē reddere non dimittere ꝯcubinam ſuare iniuſta ſtatuta. tenere ſecretam ꝯiurationē iniuſtā qđ ſp moꝛtale ē. ❡ Si manifeſtauit aut ꝑdidit aliqđ ſecretum. in ꝯſilio aliq̄ tractatū qđ iurauit non manifeſtare ꝗuis etiā nulli noceat tñ moꝛtale ē ⁊ ipſe aut etiā ille q aliquē ad ſimile manifeſtandū ꝯpellit moꝛtalit᷑ peccat. ❡ Si iurauit obſuare ſtatuta alicuiꝰ ciuitat᷑ aut vniuerſitatis que tñ iuſta ⁊ rōnabilia ſunt ⁊ aliqua ex eis ſcienter trāſgredit᷑ qđ etiam moꝛtale ē Si tñ aliqđ ſtatutū iam eēt abrogatū ꝑ ꝯ̄riā ꝯſuetudinē quia videlꝫ cottidie ſuaret᷑ ꝯtrariū Si ex h᷒ hmōi ſtatutū trāſgrederet᷑ non videret᷑ piurus eſſe qꝛ hmōi ſtatutū non videretur ampliꝰ hr̄e vim ſtatuti di. 4. ℭ leges. ❡ Si iurauit ꝑ aliquod mēbꝝ dei vł ſcōꝝ modo ribaldoꝝ qđ moꝛtale eſt etiā ſi res vera eſſet quam affirmare intendēt. Et h̄ ꝓpt̃ blaſphemiā q̄ ex h° ↄſideraẗ. ut. zz.q.i. ſi qs ꝑ capillos. ¶ Si vͦo res iurata aut falſa aut illicita ē dupliciť mōꝛlr̄ peccauit. ſ. ꝑ blaſphemiā ⁊ ꝑ ꝑiuriū. ¶ Si iurauit facere aliqđ licitū ī honoꝛē dei ⁊ ſcōꝝ ei⁹ ⁊ illđ facē neglexit qđ moꝛtale ē. ¶ Si ēt iurauit aliqđ ſilr̄ factuꝝ. ſ; tñ ñ ītēdebat illđ adīplere ſilr̄ mōtale ē ¶ Si vͦo etiā ītēdebat ſuare ſ; veniēte t̃mīo q̄ iplē ꝓmiſſat ſeu iurauēat ñ ſuat ꝓmiſſū cū tñ poſſ;. l; cū īcōmoditate ſua adhuc mōꝛliť peccauit niſi tñ p̄⁹ ep̄s ul̃ p̄pa r̄laxaret ⁊ ↄmutaret ſibi hmōi ꝓmiſſuꝫ. ſi tñ ꝓmiſſio fc̄a ē hoī pt̃ ille ſibi hmōi r̄laxare. ſ; ſi ñ pt̃ adīplere excuſaẗ a pc̄to. ſi tñ q̄cito potiť adīpleuerit. ¶ Si qs ꝓmittit cū iuramt̄o ſe aliqđ factuꝝ qđ ñ ē alic⁹ īpoꝛtātie boni ul̃ mali ut viꝫ ſi mr̄ ꝓmittit cū iuramt̄o ꝑcutte filiū ul̃ filie. ul̃ hō ꝓmittit mediāte iuramt̄o. ñ bibē ul̃ ↄmedē illđ ul̃ h̄ ul̃ hmōi qđ vī veniale niſi tñ fiēt ī ↄtēptū. q2 iuratio ⁊ ꝑiuratio ē ī h̄. ¶ Si iurare ↄſueuit. etiaꝫ ꝓ q̄buſcūq; m̄imis. dicendo tñ v̾itatē qđ veniale ē niſi fiēt ī ↄtēptū. Et inducēdi ſt̃ tl̃es ut abſtineāt ꝓpt̃ ꝑiculū ꝑiurij. ¶ Si īduxit aliquē ad iurādū quē oīno c̄debat falſuꝫ iuratuꝝ. qđ mōꝛle ē niſi talis īducēs foꝛet. iudex h̄ faciēs ex officio. ſm oꝛdinē iuris. ¶ Si vir iuramtū ſue vxoris irritauit qđ ñ debet niſi. ſit tl̃e qđ vxoꝛ ñ poſſ; adīplē ſiñ ſcādalo viri. ¶ De Adiuratōe

Adiuratio ē īductio alic⁹ ad faciēdū aliqđ ob īuocationē alic⁹ rei ſacre. ⁊ fit per modū coactōnis. ītendēdo aliquē obligari ꝑ modū iuramti ad aliqđ faciēdū. q̄ ſi fit ad ſuꝑioꝛes ⁊ alios ī q̄b⁹ adiurās ñ h̄; p̄tatē pcc̄m mōꝛle eſt. ſi vͦo fit ad īferioꝛes ⁊ ſibi ſbditos q̄b⁹ adiurās p̄cipe h̄; eo caſu licita ē ⁊ alios nō. Et tūc adiurat⁹ teneẗ facē ul̃ dicē illđ ꝓpt̃ qđ adiurat⁹ ē. alias moꝛtaliť peccaret quēadmodū tñgreſſoꝛ p̄cepti. ¶ Si adiurauit p̄latos ul̃ ſupioꝛs ul̃ ſocios aut īferioꝛes ꝑ modū dep̄catiōis ñ coactōnis ītendēs īducere ad aliqđ faciēdū ñ ē malū. ul̃ veniale. ¶ Si leuiť ⁊ ſine cā iurauit ⁊ adiuratꝰ non fecerit n̄ peccat. hec Tho. ¶ Si adiurauit dōmones p modū ꝑcis ad aliqd ſciēdū ab eis uł aliqd auxiliū obtinēdū ab eis mōꝛle ē. niſi qs facēt hō ex familiari ↄſilio ſpūs ſcti. uł ex q̄dā ſimplicitate q̄rēs ab obſeſſis a diabolo. lȝ tn̄ illū adiurare p modū coactōnis ne noceat. ¶ Si adiurauit c̉at'as irrōnabiles ne diabolꝰ eis vtat' i nr̄i nocumētū tūc licitū ē. Si āt dyabolꝰ in eis opet' tūc mōꝛle ē ut p īcantiōes ꝑpetū. Si i cātalenis ſeu fabul' mūdanis ⁊ i narratōibꝰ turpibꝰ vel amatoꝛiis miſcuit deū aut ſctos qd moꝛtale ē ſi fecerit in contemptū. alias ꝟo veniale.

¶ De Votis.

SI trāſgreſſus ē ſeu obmiſit adiplē votū licitū d'liberate factū ⁊ ſi aduertit ſciēt' ſpē mōꝛle ⁊ totiēs q̊tiēs frāgit. ſecus ſi ex obliuiōe uł q2 n̄ poſſat ex aliquo accidēti ſupueniēte. ¶ Si vouit aliqd malū ſe facturū utputa vindictā d' aliq̊ uł aliqꝰ ꝑfectꝰ īpedimētū. utputa n̄ īgredi religionē uł ſil'e. moꝛtalit' peccauit. ⁊ ꝓt illud votuꝫ frāgē abſq3 aliq̄ diſpēſatione.

¶ Si nimis tardauit īplē votū licitū ſic ꝙ ex hmōi moꝛa a memoꝛia excidit oīno uł ꝙ ipe vouens iā venit ad ſtatū n̄ valēdi amplꝰ īplere qd prꝰ potuiſſet qd vī moꝛtale. ¶ Idē qn̄ diſmiſit ꝓpoſitū īplendi cū cito potuiſſet. alias moꝛa īplendi votū qn̄ ſibi n̄ ꝑfixit tp̄s n̄ vī moꝛtale niſi foꝛte eēt valde nimia. ⁊ niſi cū ex hō īminēt ei ꝑiculuꝫ nō valēdi īplere ut de voto ingrediēdi religionē cū tn̄ n̄ hēret cām cogentē dilationē. ¶ Si fecit votū de re licita. ut d' elemoſina. de ieiuniis ⁊ hmōi. ſed ob malū finē. puta ut poſſꝫ facere vindictā. adulteriū. uł ſil'e moꝛtale ē nec tenet' adimplere

¶ Si fecit votum abſtinētie ⁊ hmōi ⁊ dubitabat vtꝝ poſſet īplere uł n̄ ⁊ ſine ↄmutatiōe uł diſpēſatiōe ſupioꝛis cū poſſit de facili hēre recurſuꝫ ad eū uł ↄfeſſoꝛē p ↄſilio d'ſup ſumēdo frāgit votū qd vī mōꝛle. Notā tn̄ ꝙ viri pn̄t irritar' vota abſtinētie ꝑegrinatōis ⁊ elemoſine vxoꝝ ſi n̄ hēat n̄ dotē abſq3 alia diſpēſatōe ⁊ ſi fiat t'lis irritatꝰ voti ēt abſꝫ cā rōabili a viro n̄ tenet' vxoꝛ implere talia vota.

¶ De irritatōe votoꝝ īpubeꝝ ⁊ filioꝝ familias ⁊ religioſoꝝ vide ī Sūma ī ſcđa p̄te ti. vlt̄

¶ Si votū fecit ſtultū ⁊ irrōnabile ut ieiunare ī dn̄ica non lauare vel pectinare caput ī ſabato ⁊ hmōi. ſi h̄ fregerit n̄ peccat īmo ꝓhibendū ē illis hmōi vota implere q2 ſicut Tho. et alij dicūt ſunt ipoti⁹ deridēda q̄ꝫ obſuanda etiā ſi ꝓ honore ſanctoꝝ fierēt. ¶ Si fili⁹ morīēti patri ꝓmiſit aliqđ votū implere tenet᷑ ut extra de vo. licꝫ

¶ Si fuit ſibi aliqđ votū iniūctū a p̄re puta ſatiſfactio pecunie uł ſimile tenet᷑ implere. ext̄ de vſu. tua. ⁊ đ ſol. c. p̄. ¶ Si fuit heres alicui⁹ vouent̄ ſubuenire t̄re ſancte tenet᷑ votū illi⁹ implere. Et ſm̄ Jnno. ꝯpelli pt̄

¶ Si fili⁹ ꝑuent⁹ ad ānos pubertatis vouit aliqđ votū qđ ꝑtinet ad ſuā ꝑſonā ⁊ h̄ ſi fuerit licitū tenet᷑ ſm̄ Tho. in ſecūda ſecūde. q. 88. ¶ Seruus aūt nō pt̄ vouere votū ꝑegrinationis aut religionis abſq3 dn̄i cōſenſu. q2 in p̄tate ſua non eſt ut dicit Tho. c. loco q̄ s̄ ¶ Si religioſus vouit aliqđ votū abſq3 prelati ſui licētia illud n̄ debet exequi abſq3 eiuſdē licētia Secus eſt tñ de voto orōnis vel ſimili qđ poteſt exeq abſq3 ſua licentia. ¶ Si ſacerdos vouit votū ꝑegrinatōnis ſine licētia ſui prelati nō debet adimplere abſq3 licētia ei⁹dē. ¶ Si hn̄s votū caſtitat̄ vel religionis cōtraxit. q2 quāuis mr̄imoniū teneat tñ ꝯtrahendo mortaliter peccat ⁊ cōſumare non poteſt mr̄imoniū ſin̄ mortali pc̄to. q2 adhuc añ ꝯſumationē mr̄imonij. i. añ copulā carnalem. qua mediāte mr̄imoniū ꝯſumat᷑. pt̄ adhuc ⁊ debet implere votū ſuū prius factū. ¶ Poſt ꝯſumationē ṽo tenet᷑ reddere debitū etiam īterpretatiue petenti ſed exigere nō pōt abſq3 mortali pc̄to. ¶ Vn̄ ꝯſulendū tali eſſꝫ ꝙ peteret diſpēſationē a papa ſup voto ſuo. ſꝫ tñ Guił. poſſet etiā ep̄s diſpēſare in hoc caſu.

¶ Si mulier ſine cōſenſu viri ſui uł ecōtra vouit ⁊ ſi ipſe vir vel mulier conſentit implere tenetur. ¶ Si alter ꝯiugum ſine ꝯſenſu alteri⁹ vouit votum de non reddēdo debitū. implere non tenet᷑. Nō tñ ꝙ alter cōiugū pt̄ ſine ꝯſenſu alteri⁹ vouere de non petendo debitum ſm̄ quoſdã. ¶ Si vnanimiť concordes ambo vouerint caſtitatē. qꝛ tūc non pōt alter reuocare votū ſine pcc̄o mōtali. Et ſi vir reuocat. vxor debet iſtãter ꝑſeuerare ⁊ ecōtra. Si vir vouit abſqꝫ vxoris licētia votū ꝑegrinationis nō teneť. qꝛ nō poteſt. ¶ Si vir vouit votū jheroſolomitañ. teneť iplē illud etiã īuita vxore que tam̄ ut ꝯſentiat amonēda eſt. ⁊ ſi ñ vult manē pt̄ viꝝ ſequi. ¶ Si vir vouit votū abſtinētie ꝯtra dicēte vxore pōt illud impleř etiam ea īuita. ſecꝰ ſi ꝑ dictam abſtinētiã impedireť redditio debiti. ¶ Si vir añ carnalem copulã ad heremū trãſiuit redire teñť ad vxorē niſi ītraſſꝫ aliquã religionē approbatam.

¶ Et nō ꝙ de trangreſſione votoꝝ pōt de iure cōi ⁊ conſuetudine ſimplex ꝯfeſſor abſoluere qꝛ non ē de reſeruatis caſibꝰ. Sed de diſpēſatione ⁊ ꝯmutatione votoꝝ non pōt ſe ītromittere ſine ſpeciali commiſſione dyoceſani vľ alterius q poſſit dare. ¶ Epiſcopi aūt ī oībꝰ poſſunt dare ꝯmiſſionē ⁊ ꝯmutare vel diſpenſare niſi ī voto caſtitatis ⁊ religionis et tribus votis peregrinationis. ſ. Jheroſolomitañ. ad ſcēm Jacobū. ⁊ ad limina aplo̅ꝝ Pe. ⁊ Pau. ī qbꝰ p̄pa ſolꝰ vľ ſummꝰ pniarīꝰ diſpēſat vľ cōmutat.

De tertio p̄cepto. ſ. Memēto ut diem ſabbati ſanctifices.

¶ Capitulum. 15.

Et pꝛimo interrogandū. Si recogitauit tria bñficia ſ. creatiōis hoīs ⁊ totius mūdi ꝓpť hoīem, Redemptionis hūane ⁊ glificatiōis ut ꝑ talē memoriã caueat a vitiꝭ ⁊ ſctificet diem ī exercitȷ̄s ſpiritualibꝰ. ¶ Si diebꝰ feſtiuis ſe cōpoſuit ⁊ ornauit precioſis veſtibꝰ ⁊ alȷ̄s ornamētꝭ ad pōpam ⁊ vanã gloriã ſiue ad placendū alioꝝ aſpectibꝰ ut deſidereť. ¶ Si diebꝰ feſtiuis acceſſit vľ ad eccleſiã vel ad alia ſpectacula. cōpta ⁊ ornata ad capiēdas aīas ut īnicē ſe oculꝭ ꝯcupiſcant. ſicut frequēť mulieres faciūt qđ ē mortale. ¶ Si Ro in eccleſȷs vel alȷ̄s locis ſacris huiuſmodi fiant. duplex cauſat̃ ſacrilegiū.ſ. loci ⁊ tp̃is ſcti ultra p̃ncipale pctm̃. Si hijs diebꝰ coꝛiſauit. vane cãtauit. manꝰ ul' alia mēbꝛa cū alio libidinoſe tangēdo ⁊ vana inhoneſta ⁊ ad malum ĩcitantia ꝟba loq̃ndo. ut videlꝫ ꝓuocetur ꝯcupiſcētia ĩ cō devn̄ q̃nꝙ etiã opꝰ ſeq̃t. qđ totū ē mōꝛle ¶ Si hijs diebꝰ luxurie vacauit. qꝛ ſi ext̃ mr̃imoniū fuit duplex pctm̃ ꝯmiſit. ¶ In talibꝰ enī diebꝰ etiã mr̃imonialit̃ cōiūcti ab illo ope ſe abſtinē decet. ¶ Si ſtans ĩ moꝛtali die dn̄ico nō ꝯtritꝰ fuit đ illo aliđ ĩcurrit moꝛtale. ¶ Si ſonatoꝛ muſicoꝝ iſtrumētoꝝ. hijs diebꝰ cã fuit vanitat̃ ſonãdo viꝫ coꝛã vanis pſonis. ut ſic fierēt vanioꝛes. qꝛ moꝛtaliter peccauit ⁊ grauiꝰ. qꝛ cã fuit peccati moꝛtalis alioꝝ. ¶ Si mulier oꝛnata ĩ feneſtra ſe poſuit ut a trãſeūtibꝰ ĩſpiceret̃ moꝛtaliter peccauit. ⁊ grauiꝰ hijs diebus q̃ꝫ alijs. ¶ Si oculos ſuos vanis aſpectibꝰ ĩpleuit. ⁊ ſi hac đ cã hĩcĩde c̃cuit. qꝛ moꝛtale ē ¶ Si ebꝛietatibꝰ ⁊ ꝯmeſſationibꝰ vacauit ul' ĩ tabernis et ludis blaſphemijs ſe occupauit. ul' alioꝝ ut talia ⁊ ſilĩa facerēt cauſa fuit. qđ moꝛtale eſt. ¶ Si tardauit viꝫ ad ſero añ feſtū ul' vſqꝫ ad mane feſti ad ſe radē faciēdū ut mag̃ politꝰ compareat aſpectibꝰ mulierū. ¶ Si hijs diebꝰ ocioſe vixit vagãdo viꝫ ꝑ plateas ⁊ vicos ſiue ludēdo aut m̃muratōnibꝰ vacãdo ⁊ ocioſis ꝟbis ⁊ hmōi ¶ Si hijs diebꝰ laboꝛauit aut exercuit aliqđ opꝰ mãuale ext̃ cauſas neceſſitat̃. qꝛ moꝛtalit̃ peccauit maxīe ſi aliq̃ notabili ſpacio hmōi laboꝛibꝰ ĩſtetit. ſi ꝟo momētanee ul' ꝑ aliq̃ tp̃is pūcta id fieret n̄ ĩ tm̄ peccaret ¶ Si aūt fiat ex nccītate. qꝛ.ſ. aliter nō poſſet hr̃e victū ⁊ neceſſaria pꝛo ſuſtentatione vite ſue vel alioꝛum ſuoꝛum vel ſi timentur hoſtes vel veniunt inundationes aquarum aut alia ſimilia pericula quia tunc licet remouere ſuppellectilia et cetera bona ne perdantur ſine peccato. ¶ Et nota ꝙ debent feſta ſeruari ⁊ feſtiuari a veſpera vſque ad veſperam. de conſecratione diſtinctione tertia Pꝛonunciandum. Hic etiam requiritur magna diſcretio i cōſulēdo ſi i dictis dictis dieb⁹ fecit aliqđ mercatū q₂ gñalit loquendo nullomō licet hijs dieb⁹ mercatū facē. q̃uis ſpecialit alique pſone excuſent ppt aliquā neceſſitatē magnā. ❡ Si vēdidit vl emit hijs diebus aliq pter ea tm q ſunt ↄmeſtibilia q etiā ſi venderent vl emerēt añ diē feſtū illū ppt cōrẽptiō ẑ icurrerēt ſeruari nō poſſent ut ſt carnes cocte. dapes ⁊ olera. lac ⁊ fruct⁹ aliqui ⁊c. hmōi. q₂ mortalit peccauit In eſtate tñ qñq₃ ppt plura feſta ↄtigua carnes crude ⁊ ſilia ad eſum nccia vēdi ⁊ emi poſſunt abſq₃ peccato.

❡ Si hmōi aliqđ mādauit filijs ſuis. diſcipulis. ſuis. vl laborātib⁹ facē ſine nccitate peccauit mortalit ipſe mādās ſilit ⁊ exequēs. Si tñ mādans vel mgr. vl patron⁹ nō h₃ nccitatē ſ₃ ipſe ſuus. diſcipul⁹. vel laborās h₃ neceſſitatē. q₂ alit viuē nō poſſet ⁊ ſic obedit mādanti ſibi hmōi op⁹ ut faciat hijs diebus. ſ₃ laborat p aliq tpe i exercitio artis illi⁹ ⁊ aliud exercitiū facē neſcit videt excuſari.

Nam ſi in obſequiū pauperum pſonaꝝ eccliaꝝ paupculaꝝ aliqd laborare licet dieb⁹ feſtiuis ſm q doctores dicūt. q̃re ñ magr talis rōne ſue ſuſtētationis i nccitate aliqd laborare poſſet. Tuti⁹ tñ eēt aliā artem eligē q ſe meli⁹ q̄ſtuare poſſet

❡ Si i hijs dieb⁹ p ſe vel pro alio placitauit niſi forte in cā miſ͛abiliū pſonaꝝ. ❡ Si in dictis dieb⁹ iuramentū preſtitit vel exegit. niſi pro pace vl fide vl obediētia. vl fama. q₂ alias nō liceret. ❡ Si talib⁹ dieb⁹ aliquē ad mortē vel ad penā iudicauit. qđ non licet. ❡ Si macellari⁹ in die feſto carnes crudas vēdidit. q₂ nec vēdere nec emere licet niſi qñ i eſtate plura feſta cōtinua occurrunt tūc enim licet ſi alias obſuari nō poſſet ut ſup. Licet etiā macellarios vl alios carnes i die feſto coquere ⁊ preparare ut illas tūc vēdat ſi pu⁹ nō potat pparare aut preparatas ſeruare.

❡ Si tabernari⁹ hijs diebus tabnā añ horā tciaꝝ apuit vel ſibi tenuit hijs dieb⁹ inſra ludendi vl inde ñ repulit ebrios luſores blaſphemos et hmōi.

¶ Si mercatoꝛ hÿs dieb⁹ ſuas mercíũculas vẽdidit ꝓpe eccã; vbi fiſc⁹ occurrit vł' forte quod pei⁹ ẽ ĩ eccl'ia ꝓphanãdo locũ ſacrũ. ¶ Si hÿs dieb⁹ attulit vł' afferri fecit aut mãdauit cũ beſtÿs vł' alÿs pſalmas bladorũ vł' aliaꝝ reꝝ qꝛ tam ꝑcipiẽs q̃ꝫ exequẽs ẽ ĩ culpa mortali. niſi ĩ magna neceſſitate h̾ fiet. ¶ Si hÿs dieb⁹ cõpulſus ab officiali vł' dño laborauit qꝛ tam ꝑcipiẽs q̃ꝫ exequẽs mortaliť peccat niſi ex nccĩtate guarre ⁊ hmõi h̾ fieret qꝛ tũc ambo excuſant. Si ꝟo ſine iuſta neceſſitate ĩpꝛecipiẽte ⁊ non ſine iuſto metu ĩobediẽte tũc obediẽs excuſat̾ ſed nõ pꝛecipiẽs. ¶ Si vectigal poꝛtauit hÿs dieb⁹ merces aut pſonas emolimẽta ꝑ loca lõga vł' remota q̇ quieſcere d̾bet ĩ feſto niſi ex mag̃ neceſſitate cogat̾. ¶ Si viatoꝛ vł' curſoꝛ talib⁹ dieb⁹ itinerauit. qꝛ ñ dꝫ niſi ꝓpť magnã neceſſitatẽ. ¶ Si aromatari⁹ ſeu apotecari⁹ hÿs diebus tenuit apotecã aptaꝫ. vł' vẽdidit aliq̄d de apoteca niſi vꝛgente neceſſitate ĩfirmoꝝ q̄b⁹ aliter ſubueniri nõ põt. ſꝫ non ꝓpter debet aptas apothecas tenẽ ¶ Si barbitonſoꝛ de nocte feſti vel de die artem ſuã exercuit. ⁊ ſic cauſam p̄ſtitit laſciuie alic⁹. q ut policioꝛ appareat. radi vult ĩ mane feſti qñqꝫ ꝙ moꝛtale v ĩ. ¶ Si ferratoꝛes aĩaliũ talib⁹ dieb⁹ laboꝛauerũt. qꝛ nõ licet niſi vꝛgente magna neceſſitate eoꝝ q̄b⁹ fuiũt ¶ Si ſartoꝛ vel ſutoꝛ veſtimẽtoꝝ. qꝛ ꝓmiſit q̄d ĩplere ñ põt ſine feſti violatione. ut ꝓmiſſa ſeruaret. laboꝛauit ĩ nocte vel die feſti vł' alios fecit laboꝛare qꝛ peccauit ꝓmittẽdo tali ĩtentione ⁊ plus peccauit ſeruãdo taliť ꝓmiſſa. ¶ Itẽ ſi mãe feſti totaliť ſe occupauit ĩ ĩducẽdo nouas veſtes dimittẽdo miſſam vł' p̄dicationẽ ꝓpter hoc. ¶ Si molendinari⁹ moluerit qꝛ non debet. ¶ Si lanifex lauit lanã ꝓpe feſtũ ex cupiditate ꝓuidẽs ut ĩ die feſto illã extẽdat ad ſolẽ. qꝛ non licꝫ. ¶ Si extendit pãnos ĩ die feſto ĩ tiratoꝛÿs. qꝛ non licet. ¶ Si tinctoꝛes lane ⁊ pãnoꝝ dieb⁹ feſtiuis maxime ĩ tinctura ḡnati laboꝛauerũt. qꝛ nõ licet niſi timerẽt ꝑiculũ magni damni in tali tinctura. ¶ Item ſi tūc ſtuduit īquātū potuit audire miſſam ⁊ dei ꝟbū. ut d̾bet. ¶ Itē ſi tūc quātū potuit preuidit ut feſtū celebraret ⁊ ſanctificaret bonis opibus ut debet. ¶ Si mercator uł ali⁹ artifex in die uł ī nocte feſti cū ſuis cōſocijs aut laboratorib⁹ aut agricolis fecit rationē. qꝛ nō licet. ¶ Si illis diebus nūerauit aīalia ab aīalib⁹ ⁊ ſcripſit ī qnterno mercantie. ¶ Si notari⁹ illis diebus fecit inſtr̄a aliq̄ꝫ ꝯtractuū qꝛ nō licet niſi ex magna neceſſitate uł ſuadēte pietate ⁊ pace ⁊ hmōi. ¶ Si ſcriptor ī feſto ſcripſit ꝓ precio. qꝛ nō licet niſi ſcolarib⁹ tpate ſuos ſermones aut lectiones ānotare ⁊ ſimilia ꝑua dūmō tñ ſine precio fiat. Nō etiā licet hijs dieb⁹ nimis īſiſtere ꝑpe ſcēpture. ¶ Si ſcolaris in feſto neglecta miſſa ⁊ alijs dīnis actib⁹ diſputationes ſuas ordīauit aut exercuit ī mane ſolēnis diei. qꝛ nō licet ¶ Si ꝯſiliari⁹ ſe agregat conſilio ī mãe diei feſti omiſſa miſſa. qꝛ non licet niſi fieret ex magna neceſſitate aut pietate. ¶ Si ī die feſto ꝯduxit ōparios faciendo pactum cū eis. qꝛ nō licet. uł ſi diſtulit ſoluere ſolariū uł mercedē oparijs. qꝛ ñ debet fuare ſolutionē uſꝫ ad diē feſtū ſꝫ añ uł p⁹ cū idiguerint pſtare. Cū leuitici. 19. ſcriptum ē. Nō morabit̄ op⁹ mercēnarij tui apud te uſqꝫ mane ¶ Si in die feſto ſuos debitores reqſiuit uł debita exegit qꝛ non licet. ¶ Si ſcienter ſibi pauit occaſionē laborandi in die feſto. qꝛ non licet. ¶ Si in die feſto fec̄ ſerta coronas aut ſimiles vanitates. qꝛ non licet. ¶ Si vacauit. piſcatiōi. venationi. aucupationi. aut alijs ſimilib⁹. ¶ Si ī eccl'ia loquēdo uł aliū ſtrepitū faciēdo. iterrupit ſiue ipediuit dinū officium ſiue ꝟbū dei. ¶ Si mulier in eccl'ia velatū caput ñ habuit. ¶ Si nō orauit mēte attenta qꝛ ad h̄ conari debet ut ī feſtis ad min⁹ mens a terrenis ſepata orationis tpe libere deū oret. ¶ Si dino officio dū potuit nō iterfuit ⁊ ſi dinū officiū deuote ⁊ attēte ñ audiuit cū reuerētia ⁊ honore. ¶ Si ſtādo ad officiū mag̃ delectat⁹ ē voce cātantiū uł organoꝝ ſono q̄ꝫ verbis ⁊ meditationibus sacris ¶ Si diebꝰ festiuis ꝟbū dei uł diuīa officia cū tedio audiuit ⁊ nō libent̃ īterfuit. qꝛ modicū sibi ꝓfuit. Tenet̃ enī ql̄ibet xp̄ianꝰ missam ītegrā audire attento ⁊ deuoto corde et cū euāgeliū legit̃ pedester stare ⁊ aduertere ⁊ cū ih̄u nomē noīat̃. genuflectere seu īclinar̃ ¶ Si vidua tāq̄ desꝑata ex morte sui viri ꝑ annū uł mēsem sine missa ī domo reclusa ꝑmā sit. qꝛ mortalit̃ peccauit. ¶ Si ī die festo ꝯtinuit ī domo filias nubiles aut filios uł etiā famulos seu famulas ꝓpt̃ quācūq̄ cām ne missam audierint qꝛ a mortali culpa excusari n̄ valēt ¶ Si missam obmisit ex ꝯtemptu uł cupidine lucrādi uł itinerandi uł cā eundi ad solacia uł ꝯuiuia. uł ex negligētia. vel ex ignorātia crassa. qꝛ mortaliter peccauit totiēs q̄tiens dimisit. Ex sili cā. si presbr̃ sciēt̃ dimisit missam ꝓpriā ꝓ peculari extra de cel. mis. c. 2. ¶ Si ꝟo simplex ē ꝑsona ⁊ ex simplicitate h̄ fecit excusari vr̄. ¶ Si in die festo audiuit missam ī aliena ꝑrochia sine licētia sui pastoris. ¶ Dimittentes autem missam ꝓpter īfirmitatē uł ex tali occupatione quā euitare n̄ possunt neq̄ dimittere ut seruire infirmo. excubare ī castris ⁊ similia que ex iusta cā ꝓcedunt excusant̃. ¶ Puelle etiā que a p̄entibꝰ dimittūt̃ vident̃ excusari n̄ aūt eūtes ad coreas uł vidue q̄ manēt clause ī domo d̄ qbꝰ sup̄. §.7. ab hoc iam dicto.

¶ De. 4. precepto. s. Habeas ī honore p̄entes. ¶ Capit̃. 16.

ET primo si p̄entibꝰ nō obediuit ī licitis ⁊ honestis q̄ntūcūq̄ etiā p̄uis. qd̄ mortale ē. Secꝰ tn̄ si ex negligentia ⁊ ī rebꝰ multi ponderis ¶ Si non reuerenter se habuit in alloquendo ⁊ assurgendo sed contendit ⁊ locutus est dure cum eis vel prouocauit eos ad iram vel non supportauit eis. ¶ Si non impleuit legata facta ab eis ⁊ precipue ad pias causas sed multum distulit propter incōmoditatem enim tñ poſſet. qđ mortale eſt ¶ Si tempore ſenectutis vel ĩfirmitatꝭ eoꝝ aut aliis magnis neccitatibꝰ ñ ꝓuidit eis cũ potuiſſet. qđ mortale ē. ¶ Si in tractãdis eoꝝ negociis nõ fuit fidelꝭ. ¶ Si dixit pẽtibꝰ v̾ba ↄtumelioſa vł opprobrioſa qđ ē mortale. ¶ Si blaſphemauit eos viuos aut defũctos. qđ ē mõtale. ¶ Si v̾berauit eos etiã leuitꝰ aut deriſit. qđ ē ſilr̄ mortale ꝛ graue. ¶ Si ꝓpter auariciã. aut libertatē. vł ĩfirmitatē eoꝝ aut ſenectutē vel aliam quãcũqꝫ cãm deſiderauit eoꝝ mortē. ¶ Si pꝰ mortē eorũ nõ fuit memor aiaꝝ eorum ¶ Si pñ ſpũali. ſ. paſtori vł ſuperiori ſuo aut eũ baptiſanti vel ad baptiſmũ tenẽti vel eiꝰ confeſſionē audiẽti vel aliqđ ſilr̄ faciẽti. ¶ Non exhibuit đbitũ honorē vel ſi ei nõ obediuit in rebꝰ ſpũalibꝰ vł ſi aliquē ex eis blaſphemauit aut deriſit. aut de ipſo murmurauit. ¶ Si patribꝰ tꝑalibꝰ ut ſunt dñi ꝛ ſuperiores ſeculares ꝛ eoꝝ officialibꝰ nõ obediuit in tēporalibus rei publice.

¶ De gubernatione pẽtũ q̄ ad filios ꝛ familiam.

Si parentes non prouiderint magnis neccitatibꝰ victꝰ ꝛ veſtitꝰ filioꝝ ꝛ vxoris ſeu ſuoꝝ cũ poſſent ſꝫ ex auaritia ꝛ cupiditate obmittũt. qđ mortale ē. ¶ Si ꝓpꝭ auaritiã vel crudelitatē filios ſuos etiã illegittimos miſit ad hoſpitale vel ſeruos q bñ ſibi ſuiũt. qđ etiam mortale ē. ¶ Si nõ adhibuit diligẽtiã ad hꝯ ut fierẽt boni et mãdata dei ꝛ eccłie obſ̾uarerũt. videlꝫ de ↄfeſſione cõmunione ꝛ auditione miſſe đ honeſtate vite ꝛ hmõi. In qbꝰ parentes maxime laborare ꝛ ĩſiſtere debẽt cũ filii adhuc ſꝭ in iuuenili etate ꝛ tenera ĩ qua flexibiles. docibiles. ꝛ corrigibiles ſunt ꝛ hꝯ tam doctrina v̾borũ qꝫ exẽplo opeꝝ ꝛ diſcipline correctiõe. Et ſi ĩ hꝯ notabilem ↄmiſerint negligentiã nõ curando vel negligendo talia mortalitꝭ peccãt. Alias v̾o venialiter. ¶ Si vxori v̾ba ↄtumelioſa dixit. ſ. vocãdo ſcortũ vł huiuſmodi vł v̾berãdo aſpē ſine cauſa rõnabili. qđ mortale eſt. pt tñ vir mulieri bñ ſatis dure ꝛ aſpere loq ſi viderit expedire

¶ Si vxoꝛ contendit cum viro illicite nolẽs obedire ⁊ ex hͦ ꝓuocãs eũ ad blaſphemandũ deũ vł ſc̄tos vel ad aliud magnũ ĩcõueniẽs moꝛtale ẽ qꝛ occaſione dedit ad hmõi. ¶ Si vir ꝑmittit vxoꝛẽ plurimas vanitates facẽ q̃ ꝓcurauit ad laſciuiã vt oꝛnat⁹ fatuos. aut tripudiatos cant⁹ facere vł ſilia. qđ moꝛtale vĩ. Si ꝟo non fit multũ acceſſus videt᷑ veniale

¶ Mater q̄ mittit filias ad coreas ⁊ alias vanitates ⁊ ñ mittit vł ſoncit eas ad miſſam audiendã vł ꝯfeſſionẽ faciendaꝫ aut cõmunionẽ recipiendã et hmõi ñ vĩ excuſari poſſe a mõtali. ¶ Si nimis dure vł nimis remiſſe ſe habuit ĩ gubernatõe familie. in qͦ oẽs q̃ſi delinquũt ẽt ꝑfecti cõit᷑ vẽialit᷑ di. 26. q̄ł

¶ De quĩto precepto. s. Non occides. ¶ Capitulum. 17.

Ꝗ occidit extra oꝛdinem iuris aliquẽ volũtarie vł ꝑter ĩtentionẽ a caſu dando operã rei illicite. vt in ludo noxio. s. ad ꝓiectionẽ ſaxnũ vł ſimilem ſeu etiam rei licite ſed nõ adhibẽdo debitã diligẽtiã vt ꝓiciẽdo tegulas de tecto ĩcircũſpecte. qđ mõꝛle ẽ ⁊ caſus tm̄ reſuat⁹ ep̄is. ¶ Item ſi ex neccitate euitabili. vł etiã ineuitabili ad quã ꝯuenit ex culpa. vt qꝛ adulter deꝑhenſus a viro adulterẽ. vt euaderet moꝛtem. occidit ip̄m virũ adulter. ¶ Itẽ ſemꝑ iterrogandũ ẽ de cauſa homicidij. ¶ Si iudex occidit vł ad occidẽdu iudicat aliquẽ ĩnocentẽ ſm iura. vł nocẽtẽ ſꝫ ꝑter oꝛdinẽ iuris. vł ſm ꝓceſſuꝫ oꝛdinatũ ſꝫ nõ habẽs legittimũ dominiũ. vł hñs poteſtatẽ. ſꝫ nõ ex iuſticia ĩmo ex vindicta. vł auaritia. vł crudelitate. qđ mõtale ẽ ⁊ caſus ep̄alis excepto vltimo pũcto moꝛtis. ¶ Si mulier grauida ꝓcurauit ſibi aboꝛſuꝫ ꝑ medicinas vł laboꝛes vł aliũ modũ etiã ſi ñ ſequat᷑ effect⁹. qđ moꝛtale ẽ ĩ ea ⁊ ĩ qͦcũqꝫ ad hͦ ꝯſulente et coopante nõ tñ ẽ caſus ep̄alis ſi ꝟo ſequat᷑ effect⁹ ⁊ puer perierat erat foꝛmatũ homicidiũ ĩ ea ẽ ⁊ etiã ĩ coopante ⁊ ꝯſulente ĩ hͦ ⁊ ẽ ep̄alis caſus ⁊ alicubi ꝑ ꝯſtitutiones ſynodales ẽ excõicatio. ¶ Si mulier occidit filiũ ſuũ ſponte ad occultandũ crimẽ ſuũ grauiſſimũ. et grauiꝰ ſi puer adhuc n̄ ſit baptiſatꝰ. ¶ Si pr̄ filiũ. uł frat̄ fratrẽ. uł vir vxorẽ ꝓpt̄ adulteriũ ¶ Si vxor viꝝ ꝓpter odiũ uł amorẽ alteriꝰ. uł ſi filiꝰ patrem aut mr̄eꝫ ex ira uł auaricia occiderit qd̓ grauiſſimũ eſt ⁊ dignũ magna pena ⁊ caſus ep̄o tm̄ reſeruatꝰ. ¶ Et nõ ꝗ cõit̄ ep̄i ſolẽt mittere ꝓ caſu homicidij illos q̄ ire pñt ad pn̄iarios curie ad terrorẽ alioꝝ tñ ſi volũt pñt abſoluere ꝑ ſeip̄os aut ſuos pn̄iarios. ¶ Si mr̄ uł nutrix ſuffocat filiũ quẽ tenet iuxta ſe ī lecto īaduertent̄ opprimens eũ. qd̓ mortale ẽ ꝓpt̄ negligentiã ⁊ caſus ep̄o reſuatꝰ. ¶ Si grauida mulier p̄ter intentionẽ ſeu ꝓpoſitũ aborſum facit ſi ꝯmiſiſſet ī h̓ notabilẽ negligentiã ut q2 nimis ſaltauit uł q2 nimis īordinate laborauit ł ꝓpt̄ īordinatas laſciuias ñ eẽt abſq3 mortali. ¶ Idẽ ī viro uł alio ꝑcuciẽte eã vñ h̓ ſequat̄. Secꝰ ſi nõ ẽ ī culpa. ¶ Si qs mutilat mẽbꝝ alicꝰ ł amputat aut alias īutile reddit extra ordinem iuris vel vulnerat aut alias ꝑcutit aliquem ex iniuria mortalit̄ peccat. Idẽ ſi iniuſte īcarcerat uł tenet ꝑ violentiãꝫ quẽcq3. ne libẽ poſſit abire niſi h̓ faceret ad corrigẽdũ īpediẽdo malũ eiꝰ ꝓpoſitũ q̄ḡ ī eo cõſiderat. Si ṽo alit̄ fecẽit ⁊ ī clericũ etiã ſolã ꝓmã tonſurã habentẽ excõicatꝰ ẽ. ¶ Si qs alicuiꝰ mortui corpꝰ exhumauerit ⁊ ī fruſtra cõciderit ad coquẽdũ ⁊ oſſa a carnibꝰ euellẽdũ. ut ea ad ꝑtes alias ꝯferat ſepeliẽda. etiã ſi mortuꝰ ille ibi ꝺẽ eligiſſet ſepulturã. excõicatus ẽ ⁊ abſolutio illiꝰ tm̄ pape reſuata. ut ī extrauag. Bonif. viij. ¶ Si qs ṽbo. ſ. mãdãdo ꝑſuadẽdo. ratificãdo. īcitãdo coopat̄ ad aliqd̓ p̄dictoꝝ in mortẽ uł aliq̄ȝ leſionẽ corpalẽ mortalit̄ peccat. etiã ſi nõ ſeq̄t̄ effectꝰ. ſi ṽo ſeq̄t̄ effectꝰ grauiꝰ peccat. ⁊ ſi ꝑcuſſus uł īcarceratꝰ ⁊ hmõi. eẽt clericꝰ uł religioſus ī q̄libet p̄dictoꝝ caſuũ ꝑcutiẽs uł īcludẽs eẽt excõicatus niſi eẽt p̄latus q h̓ facẽt ad corrigẽdũ. Et vbi ī p̄dictis. ſ. mãdato uł ꝯſilio coopatiõe uł facto eẽt enormis iniuria clico facta non poſſet ꝑpetrãs abſolui citra ſedē aplicã ꝉ legatū ei⁹ aut ſummū pniariū. Sec⁹ ſi non eēt enormis de hmōi hēs diffuſe ī quarta parte Sūme. ti. j. ca. p°. ¶ Si qs īterfeci fec̄ uꝉ mādauit aliquē xpianū per aſſeſſinos etiā ſi nō ſeqꝛ effect⁹ ē excōicat⁹ ⁊ depoſitus ab oī gradu ordine ⁊ dignitate ſeculari aut eccliaſtica ⁊ ſimiliꝛ receptor uꝉ defenſor hmōi aſſeſſinoꝝ. extra de homi. ne prō hūani li. vj. dicūꝛ aūt aſſeſſini heretici ꝙ etiaꝫ vide in. 4. pte ſumme ti. i. ¶ Si qs deſiderat mortē alteri⁹ deliberata rōne ī malū ei⁹ ut ex odio uꝉ īuidia uꝉ auaritia uꝉ ut habeat bona ei⁹ uꝉ ex eius luxuria ut aliam accipiat uꝉ ex ſupbia ut ſuccedat ī ꝑlationē uꝉ ex accidia ne hēat laborē gubernādi eū vel ut magꝛ ſit liber ne hēat corripiētē. In qlibet hoꝝ ɔmittitur mortale pctm̄. ſec⁹ aūt ſi hͦ deſiderat ne ille ampli⁹ deū offēderet uꝉ ne peior efficereꝛ aut ne bonis viris aut ecclie dēi nocerēt ſicut tyrāni. ¶ Sed ⁊ ſi qs ex īpaciētia ⁊ ira ſeipſm̄ iniurioſe ꝑcutit peccat mortaliꝛ Et ſi ē cleric⁹ ē excōicat⁹. ſecus ſi ex zelo deuotionis uꝉ ad reprimendas tēptationes nō tñ ex hͦ licet abſcindere mēbꝝ aliqđ. qꝛ hͦ faciēdo peccaret mortaliꝛ ⁊ eēt irregularis. Et ſi cleric⁹ ē excōicat⁹ ē ¶ Si occidiſſet uꝉ vulneraſſet ī loco ſacro eēt ſacrilegiū ⁊ eccl'ia violata. Si ꝑ violentiā etiā ſi eſſet officialis malefactores uꝉ dēbitores eduxit de loco ſacro uꝉ fecit capere abſqꝫ ſpeciali mādato ſupiorū peccauit mortaliꝛ. ¶ Si fecit torneamētū uꝉ fieri fecit vel aliud ſpectaculū vbi ſit piculuꝫ vite peccauit mortaliꝛ. ¶ Si teſtificat⁹ ē iniuſte uꝉ falſe ɔtra aliquē qđ ē mortale. ¶ Si liberationē alicui⁹ cōdēpnati īpediuit uꝉ de morte euadentē cepit ⁊ reduxit. ¶ Si neglexit a morte aliquē libare cū poſſꝫ. ¶ Si iactū lapidis uꝉ baliſte ⁊ hmōi ɔſuluit vel fecit ex quo mors ſecuta ē. ¶ Si ſuaſit alicui ciuitatē aut caſtra capere aut aliꝛ guerrā facē. ⁊ īn mors ſecuta ē. ¶ Si venenū mulieri pregnāti uꝉ alteri dedit. vel ſi viro ꝉ mulieri ob amorē aliqd ad mādūcādū dedit ex q̄ mors ſecuta ē. ¶ Si tpe famis ꝓximos ſuos occidit. eis victualia denegādo ⁊ occultando cum hret ſuꝑflua ul' alio tpe poſitos ī nccītate extrema. ¶ Si detinuit preciū paupū ꝑſonaꝝ vidēdo eas poſitas in extremo. ¶ Si duxit aliquē ad peccatū mortale faciēdo ꝑ ſe ul' per aliū ꝓ ſe vel ꝓ alio. ¶ Si malo exēplo aīas occidit ꝟbis. ſ. geſtibus ⁊ vanitatib⁹ ⁊ hmōi.

¶ De. 6. precepto. ſ. Non mechaberis. ¶ Capitulū. 18.

Ciās primo ꝙ luxuria que ꝯmittit' extra mrīmonium ſp facit mortale pctm in oibus ſpēb⁹ ſuis. q̄ hic oēs ponūt ⁊ g̊ diſtincte oportet ꝯfiteri ⁊ īterrogari ſi ex ſe ꝯfitens nō dicit. Nullo mō tñ de oib⁹ hȳs ē īterrogādū ne qs diſcat pctm qđ pri⁹ neſciuit. Sz ꝓut ꝯuenit ꝑſonis q̄ ꝯfitent'. Et cuȝ hi aliq̄ ſpēs ſpecialit' tñ vltima nō ē ſp vltra deſcendendū ad oēs circūſtātias ꝑticulares nō neceſſarias. Et iō caute ⁊ honeſto mō īterrogādū ē d' hmōi peccato. ¶ Primo igit' ſi cog͞nuit ſolut⁹ ſolutā. qđ fornicatio dr̄. ⁊ īterrogandū ē ſi fuit meretrix. ul' ſ'ua ſua. ul' vidua. ⁊ ſi eā ad h̊ īduxit. ¶ Si tenuit cōcubinā ⁊ quāto tpe q2 vltra fornicationē ē ibi ſcandalū ꝓximoꝝ. q2 publicā facit fornicationē. ¶ Si ꝟginē deflorauit extra mrīmoniū. qđ dr̄ ſtuprū ⁊ ſi ſeduxit eā ꝓmittendo eam velle ducere ī vxorē cogēdus eſt ī foro ꝯſciētie vel ducere eam vel dotare ſi pt. ¶ Iniuriat⁹ eſt etiā pentib⁹ illi⁹ in h̊ ſi neſciuerāt. ¶ Si cog͞nuit vxorem alteri⁹. ul' ipſe vxorat⁹ cognouit ſolutam qđ adulteriuȝ dicitur. ⁊ eſt duplex adulterium ſi vterqȝ ſit in matrimonio legitimo coſtitutus. ¶ Si intulit violentiam alicui quod dicitur raptus. ⁊ etiam ſi contra voluntatem parentū ſuorum hoc facit grauius peccat ſi fuerit tal' rapta nupta ul' virgo vel monialis adhuc grau⁹. ¶ Si cognouit cōſanguīneā ſuam vel vxoris ſue vſque ad quartum gradum conſanguinitatis vel affinitatis incluſiue quod dicitur inceſtus.

Idē ꝺ̄ muliere q ſili mō p̄mittit ſe cog̊ſci a ꝯſanguineo viri ſui. Idem ſi pater cognouit filiam adoptiuā. aut filiā adoptiue filie. aut vxorē vl' filiā filij adoptiui. aut etiā ſi fili⁹ adoptiu⁹ cognouit filiā nālem aut vxorem adoptātꝭ. q̄ oīa faciūt inceſtuꝫ ¶ Si cognouit filiaſtrā ſuam ſcientꝛ. qꝛ tūc vltra īceſtū queꝫ ꝯmiſit nō pōt ampli⁹ a mr̄e debitū petē. ¶ Si cognouit monialē vl' hn̄tē ꝓfeſſionē caſtitatis. ſcelus opat⁹ ē. ⁊ ꝺꝛ ſacrilegiū. Idē ſi mulier cū clerico in ſacris ordinib⁹ ꝯſtituto. vl' religioſo ꝑlato ordinato ⁊ hmōi. ¶ Si cognouit cōmatrē. vel quā tenuit ad baptiſmū. ſ. filiā ſuam ſpūalem. ⁊ ꝺicitꝛ inceſtus vel ſacrilegiū. Idē de muliere cū cōpr̄e vl' filio ſpūali ⁊ hmōi ¶ Si ſuſcept⁹ cognouit filiā ſuſcipiētis vel vxorem eiuſdeꝫ etiā iceſtū ꝯmiſit. ſimiliꝛ fit ꝺ̄ cōfirmatiōe. Si p ſemetipm vigilans volūtarie ſe polluit. vl' manibus ꝓprijs vl' alijs modis. qꝺ̄ ꝺꝛ mollicies. ¶ Si maſculus opat⁹ ē turpitudinē cū maſculo. vl' femina cū femina. vl' vir cū muliere extra vas debitum qꝺ̄ ꝺꝛ ſodomicū ⁊ ē grauiſſimū oīm. ¶ Si cū brutis opat⁹ eſt nephas ⁊ cum qbus. qꝺ̄ ꝺꝛ beſtialitas. ¶ Si dieb⁹ feſtiuis aliqꝺ̄ hoꝝ opatus ē. qꝛ magis graue. Et ſm aliq̊s hmōi circūſtantias necc̄e eſt confiteri. quia mutant ſpeciē pctī. qꝛ ſi ī eccl̄a vel loco ſacro aliqꝺ̄ hoꝝ ꝯmiſit vltra hꝰ qꝺ̄ fecit opatus eſt etiā ſacrilegiū ⁊ ob hoc grauius pctm̄. ¶ De peccatis que cōmittunꝛ ī ꝯiugio ⁊ actib⁹ inhoneſtis vel tactib⁹ ⁊ oſculis aut ꝟbis ⁊ hmōi dicetꝛ infra. c. de luxuria.

¶ De .7. precepto. ſ. Nō furtū facies. ¶ Capitulum .19.

e

H primo de vſurpatione rei aliene que ī hoc ꝓhibetꝛ ꝑcepto. ¶ Nota ꝙ ī oībus infraſcriptis ſpecieb⁹ eſt peccatū mortale ⁊ tenetꝛ ad reſtitutionē ei a quo eſt recepta res ꝙ ſi ille īuenitꝛ vel ignoratꝛ paupib⁹ erogetꝛ. Et nota ꝙ nō ſolum qui accipit ſed heredes etiam eius tenentꝛ ſi tn̄ ad eos de bonis illis per ventum ſit.

❡ Si abstulit rem alienā; occulte īuito dn̄o nō solū ab extraneo sed etiā filiꝰ a parētibꝰ vxoꝛ a viro. seruus a dn̄o. discipulus a mgr̄o. sociꝰ a socio. ꝯsanguineꝰ a ꝯsanguineo. quia sp̄ furtū est. Et si fuerit nōbile aliqͦd dampnū moꝛtale est et tenet̄ ad restitutionē. secꝰ si qd minimū ut fructꝰ ⁊ hmōi. ❡ Si furatꝰ ē oues. agnos. oua. aut pullos. aut colūbas aut fructꝰ agroꝝ. ❡ Si arando ul' alias cultiuādo furatꝰ ē alienā terrā qꝛ tenet̄ ad restitutionē totius damni. ❡ Si furāti dedit cōsiliū aut modū furādi. aut aliqͦd auxiliū. qꝛ tenet̄ in solidū si ꝓbabilit̄ credit̄ ex suo consilio hmōi dampnū fuisse secutum. ❡ Si vidit fieri furtū ⁊ dolose zelauit qꝛ tenet̄ ad restitutionē. si ex officio hēbat īpedire ❡ Si īterrogatus de furto ei noto tacuit. qꝛ tenet̄ māifestar̄ ❡ Si scient̄ emit rem furatā; qꝛ tenet̄ restituere. ❡ Si ꝯmedit aut bibit aut induit de rebꝰ furatis. qꝛ tenet̄ de oībꝰ q̄ sic ꝯsumpsit nisi egerit causam spoliatoꝝ monēdo ⁊ inducēdo furem. vel raptoꝛē ad debitā restitutionem. ❡ Si vxoꝛ ꝑ ānū vixit de rebꝰ quas vir eiꝰ furatus ē. qꝛ potiꝰ deberet viuere de elemosinis. ❡ Si furatꝰ ē aliqd vsurario vel alteri. ut in̄ faciat elemosinā. ꝓ aīa illiꝰ qꝛ non sunt faciēda mala ut eueniant bona. ❡ De fraudulētia

J rem sibi mutuatā retinuit fraudulent̄ ul' alit̄ rē alteriꝰ ad manꝰ suas venientē nō restituit nisi ille de suo hēet tantūdē certitudinalit̄ q̄ n̄ vellet restituere. ❡ Si īuēta que non habent̄ ꝓ derelicto. n̄ restituit sꝫ ad sibi retinendū accepit. Sed inqsitione facta si nō repit̄ hēt paupibꝰ dare alias peccaret moꝛtalit̄. nisi ipi indigenti hͦ daret̄. ❡ De thesauris īuentis multū statur ꝯsuetudini ❡ Si re pignerata vsus ē ad vsum ꝯsumētē ad sui vtilitatē; ꝯ volūtatē dn̄i illiꝰ rei. qꝛ tenet̄ de ꝯsumpt̄. Jdē si sua culpa alias qͦuismō pignꝰ deterioratū ē. ❡ Si re ꝯmodata vsus ē ad aliū vsum q̄ꝫ fuit ꝯmodata. vel si re deposita sine licentia deponēt̄ vsus ē nisi p̄sūmat dn̄m rei eē ꝯtēptū. qꝛ tenēt̄ de deterioꝛatiōe illiꝰ rei. ❡ Si

religiosus de rebus monaste
rij sine licētia supioris habite ꝟ
ꝓsumpta aliqd accepit. Idē si
aliqd recepit uł retinet occul-
te ꝑ se. qđ mortale ē ⁊ ꝓprieta
riū. ¶ Si ꝑlat⁹ expēdit in tur-
pes vsus bō eccłie ðputata ip
sius repatione uł paupib⁹ vel
bona monasterij. ¶ Si ꝛcepit
a religiosis aliqd sine cā rōna
bili. s. ꝑ turpitudine uł ludi acq
sitiōe vel cā amicitie ⁊ pentele
sine aliq̄ idigentia. qꝛ teneꝛ ad
restitutionē. ¶ De fraudulen
tia etiā nō q̄ fit in sūba rei ven-
dēdo vnā rem ꝑ alia videlꝫ si
vinū limphatū ꝑ puro vēdidit
uł cārnes pecudinas ꝑ castrat
aut ceram ⁊ alia aromata nō
pura sꝫ mixta aliјs reb⁹ ⁊ hmōi
vel ī q̄litate ut rem prauā pro
bona. ut pannū. ferrū. corēū.
aromata. aīalia. fruct⁹ ⁊ hmōi
defectuosa. ⁊ si ea vendit pro
bonis. Vel ī quātitate dando
mēsuras diminutas ⁊ pōdera
ut vndecim vncias pro libra ⁊
hmōi Similiꝛ ī vlna pfecta. In
hꝭs si nōbiliꝛ dānificat ꝓximū
peccat mortaliꝛ ⁊ teneꝛ ad re-
stitutionē si parū nec pl⁹ iten-
dēs vēialiꝛ ⁊ paupib⁹ eroget
¶ Si vendidit rem aliquam
multo maiori ꝑcio q̄ꝫ valeat.
ꝟm cōem estimationē illi⁹ tpis
aduertēter peccat mortaliꝛ et
teneꝛ ad restitutionē si ꝓxim⁹
notabiliter lediꝛ. sec⁹ si parum
Idē si emat miori ꝑcio q̄ꝫ va-
leat. ⁊ hꝫ si veniat ex ignorātia
uł imperitia vēditoris. ¶ Si
fraudauit iustas gabellas ⁊ pe
dagia. qꝛ teneꝛ cōitati restituē
etiā si multū uł paꝝ fraudauit.
¶ Si etiam multū defrauda
uit mortaliter peccauit. ¶ Si
emēdo aut vēdendo cā frau-
dis mētit⁹ ē. qꝛ quotiēs hꝫ facit
sciēter totiēs peccat mortaliter
⁊ teneꝛ ad restitutionē. ¶ Si
cōuenit cū mercatorib⁹ ut ipse
solus vēderet pre oīb⁹. qꝛ illi-
citū pactū est. ¶ Si ī ciuitate
impetrauit. ut ipsi soli vendere
liceat. qꝛ ꝟm leges. debet oīi
bono suo spoliari ⁊ ꝓpterea ex
ilio dānari. Et hec etiam pena
incūbit cōcedētib⁹ hmōi licētiā
¶ Dñi q grauāt subditos ī col
lect⁹ uł exactōnib⁹ iniustis. qꝛ
teneꝛ ad restitutō. Qui distri
buūt prestācias scienꝛ aliquē
grauātes cōtra debitū teneꝛ
de dampnis. ¶ De Rapina.

I rapuit rem alterius vi-
olēter. qꝛ mortale ē ⁊ vl

tra ꝙ tenet᷑ ad reſtitutionem.

¶ Si rē raptā inique celauit. q᷒ tenet᷑ ad reſtitutōꝫ ĩſolidū ſi ex hᵒ ĩpedita fu. cr̃ſtitutō.

¶ Si fuerit pirata. i. ꝑdās ꝑ mare q̃ſcūqꝫ indrñter q᷒ vltra pcťm et reſtitutionē ē excōicat᷒ excōicatiōe p̄pali. ſec᷒ tñ ē ꝺ illis q hᵒ faciūt ꝯ̃ certos aliq̃s cū qb᷒ hñt bellū.

¶ Si deꝑdauit romipetas eūtes ⁊ redeuntes ad vrbē uł portātes neceſſaīa ad vſum Curie vltra pcťm excōicat᷒ eſt excōicatione papali.

¶ Si ĩ bello iniuſto deꝑdat᷒ ē aliquē vltra mortale pcťm et reſtitutionē nō debet abſolui niſi firmit᷑ ꝓponat ⁊ diſponat āpli᷒ ñ ĩtereſſe hmōi ł alio bello iniuſto.

¶ Si ĩ bello iuſto abſtulit aliq̄d ab amicis ſic q̃ñqꝫ faciūt ſtipēdiarij̄ uł etiam ſi abſtulit aliq̄d ab eccl̃ijs ĩimicorū. q᷒ tenet᷑ ad reſtitutōnē. Nō ꝙ oēs dātes ꝯſiliū ad aggrediendū uł ſumēdū aliq̄d bellū ĩiuſtū ſine q̄ꝝ ꝯſilio ñ fuiſſꝫ fcm̄ ł ñ poſ̃at fieri tenēt᷑ in ſolidū de oīb᷒ dānis ĩde ſecut᷑.

¶ Si ꝑticipauit ĩ crimīe rapine uł furti vel alterius iniuſte damnationis ĩ aliq̄ ĩfra ſcriptoꝝ modoꝝ q ĩ hꝭ ꝯtinent᷑ verſibus.

¶ Juſſio ꝯſiliū ꝯſenſus palpo recurſus. Participās mutus ñ obſtās ñ manifeſtās. Tenet᷑ in ſolidū de oī dāno ĩde ſecuto. q̊uſqꝫ illi q paſſus ē ſit ſatiſfactū. Intellige tñ iuſſiōe ł ꝯſilio uł ꝯſenſu coopatiōis uł palpo i. adulatiōe. uł recurſu. i. receptatione latronū uł reꝝ ablataꝝ talit᷑ qꝺ ſine hᵒ ñ fuiſſꝫ fcā rapina uł dānū alias ñ teneret᷑ niſi ĩ quātū ꝑueniſſet ad eū de re rapta uł de quāto dāno feciſſet cū ſuis uł quātū pl᷒ fuiſſꝫ fcm̄ ꝓpt᷑ aliqꝺ ꝑdictoꝝ ab eo factoꝝ. Quātū ad ſcm verſum nō ꝙ ñ obſtās nō manifeſtans ⁊ mut᷒ tenet᷑ qñ ē official᷑ ⁊ pt̃ ĩpedire dānū. ⁊ ñ facit. alias. n etiā ñ tenet᷑. Quātū ꝟo ad ꝑticipationē. Iſtud pt̃ fieri multiplicit᷑. Pmo° ꝓcurādo cū aliq̄s ad rapiēdū. ⁊ tūc tenet᷑ ad illꝺ qꝺ r̃cepit ł dānificauit. ſi tñ nō fuit ĩ cā ꝑncipali uł q̄ĩ. Scꝺo° r̃cipiē° ꝑ viā doni ꝺ rapia, ⁊ ꝺ illo tenēt᷑. 3°. ñ ꝯſumptōꝫ rapie ĩ victu ⁊ veſtitu ⁊ hmōi ſic famul᷒ raptoris. ⁊ vſurarij̄ q oīa habet de rapina ⁊ vſura ⁊ tenetur de illo ꝙ conſumit.

Quarto modo ꝑ dotationem ut videlꝫ marit⁹ q ſciebat ſocerū ſuū non hr̄e niſi bona rapta vel de vſura. qꝛ non pōt recipere dotē ab illo. Si recepit. teneť ad reſtitutionē. Filia aūt cū remanet vidua teneť reſtituere dotem. qꝛ de alieno eſt Si ṽo neſciebat marit⁹ ſocerum ſuū eē talem tūc ē diuerſa opinio doct. vtꝝ poſſit tenere maritus ſi filia vidua tenetur. ¶ Quito ꝓpť emptionē rei rapte vľ furate. ⁊ ſi ſcienť hͦ fecerit ob ſui vtilitatē vltra mōrle pctm teneť reſtituere ſi īuenire poterit dñm rei. ſi ṽo ñ īuenire poterit paupib⁹ erogabit vľ preciū ei⁹ etiā ſi iam ꝯſumpſit. ¶ Si ignorant ſiue ignorātia iuris ſiue facti. a pcto pōt excuſari qñ tñ ſcit teneť reſtituere ſi non dū diſtraxit etiam precio petito a dño rei. Sed repetat a vēditore ſi pōt. Idē de oīb⁹ q ſucceſſiue emerēt hmōi rem niſi pri⁹ diſtraxerint illam qꝛ ſi bona fide exiſtens diſtraxerit vēdendo nō teneť ipſe ſꝫ emēſ de hijs vide plenius in ſumma ſcđa parte ti. ¶ Interrogādū eſt g̊ de p̄dictis nouem modis dictoruꝫ verſuum ſingulariter Et primo. ſi iuſſit fieri rapinaꝫ aut ſi ei⁹ noīe facta ē mortaliť peccauit ⁊ teneť in ſolidū ſi aliť q̄ꝫ ex ei⁹ mādato facta ñ fuiſſꝫ alias teneť ꝓ quito ut ſupra. ¶ Si raptori ꝯſiliū dedit ad rapiendū. qꝛ teneť in ſolidum ſi ex ſuo ꝯſilio factū ſit. ¶ Si cōſenſit rapine cooꝑando teneť ſimiliť īſolidū eodē mō. ¶ Si adulat⁹ ē raptori q̄i ſtrenuo ⁊ bñfaciēti teneť in ſolidū ſi ex hͦ dampnū ſecutū eſt. ¶ Si raptorē vel rem raptā receptauit vel inique celauit. qꝛ tenetur ī ſolidū ſi ex hͦ dampnū ſecut⁹ ē vľ īpedita fuit reſtitutio. ¶ Si vidit rapinā fieri ⁊ nō obſtetit cū poſſet vel ſi celauit ⁊ ñ manifeſtauit. qꝛ ſi officialʼ erat tenetur ad reſtitutonē alias non ¶ Si ꝓcurauit cū alijs ad rapiendū. qꝛ teneť in ſoliduꝫ ſi ex ei⁹ ſequela vľ fauore raptores hͦ fecerūt ſi āt ſine ipſo feciſſent teneť de qnto ꝑuenit ad eum vel de eo qđ ipſe dāpnificauit ¶ Si recepit ꝑ viam doni de rapina qꝛ ad illud teneť quod recepit. ¶ Si ī victu ⁊ veſtitu cōſumpſit de reb⁹ rapine quia tenetur ad illud qđ ꝯsumpsit nisi talia rciperet i agēdo cām spoliatorē monēdo ⁊ iducēdo raptorē ⁊c. ¶ Si dotē recepit a raptore ul' vsurario. q2 teneť ut sup̄ declaratū ē. ¶ Si scienť emit de reb⁹ rapť ul' furatis q2 restituere teneť. ¶ Si āt igrāť n̄ teneť nisi ad suā noticiā puenerit ꝙ res rapta fuit uts. ¶ Si qs ipediuit alios iniuste a cōsecutione alicui⁹ bn̄ficij vel officij eccłiastici ul' secularis. vbi iam erat acqsitum ius teneť ad restitutionē talis damni. Si aūt nōdū erat sibi ius acqsitū. sed erat i via ut acqrereť. teneť ad arbitriū boni viri quantū pōt illud damnū i illo dubio estimari. Similit q iniuste deicit ab obtente ul' p curat alios reici. Sec⁹ aūt cū iuste pcedit ¶ Qui ifert dānū qđ i spē restitui n̄ pt. ut mutilatio mēbri. ul' simile. ut manum amputādo cū qua ille se nutriendo scribebat ul' ꝟginitatem puelle auferēdo. pcipue p violentiā vel seductionē. vel etiā mortē alicui iferēdo q suo labore se ⁊ familiā suā nutriebat aut scienť dando ul' vēdendo equū claudicantē vel alias nocuū aut etiā aliud animal ad vecturā vel aliū vsum ⁊ n̄ emptori idicando illud nocumentū vn̄ sibi postea aliud sequiť damnū ⁊ hmōi. teneť satisfacē de hmōi ad arbitriū boni viri. ¶ Si mulieē supposuit sibi partū alienū vel ꝯcepit p adulteriū nesciēte viro teneť viro de oib⁹ expensis factis filio putatiuo ⁊ cōsanguineis .i. filijs vel alijs heredib⁹ p hijs q puenerūt ad eū non tn̄ teneť illa mulier manifestare factū cū piculo vite sue. Sed qd agendū sit vide in scđa parte Summe ti. ¶ Si fuerit officialis alicui⁹ cōitatis vel ciuitatꝭ aut dn̄i puta camerari⁹. thesaurarius. aut notari⁹ vel similis ul' aliud officiū hn̄s p q̄ est sufficienť sallariat⁹ nec ꝯtentus illo sallario a psonis i qb⁹ suū exeqť officiū exigit ul' extorquet aliqd vltra suū salariū prefatū nec puto ꝙ excuset eū cōsuetudo sicut nec rapina pptere a eni statuūť sallaria ne talis vltra hec aliquid petat vn̄ ⁊ peccat talis ⁊ debꝫ paupib⁹ erogare qđ dico. q2 difficile ē semp illud reddere illis a qb⁹ recepit maxime cum modicū fuerit ⁊ ꝑsona īueniri n̄ pt p̄n illō r̄ceptū ē vel nescit̄. ¶ Si cū pecunijs q̄s hꝫ cōitas ī ꝯposito negociat̄ ⁊ si qd̄ cū eis lucret̄ ꝑ ꝯtract⁹ vsurarios tenet̄ restituere ei a q̊ recepit. ¶ Si ꝑ cōtractū licitū vi teneri saltē ꝑ parte cōitati vel paupib⁹ erogare partē. ¶ Si vsurpauit sibi bona cōitat̄ aut iura ꝓcurationis. aduocatiōis ⁊ hm̄ōi. q꞉ vltra mortale tenet̄ restituere. ¶ Si rapuit aut ꝑ se īpetrauit aliq̄ bōa ciuiū spoliatoꝝ ul' expulsoꝝ. q꞉ tenetur ad restitutionē. ¶ Si qs igressurū ī religionē bonā ⁊ approbatā educit ul' ꝑ violentiā ul' ꝑ suasionē. vltra pctm mortale ꝯmissum. ⁊ excōicationē. cū infert violētiā ꝑsone. tenet̄ illū ul' aliū reīducere ad religionē ī satisfactionē. ul' tenet̄ ipē ingredi. si nō hꝫ īpedimētū de pe. ⁊ re. de eo. Qui aūt eū q ītendit ingredi aliquā religionē a suo bono ꝓposito reuocat etiā si n̄ dū igressus fuerat eodem mō videt̄ peccare ⁊ puniri ~~ōbere~~.

¶ De furto reꝝ sacraꝝ quod sacrilegium dicitur.

Si imposuit vel dedit sup h̄ ꝯsiliū ut īponerēt̄ clericis ul' ꝑsonis eccīasticis collec̄ ul' exactōes. n̄ hita licētia a romano pōtifice. Si secut⁹ ē effect⁹. vltra mortale ⁊ obligatōꝫ ad restitutionē nisi desistat p⁹ āmonitiōꝫ ē excōicat⁹ ¶ Si fecit ul' fieri fecit aut ōsup ꝯsuluit statuta ꝯ̄ eccaꝝ libtateꝫ vltra mortale tenet̄ de dānis ⁊ ē excōicat⁹ ipē ⁊ scptores ⁊ iudicātes. Ea tn̄ vid ꝑlei⁹. s. in. j. pte Si accepit pronatū ō nouo alic⁹ vacāt̄ ecclie. ul' mōasterij ul' locoꝝ pioꝝ ul' bōa ipoꝝ locoꝝ vacātiū. de h̄ vide. s. in. j. pte. ¶ Si vsrpauit bōa hospitaliū ul' alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bōa r̄ligiosoꝝ. aut paupū aut rem ecclie. aut bōa capitli aut collegij. ¶ Si abstulit rem sacratā ut calicem sacramēta. et huiusmodi de loco sacro. id ē de ecclesia aut rem sacram ō loco non sacro aut rem non sacram de loco sacro. ¶ Si emit aliquid de peccunia eccle q꞉ talis possessio ecclesie est. ¶ Si effregit locum sacrum vel locū religiosoꝝ. ut portas ecclie ul' portas ꝯuēt⁹ aut mo nasterij. q2 vltra pctm 7 obligationē ad satisfaciēdū de iniuria 7 de dāno ē excōicatus si tn̄ h̄ fecit iniuriose 7 violent̄ 7 an̄ denūciationē pt̄ absolui a dyocesano. depost vo a solo p̄p̄a seu summo pniario Idē iudiciū ē si icendiū fecit studiose ul' iniuriose i p̄dictis locis. ¶ Incēdiarij aūt alioꝝ locoꝝ de iure cōi non sunt excōicati. In aliqb' tn̄ locis p synodales ꝯstitutiōes sl' excōicati. ¶ Si legata fcā ecclesijs 7 aliīs pijs locis aut paupib' nō solū itegre nō soluit sꝫ etiā solutionem differt. q2 peccat mortalit' nisi legitimo ipedimēto impediat'. In aliqb' vo locis ē excōicatus p synodalia statuta. ¶ Si nō dedit layc' decimas quas tenet' 7 solutōꝫ faciat ut ꝯsuetū est 7 specialit' ecclesiasticis psonis. vltra pctm tenet' ad restitutionem.

¶ De Usura.

Si mutuauit pecuniā nūeratā aliqd eoꝝ q̄ vsu cōsumūt' ut frumētū. vinū. oleū 7 hmōi cū itētiōe aliqd recipiēdi vltra suū capitale mortale est. 7 illud qd vltra recepit tenet' restituere. ¶ Si mutuauit sup pign' aliqd rei mobilis. vel rei imobil'. ut sup vestes ul' equū 7 hmōi. aut sup domū. aut agrū ul' sil'e. 7 iterim accipit vsum pignoris illi'. donec reaccipiat pecuniā suā. q2 vsura ē. Excipit' tn̄ casus. s. Cum gener accipit possessiōꝫ i pign' a socero suo q̄usqꝫ ille donauerit sibi dotē 7 si ipe gener sustiet onera mrimonij. s. nutriat vxorem. ¶ Si deposuit pecuniā penes mercatorē ul' artificē cū itētiōe recipiēdi aliqd vtilitat' lꝫ nō faciat pactū sup h̄ sꝫ ponit i discretiōe ei' volēs i oi cāu capitale suū saluū eē. q2 vsura est. ¶ Sꝫ si vult pticipare tam d dāno quā etiā de lucro. sic lꝫ etiā cū pacto. ¶ Si qs ppt' pecuniā mutuatā alicui petit l' sperat pncipalit' ab eo aliqd obsequū' vtilitatē q̄ pcio possit estimari. ut opa boū vel psone. ad colēdū trā l' aliō ul' mutuatōꝫ sui iumēti. ul' c' cūqꝫ rei l' aliqd xeniū ut molat i molēdinis suis ul' ut pcuret sibi bn̄ficiū l' officiū eccliasticū ul' seculare. vel ut det sibi ppt' h̄ pl' d fructib' terre eius quā colit vsura est.

Et ſi ꝓpter hoc non ab eo cui mutauit. ſed ab alio ut dn̄i vel cōitatꝭ recepit vtilitatē exinde illud dꝫ paupibꝰ dare. ¶ Si veniēte termīo noluit ꝓlongationē ei ↄcedere niſi daret ſibi aliqd qꝛ vſura eſt. ¶ Si ī fraudē vſure ꝑſtitit decē brachia vel vlnas panni vniꝰ ut reciperet decē vlnas panni alterius qꝛ vſura ē. ¶ Si r̄cepit ab vſurario aliqua dona. qꝛ tenet̄ reſtituere. nō illi. ſꝫ illis a qbꝰ ipe vſurariꝰ recepat ſi ſua ſuba tō fuerat ꝺ vſura. ¶ Si tradidit pecuniā ꝓ ſimili peccunia vel rem ꝓ ſibi reeſtimādo plꝰ valē hmōi. tp̄e reſtitutōnis. vſura ē ſi fecit cū illa ītētiōe ut reciperet illā meliorationē. ¶ Si mutuauit pecuniā recepturꝰ in certo termīo alteriꝰ generis monetā aut aliā rem que plus valeat. aut ī alio loco vbi plus valeat qꝛ tenet̄ ſi hac intentione fecit. ¶ Si mutuauit nauiganti vel eunti ad nūdinas cū pacto recipiēdi aliqd vltra ſortē ex eo qꝛ ſuſcipit ī ſe ꝑiculū pecuniarꝝ ⁊ mertiū extra ꝺ vſu. nauigāti ꝗuis ī ſe ſuſcipit ꝑiculū nichilominus tamen contractus ille non eſt licitꝰ. ¶ Si dedit granū vetꝰ ut poſtea r̄cipiat nouū qꝛ vſura ē. ſi tn̄ ↄſiderauit in hͦ meliorationē. quaꝓpt̄ hͦ fecerit extra. e. q̄ ſup̄ ↄſuluit. ⁊. c. in ciuitate. ¶ Si nōriꝰ rogatꝰ ſcripſit cōtractū vſurariū. qꝛ vltra pctm̄ mortale tenet̄ ī ſolidū. et ſimilit̄ ſi fuit teſtis ī tali ↄtractu. ¶ Si fuit cā vel mediator et exhortator īter mutuātem ad vſuram ⁊ recipientē. qꝛ mortaliter peccat ⁊ ad reſtitutionē tenet̄. ¶ Si appoſuit penā cōtractui praua ītentione. qꝛ vſura eſt. ⁊ reſtituere tenet̄. ¶ Si tutor vel curator pupillorꝝ vl̄ ꝓcurator aut factō cuiuſcūqꝫ pecuniā pupillorꝝ vel patroni dedit ad vſuram etiā ī vtilitatē illorꝝ vltra pctm̄ mortale commiſſum tenet̄ reſtituere. ¶ In caſu tn̄ quo illi nō poſſint vel nolint reſtituere. illi inqꝫ q habuerūt vtilitatē. ipſi ꝓncipalit̄ tenent̄ ſꝫ nō faciētibꝰ ipſis. tenētur tutor vel ꝓcurator ⁊c̄. ¶ Si qs accipit ſb̄ mutuo ad vſuram nō ad ꝓuidendū ī ſue neceſſitati ſꝫ ut faciat vſurā vl̄ ludat vel alias male vtat̄ mortaliter peccat. ¶ Idē ſi idncat alium ad hoc faciendū q alias non feciſſet. ¶ De Cambio.

SI fecit cambia ⁊ minuta de vno floꝛeno aureo ſupꝛa monetā accipit vel ecōtra ꝓ cambio dedit aliqd ſm̄ oēm curſum. nō ē illicitū. ¶ Si fecit cambia ꝑ lr̄as realia de loco ad locū n̄ ficta ⁊ ide cepit moderatū lucꝝ. qꝛ non eſt illicitū. ¶ Si fecit cambia que vulgariter dicūt᷑ cambia ſicca aut ꝑ venecias aut ad libꝛas d̄ groſſi vſura ē. qꝛ ibi realit᷑ ē mutuū ſub ſpecie lucri. Hec habūdāt ī floꝛētia. ¶ Si mutuauit cū ītencione nihil recipiēdi ſi poſtea debitoꝛ dedit ei aliqd tenet᷑ ad reſtitutionē ſi ꝓbabilit᷑ credit ꝙ ꝓpter mutuū acceptū hͦ ei dedit. vel creditū vlteriꝰ retinendū. ſecꝰ cēt ſi ex beniuolentia ei dedit. ¶ Si ī emptōe fructuū terre uł aliaꝝ rerū ex eo ꝙ an̄ ꝑ aliq̊s mēſes q̄ȝ recipiat hmōī fructꝰ uł res alias p̄ciū ſoluit. emit minꝰ iuſto p̄cio ꝓpt᷑ dilationē receptionis dictoꝝ fructuū vel aliaꝝ reꝝ. qꝛ vſura ē. Secꝰ ſi hͦ faceret cum veriſimilit᷑ crederet fructꝰ illos aut res alias etiā poſſe minus valere tp̄e receptionis eoꝝdē qꝛ ut pꝛius vſurā n̄ faceret. Si aūt nō vēdidit plꝰ iuſto ⁊ non vult illi q vēdit facere fructum bonuȝ ſicut ei q dat ſibi pecuniam mutuatā. ſic non ē vſura. ¶ Si vēdidit aliquā rem pro pꝛecio qd̄ ad pn̄s currebat cū pacto ꝙ ſi tp̄e ſolutionis valēt plus etiā vellet illud plꝰ. Sed ecōtra ſi valeret minꝰ n̄ vellet illd̄ minꝰ. qꝛ vſura ē. ¶ Si v͛o ꝯtentꝰ ſit recipe p̄ciū illud ſiue valeat plus ſiue minꝰ Et ſic cōtingat plus valere n̄ eſt vſura. ¶ Si qs emit domū vel agꝝ multo miōꝛi pꝛecio q̄ȝ valeat cū pacto ꝙ vēditoꝛ reemat eā uł eū cū placuērit ꝓ eodē p̄cio ⁊ ipſe priꝰ emptoꝛ iterim fructꝰ illaꝝ rerū ꝑcipiat. qꝛ vſura palliata ē. ¶ Nō ꝙ vſurarius tenetur ad oīa dāna q̄ paſſi fuerint debitoꝛes ꝓpt᷑ ſolutionem vſure. ¶ Si eiꝰ ꝯſilio aliq̄ ciuitas aut cōitas dedit ſuā pecuniam ad vſurā. qꝛ vſurariꝰ eſt. Et eodē mō ſi cōitas aut ciuitas aliq̄ recipit pignꝰ aliqd̄ et eiꝰ fructꝰ nō ꝯputauit in ſoꝛtem extra de vſu. Conq̄ſtꝰ. 7. q. j. ſicut vir. 30. q. 3. ſi heres. ff. qd̄ me.cā.l.metum.§.Cū aduertēdū. Idē ē de illis q ꝓhibere pñt ⁊ nō ꝓhibēt ext̄ de ſen.ex.quaten⁹.⁊ nō tenet̄ reſtituere niſi q̄ntū ad eos ꝑuenit. ¶ Si ꝯceſſit. vēdidit. aut locauit aliquā domū vſurarijs aut alq̄s ad exercēdū fenus.qꝛ nō licet Et ſi pr̄iarche.archiep̄i aut ep̄i ip̄o fc̄o ſuſpēſionē icurrūt.ſi ſt̄ alq̄ prelati aut clerici ip̄o fcto excōicationē icurrūt. Si ē vniuerſitas.iterdictū icurrit. Et ſi tales talē ſniām ſuſtinuerint ꝑ mēſem tre eoꝝ etiā ſt̄ int̄dicte q̄ꝫdiu vſurarij ibi morāt̄. ¶ Si fieret ſtatutū i aliq̄ ciuitate ꝙ vſure ſoluāt̄ uł ſolute non pñt repeti. aut repetite ñ poſſint reſtitui. excōicati ſt̄ q faciūt hec ſtatuta ⁊ q iudicāt ſm ip̄a. Dñi illi q faciūt capitula cū iudeis ut dñi ⁊ cōitates cōtinentia ꝙ poſſint venerari ⁊ ꝙ vſure ab eis extorte ñ poſſint repeti ī iudicio ⁊ hmōi. videt̄ incidere in hāc excōicationē. oēs videlicꝫ dñi q faciūt hmōi capitula ⁊ ciues q h̄ ꝯſulūt. extra de vſu.ex in Cle. ¶ De emptione denarioꝝ mōtis florētie. uł preſtitis venetiaꝝ vel locis ianue.quia aliqui ponunt eſſe vſurarium cōtractū. licet alq̄ ꝯriū teneāt. Et iō nemini cōſulas ut faciat. ¶ Factū aūt potes iducere ut poſt mortē ſuā ⁊ vni⁹ alterius ſinat cōitati uł ꝑtē det paupib⁹ bonū erit. ¶ Si nō vult, adherēs opinioni ꝯtrarie ñ facile condempnes. In hmōi eni ſm doc. nō ē ꝑcipitāda ſentencia.

¶ De Vſurpatione.

I qs falſificat teſtamētuꝫ defunctoꝝ aut aliud inſtrumētū. aut lr̄as uł petiones aliquas. aut aliq̊ taliū ſciēt̄ vtit̄ videt̄ mortale ⁊ tenet̄ ad oīne damnū qđ inde ſeq̄t̄. ¶ Si qs falſificat lr̄as papales uł talib⁹ falſis ſciēt̄ vtit̄ ē excōicat⁹ cui⁹ abſolutō ꝑpe reſuat̄. Sꝫ q ex falſa cā ſuggeſta. obtinuit aliquā lr̄am in Curia. que cauſa ſi fuiſſet expſſa. ñ obtinuiſſet petita. vel qđ ex illis lr̄is recepit Licet non ſit excōicat⁹. tamen tenet̄ ad reſtitutionē illi⁹ quod ſic recepit. ¶ Si quis in bullis papalibus apponit uł remouet vnam lr̄am vel punctū. ſm Hoſti. eſt excōicatus excōicatione papali que fit in curia. nā in iure cōmuni hoc non habet̄.

Et hoc ſi bulle habent vigorē Nam ſi expiraſſet eaꝝ vigor. aut valor. utputa. qꝛ ꝯtinebat gr̄am ad tp̄s ꝯceſſam ⁊ iam expirauit illud tp̄s. qꝛ ſi tūc totuꝫ radaret̄. nō ꝓpterea īcurreret quis excōicationem. ſm̄ Rich. ¶ Si qs falſificat lr̄as aut ſigilla p̄latoꝝ. aut cōitatis. vel dn̄oꝝ. vltra mōtale tenet̄ ad ſatiſfactionē oīm dānoꝝ inde ſecutoꝝ. Idē ē falſificāte quēcūqꝫ libꝝ uł ſcripturā in dānū alioꝝ. ¶ Si qs fecit alchamiā aut falſificauit monetā. qꝛ vltra mortale tenet̄ ad reſtitutōꝫ Idē ſi falſis ſcient̄ vtit̄. ⁊ ſi in hͦ ꝯcept⁹ fuit. ¶ Si qs falſificat mēſuras. uł pōdera ciuitat̄. uł ſcient̄ illis falſis vtit̄ vltra mortale tenet̄ ad ſatiſfactionē dānorum inde ſequentium.

De. 8. p̄cepto. ſ. Nō loquaris contra ꝓximū tuū falſum teſtimoniū. Et p̄mo de mendacio pernicioſo. ¶ Capitulū. 20.

SI dixit mendacium ꝑnicioſum. i. qd̄ ē ꝯtra honorē d̄i. ut ī hȷs que ſunt fidei vel in dam̄nū notabile ꝓximi ſpirituale vel temporale. quia mortale eſt. Vbi gr̄a. ¶ Si dixit fornicationē nō eſſe pc̄tm. ⁊ vſuram aut hm̄oi. vel ¶ Si negat ſe vel aliū eſſe debitorē ꝓximi cū tn̄ nouit ſe eſſe debitorem. aut aliū. ⁊ hm̄oi. ¶ Si dixit mēdaciū ī iudicio interrogatus a iudice. qꝛ mortale eſt. ¶ Si dixit mēdaciū ī ꝯfeſſiōe de neceſſario ꝯfitendis. qꝛ mōtale eſt. ¶ Si dixit mendaciū in p̄dicatione ſtudioſe. qꝛ mortale eſt niſi ex ſurreptione ſubitanee locutiōis īpremeditat⁹. ¶ Si mēdaciū dixit ad laudandū aliquē vel adulanduꝫ alicui. ¶ De mendacio iocoſo

SI dixit mēdaciū iocoſuꝫ i. cauſa ſolacij uł ad vtilitatē aliquā inde ꝯſequendaꝫ ſpūalē vel temporalē ſine nocumēto alteri⁹. qd̄ eſt veniale

¶ De mendacio officioſo.

SI pſona que dicit mendaciū etiā officioſum eſt pſona auctoritat̄ vel magne reputationis ſeu ꝑfectiōis poſſet p accidēs tale mēdaciū eē mōtale ſi videlꝫ cōſeq̄t̄ īn magnū ſcandalū in mentibus hominū.

¶ Si dixit falſum teſtimoniuʒ ꝯtra aliquē ĩ iudicio uł accuſauit iniuſte. vltra moꝛtale pctm̄ de oĩ dãno leſo teneť etiã ad reſtitutioneʒ fame. ſ. ut dicat ſe falſum dixiſſe. pꝰ qꝫ ille ē punitus nõ teneť ꝓpter piculũ qđ ei ĩmineret.

¶ De Detractione.

De detractione ꝑ qꝫ aufert̃ fama alteriꝰ multipliciter etiã ĩterrogãdũ ē. videlʒ. ¶ Si qs ĩponat altẽi aliquod falſum qđ ſit pctm̄ moꝛtale. qꝛ peccat moꝛtalit̃ ⁊ teneť ad reſtitutionē faciendã niſi ex h̃ ĩmineret ei magnũ piculũ. ¶ Si ad pctm̄ alteriꝰ qđ narrat addit aliqđ notabile vltra pctm̄ tũc teneť ad reſtitutionē ſi illđ ĩpoꝛtat ĩfamiã. ¶ Si peccatũ alteriꝰ moꝛtale cũ eēt occultũ manifeſtauit aliq̃s ad ĩfamãdũ peccauit mo͞ꝛlit̃ ⁊ teneť ad reſtitutionē inquãtũ pt̄ niſi illud crimē poſtea ꝑ aliã viam eſſʒ publicatũ. ¶ Si pctm̄ alteriꝰ occultũ manifeſtauit nõ ĩtentione famãdi. uł alias nocendi ſʒ ex quadã loquacitate nõ vẽ mo͞ꝛle. Per accidēs tñ videlʒ ſi ex h̃ ſequereť diffamatõ illiꝰ ut qꝛ audiētes publicãt. ¶ Si accuſauit in iudicio vel denũciauit ꝓlato crimē alteriꝰ ñ ʒelo iuſticie. ſed ex maliuolentia peccauit moꝛtalit̃. ſʒ ad reſtitutionē fame nõ teneť ſeruato oꝛdine iuris. ¶ Si fecit libellum famoſuʒ .i. cedulas ſiue ſcripturas ĩ đtractionē alteriꝰ ponēs ĩ loco publico ut legant̃ aut ēt cautiones ⁊ hmõi. qꝛ moꝛtalit̃ peccat ⁊ teneť ad reſtitutionē. ¶ Si pctm̄ alteriꝰ etiã manifeſtũ narrat ex odio vel ĩtētione nocēdi peccat moꝛtalit̃ ſed ad reſtitutionē fame nõ teneť. Si aũt ex loquacitate vēialit̃ peccat. ¶ Si de factis alioꝝ que ſunt venialia cõit̃ recitauit ex loq̃citate uł aliq̃ ĩdignatione ñ ē moꝛtale niſi ĩtendēt ſic diffamar̃. ¶ Si ſignificauit pctm̄ alteriꝰ moꝛtale ⁊ occultũ ꝓlatꝭ uł pētibꝰ uł ꝯfeſſoꝛibꝰ aut aliq̃s ꝑſonis maturis q̃ poſſunt illuʒ peccãtē ĩpedire ne ampliꝰ ſit̃e faciat uł qꝙ ñ fiat ſi adhuc ñ fuerit factũ. puta ſi timeret homicidiũ ab illo fieri qđ ſiğuit ⁊c̃. qꝛ ñ ē pctm̄ ſʒ caritas ⁊ ñ teñť ad reſtitutiõʒ fame maxīe cũ veꝝ ſiğuit. ſecꝰ ſi falſum ſignificaret ¶ Si falſum dixit de aliquo debet accedere illuꝫ vel illos coꝛã q̊ vl' qb⁹ h̊ dixit ⁊ dicere coꝛã eis falſuꝫ ſe dixiſſe. nec excuſat̃ ꝙ h̊ ſit ei verecũdia mag̃. Si aũt veꝝ dixit ſꝫ ñ iuſte l' bñ ñ ðbet dicẽ ſꝫ falſum dixiſſe qꝛ h̊ tũc eẽt mẽdatiũ. ſꝫ ðbet dicẽ ĩiuſte ⁊ male dixiſſe. ¶ Si qs narrat crimẽ alic⁹ ꝓut audiuit dicens ſe ſic audiuiſſe dici ab illo. licꝫ ſit occultũ. ⁊ h̊ ex leuitate vl' etiã loq̃citate. nõ videt̃ moꝛtale. neqꝫ teneri ad reſtitutionẽ fame. ſꝫ ẽ dubiũ de illo. ¶ Si bõa fcã alic⁹ dixit mala ĩtentiõe fcã. ſ. ꝓpt̃ ypocriſim vl' ſupbiã vl' hmõi ĩtendẽs eũ infamare peccat moꝛtalit̃. Idem ſi negauit bona fcã. Idẽ etiã ſi taceat bona alic⁹ que ſcit cũ eſt neceſſariũ qñqꝫ ad liberatiõꝫ ꝓximi. ¶ Si audiuit ĩfamationes ⁊ diffamationes alioꝝ et ĩ h̊ delectat̃ peccat moꝛtaliter ¶ Si aũt ñ delectat̃ infamia. imo diſplicet ſibi ĩfamãe alios ſꝫ tñ delectat̃ de loq̃citate. nõ vꝛ̃ moꝛtalit̃ peccare. In p̃latis tñ q pñt ꝓhibere talia cũ adũtũt ⁊ nõ faciũt eſt moꝛtale.

¶ De .9. p̃cepto. ſ. Nõ ↄ̃ſidẽabis vxoꝛẽ ꝓximi tui. ¶ Ca. xi.

PRimo nota de cogitatõnib⁹ ↄ̃ca luxuriã ꝙ cogitatões ↄ̃mittẽdi aliq̃d pctm̃ luxurie qñ ſt̃ cũ ↄſenſu rõnis ſp faciũt pctm̃ moꝛtale ⁊ ſpẽalit̃ ↄ̃ iſtud p̃ceptũ. Et ſt̃ diũſaꝝ ſpẽrũ. ſicut etiã oꝑa carnalia licet ñ ita graue moꝛtale faciat ſimplex ↄſenſus ſicut op⁹ exterius ¶ Cũ g̊ dic̃ penitẽs habuiſſe cogitationes qb⁹ ↄſenſit rõne int̃roget ↄfeſſoꝛ cũ qb⁹ ꝑſonis. ſeu erga quas ꝑſonas habuit hmõi cogitationes. ꝙ ſi erga ↄiugatã dixerit qꝛ adulteriũ ẽ. ¶ Si vo erga ſolutã ⁊ ipſe ſolut⁹ fuerit. qꝛ foꝛnicatio ẽ. ſi erga ↄſanguineã. qꝛ inceſt⁹ ẽ. ⁊ ſic ð aliis ut ſup̃ dictũ ẽ in. c. de. 6. p̃cepto. ¶ Inſup int̃rogãdus ẽ penitens q̃tiẽs hmõi habuit cogitatões. qꝛ totiẽs peccauit moꝛtalit̃. ¶ Itẽ ſi ꝑ int̃ualla tẽpoꝝ h̊ fecit puta deſiderat nunc cũ ↄſenſu rõnis ↄmittere foꝛnicationẽ cũ aliq̃. poſtea ſe occupat ĩ aliq̊ alio negocio. ut vicꝫ cogitat de gub̃natiõe domus ſue vl' hmõi. ⁊ exinde iteꝝ ðliberat foꝛnicari. qꝛ iteꝝ peccat mortaliter. ⁊ ſic deinceps. Sꝫ ſi ↄtinue verſatᷣ i tali cogitatōe videlꝫ p horā plus aut minus vnū peccatū ē. ſed tāto grauiꝰ quāto diutiꝰ. ¶ Si mutat cogitationē ꝺ vna ad aliam pſonam. Vel ad diuerſam ſpecieꝫ cū eadē pſona. vel deliberans de pſe ſp de nouo peccat mōtalitᷣ. vñ ſi centū mulieres videret vnā poſt aliā. ⁊ ad qualibet ſpēalitᷣ detminaret animū ſuū. centū mortalia ↄmitteret. ſecꝰ ſi vna cogitatione oēs appeteret. qꝛ ut ſic vnū eēt pctm hñs tñ deformitatē tot pctoꝝ. ¶ Itē ſi diebꝰ feſtiuis hmōi habuit cogitationes diſcurrēdo p eccl'ias ⁊ ꝓuocando muliēs ⁊ ſi ſilocaprꝰ ex aliqua ſecutus eſt eā. ⁊ quāto tpe. ¶ Item qȯ ꝺi de viro erga mulierē. idem ſemp dicēdū ē ꝺ muliere erga viꝝ. ¶ Item de delectatione moroſa habes .j. in .c. de luxuria. ¶ Si mulier cōtentatᷣ hīe amatores. ⁊ cū ꝑpendit vel cōſiderat aliquē eam ꝓcari. ſeu amare carnalitᷣ. ponit ſe ad feneſtrā. vel vadat ad aliquē locū ut videatᷣ ab eo. vlᷣ ponit ſe ī eccl'ia vel alio publico loco vbi diſcurrunt iuuenes. ad ꝓuocādū eos ī ſui amorē. quia mortale ē. etiam ſi non appetat peccare cū eis. cū occaſioneꝫ ruine preſtat.

¶ De .10. ꝓcepto. ſ. Non cōcupiſcas rē ꝓximi tui. ¶ Ca. zz.

De cogitatione ſeu deſiderio habēdi res alienas Nō qꝛ vltra pctm opis iniuſte vſurpationis diuerſarum ſpecieꝝ de qbꝰ dictū eſt ſupra in .c. de .7. precepto. ¶ Interrogandū eſt etiā de deſiderio habito circa res aliēas hñdas ſeu acqrēdas mō iniuſto. quia tale deſideriuꝫ ſiue cogitatio ſi cū ↄſenſu rōnis ē ⁊ alicuiꝰ rei notabilis ſp ē mōtale. ⁊ eiuſdē ſpeciei cuiꝰ ē opꝰ illiꝰ iniuſte acqſitionis. ꝟbi grā. ¶ Si deſiderat aliqd habere ex vſura. ſpecies vſure ē ſi p rapinā. ē rapina. ſi p viā occultā. eſt furtuꝫ ⁊ ſic de alijs. Et iō interrogandus ē quō deſiderauit hīe rem alienā ut habeatᷣ ſpēs pcti que neceſſaria ē ↄfitenti. In hijs tñ peccatis cordis tm̄ non tenetᷣ qꝫ ad reſtitutionem niſi opus fuerit ſecutū. ¶ Nō etiā ꝙ cuꝫ q̇s ī quātūcūqꝫ minimo ope dāpnificat ꝓximū ꝑ quēcūqꝫ etiā modum ſi habet ꝓpoſitū etiam in multo dāpnificādi ſi poſſet peccat mortalit̃. Unde ementes ⁊ vendētes q̄ñcūqꝫ parati ſunt decipe ꝓximū in multo ſi poſſent ꝯmode. mortalit̃ peccant licet actu in modico decipiunt.

¶ Sequitur ſcḋa pars huius tractatus que tractat de vicijs capitalib⁹ ⁊ ſpecieb⁹ ⁊ filiabus eorūdem. Et p̄mo d̄ Sup̄bia.

¶ Capitulum. 23.

Superbia ſecunduꝫ Gregoriū eſt mater omniū capitalium viciorum. ⁊ eſt viciuꝫ multū ſubtile ⁊ difficile ad cognoſcendum ⁊ conſiſtit in appetitu inordinato ꝓprie excellentie. Et habet quatuor ſpecies ſiue modos. de quib⁹ potes interrogare prout videbit̃ expedire ſi tamen penitens intelligat. ¶ Prima ſpecies. ſi videlicet. bona que habuit naturalia vel ſpiritualia. aut tēporalia. ſibi attribuit ⁊ non a dō eadem recepiſſe recognouit.

¶ Secunda ſpecies. ſi bona ipſa a dō recepiſſe cognoſcēs principaliter. eſtimat tamen ſe ea merit̃ proprijs recepiſſe ut ꝓpter ſuā induſtriā vel ingeniū aut prudentiam. vel ꝓpter ſua ieiunia aut orationes ⁊ hmōi.

¶ Tertia ut ſi ea bona que n̄ habuit reputauit ſe habere. ſ. cum eſtimat ſe habere multum hūilitat̃ caritat̃. paciētie ſapiētie ⁊ prudentie ⁊c. ¶ Quarta ſi reputauit ſe meliorem ceteris alijs. contempnēs eos ſiue deſpiciens. ¶ In qualibet harum ſpecierum poteſt eſſe mortale vel veniale. ſecundum ꝙ ratione conſentitur vel non.

¶ De Preſumptione.

Si fuit preſumptuoſus ponendo ſe ad faciēdū vel dicẽdũ que ſſt ſupᷓ vires ſuas vl' ñ ꝑtinẽt ad ꝯditionẽ ſuã vel in ſpũalibꝰ vl' etiã ĩ tꝑalibꝰ. ut puta ſecularis iudicãdo clericum vel eos q non ſunt ſibi ſubditi vl' de hĳs ĩ qbꝰ ñ hꝫ ꝑtatẽ. qꝛ peccauit mõꝛlit'. ¶ Si poſuit ſe ad faciẽdũ ea exercitia ad q̃ ñ erat aptꝰ. ⁊ vñ pt̃ venire piculũ ſpũale vl' tꝑale alteri. ut ſi medicꝰ ignarꝰ poſuit ſe ad medicãdũ. Aduocatꝰ ignarꝰ ad aduocandũ. Cõfeſſoꝛ ignarꝰ ad audiẽdas ꝯfeſſiões ⁊ hmõi qꝛ peccauit moꝛtalit'. Secꝰ ãt ſi ꝯpetent' de illa arte erat ꝑitꝰ nõ tñ excellẽs. ¶ Si ꝓſumens de ſcĩtate ſua vl' de ꝟtute. expoſuit ſe piculo pctoꝝ. ut vadẽs ad loca ĩhoneſta vel frequẽtãs ꝯũſationẽ cũ mulieribꝰ ſpẽalit' leuibꝰ ⁊ alia hmõi vbi' d̃ facili pt̃ labi in moꝛtale. ¶ Si nimis ꝓſumẽs de ſe nõ ꝓuidet de nccĩtatibꝰ vl' piculis occurrẽtibꝰ ſpũalibꝰ ⁊ coꝛpalibꝰ. expectãs effectũ miraculoſuꝫ a deo. ut ꝙ ſanet eũ infirmũ ſine medicinis vl' miſtret ei cibũ ſiñ laboꝛe. qꝛ moꝛtale ẽ ⁊ dꝛ temptare deũ. Silr' ſi ſit ꝓdicatoꝛ ſine ſtudĳ ꝓuidẽtia vl' doctoꝛ aut ꝯſul. rñdẽdo. vl' ꝯſulẽdo ĩprouiſe.

¶ De Ingratitudine.

Ingratitudo. q̃ repit' ĩ oĩ pctõ moꝛtali ẽ ſic circũſtãtia aggrauãs ipſm. qꝛ vbi hõ ſp̃ d̃buit fulre d̃o. eũ offẽdit Eſt tñ ẽt vnũ ſpẽale pctm. Inquãtũ. ſ. r̃cipiẽs bñficia a d̃o vl' ab hoĩe ñ recogitat regr̃ari ⁊ recõpẽſare. vel q̃d peiꝰ ẽ ĩ mẽte vilipẽdit bñficia r̃cepta. vl' murmurat d̃ eis vl' iniuriat' bñfactoꝛi. Cõit' tñ r̃pit' mixtũ cũ aliq̃ gñe pctĩ qñqꝫ ẽ mõꝛle ⁊ qñqꝫ vẽiale. Interroget' ġ ſinglarit' ſi r̃cogitauit ſi regr̃atiatꝰ ẽ. ſi recõpẽſauit ⁊c̃. ¶ Itẽ ſi ea vilipẽdit. ſi murmurauit de ill'. vl' ſi illi bñfactoꝛibꝰ iniuriatꝰ ẽ.

¶ De Inobediẽtia

E iobediẽtia etiã interrogãdũ ẽ. ſi videlꝫ ñ obediuit ſupioꝛibꝰ ſuis ſpũalibꝰ ⁊ tꝑalibꝰ. legibꝰ canonicis vl' qbuſlibet rõnabilibꝰ ſtatut'. aut ſtatut' ſynodalibꝰ aut ꝓuĩcialibꝰ aut etiã oꝛdinationibꝰ ſupioꝝ habẽtiũ vim ꝓcepti l' ꝓcipiẽdi ut qñ mandat' ꝟbo aut ſcripto h' vel illud ſeruari ĩ ꝟtute obediẽtie. vl' ſub pena excõicatõis vel alĳs penis grauibꝰ ⁊ hmõi eqpolẽtibꝰ. qꝛ mõꝛlit' peccauit

In alijs aūt ordinationib⁹ simpliciter factis trāsgrediendo ē veniale nisi fiat ex ɔtemptu qꝛ tūc eēt mortale quātūcūqꝫ leuib⁹ ¶ Si nō obediuit dñicis p̄ceptis de qb⁹ sup̄ tractatū ē. vl' ꝓprie ɔsciētie ¶ Si n̄ p̄buit debitā reuerētiā maiorib⁹ suis vl' dñis spūalibus ⁊ tp̄alibus. ¶ Si obediuit alicui supiori i illicitis qꝛ vterqꝫ peccauit.

¶ De Scismate.

Scisma ɔmittit' cū qs recedit ab obediētia scte romane ecclie sumens sibi aliud caput vl' sequens aliū papā q̄ canonice electū. nisi eēnt duo electi q̄rū qlibet hret' a suis seq̄cib⁹ ꝓ papa ⁊ nesciret' clare qs eoꝝ canonice eēt elect⁹. qꝛ i h̄ casu videnť excusari ppl'i. si nō tn̄ sunt ptinaces. sꝫ parati semp obedire illi vl' adherere quem scient' sciret vere papā. qꝛ alias mortalit' peccarēt. ¶ Si qs initiitur ordinationib⁹ factis a scismatib⁹. qꝛ ē excōicat⁹ extra de sen. excō. c. i.

¶ De Infidelitate.

De ĩfidelitate iudeoꝝ vl' paganoꝝ vl' hereticoꝝ q̄ꝝ qolibet ē grauissimū pc̄m ducens ad damnationem nō oportet h' dicere. Inter hos solū heretici sūt excōicati. sꝫ ⁊ cū alijs. p̄cipue iudeis n̄ d̄bet hr̄i nimis domestica ɔuersatio ⁊ p̄cipue ydeote. ¶ Potes tn̄ int'rogare put vi. si hꝫ aliqđ dubiū in hijs que sunt fidei. ut de sacro altaris ⁊ hmōi. ⁊ si de h̄ hꝫ displicētiā n̄ curandū. Si āt volūtarie ⁊ spōte dubitat esse mortale. Heretic⁹ qlibet ē excōicat⁹ ⁊ n̄ pt' absolui ēca sedē aplicā. ut ptꝫ i ꝓcessu. ¶ Item ēdē. receptatō. vl' fautor hereticoꝝ similit' ē excōicatus. ut ext' de here.

¶ De Ambitiōe

De ambitiōe q̄ ꝓcedit ex supbia ⁊ iportat iordinatū appetitū honoris ⁊ multum repit' in p̄latis ⁊ dñis etiā interrogandū ē. ut. s. Si desiderauit aliquā dignitatē. vl' bñficiū curatū. rōne deliberata principalit' ꝓpter honorē vel vtilitatem tp̄alē. peccauit mortaliter ¶ Si desiderauit dignitatem vl' officiū aut bñficiū ecclasticū vl' seculare ad qđ ē idignus ⁊ inept⁹. ut qꝛ ignar⁹ vl' crimiōsus ⁊ hmōi. qꝛ peccauit mortalit' maxime si ɔsiderauit hmōi etiā

Faciendo contra precepta. ſi q̄ſiuit honore de quacūq̧ re ita iordinate ꝙ ibi cōſtituerit finē mortale ē. i alijs caſib⁹ tamen veniale. ¶ De Deriſione.

De deriſione que aliq̄n ꝓcedit ex ſupbia etiā interrogādū ē. ſi videlʒ d̄riſit ſacra aut ꝟba ſacra. ul' alia dina vilipēdēs ea. aut ſctos viros aut ꝑlatos. aut pſonas religioſas. aut pentes. aut volētes d̄o ſeruire. ut ſic retrahēt eos. q2 mōtaliter peccauit. ¶ Si ſtudio ſe deriſit aliquē itēdens ex hoc iniuriā ei⁹ ⁊ vilificationē ul' nōbilē pturbationē ei⁹ ul' deriſit defectuoſos ſenſu ul' corpe. ut eos faceret pturbari. q2 mōtalit' peccauit. ſec⁹ ſi ex leuitate ⁊ cā ioci ⁊ ſi nullū ex hoc pturbauit

¶ De iudicio temerario.

Si videlʒ fcā alteri⁹ q̄ dubia ſit q̊ aīo fiāt. i malā ꝑteʒ iterꝑtat⁹ ē. ¶ Si deliberate iudicauit aliū de pc̄to mortali ſine ſignis ſufficiētib⁹ ad iudicandū maliciā illi⁹. q2 mortalit' peccauit ¶ Si iudicauit d̄ veniali deliberata. venialit' peccauit. Idē ēt ſi iudicauit d̄ mortali. ſed non deliberato aīo.

¶ De Curioſitate.

Si fuit curioſus circa conditionē itellectiuā. ut q̄rendo ſcire q̄ ſūt ſup capacitatē ſuā. ut de trinitate. de ꝑdeſtinatiōe ⁊ ſilis. ul' q̄rēdo ſcire parū vtilia ⁊ dimittēdo multū vtilia ⁊ mag' nccāria. ut q̄rēdo ſciaʒ aut aliqd ſcire. ſolū ad ſciēdū n̄ aūt ad hoc ut deū ex illo cognoſcat ul' ad aliā vtilitatē q2 pc̄tm ē. ⁊ qñq̧ mortale ⁊ qñq̧ veniale ul' q̄rēdo ſcire aut ſciam ab illis a qb⁹ nō debet querē. ut a demonib⁹ ul' p ſortes. q2 mortalit' peccauit. ¶ Si q̄ſiuit ſcire mala ⁊ vana. ut cātilenas icantationes aut ſicta. ¶ Si fuit curioſus circa vſus ſenſuū. ſ. vel aſpiciēdo. ul' audiēdo. ul' adorādo. ul' guſtādo. ul' tangendo aliq̄ ſine nccītate ul' vtilitate ſʒ ſola delectatiōe ſenciēdi. ſine tñ aliq̄ deformitate. q2 pc̄tm ē ⁊ cōit' veniale. Si ꝟo cū deformitate pōt eē mortale. ¶ Si iuit ad vidēdū ſpectacula mūdana ⁊ offi loſa ut torneamēta. baſiludia ſeu ad videnduʒ currere p brauio ⁊ hmōi. Maʒ ſi i hmōi ē piculū mort' ſpualis ul' corpalis. ut qñ ſūt ſpectacla repn̄tatiua turpitudinis ē. uł cū i illis pt̄ r̄cipe lesionē aliquā nōbilem corpis. mortale ē. ⁊ multo maiꝰ i exercēte hmōi spectacula. vel p̄bente occasionē ad ea. alias eēt veniale nisi ꝓpter hmōi aliqs ita d̄lcārer̄ ꝙ mens eiꝰ a d̄o auterer̄. ¶ Ita videlꝫ ꝙ eēt parꝰ tn̄sgredi p̄cepta dei ⁊ eccē ut illa aspicēt aut facēt. Et h̄ idē itellige d̄ q̊cūqꝫ pc̄to qd̄ ex se ē vēiale qr ꝑ huc mod̄ pt̄ effici mōrle.

¶ De Adulatione.

DE adulatione q̄ cōit' ē scandalisatiua ⁊ ꝯsistit i h̄ ꝙ qs v̄bis uł factꝭ suis iordinate itendit placere alīqs ad beniuolētiā capiēdā. Et si i malo adulatꝰ ē criminali puta laudās aliquē de vindicta fcā uł de turpitudine ⁊ hmōi. quia mortale ē. ¶ Si adulat' uł laudat aliquē itendēs eū decipe ⁊ p̄cipue nōbilit' ī aliq̄ i spūalibꝰ uł tpalibꝰ ē mortale. Secꝰ si aliqd iustū itendit ab eo hr̄e uł qd pnū r̄cipe ꝑ modū doni ¶ Si nis laudat aliquē ex q̊ ille sumpsit occasionē supbie uł ianis glīe. cōit' ē vēiale. pt̄ tn̄ aliqn̄ eē mōrle ¶ Si āt laudat aliquē ad magꝭ excitandū illū ad v̄tutes. uł ad ꝯfortandū eū i tribl'atiōe ⁊ tēptatiōe fuerit obs̄uatis tn̄ debitꝭ circūstantijs ē veniale.

¶ De Inani gloria.

DE iani glīa. q̄ ꝓcedit ex supbia ⁊ iportat iordinatū appetitū laudis hūane. seu iordiatā ꝯplacētiā eiꝰ cui offert' ⁊ cui fit aliqd opis. p̄ncipalit' ꝓpt' laudē ꝓpriā amittit' meritū eiꝰ ⁊ pc̄tm icurrit'. Et q̊ iterogādū ē s̄m statū hoim de diūsis materijs i qbꝰ hoies q̄rūt sibi laudē. a doctore d̄ sciā ⁊ doctrīa a scolaribꝰ d̄ igenio ⁊ disputatiōe. a r̄ctore d̄ r̄gimie. a mulier̄ d̄ ornatu ⁊ pulchritudia ⁊ hmōi ¶ Si opa sua ī gn̄e bōa. ut ieiunia elēosine ⁊ hmōi qi oia ad laudē hūanā fec̄ mortale vī cū ibi ꝯstituit finē suū. si tn̄ pura intētiōe ⁊ iusta fec̄ opa bōa. ⁊ audiēs se iā laudari sumpsit ꝯplacētiā d̄ laude sua vī vēiale Si q̄siuit laudē ⁊ glīā de ope pctī mortal'. mōrlit' peccauit. ⁊ h̄ si s̄m rōꝫ d̄libatā h̄ egit. secꝰ s̄m motū s̄sualitat'. l'ēt si d̄ aliq̊ veniali gliat'. ¶ Si ita iordiate appetit laudē ⁊ glīā d̄ aliq̊ ope ꝙ ꝓpt' eā ꝯseq̄ndā parꝰ ē facē ꝯ aliqd̄ p̄ceptoꝝ d̄i. qr pec. mor.

¶ Si gloꝛiatus eſt de foꝛtitudine. aut pulchꝛitudine. aut ſanitate coꝛpis. aut de memoꝛia aut ĩtellectu. p̄ſtanti. aut ḋ ſpiritualitate. aut gr̃a ſpūali. uł ḋ parētela ⁊ ſanguinis nobilitate. aut de potēcia uł dominio ſeu ꝓſperitate. de ſcia. de diuitijs. de eloquētia. de artibꝰ. de cantu. ⁊ ceteris hmōi. aut gl'iatꝰ ē de viſitatiōe ciuiū vel ḋ r̃uerētia ſibi fcā. aut ḋ ſeq̃la famuloꝝ ⁊ cetis multis hmōi.

¶ De immodeſtia viroꝛum.

O Ē imodeſtia Et p̄ viroꝝ ĩ oꝛnatu. q̃ ꝓcedit ut frequent' ex iani gl'ia poſſet tamē ex alijs cauſis ꝓcedē. ¶ Dñ ĩterrogandū ē ſi nūq̈ veſtitus ſit hĩtu religioſoꝝ ĩ deſpectuȝ eoꝝ. uł ĩ ludis vanis ⁊ ĩhoneſtis. q2 ſi hͦ feciſſet grauit' eſſet puniēdꝰ. ar. extra ḋ epi. audi. uł mĩme. ¶ Si ex laſciuia ⁊ vanitate vſus ē veſte muliebꝛi. q2 grauit' peccauit ¶ Si ad oſtētationē ⁊ ianē gl'iam ſupfluum habuit oꝛnatū. ⁊ ſupfluū apparatū ĩ veſtibꝰ. videlȝ ſi veſtitꝰ eſt biſſo uł purpura cū ad hoc nō ſit autoꝛiſatꝰ. vel veſte racamata aut pictata falconibꝰ aut radijs ⁊ hmōi. vel ſi circa veſtes ꝯpoſitas appoſuit nimiā ſollicitudinē ⁊ ſi de hijs ſupbiuit ⁊ gloꝛiatꝰ ē. moꝛtale ē ſi tā ĩoꝛdinatā delectationē habuit ex hijs ad laudē ⁊ gl'iam ianē ꝙ nō curauit trāſgredi mādata dei ⁊ eccl'ie. Similiter ſi dicto modo vſus ē veſtibꝰ diuiſatis i. diuerſis coloꝛibꝰ cōſutis vel trappatis. ¶ Si talibꝰ veſtibꝰ ⁊ ſupfluis oꝛnatibꝰ vſus ē ad ĩducēdū mulieres ad ſui ꝯcupiſcentiā extra tñ m̃imonium. q2 moꝛtale ē ⁊ dico extra matrimoniū. q2 vxoꝛ pōt ſe oꝛnare ut marito ſuo placeat ⁊ ecōtra maritꝰ ut vxoꝛi, abſq; tñ pctō. ⁊ honeſto mō tñ fieri ḋbet ille oꝛnatꝰ. ¶ Si coꝛā mulieribus ſtetit aut inceſſit. ĩhoneſte veſtitꝰ demōſtrando femoꝛalia ⁊ alia ĩhoneſta ĩcitātia ad libidinē. ¶ Si nouā ĩuenit poꝛtaturā ĩ veſtibꝰ ex laſciuia ⁊ vanitate. ¶ Si radi fecit barbā ſepius cauſa laſciuie ⁊ vanitatis ¶ Si ad oſtētationē ⁊ inanē gl'iam vel ſupbiā habuit ſuperfluū oꝛnatū ⁊ apparatū ĩ equis ſellis. frenis. aut vtenſilibꝰ domꝰ, ut ciphis. lectis ⁊ alijs rebꝰ

⁊ ſuppellectilibus oꝛnatis. aut ſi alijs oꝛnamētis vſus ē pꝛeter honeſtā ꝯſuetudinē ⁊ decentē ſibi ſimiliū. ul' ſi ad hmōi inanē gl'iam domū vel camerā d̄pingi fecit ſtellis ul' roſis aut alijs varijs ⁊ mūdanis hyſtoꝛijs ul' inhoneſtis picturis ⁊ hmōi. qđ moꝛtale videtur.

¶ De Immodeſtia mulierum

DE oꝛnatu ſup̄fluo ⁊ inhoneſto interrogāde ſunt mulieres. ſ. de oꝛnatu fucoꝝ. capillature gēmaꝝ. veſtiū p̄cioſaꝝ ⁊ d̄ foderat' ⁊ caudis eaꝝ ⁊ planellis nimis altis. ⁊ picturis qb' ut frequēt' vtūt' muliēs ytalice ⁊ coꝛonis aut balſis capitū. ⁊ hmōi. in qb' aliqñ ē moꝛtale ⁊ aliqñ veīale. ¶ Si vſa ē fucis ⁊ alijs oꝛnatib' ad oſtētationē ⁊ ianē gl'iam ſui ⁊ d̄ hmōi ſup̄biuit vel gloꝛiata eſt. quia moꝛtale ē. ſi tam imoderatā d̄lectationē habuit ad laudē ⁊ gl'iam illā ꝙ nō curauit trāſgredi mādata dei ⁊ eccl'ie. ¶ Si vſa ē fucis ⁊ alijs oꝛnatib' ad īducendū viros ad ſui ꝯcupiſcentiā extra m̄rimoniū. quia ē moꝛtale indubitant'. ¶ Si ob laſciuiā ul' ad placēdū aſpectibus viroꝝ. aut ad contemptū. d̄pilauit collū aut ſup̄cilia aut barbā ul' frontē. qꝛ moꝛtale eſt niſi id faceret ad vitādā nimiā defoꝛmitatē ut nō deſpiciat' a ſuo legitimo viro. ¶ Si adhibuit nimiā diligentiā ⁊ ſtudiū ⁊ tp̄s. ad oꝛnandū ſe. ul' ſi fecit exceſſum ī poꝛtatura veſtiū vltra ſuū ſtatū vel ꝯditionē. ul' ñ ſ̄m moꝛē patrie. vel vſa ē veſtibus nimis mollib' ⁊ delicatis. qꝛ peccatū ē. Et ſi inoꝛdinate delectat' ī hmōi ita ꝙ etiam ſi ſciret hoīes ex hmōi ſui oꝛnatu ſcandaliſari idē trahi ad ſui cōcupiſcentiā nō curādo d̄ ruina p̄ximi. qꝛ moꝛtale eſt. ¶ Si ex laſciuia ⁊ vanitate mulier ē vſa veſte virili. moꝛtale videt' eſſe ¶ Si mulier ſe coloꝛauit vel aliud figmētū adhibuit ad apparentē pulchꝛitudinē. ¶ Si fit ꝓpter laſciuiā vel ad trahendū alios ad ſui ꝯcupiſcētiā. qꝛ moꝛtale ē. ¶ Si tñ aliquā turpitudinē aut maculā aliquā et hmōi ex īfirmitate aliq̄ ul' alia cā ſup̄ueniēte delere ul' occultare conaret' nō eſſet peccatū. ¶ Si ad cōplacēdū viro ſuo ul' ad repiendū viꝝ ſi ē innupta vel ne deſpiciatur ab alijs vel ex aliqua leuitate vſu eſt fucis vl' alijs ornamētis ſuꝑfluis. nō eſt ꝺ ſe pcc̄m mortale. ſꝫ potiꝰ veniale niſi ſit nōbilis exceſſus in hmōi ꝙ poſſit iudicari ꝺ occaſione data ruine alioꝝ. ⁊ n̄ accepta. qꝺ tn̄ difficile ē iudicare. ¶ Si coream duxit aut coriſauit ⁊ qua itentione ⁊ cū qbꝰ. ⁊ quo loco ⁊ tp̄e. ⁊ ſi cantilenas cātauit ⁊ precipue turpes. ⁊ qua intentione. ⁊ coraꝫ quibus.

¶ De Ypocriſi.

Si ſimulauit ſctitatem hīe p ieiuniū orōnem ⁊ hmōi cū malus eēt. vl' ſi h̄ egit ad cōſequēdā laudē hūanā ꝯſtituēs ibi finē. qꝛ mortale ē. alias veniale. niſi aliud viciū adiūgat. ¶ Si ſimulauit ſctitatē itēdēs p h̄ aliqd facere qꝺ ſit ꝯ̄ honorem dei vl' vtilitatē ꝓximi. ut videlꝫ ex h̄ poſſit adipiſci. licꝫ idignꝰ aliquā dignitatē vl' officiū aut bñficiū vel ut ex h̄ decipere poſſit ꝓximū ſpūalr' vl' tpalr'. qꝛ mōtale ē. ¶ Si ſimulauit ſctitatē cū eēt malꝰ ut darent ei elemoſine ſicut ſcō viro vl' ꝓcuratoribꝰ eccliaꝝ. ut ceritanis ⁊ ſimilibꝰ, qꝛ mortaliter peccauit. ¶ Si ſimulauit maiorem ſanctitatē quam habuit vel occultauit aliquem defectum ſuum ⁊ hoc ad edificationem proximorum non ē peccatum. vel leue veniale ¶ Si tamen hoc facit ob aliqualem vanitatem vel vanam gloriaꝫ veniale eſt. ¶ Si laudauit ſe ipſum de aliquo opere peccati. quia mortale eſt.

¶ De Iactancia.

Si laudauit ſeipſum de aliquo pcc̄o mortali mortaliter peccauit. Si de veniali. venialiter quātum eſt de ſe. ¶ Si iactauit ſe de aliquo opere bono ſcilicet de virtute ſcientia. induſtria. vel diuitijs aut potencijs ⁊ huiuſmodi ex ſuperbia ⁊ inani gloria mortale eſt vel veniale ſecundū radicem ipſius ſuperbie. vel inanis glorie vñ procedit. ¶ Si laudauit ſe contēpnēdo alios ut phariſeus publicanum mortale videtur ſi autem ex aliqua leuitate vel vtilitate conſequēda veniale vel nullum eſt. ¶ Si ſe laudauit mendaciter de malo vel bono qꝺ nō fecit ul' de eo qd nō habuit ul' qd n̄ fuit. ꝓpt' ſupbiā ⁊ ianē gl'iam. pt eē mortale vel veniale. ¶ Si vilificauit ſeu vbis ul' fact' pl⁹ q̄ ſenciat i ſeipſo i mēte. dicēs aliqua mala de ſeipſo que i ſe non recogſcit cōit' veniale ē et dicitur yronia.

¶ De Contentione.

Si contēdit aduerſus aliquē ſciēt' ꝯtra vitatem i rebus alicui⁹ iportātie mortale eſt. Sec⁹ ſi in reb⁹ paruis ⁊ inaduertent'. ¶ Si cōtendit pro veritate ⁊ nimis iordinate cōit' eſt veniale. poſſet tn̄ tanta eē iordinatio q̄ rōne ſcādali ꝯſequentis eſſet mortale.

¶ De Diſcordia.

Si habēs tractare aliq̄ cū aliq̄b⁹ i hijs que ſt' ad dī honorē ⁊ pximi vtilitatē diſcōdiā habuit. ⁊ fecit eo q2 male afficit' ad eos cū qb⁹ tractauit ul' ut eis oñdat ſe nō min⁹ ſcire ſꝫ tm̄ q̄ntū ipi. q2 mortale ē. ſecus aūt ſi idcirco diſcordat q2 videt' ſibi mag' ſm deū ⁊ rōnē qd ipſe intendit q̄ꝫ qd alij. Et tūc ul' nō eſt pctm̄ vel leue niſi eſſet nimis ptinax.

¶ De Pertinatia.

Si fuit nimis ptinax in ſentēcijs ſuis diſcrepās a ꝯi iudicō ceteroꝝ cōit' ē veniale. ſꝫ piculoſuꝫ ⁊ inductiuū erroris. ¶ Si excuſauit l' ꝯfēdit pctm̄ ꝯmiſſuꝫ ut tanq̄ bn̄factū. et ſi ſcient'. q2 mortale eſt.

¶ De ſingularitate ſiue preſumptione nouitatum.

Si fecit ſingularitates in cōuerſatione vite vel in veſtib⁹ ul' i ceremonijs ul' alijs ad iuentionib⁹ pctm̄ ē. Et ſi ad iuenit aliq̄ꝫ malā ꝯſuetudinem oīa mala exinde ſequentia ei imputantur.

¶ De .2. pcto mortali. ſ. Inuidia ⁊ ſpecieb⁹ ⁊ filiabus eius. ¶ Capitulum. 24.

De inuidia que ē ſm pctm̄ mortale. ⁊ ē triſticia de alieno bono. iquātū ē diminutiuū ꝓprie excellentie ⁊ ſi fit cū cōſenſu rōnis ē mortale niſi eēt d aliq̄ re pua Sic puer inuidet alteri puero. q2 plures hēt fruct⁹ ⁊ hmōi. Sꝫ ſi fit ſm motū ſēſualitat' ⁊ cū diſplicētia rōnis ē vēiale ul' nullū ēt d re nōbili

¶ Eſt ergo interrogandus penitēs ẜm ſtatū ſuū de huiꝰmōi. videlꝫ. ¶ Si ꝑlatꝰ alteri īuidit de maiori ꝑlatiōe ⁊ dignitate ¶ Si officialis de digniori ⁊ meliori officio. ¶ Si doctor de maiori ſciētia vel cōcurſu. ¶ Si ſcolaris de acutiori īgenio alterius. ¶ Si curialis de maiori acceptatiōe corā dn̄o. ¶ Si mercator de maiori credito. ¶ Si nobilis de maiori honore ⁊ reputatione. ¶ Si ſpūalis de maiori deuotione. reputatione ul' fama. ¶ Si vicinus de maiori honore vel familia vel diuitijs ¶ Si mulier de maiori ornatu ul' pulchritudine. aut de marito vel filijs. ⁊ hmōi. ¶ Si artifex de artificijs ul' de maiori lucro. ⁊ ſic đ alijs. qꝛ totū ē īuidia ⁊ peccatū mortale. ¶ Si tn̄ qs dolet đ bonis ꝓximi nō ex eo ꝙ ille ea hēat ſꝫ de defectu ſuo ꝙ. ſ. ipē eis caret eſt tn̄ cōtentꝰ ꝓximū illa habere. nō ē īuidia. Silr̄ etiā ſi dolet đ bono inimici ex hͦ ſolū. qꝛ timet ſibi ex hͦ nocumentū venire non ꝓprie ꝑtinet ad inuidiam.

¶ De Odio.

ODiū eſt filia ꝓcedēs ex inuidia. Vnde interrogandꝫ ē. ¶ Si habuit odiū ad deum qꝛ flagellauit eū īfirmitate vel penuria aut aliq̊ ſilr̄ vel qꝛ ipē diuit eiꝰ mala deſideria ul' ꝓpter aliā cauſam. quia mortale eſt. ¶ Si habuit odiū ad ꝓximū deſiderās malū eiꝰ ſiue ſpūale ſiue tp̄ale ul' gaudēs malo illiꝰ ⁊ ſi ē malū nōbile qđ ipē appetit rōne deliberata. mortale ē ſiue malū ſit ī ꝑſona vel ī fama ul' ī ſuba vel alio mō. Secꝰ aūt ſi non ꝯſentit rō vel ſi qs n̄ multū dāpnoſum malum appetat. ¶ Si doluit ex eo ꝙ inimicus eiꝰ n̄ ſuſtinet adūſa ſꝫ ꝓſpa eiꝰ ſp̄ īuidit ¶ Si aūt deſiderauit malū alteri puta īfirmitatem in bonū eiꝰ ut bonꝰ ꝓpter hͦ efficiatr̄ ul' ne alijs noceat. nō eſt odiū. ¶ Itē introgādū ē hͦ ⁊ īueſtigandū caute. Nā layci omnē diſplicētiā ſolēt appellar̄ odiū qđ tn̄ nō ē. niſi mō iam dicto. ¶ Itē odiū qđ hn̄t ꝯ vnū reputāt tm̄ vnū pctm̄. Sꝫ nō ꝙ ſic ī alijs ſic ⁊ ī illo q̄ties ꝓuocādo iniuriā mēte de nouo odiū habuit ad illū cū ꝯſenſu rōnis. totiens peccauit mortalr̄. Et iō introgandū ē de tp̄e in q̊ odiū in eo ꝑſeuerauerit ⁊ quomodo frequēť odiuit. ¶ Item nō ꝙ nō oportet. imo n̄ debet illi petere veniam de hmōi odio mētali niſi illū offendiſſet verbis aut alĳs modis ab extra. q: tūc teneť veniam petere.

¶ De Suſurratione.

De ſuſurratione. q̄ ē ponē diſſenſionē ꝓpť malā intentionē inť amicos uľ cōſanguineos de vno dicens mala alteri. ⁊ ecōtra. vel referēs ſtudioſe que pn̄t odiū cauſare. ⁊ hmōi. q: mortale ē. ut frequēť ſolet facere nurus cōtra ſocrū ⁊ ecōtra ¶ Si tn̄ dixit aliqua vn̄ orta ē diſſenſio inť amicos vel ꝯſanguineos nō h̄ itendēs ſ; q: icaute locut⁹ ē. de ſe non eſt mortale. ſ; pōt eſſe ratiōe ſcandali. ¶ Si qs tm̄ intendit malā amicitiā uľ ꝯuerſatione; alicui⁹ cū aliq̄ ne alias ꝯcipiať ꝯgruis modis nō eſt malū ⁊c̄.

¶ De exultatiōe ī adūſis ꝓxi.

Qui videns dāpna ⁊ mala fieri hĳs qb⁹ īuidet uľ ad q̄s odiū h̄; letať. delibato aīo de malo illoꝝ ē mortale. Secus ſi n̄ deliberato aīo letatur aut de malo inimici nō ī quātū malum eſt. ſed inquantum no poterit ei nocere pōt eſſe ſine peccato.

¶ De Triſtitia in proſperis proximi.

Triſticia ī ꝓſperis ꝓximi differt ab īuidia in h̄. q: īuidia triſtať de bono ꝓximi. ⁊ ꝓpť h̄ cogitat ⁊ deſiderat q̄uō mala habeat. S; ꝯtingit ſepe ꝙ nō patiť ille dāpna q̄ ei appetit ſ; mag̃ ꝓſpera ſibi ꝯtigūt ⁊ de h̄ tūc ampli⁹ triſtať ⁊ eſt mortale ſi tn̄ fit cū cōſenſu rationis. ¶ De detractione etia; filia īuidie habes ſupra in. c. ō, 8. precepto.

¶ De. 3. peccato mōtali. ſ. ira nec nō ſpeciebꝰ ⁊ filiabꝰ eius. ¶ Capitulum. 26.

IRa eſt appetit⁹ vindicte. ⁊ vicium capitale quod frequēť miſtrať cū odio. Vn̄ īterrogandū ē de ea ut ſequiť. ¶ Si videl; ꝑ aliquē defectū ī ſe vel ī alteꝝ ꝯmiſſum deſiderauit vindictā ſeu punitionem alicui⁹ q̄uocūq; vel a ſe vel a deo vel ab alio ſolū ītendens ſatiſfacere aīo ſuo irato mortale ē. ⁊ h̄ q̄n̄ itendit iſtā punitiō;

abſqꝫ oꝛdine rationis. ⁊ etiã ſi mutabile malū intendat cum conſenſu rōnis. q2 alias vēiale eſſet. ut ē ira prīſfamilias ī gubernãda familia ſua niſi tñ illa fieret modo pꝛeſcripto. ¶ Si irat⁹ ꝯ ſeipm ꝑpť aliquē defectū turbať ꝯ ſe. q2 veniale eſt. ¶ Si irat⁹ ꝯ deū ꝑpť aliquod flagellū murmurat coꝛde vel oꝛe. ipacienť ferēs. q2 pt eſſe moꝛtale ⁊ vēiale ſm modū impaciētie.

¶ De Indignatione

Si idignat⁹ eſt ꝯ aliquē ñ valēs eū vidē uł audire reputãs īdignū. qđ illi diſplicuit. cū poti⁹ debēt ſibi ſuire. qđ vēiale ē coīt. Et ſi ꝑpter h̄ retinet ſibi loq̄lã ⁊ ꝑ alia ſigna oñdit ſibi diſplicētiã q̄ auferēda ſunt ad tollendū ſcandalū ꝓximoꝝ ⁊ opinionem odij. ¶ Si petenti veniã ⁊ pato ſatiſfacere de iniuria ñ dimittit vel reconciliatur. quia moꝛtale eſt.

¶ De Tumoꝛe mentis.

Si excogitauit diũſas vias ⁊ modos ad vīdicandū ſe de iniuria ⁊ hĳs impleuit mentē cū cogitationib⁹ altricati⁹. q2 ſm ꝓceſſum poteſt eē moꝛtale ⁊ veniale.

¶ De Clamoꝛe.

Si ex ira clamauit ꝯtra aliquē īoꝛdinate ⁊ ꝯfuſe et furioſe loquēdo. vēiale ē coīt. Si tñ expreſſaꝫ ~~ſibi dixit~~ iniuriã ꝑpter qꝫ ſcãdalizari poſſet moꝛtale eſſet.

¶ De Contumelia.

Si dixit alteri ṽba iniurioſa īpoꝛtãtia vicia vel oꝑꝑbꝛia aīo iniuriãdi. ut vocãdo aliquē furē aut ꝓditoꝛem uł alias īhoneſtã pſonã aut dicendo hmõi mala uł alia đ parentib⁹ ſuis. quia moꝛtale eſt. ¶ Si dixit ṽba oꝑꝑbꝛioſa familie ſue. uł diſcipulis. uł ſbdiť ſuis. cã coꝛreptiōis. ſi fit đbito modo ⁊ honeſte ē ſine pctõ. alias coīt eſt veniale. niſi tñ īfamatoꝛia diceret vñ ſequeretur magnū ſcãdalū q2 tūc eēt moꝛtale.

¶ De Blaſphemia

Si blaſphemauit aliquem animo deliberato. ut ꝑcuteretur vel caſtigaretur in hoc tali maledictione maledictio in malum eius eſſet moꝛtatale niſi hoc affectaret ad emēdationem. Si autem hoc non deſiderauit ſecundū rationem ſed ſm ſubitũ motũ ire qð tñ ſi ↄtigeret valde dolẽt ſic ẽ veniale. ⁊ cõiť fit a pñtib⁹ erga filios cũ ex ira ſubita qñq; maledicũt ipſis qð tñ cõde ñ vellẽt

¶ Si maledixit annũ vel diẽ aut horã natiuitatis ſue. uł mřimonialis coniũctionis uł hmõi aĩo deliberato. mortale videť

¶ Si tñ ex ſolo pmo motu ire h fecit ẽ veniale.

¶ Si maledixit creaturis irrõnabilib⁹ ⁊ h fecit ĩ ðteſtationẽ creatoris uł ĩ dãpnũ dñi eoꝝ ẽ mortale alias eſſet veniale ⁊ ocioſum.

¶ Si blaſphemauit aĩas ðfũctoꝝ ſuoꝝ pñtũ uł alioꝝ hoĩm videť mortale. qꝛ videť itendẽ nõbile dãpnũ uł malũ ⁊ h idẽ cũ ſibiipſi maledicit ex ĩpacĩa

¶ Si blaſphemauit dyabolũ malũ ẽ. qꝛ ocioſum ſaltẽ. De maledictione dei ⁊ ſcõꝝ dictũ ẽ ſupˀ ĩ .z. pcepto.

¶ De Rixa

Ẽ rixa q̄ fit cum hoĩes ex ira ſe ĩuicẽ pcutiũt etiã interrogãdũ ẽ. Nam q̄ fit aĩo nocendi uł iniuriãdi ut ĩ adultis ẽ mortale ⁊ ĩ incipiẽte. Idẽ ĩ pſequẽte ſi fit aĩo vĩdicãdi. Sec⁹ ſi fit aĩo defendẽdi tm̃ uł exercitium ut pueri faciunt.

¶ De Seditione.

Seditio eſt qñ vna ps ciuitatis ſurgit ↄ aliã ⁊ ex pte ei⁹ q iniuſte mouit eſt mortale. ⁊ in omnibus ſequentibus eã; ⁊ tenentur de oĩbus dampnis inde ſecutis alteri pti Ex pte ãt eius qui reſiſtit iniuſte ſeditõni mote ↄtra ſe uł ↄtra bonũ cõe ciuitatis. non eſt ſm ſe peccatũ niſi miſceanť odia. ⁊ vindicationes. qð ut frequenť accidit in hmõi. Quãdo etiã ex reſiſtẽtia ſequerenť alteri parti multa picula ⁊ mala cedendũ eſſet per partẽ reſiſtentẽ ſic. quia alias nõ euaderet multa peccata q̄ in conflictu partiũ ſequerenť. Si qs ẽ etiã ita partialis ⁊ ita obſtinat⁹ aĩo vel aliť partialis q appetat exterminiũ alterius partis exiliũ vel dãpnuꝫ p fas uł nephas parat⁹ etiã in malis ſequi partẽ ſuam. ut ſunt ĩ ytalia. guelfus ⁊ gibellus. non eſt ſine pcto mortali ⁊ ĩ malo ſtatu. Similiť ſi ex hoc vel alias iniuſte operã dedit ad expellendũ aliquẽ vel impediuit ne poſſit reuerti. De homicidio etiam filia ire dictum eſt ſupra in quinto precepto.

¶ De .4. peccato mortali .s. Accidia ⁊ ſpeb⁹ ⁊ filiab⁹ eius. ¶ Capitulum .26.

Accidia ē quartū peccatū capitale ⁊ ĩportat tediū bene opãdi. vñ introgãdū eſt de ea. ¶ Si ita accidioſus ⁊ attediat⁹ ē ꝙ habuit ĩ horrore bõa dĩna ⁊ ĩ abbomĩatione ſpūalia ⁊ opa bona ad q̃ teneť ut ꝑcepta dei ⁊ ecclie. ⁊ h̊ cuꝫ ꝯſenſu rõnis. qꝛ mortale ē. ſi tñ hꝫ tales mot⁹ ẜm ſenſualitatem cū tñ diſplicētia rõnis ē vẽiale ¶ Si ita ꝯtriſtat⁹ ē de morte conſanguinei. vel alio caſu. ꝙ penitet eū bñfeciſſe. ul' ꝓponit ampli⁹ nõ bñfacere. ul' dimittit aliq̃ neceſſaria ad ſalutē. ut audire miſſaꝫ ⁊ hmõi. qꝛ ē mõꝛle ¶ Si ita ꝯtriſtat⁹ eſt ꝙ vellet nūq̃ꝫ fuiſſe creatū ul' natū ſe in mūdo ul' ꝙ eēt aĩal brutū ul' ꝙ vellet mori quõcūqꝫ etiã. ſiue male ſiue bñ. dũmõ hic exiret talis triſticia ẜm ſenſum rõnis ē mortale. Si eēt ita ꝯtriſtat⁹ ð caſu adũſo ꝙ icurreret ĩ guem ĩfirmitatē ꝓpť nimiã triſticiã pdens ſompnū aut dimittēs cibū ⁊ hmõi videť mortale qñ pť ſe iuuare ĩ hmõi. ¶ Si ꝯtriſtať ex cõſideratione bonoꝝ q̃ hñt aliq ⁊ qb⁹ ipſe caret vilipēdēs dona ſibi data a deo. ⁊ inde ſi. mēs tediū bñ opandi. qð eſt mortale ẜm ſub ⁊ ſup̄ ⁊ repitur ĩ pſonis ſpūalib⁹. ¶ Si ex lapſu ĩ pctm ita ꝯtriſtať ꝙ ĩcurrit tediū bñ opandi ⁊ q̃i diffidentiã ¶ Si cõtriſtať ex h̃ ꝙ bona ꝓpoſita q̃ facit ſepe frãgit. ex h̃ ĩcurrēs tediū bñ opãdi. q̃ſi ſibi videať ñ poſſe ꝑficere accidia ē ⁊ repiť ĩ ſpūalib⁹ deo ſeruire ĩcipiētib⁹. ¶ Si attediatur ex frequētia tēptationū veniale ē ſi tñ ipſis reſiſtit qð etiã ĩcipiētib⁹ dõ ſuire ꝯtingit. ¶ Si attediať ĩ opib⁹ bonis ut ĩ orando legēdo ul' audiēdo lectõꝫ ul' miſſam ul' p̄dicationē ul' dicēdo officiū ⁊ hmõi. nõ tñ dimittit de neceſſitate fienda qð cõiť ē veniale. ⁊ repiť h̃ ĩ ſpūalib⁹. ¶ Si ĩ officijs ſuis ꝯmittens deffect⁹ ſumpſit nimis triſticiã reſpectu ꝯfuſionis hūane accidia ē ⁊ veniale ⁊ ex ſupbia ꝓcedēs. ¶ Si de peccatiſ ſuis doluit magẜ reſpectu humane verecundie ꝙꝫ diuine offenſe ſilit᷑ accidia ē ex ſupbia ꝓcedēſ ꝛ pt̉ eē veniale cōit᷑. ¶ De filiab⁹ accidie qn̄qꝫ eſt difficile cognoſcē an ſint mōꝛle. niſi cū miſceāt᷑ cū aliq̊ pcc̄o noto ꝛ ꝯ̄ p̄cepta vl᷑ vbi p̄ceptū aliqđ de pꝛimāt. ¶ De Deſperatione.

Si deſperauit de mīa dei eſtimās deū nō poſſe vl᷑ nolle ſibi idulgere vl᷑ parcere etiā veniēti ad pn̄iam. vel non poſſe abſtinē a pcc̄o cū adiutoꝛio dei moꝛtale ē. ſi fit cū deliberatione cōſenſus. Secus ſi ſm̄ aliquē pulſum tēptationis ¶ Si deſperauit ſe non poſſe euadere aliq̄s miſerias mūdanas vl᷑ p̄icula ꝓpt᷑ q̄ decreuit ſe occidere aut aliqđ aliud malū facē. qꝛ mōꝛle ē ꝛ ſi aliqd hm̄ōi opat⁹ ē vel icepit peius eſt. et multo graui⁹ ¶ Si ꝯtēpſit diuina bōa ꝛ ſpūalia ex triſticia aggrauāte mentē mixta cū accidia ē moꝛtale. Si aūt cōtempneret ꝛ refugēt ea p q̄ poſſet vitare pcc̄m. qꝛ tunc ptinet ad blaſphemiā in ſpm̄ ſcc̄m que hꝫ ſex ſpecies que ſt᷑. Preſumptio deſpatio. Inuidētia fratne gr̄e Impugnatō v̓itat᷑ agnite. Obſtinatio ꝛ finalis impenitentia. De hꝫs interroga ꝓut expedire videt᷑. qꝛ cōit᷑ nō ꝯmittūt᷑ hm̄ōi niſi a multum ſceleratis.

¶ De Preſumptione.

Preſumptio diꝛ cū q̄s nimis p̄ſumit de dī mīa eſtimāſ ꝙ pcat ſibi ad placitū ſuū vel ꝙ ſaluet eū pſeuerātē in pcc̄o. De deſpatiōe dcm̄ ē ħ ꝓxie ſ. ¶ De ipugnatio v̓itat᷑ agnite

Impugnatio v̓itatis agnite diꝛ cū q̄s ꝯ̄dicit v̓itati ꝙꝫ tn̄ bn̄ nouit ꝛ maxie circa ea q̄ ſt᷑ fidei. ¶ De Obſtinatione.

Obſtinatio diꝛ cum q̄s firmat ſe i ꝓpoſito peccādi. ¶ De Inuidētia fratne gratie

Inuidētia fratne gr̄e ē ꝯ̄ caritatē dei iquātū dolet de eo ꝙ de⁹ ē bon⁹. ꝛ ex bonitate ſua dat grām. ꝛ ē ꝯ̄ caritatē ꝓximi. ¶ De Impenitētia

Impenitētia finalis diꝛ cū q̄s ꝓponit ſe nūqꝫ ꝯfiteri velle vl᷑ penitere aut nūqꝫ reuſurā ad pn̄iaꝫ. ¶ De Rancoꝛe

De rancoꝛe etiā filia accidie ē interrogādū. ¶ Si videlꝫ habuit ide diſplicētiā vl᷑ tediū coꝛreptionis ꝛ etiā coꝛrigētes eum veniale eſt niſi illos odiret. q𝑧 tūc fieret odiū ⁊ moꝛtale. ¶ De Puſillaminitate.

Si ſubtraxit ſe ab hiis bonis ad q̄ erat apt⁹ ex timoꝛe ꝺficiēdi. ut a ieiunijs ab igreſſu religionis. a ꝑlatione iiuncta ab officio ꝑdicationis. ab audiētia ꝯfeſſionis ⁊ hmōi q𝑧 cōit' ē vēiale niſi eēt ꝑceptū in eo quod dimittitur.

¶ De Ocioſitate.

Si ſtetit ocioſus nil boni ſpūalis vl' tp̄alis operās. vn̄ tp̄s amiſit irrecupabile veniale ē, ut videt'. niſi ex ocio addat' aliqđ viciū qđ freqn̄t' accidit. vn̄ etiā interrogandū eſt quāto tp̄e ſtetit ocioſus.

¶ De Toꝛpoꝛe ſeu pigritia

Si fuit piger ⁊ tardus ad bn̄ opandū ꝗ̄uis tn̄ fec ut videl𝑧 tarde venit ad eccā𝑧 tarde dedit elemoſinā. ⁊ ſil'ia. q𝑧 cōit' ē veniale. niſi tn̄ ex illa arditate obmitteret aliqđ ꝑceptoꝝ. ut q𝑧 n̄ ſubuenit pacienti extremā nccītatē etiā𝑧 teneret' aut īfirmo ex quo ſequit' moꝛs ⁊ hmōi. q𝑧 tūc eſt moꝛtale.

¶ De Euaginatione mentis.

Si habuit diſtractiō𝑧 mēt' vel ſi volūtarie vagat' in audiēdo diuina cogitādo iterim vana ⁊ inutilia. q𝑧 cōit' ē vēiale niſi addat' aliqđ ſpēale pctm̄. Et ſi pmittit eas durare p totum officiū ad qđ obligat' ex ꝑcepto ¶ Si loq't' inutilia ex tedio vel audit noua vl' mutat loca hinc īde vl' diſtrahit ſenſus vel membꝛa diuiſimode. q𝑧 eſt veniale cōit'. ¶ De Negligentia

O negligētia q̄ ē r̄miſſio volūtat' circa ea q̄ deb𝑧 facē q̄ etiā ꝑt' dici tepiditas. In h̄ cottidie oēs offendim⁹ ſed ē vēiale niſi omittat' aliqđ nccāriū. ¶ Si fuit negligens circa opa miē ſpūalia q̄ ꝯtinent' in h̄ v'ſu. Conſule. caſtiga. dimitte. ſolare. fer. oꝛa. Et nō ꝙ ſub cōſilio ꝯꝑhendit' doctrina. i. docere ignoꝛātē ꝑcipue vtilia ad ſalutē. ¶ Si fuit negligens ad ad diſcendū eccīa ad ſalutem ut ꝑcepta dī ⁊ eccl'ie gn̄alia q𝑧 ī hmōi ignoꝛātia n̄ excuſat' vel ſil'ia pᵒ mō ē moꝛtale. 2ᵒ mō veniale vtile enī ē ydeotis ⁊ laycis valde ire ad ꝑdicationem ¶ Si fuit negligēs ī audiēdo diuinū officiū vl' ꝑdicationē ut ibidē doꝛmiēdo vl' loquendo aut alia cogitando vel curioſe querendo audire aut de pꝛedicatore murmurando. ¶ Si fuit negligēs ad ꝓcurādū ſacramēta ſibi ⁊ familie ſue ut ſi ex negligētia mortua eſt ꝓles ſine baptiſmo uꝉ bmcī. qꝛ mortale ē. ¶ Si īfirmꝰ mortuꝰ eſt ſine ɔfeſſione ɔione uꝉ extrema vnctiōe ⁊ cū ex negligētia craſſa hᵒ ꝓceſſit mortale vꝫ uꝉ graue vēiale. ſm ꝙ ipē plus uꝉ minꝰ īdigebat. ¶ Si negligēs fuit ad recipiēdū ſacr̄m ɔfirmationis ꝑ ſe ⁊ familia ſua. ¶ Si n̄ ɔfirmatꝰ tenuit aliū ad ɔfirmationē. ¶ Si iterato feciſſet ſe ɔfirmari uꝉ r̄cepiſſet iterato ordinē ſeꝝ receptū. ⁊ ſi ſcienter mortale ē ⁊ ɔ̄hiꝛ irregularitas ī ſuſcipiēte. ¶ Si fuit negligēs ad correptioꝫ fratnā cū ad eā teneꝛ viꝫ ꝺ occulto pc̄to ⁊ mōtali. ⁊ ſꝑabat emēdationē eius qꝛ tūc eēt mortale ipāꝫ obmittēdo aut veniale eā retartādo uꝉ ſi obmiſit de hijs q̄ n̄ ſꝛ mortalia. ¶ Si n̄ ſuauit ordinē ꝺbitū in frn̄a correptione. ut viꝫ nis aſpe uꝉ ī tp̄e uꝉ ī loco indebito. qꝛ peccatū eſt.

¶ De Negligentia ɔfeſſionis

Sʒ omiſit ad minꝰ ſeꝛ ī āno confiteri vel ex negligentia uꝉ ex ignorātia. Secꝰ ſi ex īpotētia. ſ. qꝛ n̄ habuit copiā ɔfeſſoris. Si etiā n̄ ſuppleuit defectū cū potuit mortale ē. Et ſi ſuam fmiliā ad hᵒ ɋntū potuit n̄ īduxit. ¶ Si recolēs aliqꝺ mōrle ɔmiſſum n̄ habuit ɔtritionē et ꝓpoſitū ɔfitēdi tp̄e ſuo. ſed fuit cōtētꝰ comiſiſſe. uꝉ ſi pēſtuit eū n̄ comiſiſſe aliqꝺ pc̄m mortale. qꝺ ſibi vꝫ iā potuiſſe ɔmittē ⁊ ſi coſenſit ī hᵒ mortaliṫ peccauit ¶ Si faciēs confeſſionē ſciēṫ dimiſit aliqꝺ motale peccauit mortaliṫ ⁊ teneꝛ reiterare totā confeſſionē. ¶ Si dixit ſe eē contritū de oībꝰ pc̄tis ⁊ diſpoſitū ad abſtinendū ⁊ ſatiſfaciēdū cū hᵒ n̄ ītende tre mortaliter peccauit ⁊ teneꝛ reiterare confeſſionē. ¶ Si pn̄iam ſibi iniūctam ꝑ mortalibꝰ ex negligētia omiſit mortaliter peccauit ⁊ tenetur reiterare confeſſionem. ſi eſt ipſius oblitꝰ. ¶ Si ad cōfeſſorem ſimplicem ⁊ groſſum acceſſit ⁊ inſufficienter eū cognoſcens cū tn̄ haberet caſus difficiles qꝛ teneꝛ iteꝝ ɔfiteri alteri magꝭ perito ⁊ ſufficienti

Vel ſi confeſſus eſt in excommunicatiõe maioꝛi exñs etiã ſi ipſe neſciuit ⁊ ſuus ꝯfeſſoꝛ. qꝛ ñ fuit abſolutus a pctīs ⁊ debet iteꝝ ꝯfiteri. qꝛ ñ fuit tũc capax abſolutionis. ¶ Si ſcient̃ confeſſus ẽ ei quẽ nouit excõicatũ vel ſuſpẽſum vel ñ hñtem auctoꝛitatem puta qꝛ ſymoniace recepit bñficiũ uł qꝛ ītruſus eſt ꝑ laycã ptatẽ peccauit moꝛtalit̃ ⁊ tenet̃ reiterare ꝯfeſſionẽ.

¶ De Negligẽtia cõmunionis

J omiſit cõicare ſemel in anno. ſ. in paſca ⁊ hꝰ poſt annos diſcretionis. peccauit moꝛtalit̃ niſi fuit legitime impeditꝰ. ut qꝛ alteratꝰ ſtomacho. uł excõicatꝰ querẽs tñ abſolutionẽ uł de licẽtia ꝓprij ſacerdotis uł ꝯfeſſoꝛis ꝑ aliq̊s dies differret. Jn hmõi tñ caſibus debet ſupplere defectꝰ q̄ꝫ cito poterit. ¶ Si cõicauit ñ ieiunus ita. ſ. ꝙ poſt mediũ noctis aliqd ſumpſit cibi uł potus. qꝛ moꝛtlit̃ peccauit niſi eẽt grauit̃ infirmꝰ. qꝛ tũc licꝫ. ¶ Si cõioꝫ ſumpſit cũ ſtaret ī ꝓpoſito ppetrãdi aliqđ moꝛtale. qꝛ moꝛtaliter peccauit. ¶ Si ñ ꝯfeſſus de aliquo moꝛtali ꝯmiſſo vel aduertenter ex verecũdia vel īaduẽtent̃ ex īdiſcretione aut in diſcuſſione ꝯſciẽtie uł ex igrãtia craſſa uł ſupina ſumpſit cõmunionẽ. qꝛ peccauit moꝛtalit̃ ¶ Et nõ ꝙ ſi qs omittit cõionẽ tpe ſtatuto. conari debet ꝯfeſſoꝛ ut īducat illũ ad ſupplendũ defectũ niſi oīno ſit īdiſpoſitꝰ. ¶ Jtẽ cũ repperit aliquẽ deditũ vicijs turpibꝰ vſqꝫ ad finẽ q̄dꝛageſime cautũ videt̃ ut non ſubito admittat talẽ ad cõionẽ ſꝫ ꝓlõget ſibi tp̄s ꝑ aliq̃s ebdomodas. ¶ De alijs defectibꝰ circa cõionẽ. vide. j. in. 3. ꝑte in. c. de clericis. ¶ Jntrogãdũ ẽ etiã h. ¶ Si ꝑticipauit cũ aliq̊ ī crimīe. ꝓpter qđ crimen ille erat excõicatꝰ. puta excõicatꝰ ẽ. qꝛ ꝟberauit clericũ. vel etiã cũ aliqs ſubicit ſe alicui layco ꝟberãdũ ad placãdũ ipſm de iniuria illata. clericꝰ ille efficit̃ excõicatꝰ. qꝛ ꝑticipauit in crimine cũ ꝟberãte. ꝓpt̃ qđ ille ẽ excõicatꝰ. ut ext̃ đ ſen. exc. Si concubine. ⁊ ẽ moꝛtale. ¶ Si exiſtẽs ī excõicatiõe maioꝛi ſcient̃ ꝑticipauit ī diuinis audiẽdis in eccleſia aut ſacramentis ꝑcipiẽdis. qꝛ peccauit moꝛtalit̃.

¶ Si etiam exiſtens excõicatꝰ maiori excõicatione ſciẽter participauit cũ aliq̄s fidelibꝰ etiaꝫ extra diuina p̃cipue i hijs q̄ cõtinẽt̄ i h̄ v̄ſu. ¶ Os orare vale cõmunio mẽſa negata. Et ſi h̄ fecit ex ꝯtemptu vł ꝯ̄ ꝓhibitõꝫ ſupioris peccauit mortalit̄. alias venialit̄. ſilr̄ ⁊ ille cũ q̊ ꝑticipauit ſi ſciuit eũ excõicatũ. qꝛ ille ſilr̄ etiã efficit̄ excõicatꝰ maiori excõicatiõe a qua tñ p̄t abſoluere oĩs q eũ p̄t audire. Excipiunt̄ etiã q̄nq̄ caſus i qbꝰ licꝫ ꝑticipare cũ excõicat̄. q ꝯtinẽt̄ i h̄ v̄ſu ¶ Utile lex humile res ignorata neceſſe. Declaratõꝫ tñ iſtiꝰ v̄ſus ⁊ alteriꝰ paulo ſup̄ vide in. 4. parte Sũme.

¶ De. 5. peccato mortali. s. Auaricia ⁊ ſpeciebꝰ. ⁊ filiabus eius. ¶ Capitulum. 27.

Auaricia eſt iordinatꝰ appetitꝰ habẽdi. Et ꝯſiſtit i tribꝰ s. i iniuſte acq̄rẽdo. tenacit̄ retinẽdo. ⁊ iordiate amãdo. De hijs tribꝰ g̊ ⁊ filiabꝰ et ſpẽbꝰ eiꝰ ẽ iterrogãdũ ut ſeq̄t̄. Et p̄mo de p̄mo mõ. videlꝫ d̄ iniuſta acq̄ſitione dictũ ẽ ſup̄ in. c. de. 7. p̄cepto. reſtant tñ aliq̄ de q̄bus nũc dicendũ eſt.

¶ De Symonia.

E ſymonia q̄ v̄ſat̄ circa ſpũalia ⁊ ſp̄ ẽ mortale peccatũ ⁊ i oĩ caſu eiꝰ pecunia recepta p eã reſtitui debet nõ tñ ei q eã dedit ſ3 paupibꝰ debet erogari. ⁊ h̄ de nc̄citate vł illi eccl̄ie i cuius iniuriã data eſt. ¶ Si dedit pecuniã vł aliq̄d q̄d p̄cio põt eſtimari ꝓ b̃ndo aliq̄ ſacr̄o ut ẽ baptiſmꝰ. eucharistia. b̃ndictõ nuptiaꝝ ⁊ hmõi ⁊ fecit h̄ q̄i daret p̄miũ illiꝰ cꝰ ſignũ eſſe p̄t ſi pactũ fecit cum dãte hmõi ſacr̄a. qꝛ ſymonia ẽ ⁊ mortale. Idẽ p̄ſumit̄ q̄n negat̄ ſacr̄m ſi nõ dat̄ pecunia nec excuſat ꝯſuetudo. Secꝰ ẽ ſi dat aliq̄d ſc̄m bñplacitũ ſuũ. ⁊ ut elemoſinã. ñ coactꝰ aut exactꝰ ſ3 ſponte ad ꝯſeruandã ꝯſuetudinẽ quã tñ ſi ſeruare nollet. ñ eẽt cogẽdus nec3 ſacr̄a ei denegãda. ¶ Si emit vł vẽdidit aliquã capellã vel aliũ locũ in eccl̄a. qꝛ ſymonia ẽ. ¶ Si emit vel vẽdidit ſepulturã eccleſie vel ſepulchrũ. vbi ponit̄ cadauer eius. qꝛ ſymoniã cõmiſit.

¶ Si emit uł vendidit ius patronatꝰ alicuiꝰ eccłie uł capelle. qꝛ ſymoniā ꝯmiſit. ¶ Si patronꝰ alicuiꝰ eccłie uł capelle aut altaris uł alteriꝰ bñficij ꝓ pecunia elegit ⁊ pñtauit īſtituendū ī eccłia ſua. qꝛ ſymoniam cōmiſit. ¶ Si poꝛrexit pꝛeces carnales ꝓ īdigno aliq̄ oꝛdinādo uł ꝓmouēdo aut bñficiando. qꝛ ſymoniā ꝯmiſit. ⁊ h̊ ſi ſciuit ipm̄ īdignū. Et ſi ꝑlatꝰ rōne hmōi pꝛecū uł ꝑcio eū admiſit ſilr̄ ſymoniā ꝯmiſit. ¶ Si fuit mediatoꝛ ad ꝓcurādū alicui aliqđ ſpūale bñficiū. uł oꝛdinē et hmōi ꝓ aliq̊ tꝑali. qꝛ ſymoniaꝫ ꝯmiſit. ¶ Si ꝯduxit aliquē ad ꝑdicandū cū pactiōe pecunie uł ītentiōe lucri ſymoniā cōmiſit. Et ſimilr̄ ꝑdicatoꝛ q h̊ mō acceptauit. ¶ Si filiū aut filiā aut aliū. miſit ī monaſteriū pactione facta ꝓ certa quātitate dāda ꝓ īgreſſu monaſterij ſymoniā cōmiſit. Et ſilr̄ religioſi recipiētes hāc pecuniā. ¶ De qbꝰdā alijs ſymonijs clericoꝝ vide infra in tertia parte in capitulo de clericis. Et de iſta materia habes plene in Summa in ſecunda parte titulo primo per totum.

¶ De Pꝛoditione.

I ꝓdidit ciuitatē aliquaꝫ aut caſtrū inimicis. quia vltra moꝛtale tenet̃ đ oī damno inde ſecuto. Idē ſi pꝛodidit res alteriꝰ iniuſte auferētibus. aut etiā ꝑſonā eiꝰ ¶ Si ꝓdidit ſecreta alicuiꝰ iniuſte. qꝛ vltra moꝛtale tenet̃ ſatiſfacē de dānis inde ſequētibꝰ. Secꝰ ſi ſecreta iniqua ⁊ cōiurationes et tractatꝰ cōtra ciuitatē uł cōe bonū. uł ſi nocumēta ꝑſonarū iniuſta manifeſtat. qꝛ tūc bene facit ⁊ facere tenet̃. ¶ Si recepit aliqd ſub ſigillo ꝯfeſſiōis etiā nō ī ꝯfeſſione. ſi reuelat illud peccat mōꝛlit̃. niſi illud eēt qd iniquū. cui poſſet obuiare manifeſtādo. ⁊ ſi de h̊ ꝑpendit qñ ꝓmiſit peccauit moꝛtaliter ſꝫ non debet tenere ſecretū. qꝛ tunc etiā peccaret. ¶ Si legit alteriꝰ lr̄as clauſas videt̃ moꝛtale niſi ponēt ſpē īratihabitione mittentis vel eius cui mittitur.

¶ De Acceptione perſonarum.

I acceptauit ꝑſonā ī iudicio ut. ſ. magꝰ audiat vnā ptē ꝙ̄ alterā uł cēdat vni magꝭ ꝙ̄ alteri nō ꝓuato oꝛdine iuris vel magis declinet ad vnā ptē ꝙ̄ ad aliam ratione auaricie. qꝛ foꝛte ſperat lucꝝ aliquid ab ea receptuꝝ ⁊ hmōi mōtale pt eē ſm circūſtātias uł ſpūalibus admittit ĩdignos ⁊ malos peccat moꝛtalit̃. ⁊ tenet̃ de dānis inde ſecuturis. ¶ Si ĩ faciēdis cedulis q̄ vulgarit̃ dicūt̃ ſcrutinia ſcient̃ admittit ĩdignū vel q ꝓhibet admitti ſeu excludit dignū peccat moꝛtalit̃. ¶ Si ĩ diſtribuēdis honoꝛibꝰ uł imponēdis collectis ciuitatꝭ ſciēt̃ grauat aliquē vltra debitū. uł alleuiat peccat moꝛtaliter ⁊ ſi ſolū ex eiꝰ det̃miatione fieret talis diſtributio tenet̃ ad ſatiſfactionē de dāno. Secꝰ autē ſi plures aliꝗ imponūt cum eo ¶ Si cū hꝫ diſtribuere elemoſinas alicuiꝰ ſocietatꝭ uł teſtamēti hmōi nō fidelit̃ diſtribuit ſi dediſſet nō indigētibꝰ vltra moꝛtale teneretur ad reſtitutionem.

¶ De Turpi lucro.

I iudex accipit pecuniaꝫ ab aliq̊ ut iudicaret aut n̄ iudicaret aut bn̄ ꝓ eo iudicaret aut iniuſte iudicāet peccat moꝛtalit̃ ⁊ tenet̃ illa reſtituere danti niſi ille dediſſet ut male iudicaret. quia tūc tenet̃ dare pauperibus. ¶ Idem de teſte qui pꝛo teſtimonio ferendo pecuniam vel aliquid accepit qꝛ vltra moꝛtale etiam tenet̃ reſtituere. ¶ Si fecit inſtrumentum in fraudem vſuraꝝ ut notarij. quia peccat moꝛtaliter. ⁊ mercedem ꝙ̄ accepit debet pauperibus erogare ¶ Si ſeruiuit vſurario in arte vſuraria. quia peccauit moꝛtaliter. Et ſi omnia bona vſurarij eſſent obligata reſtitutioni. non poſſet obtinere ſalarium ſed reſtituere creditoꝛibus vſurarij alias autem poteſt. Sed illud debet pauperibus dare de honeſtate nō de neceſſitate niſi eēt pauper. ¶ Si recepit pecuniā pꝛo turpitudine ut meretrix. debet illam pauperibus dare non tamen de neceſſitate. ſed ſecundum conſilium. ¶ Si qs facit aliquam artem vel aliqđ artificium cuiꝰ vſus eſt ad moꝛtale ut faceret taxillos ⁊ hmōi peccat mōꝛlit̃ nec dꝫ abſolui niſi diſponat ſe illud dimittere

De lucro inde recepto debet paupib⁹ dare. ñ ex pcepto. ſꝫ ex cõſilio. ¶ Si dieb⁹ feſtiuis emit uł vẽdidit negociãdo. niſi forte ĩ nũdinis. vel fecit ꝯtract⁹ nõ neceſſarios uł ſcripſit vel aliud mãuale fecit ꝓ lucro. qꝛ vltra pcm̃ debet illud paupib⁹ dare. ſm̃ aliq̃s. qđ tñ videt᷑ de honeſtate mag᷑ ꝙ̃ de neceſſitate. ¶ Si tp̃e meſſis vel vindemiaꝝ emit bladũ uł vinũ vel fruct⁹. ut alio tp̃e vendat can⁹. non exiſtẽs talis rei ꝯtinu⁹ negociator nec ꝓpter aliquẽ honeſtũ finẽ niſi ſolũ ꝓpt᷑ cupiditatẽ ⁊ auariciã. qꝛ turpe lucꝝ ẽ nec tñ tenet᷑ in aliquo. ¶ Si accepit aliqd ad eligendũ aliquẽ ad dignitatẽ aliquã tp̃alem uł officiũ ſeculare. vel ſi vẽdidit hmõi officia ſecularia. qꝛ turpe lucꝝ eſt nec tñ tenet᷑ ad reſtitutionem.

¶ De Ludo inhoneſto.

Iluſit ad taxillos uł cartas vel ad aliũ ludũ fortune. ſi vicit ꝑ fraudẽ. puta cũ falſis taxillis. uł mẽdacioſe. vltra mortale tenet᷑ ſic lucratum rſtituere amittẽti. niſi foret qd paꝝ. ¶ Si vicit ab eo q alienare non potuit. ut a ſeruo uł religioſo aut vxore uł filio familias ⁊ hmõi tenet᷑ ad reſtitutionẽ hũs q hñt curã illoꝝ ⁊ eſt mortale ſi ẽ qd notabile ⁊ ſi luditur ex cupiditate acquirẽdi. ¶ Si ꝑ multaꝫ ĩportunitatem traxit alios ad ludũ q h̃ñ itẽdebãt vel retinuit volentẽ recedere. qꝛ vltra mortale tenet᷑ reſtituere illi ſi tñ ẽ qd notabile ¶ Si acq̃ſiuit ſeu lucratus eſt hmõi ĩ locis vbi ꝓhibet᷑ ludus ⁊ mãdatur fieri reſtitutio. ſiue legib⁹ ĩpialib⁹ ſiue municipalib⁹ ⁊ ſuant᷑ quãtũ ad vtrũqꝫ debet fieri reſtitutio illi q amiſit. Sec⁹ ſi leges ille ſunt abrogare ꝑ ꝯtrariã cõſuetudinem. ¶ Conſequent᷑ nõ ꝙ ſi vicit ꝑ ludũ ĩ aliq̃s caſib⁹ except᷑ predictis nõ tenet᷑ reſtituere illi q amiſit. Qũuis poſſet elemoſinaliter ſi eſſet paup ſꝫ debet pauperib⁹ erogare. ſm̃ aliquos ex ꝯſilio. ſm̃ alios ẋo ex nc̃citate ꝙ tñ tuti⁹ eſt. nõ tñ ita oportet tales ſtringere ad citam reſtitutionem. ſicut ĩ furto. vſura ⁊ huiuſmodi.

¶ Nõ pſonas quib⁹ reſtitui debet qđ ab eis lucrat᷑ in ludo.

Iſte ſunt ꝑſone qbus ī indiſtincte reſtituendum ē quicqd ab eis lucratū eſt ī ludo alee. aut taxillorꝝ ul' alio mō. ſm̄ Ray. ſcilꝫ furioſi. ꝓdigi. miores. 25. annis ⁊ maxime pupilli. filijfamilias. ⁊ uxores q̄ nō hn̄t res paraphernales. ādminiſtratores rerꝝ eccliarꝝ. vel pauperꝝ ⁊ ſimiles. Item mentecapti. ſurdi. muti. ceci. ⁊ q morbo laborant ꝑpetuo. ſerui. religioſi ⁊ ſimiles Et nō ꝙ talis pecunia nō eſt ſimpliciť reſtituēda illi q amiſit niſi eēt emēdat⁹ ⁊ correpť⁹ ita ut crederet eā ad pios vſus expenſur⁹. Sed tutori. curatori. dn̄o monaſterio patri marito ecclie hec ī ſumma confeſ.

¶ De Inquietudine.

Si habuit nimiā ſollicitudinē circa tēporalia acqrenda ⁊ ↄſeruāda ꝙ ꝓpť hoc dimiſit aliqḋ neceſſariū ad ſalutem ut miſſam ⁊ hmōi. quia eſt mortale. ¶ Si nō dimiſit neceſſaria ad ſalutē ſꝫ tn̄ īmiſſus ē in eis aliqnātulū ꝓpť inqetationē tp̄aliū. qr vēiale ē ¶ Si nimiā ſollicitudinē habuit circa ſpūalia. ex ꝑuitate ↄfidentie auxilij dei ī ſe non eſt mortale ſed videtur multū impeditiuū deuotionis ⁊ aliorꝝ bonorꝝ.

¶ Sequiť de 2° mō Auaritie q̄ conſiſtit in retinendo.

De auaricia q̄ ↄſiſtit in tenaciť retinēdo etiā īterrogandū ē. ¶ Si videlicꝫ ita ihuman⁹ fuit ꝙ nō fecit elemoſinas corporales ſumme īdigētib⁹ cū poſſet. ul' ſi nō oꝑat⁹ ē oꝑa mīe corporalia q̄ ↄtinētur ī hoc ꝟſu. Viſito poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo. ¶ Primū ē viſitare īfirmos. ¶ Scōm potare ſicientes. ¶ Tertiū cibare eſurientes. ¶ Quartū redimē captiuos. ¶ Quītū colligē ⁊ cōgregare diſꝑſos. ¶ Sextū eſt tegere nudos. ¶ Septimū eſt condere. i. ſepelire mortuos.

¶ Si habes ſuꝑflua q̊ ad naturā ⁊ q̊ ad decentiā ſtatus ſui ⁊ familie ſue non ſubuenit neceſſitatib⁹ aliorꝝ maxime ī extremis. ¶ Si hn̄s ſuꝑflua quo ad naturā nō tn̄ quo ad decentiā ſtat⁹ non ſubuenit paciētib⁹ extremā neceſſitatē q̄s tn̄ ſciuit ⁊ nouit. qr mōrle iudicatur cōiť. Sed hic oportet multa conſiderare ad bn̄ itelligēdū vnde vide de hoc ĩ ſumma parte. 2. titulo p°. ¶ Si habẽs vñ ſubvenire poſſit nõ ſubuenit pauperib⁹ etiã non extremas neceſſitates paciẽtib⁹. vel tardauit ipſis dare. vł eos exaſperauit veniale ē. ¶ Si parauit paupib⁹ nimis ſumptuoſa vel dlicata aut etiã nimia cibaria vł queſtuãtib⁹ ſine cã vrgente vel male vtentib⁹ elemoſinis. qꝛ pctm videt᷑ poti⁹ ꝙ meritũ ¶ Si laborãtib⁹ ꝓ eo ꝗcũqꝫ miniſterio nimis diſtulit dare mercedẽ vltra factã ꝯuẽtionẽ cũ tñ poſſet ſoluere. qꝛ poſſet eſſe mortale maxime ſi icurreret graue dãpnũ vel ſcandalũ Idem ſi aliqd defraudauit.

¶ De tertio mõ Auaricie qui conſiſtit ĩ inordinate amando

DE auaricia ĩ amãdo ĩordinate nõ. ꝙ ſi qs res etiã iuſte acqſitas ita inordinate amat ut ĩ hereat eis quẽadmodũ fini. cui⁹ ſignũ ē qñ ꝓpt᷑ eas non amittẽdas parat⁹ eẽt facere ꝯtra aliqđ p̃ceptoꝝ. qꝛ mortalit᷑ peccat. ⁊ hoc ideo qꝛ plus diligit creaturã quã creatorẽ. Si aũt nullo mõ vellet facere ꝯtra ſalutẽ ſuam ꝓpter huiuſmodi temporalia ꝗ̄uis tñ aliqualit᷑ ĩordinate afficiat᷑ ad ea ſeu amet ea ē veniale. Et ex hĩjs ꝯſiderari pt quãtũ peccat q res iniuſte acqſitas ita ĩordinate amat ut ſup̃

¶ De Prodigalitate

DE ꝓdigalitate q̄ ꝯ̄ria eſt auaricie etiã iterrogãdũ ē ¶ Si viꝫ ſupflue expẽdit ſuã ſubam vł ĩ edificĳs ſumptuoſ. vł ĩ eqtaturis. vł ĩ cõuiuĳs nĩs delicioſis. aut frequẽtib⁹. vel ĩ paleſtris ⁊ ludis. vł ĩornamẽtis ⁊ p̃cipue mulieꝝ. vł in ieiunĳs vł hyſtrionib⁹ ⁊ hmõi qꝛ pctm ē. Et qñ eſt notabilis exceſſus ſm ꝓportionẽ ſui ſtat⁹ ē mõrle alias aũt ĩ modico ē veniale. Deſcẽdere aũt ad pticularia ĩ determinãdo qñ ſit mõtale ⁊ qñ veniale. nõ de facili põt dari indiciũ certũ. vñ hoc dimitto.

¶ De. 6. pcto mortali. ſ. Gula ⁊ ſpeb⁹ ⁊ fil᷑. ei⁹. ¶ Capit᷑. 28

Gula ē ſextũ pctm capitale ⁊ ĩportat ĩordiatũ appetitũ ſeu delcãtionẽ circa cibũ ⁊ potũ. vñ ꝯ ipa nõ quiqꝫ modos que continentur in hoc verſu. Pre ꝓpere laute nimis ardent̄ ſtudioſe. ¶ Primꝰ modus eſt pre. vl̄ ꝓpere. i. ſi comedit vl̄ bibit an̄ horā debitā vl̄ ꝯſuetā ſine cā rōnabili vrgente. ¶ 2ꝰ laute. i. ſi vſus ē cibis vl̄ potibꝰ nimis lautis ⁊ delicatis vltra ꝯditionē ſui ſtatꝰ. Aliter enim decet ꝯmedere īfirmū q̄ȝ ſanū ⁊ alit̄ nobilē quā̄ ruſticuȝ. ⁊ ſic vlteriꝰ. vel ſi vſus ē cibis vel potibꝰ multū nutritiuis vl̄ calidis ꝓuocātibꝰ ad luxuriā. ⁊ ſi ex hac cā fecit. mortale videt̄. ¶ 3ꝰ nimis. i. ſi comedit vl̄ bibit ī nimia quā̄titate ſm̄ īdigentiā ſue cōplexionis. qđ enī parū ē vni nimis ē alteri q̄ndoq̄ȝ. Plꝰ tn̄ comedere ī die ieiunij. q̄ȝ altera die p̄ vna ꝯmeſtiōe nō ē de ſe malū. ¶ 4ꝰ ardent̄ i. ſi ꝯmedit vl̄ bibit nīs ardore gule. vel ſi nimis auide vel velocit̄ aut rapacit̄ ꝯmedit ꝓpt̄ gulā. vel cū nimia cōplacētia contētꝰ magꝭ ſatiſfacē gule q̄ȝ neceſſitati ꝓuidere. ¶ 5ꝰ ſtudioſe. i. ſi adhibuit vl̄ adhiberi fecit nimiā diligētiā ⁊ ſtudium circa cibaria delicata p̄panda ut varijs ſaporibus ⁊ diuerſis modis ⁊ hmōi. ¶ In hijs oībꝰ vel etiam alijs ſpeciebus gule tūc ē ibi mortale. q̄n̄ delicatio gule q̄rit̄ ut finis cū. s. patꝰ eſt q̄s facē ꝯ aliqđ p̄ceptoꝝ ut ſatiſfaciat delectationi gule vl̄ cū comedit vſq̄ȝ ad crapulam vl̄ vomitū aduertent̄. ſicut fit a pluribꝰ ī carniſp̄uio. vl̄ cū vtit̄ aliq̄ cibo ex q̄ veriſimilit̄ credit īcurrere magnā leſionē ꝑſone. In alijs āt caſibꝰ cōit̄ ē vēiale.

¶ De Ieiunio.

De ieiunio qđ ē ꝯriū gule etiā int̉rogādū ē. ¶ Si videlȝ dimiſit ieiunia eccl̄ie. ſ. xl. vl̄. 4. tp̄oꝝ aut feſtoꝝ vigilias poſt. 2j. annū peccat mortalit̄ niſi hēat cām cuȝ legitime excuſantē vl̄ ſaltē eſtimet ſe habere ⁊ hēat cām eſtimādi. Puta cuȝ eēt ſatis debilis vel ſibi videt̄ eē ꝓpt̄ qđ n̄ credit poſſe ieiunare ſine notabili corpis đtrimēto licȝ ſcđm v̄itatē poſſit talis nō videt̄ de facili ꝯdempnādus đ mortali ex quo erat paratꝰ obedire precepto ſi credidiſſet poſſe alias ē mortale. ⁊ totiens quotiens dimittit aliquem diem ieiunare. quia quelibet dies eſt ſub vno p̄cepto.

Sed ante .xj. annum inducendi ſunt iuuenes ad ieiunandū. Item interrogādū ē de nūero dierū p q̄s dimiſit ieiunare ⁊ d̄ cā. ¶ Si nō licit' āticipauit horaꝫ comedēdi ſine cā legitima. q2 nō eſt ieiuniū. vn̄ mortale. Hora āt ꝯgrua ē circa horā nonā tardare āt poſt nonā n̄ ē viciū niſi fieret ex ſupſtitione. ¶ Si cū ieiunauit ex ſtatuto eccleſie ul' ex voto ul' ex iniūctione cōfeſſoris de ſero comedit fruſtū panis ul' de pluribꝰ fructibꝰ d̄ vno genere ī q̄titate ieiuniū frangit. ¶ Si aliqd̄ de ꝯfectione ſumit ī pua quātitate n̄ frāgit niſi fieret ī fraudē. ſ. ad nutriendū. ſꝫ ſumēdo aliqd fructuū p modū medicine. ſ. ne vicium dirimat ſtomachū nō vi malū. Poteſt aūt pluries ī die bibē ⁊ n̄ frāgit ieiuniū. q2 potꝰ ē ſeq̄la cibi niſi fiat ī fraudē ſic dcm̄ eſt. ¶ De debilibꝰ ⁊ multū laborātibꝰ. p̄gnātibꝰ. nutriētibꝰ ambulātibꝰ. paupibꝰ. ⁊ hmōi. q̄n̄ ul' qn̄ excuſant' vide ī ſumma .c. jeiuniū p totū. ¶ Si comedit carnes ī q̄dragēſima ul' alijs ieiunijs ecclie ul' in ſextis ferijs aut ſabbato p totū annū niſi vrgente cauſa neceſſitatis ul' īfirmitatis. q2 peccauit mortalit'. ¶ Si vſus eſt lacticinijs tp̄e q̄dragēſimali ſine cauſa infirmitatis de ꝯſilio medici peccauit mortalit'. In alijs ieiunijs ecclie ſeruari pt' mos patrie q̄ntū ad vſum lacticinioꝝ q ſi nō appareat tutiꝰ ē abſtinē. ¶ Si bibit vſqꝫ ad ebrietatē. aduertens nimiā potenciā vini ad inebriandū ul' de hꝰ dubitās probabilit' peccauit mortalit'. ſecꝰ ſi ignorauit potēciā vini. ſicut Noe. ¶ Si fuit cā īebriatiōis alteriꝰ aduertent' īducēdo aliquē ad nimiū potū. ul' ponēdo ſal in vinū ⁊ hmōi. q2 peccauit mortalit'. ¶ Si īduxit aliquē ad frangēdū ieiuniū ecclie ſiñ cā legitima ſuis pſuaſionibꝰ. q2 peccauit mortalit'. ¶ Item ſi īduxit pueros ⁊ iuuenculas ad lambacitates tabnas ⁊ hmōi. ut pūtat eos ad turpia. ¶ Si frequentauit tabnas ſine cauſa rōnabili ul' conuiuia diſſoluta pctm̄ ē. ¶ Si abſtinuit nimis a cibo ⁊ potu ⁊ alijs neceſſarijs vite. ꝓpt' qd̄ īcurrit infirmitatē ꝯcit' veniale ē. niſi fiat notabil' exceſſus ut videlꝫ ſi addatur obſtinatio contra ammonitiones ĩ hmoĩ ꝯſectu. qꝫ tũc videt᷑ mortale rõne ꝑiculi inſequẽt᷑.

¶ Sequit᷑ de filiabꝰ gule q̃rũ prima eſt ebetudo.

Si ex ĩordinata ꝯmeſtiõe ⁊ potu ĩcurrit obſcuritatẽ ſeu groſſiciẽ ĩtellectꝰ. ⁊ ex h̃ ĩeptitndinẽ ad ꝯſiderãdũ ſpũalia ad ꝯſulẽdũ orãdũ legẽdũ ⁊ hmoĩ qđ cõiter eſt veniale.

¶ De Inepta leticia.

Si ex ĩordinatione cibi uꝉ potꝰ nis fuit leuis ⁊ diſſolutꝰ riſibꝰ ludis ⁊ iocis ⁊ alĳs leuitatibꝰ corꝑis. qđ cõiter eſt veniale. niſi addat᷑ aliud viciũ

¶ De Coreis.

De coreis que fiũt ut cõit᷑ ex ĩordinata leticia ⁊ frequent᷑ cũ mortali etiã interrogãdũ ẽ. Nam quinqꝫ modis fiunt cũ pctõ mõtali. ¶ Primo mõ cũ fiunt ex libidine. ¶ 2°. mõ cũ fiũt a clericis ⁊ religioſis cũ mulieribus. ⁊ h̃ rõne ſcandali. 3°. cũ fiũt ĩ eccleſĳs uꝉ alĳs locis ſacris. qꝫ ſacrilegiũ ẽ. ¶ 4°. cũ fiũt ex inani glĩa uꝉ vana leticia tam ĩordinata ꝙ ibi cõſtituit᷑ finis ¶ 5°. qñ tales choriſantes non curãt de ſcandalo ꝓximi etiam mortali. In alĳs aũt caſibꝰ cõit᷑ ẽ veniale. poſſꝫ tñ qñqꝫ eſſe mõtale ex aliquo accidẽte nec de facili põt dari de hmoĩ iudicium.

¶ De Multiloquio.

Si cũ fuerit repletꝰ multũ fuit loquax uꝉ dixit ṽba ocioſa. i. ſine neceſſitate uꝉ rõnabili vtilitate qđ veniale eſt cõiter.

¶ De Scurrilitate.

Si fecit actus ⁊ geſtꝰ imorigeratos qꝫ ſi ſunt ꝓuocãtes ad libidinẽ extra m̃rimoniũ ẽ mortale Si aũt ad diſſolutiones ⁊ leuitates ut vẽtoſitates ⁊ hmoĩ eſt veniale.

¶ De Immundicia.

Immũdicia põt ĩtelligi cũ qs ĩmũde ꝯmedit ⁊ ẽ veniale. p̃cipue ſi h̃ ꝯturbat alios uꝉ qꝫ vomitũ facit. Et ſi h̃ facit ꝙ nis comedit uꝉ ut auidꝰ comedat uꝉ bibat pctm̃ ẽ. Secꝰ ſi cã medicine. Vel põt ĩtelligi de imundicia pollutionis que cũ accidit ĩ ſompnis non imputat᷑ ad pctm̃. Sꝫ pctm̃ pt̃ eſſe cã eiꝰ. s. ſi ꝓceſſit ex crapula vel turpi cogitatione p̃cedẽte uꝉ ex negligẽtia. uꝉ etiã cũ poſt vigiliã recolens de imundicia ipſa et ſompno turpi delectatur. ⁊ ſi eſt ibi ꝯſenſus rōnis de hmōi delectatione turpi. ē mortale alias aūt veniale vel nullū. s. ſi ex alleuiatione nature.

¶ De Pollutione.

E imūdicia ſeu pollutione ꝓcurata. Nō ꝙ ſi qs aliqd agit hac ītentione ꝑncipaliť ut pollutionē habet ſiue vigilādo ſiue dormiēdo mortaliť peccat. etiā ſi faciat cauſa ſanitatis. Si aūt etiam ip̄a pollutio contingit ī vigilia ⁊ ꝑter volūtatē ac ſine ꝓcuratione ñ eſt mortale.

¶ De .7. pctō mortali. ſ. Luxuria ⁊ ſpecieb⁹ ⁊ filiabus eius.

¶ Capitulum. 29.

Luxuria ē ſeptimū peccatū viciū capitale. Et qꝛ ſupra ī ca. de. 6. ꝑcepto ſatis dictū ē ꝺ ſpecieb⁹ ei⁹ ī ope ac etiā cogitatione ⁊ hoc ī ca. ꝺ nono ꝑcepto ſup̄. Jdeo illis omiſſis ad que ibidē recurrendū eſt. Videndū ē de qbuſdā ag̃ls ꝑtinētib⁹ ad ipſam luxuriā ⁊ delectationē moroſam. Vñ interrogandum eſt de hoc ut ſequitur. ¶ Si videlicet oſculatus eſt aliquem vel aliquam ex libidine ⁊ extra coniugum quia mortaliter peccauit etiā ſi non ſequatur actus turpis. ſꝫ ſi ſequatur actus cuꝫ huiuſmodi facit vnum peccatum. ſed tanto grauius quanto plura ꝺ huiuſmodi concurrunt. Sed ſi fiunt diuerſis temporibus ſꝫ diuerſa peccata ¶ Si ſcripſit litteram vel miſit vel portauit vel recepit litteras continētes amatoria ⁊ prouocatiua ad libidinem. quia mortaliter peccauit. hoc aduertens. ¶ Si cātauit vel legit vel cum ꝺlectatione audiuit verba laſciuia et turpia ad prouocandum ſe vł alios ad laſciuiam mortale eſt. ¶ Si ſe ſociauit alicui quem nouit euntem ad peccandum vel turpiter agendum vel ad faciendum ſcromatas vel matinatas peccauit mōtaliť. ¶ Si fuit mediator inter aliquos ad huiuſmodi turpia. vel poſuit aliquos mediatores inter ſe et alios ī huiuſmōi peccauit mortaliter. ¶ Si recepit xenium aliquod vel donum quodcūqꝫ vel miſit huiuſmodi ex amoꝛe libidinoſo moꝛtaliter peccauit.

¶ De delectatione moꝛoſa.

Delectatio moꝛoſa reperitur ut frequēt̄ ī tepidis ⁊ multū negligētib⁹. Nam feruidi ſubito cogitationes expellunt noxias. ⁊ feruidis cogitationib⁹ deſiderijs ⁊ operib⁹ acquieſcūt. Vñ introgādum eſt.

¶ Si habuit cogitatiões imūdas ⁊ carnales ī qb⁹ cōtraxit moꝛā. poſtq̄ʒ rōne ꝑpēdit ꝓpt̄ delectationē ipſam. hmōi cogitādo moꝛtalit̄ peccauit. Non ſolū enī peccat homo. qñ cogitationib⁹ luxurioſis rōne conſentit deliberās malū facere ſʒ etiā cū non curat ipſas libidinoſas cogitationes expellere. poſtq̄ʒ eas ꝑpendit ſʒ in eis volūtarie īmoꝛat̄. peccat mōtalit̄

¶ De Filijs luxurie.

De filiab⁹ luxurie ñ opoꝛtet multū īterrogare. qꝛ difficile ē ītelligere. niſi cū mixtura alioꝝ vicioꝝ.

¶ De Cecitate mentis.

Si fuit ita mēte occupatuſ circa mūdana ꝙ neſciuit d̄ d̄o cogitare uł reb⁹ ſpūalib⁹

¶ De Precipitatione.

Si fuit p̄ceps ⁊ ſubditus ī opib⁹ ſuis ſine ꝯſilio ⁊ examinatiōe ment̄ debita agēs.

¶ De Inconſideratione.

Si fuit īcaut⁹ in factis ſuis ⁊ non bñ iudicauit circa occurrētia. ¶ De Incōſtantia

Si in eo ꝙ deliberauit bonum agere mutabilis ⁊ īconſtans fuit ex paſſione.

¶ De Amoꝛe ſui.

Si nimis ſeipſum dilexit. q̄rēdo delectationes coꝛpoꝛis cōmoditates ⁊ hmōi.

¶ De Odio dei.

Si habuit diſplcētiā ī deū uł legē ſuā. qꝛ ꝓhibet cōcupiſcentiam eius.

¶ De Amoꝛe vite pꝛeſentis

Si nimis amauit vitā iſtā p̄ñtem ꝓpter voluptates carnis quib⁹ ē dedit⁹. Nā ita amare vitam pꝛeſenteʒ ꝙ aliqs velit hic ꝑpetuari. ſecudū Pe. eſt moꝛtale.

¶ De Hoꝛroꝛe futuri ſeculi.

Si hoꝛroꝛē habuit ad vitam futurā. ¶ De alijs que ꝑtinent ad vicium luxurie circa coniugatos vide infra in ca. de coniugatis.

¶ Seqꝛ̃ tertia pars huiꝰ opuſculi de inťrogationibꝰ certis ad certas pſonas ſm̃ ſtatꝰ diũſitatis. Et p̄mo q̊ ad ꝯiugatos

¶ Capitulum. 30.

Hnc formāde ſunt inťrogationes. nō ad oēs ſꝫ ad quoſdā ſm̃ ſtatꝰ eoꝝ. Et p̊ q̊ ad ꝯiugatos. Inťrogādi ſunt ḡ cōiugati. nō tñ oēs. ſꝫ de qbꝰ vı̄ expedire. ¶ Si videlꝫ in aliq̊ caſu ꝓhibito ꝯtraxerit. qꝛ moꝛtale ē niſi ignoꝛātia facti ꝓbabilis excuſet. vñ ſciendū ē ꝙ q̄dā ſunt īpedimēta que īpediūt imr̃imoniū ꝯ̄hendū. ⁊ dirimūt tam ꝯtractū .i. nullū faciūt. illꝺ̄ ñ ītelligēdū ē qñ dicta īpedimēta prius fuerūt inť eos q̄̄ ſit ꝯtractū mr̃imoniū. Et cōtinēť ī hÿs ꝟſibꝰ. ¶ Error cōditio votū cognatio crimē. Cultus diſparitas vis oꝛdo ligamē honeſtas Si ſis affinis ſi foꝛte coire nequibis. Hec ſocianda vetāt ꝯnubia iūcta r̃tractāt. Proboꝛuꝫ quolibet breuiſſima declaratiōe. nā ꝺ̄ hÿs ſatꝭ iuenies ī ſummis. ¶ Nō de ſingulis intellectū. ¶ Error ītelligiť de pſona nō de foꝛtuna cū .ſ. quis ꝯtrahit cū Bertha. credēs contrahere cū Katherina. cū qua ītendebat ꝯ̄here. ¶ Cōditio ītelligiť de cōditione ſuili. cū .ſ. qs ꝯtrahit cū ſerua credēs eaꝫ eē liberā. nā ſi ſcienť liber contraheret cum ſua mr̃imoniū teneret. Et ſimiliť ſi ſuꝰ cōtrahit cū libera credēs eā ſuā ¶ Idē videť ſi ſeruus cū ſerua. ſꝫ crederet eā liberā. ¶ Votū ītelligitur de ſolēni. cū .ſ. qs feciſſet ꝓfeſſionē tacitā vl' expꝛeſſam ī aliqua religione appꝛobata. ⁊ poſtea ꝯtraheret nā talis eēt etiā excōicatꝰ. ¶ Cognatio ē triplex. s. naturalis. ſpūalis. et legalis. ¶ Naturalis dı̄ ꝯſanguinitas. ⁊ hꝫ tres lineas .ſ. Aſcendētiū. ut pꝛ auus. ꝓauus ⁊ hmōi. Deſcēdentiū ut filius nepos. ꝓnepos ⁊c̄. Collateraliū ut fratres. ſoꝛoꝛes. ⁊ hmōi. Et habet quelibet linea quatuoꝛ gradus concluſiue. p̄cipue collateralis. Nā int̄ aſcēdentes et deſcēdentes. videt̄ eē ꝑpetua ꝓhibitio. Qui g̊ int̄ iſtos etiāꝫ ꝯtrahit ē excōicatꝰ. ¶ Cognatos ſpūalis habet tres gradus ⁊ cōtrahit̄ ī baptiſmo ⁊ ꝯfirmatione. ¶ Pꝛimꝰ ē īter tenētes ad baptiſmū uł cōfirmationē ⁊ eū q̄ tenet̄ ⁊ dī p̄nitas ⁊ filiatio. ¶ Scōs ē int̄ pꝛem ⁊ matrē carnales illiꝰ q̄ tenet̄ ⁊ illū tenētes ⁊ dī cōpatnitas. ¶ 3ꝰ eſt īter filios nāles illiꝰ q̄ tenet ⁊ illū q̄ tenet̄. ⁊ dī fraternitas. ¶ Cognatio legał fit ꝑ adoptionē. ⁊ hꝫ tres lineas uł ḡdus ¶ Pꝛimꝰ ē inter ipm̄ adoptantē. ⁊ adoptatū ⁊ filiū uł filiam eiꝰ adoptatū. ¶ 2ꝰ ē īter vxorē adoptātis ⁊ ipm̄ adoptatū. ac etiam int̄ vxoꝛē adoptati et adoptantē. ¶ 3ꝰ ē inter filios nāles ⁊ legitimos ipiꝰ adoptātis ⁊ ipm̄ adoptatū ⁊ hō tm̄ cū ipſi filij ſint adhuc ī p̄tate pꝛis Int̄ os enī oēs ē ꝓhibitū mrīmoniū ⁊ g̊ ſi cōtractū fuerit dirimat̄. ¶ Crimē hō. ſ. ꝙ hꝫ impedire ⁊ dirimere mrīmoniū contractū ītelligit̄ tm̄ de duobus crimibꝰ. ¶ Pꝛimū ē cū mulier machinatur cum effectu ī moꝛtē alteriꝰ vxoꝛis ut hēat maritū illiꝰ ī virū. ⁊ ecōtra cū vir ī mōtem alteriꝰ viri machinatur ut hēat vxoꝛē eiꝰ. ¶ Scōm cuꝫ qs dat fidē alicui ꝯiugate de ducēdo eā ī vxoꝛē poſt moꝛtē mariti ſui. ⁊ cū ex illa ꝓmiſſiōe ſeqt̄ adulteriū. ¶ Cultꝰ diſparitas. ut. ſ. ſi fidelis cōtrahat cū iudea uł pagana ꝑmanēte ī infidelitate. Si autem cōtrahēt cū heretica teneret mrīmoniū ſed cohabitare ei non deberet ⁊ hō ſi eēt ꝑiculū ei īcurrēdi hereſim. ſꝫ peccat cū tali ꝯtrahēs ¶ Vis. ſ. cū qs ꝑ violētiā cogitur ad ꝯhendū ⁊ ītelligitur dē violētia abſoluta. ⁊ ſimilit̄ de violentia que fit ꝑ metū q̄ pōt cadere ī cōſtantē virū q̄ continet̄ in hō ꝟſu Stupꝛi atqꝫ ſtatꝰ verberis atqꝫ necis. niſi tamē poſtea de iuito efficiat̄ volūtariꝰ. ¶ Oꝛdo ītelligit̄ dē oꝛdine ſacro. ſ. cū ꝯtrahēs fuit ī ſubdyaconatu. uł ſup̄. ⁊ talis etiā ē excōicatꝰ Greci tn̄ ī ſacris oꝛdinibꝰ pn̄t uti mrīmonio iā cōtracto. ſꝫ cōtrahere n̄ poſſunt. ¶ Ligamen. ſ. ſi ſit alteri ligatus ꝑ ꝯiugiū ꝑ verba de pn̄ti etiam nondum conſummatum Nam talis ĩ nullo caſu poteſt alteri m̄rimonialiter copulari. niſi ille cū quo cõtraxerat ꝓfiteret̃ ĩ aliqua religione añ conſumationē m̄rimonij. Si autē recederet alter ꝯiugū ita ꝙ per multos annos nihil de eo audiret̃ adhuc non liceret alteri cõtrahere niſi prius veriſimilit̃ ſciret de morte ipſiꝰ. ¶ Honeſtas.i.publice honeſtatis iuſticia in ſentencia que oꝛit̃ ex ſpõſalibꝰ contractis cū aliqua. cū qua poſtea non ſequit̃ m̄rimoniū niſi ꝓpter mortē vel ꝓpter aliquã cauſam aliã nam cū nulla cõſanguinea illiꝰ cõtrahere poteſt vſqꝫ ad quartū graduꝫ ĩcluſiue. ¶ Affinitas ē ꝓximitas que cõtrahit̃ iter eū q ducit vxoꝛē ⁊ oēs cõſanguineos vxoꝛis vſqꝫ ad quartū gradū. ſimilit̃ iter vxoꝛē ⁊ oēs cõſanguineos eam ducētis vſqꝫ ad quartū gradū incluſiue. ¶ Et nota ꝙ affinitas cõtrahit̃ etiã ꝑ foꝛnicariū coitum ita ꝙ ille q foꝛnicat̃ cū aliqua non pt̄ contrahere m̄rimoniū cuꝫ aliqua cõſanguinea illiꝰ vſqꝫ ad quartum gradū. nec illa mulier põt contrahere cum aliquo conſanguineo ſecū foꝛnicãt̃ vſqꝫ ad eundē gradum. ¶ Impotencia exercendi actum coniugalē poteſt ꝑuenire vel ex naturali frigiditate vel ex maleficio vel ex ĩdiſpoſitione mēbri gēitalis viri vl̃ mulieris. ¶ De hijs aūt oibus impediment̃ habes plene in ſummis. ¶ Inſup nota ꝙ non opoꝛtet nec expedit iterrogare oēs cõiugatos ſingulatim de p̄dictis impedimentis. ſed de illis ſaltē quibꝰ poſſit preſumi. Et p̄cipue de ipedimentis criminis vl̃ cognationis vel publice honeſtatis ⁊ ante oĩa affinitatis. Si enĩ qs cognoſceret conſanguineã eiꝰ cū qua iam contraxit ꝑ verba de p̄ñti ⁊ grauiꝰ ſi iam ꝯſumauit m̄rimoniū. tale m̄rimonium non dirimit̃ aut diuidit̃ ſꝫ amittit ille q h̄mõi fecit poteſtatem. ſeu ius petendi debitum. ita ꝙ petere non põt ſine pc̄o moꝛtali. tenet̃ tñ reddere exactus. Idem in muliere q̃ ꝑmittit ſe cognoſci a ꝯſanguineo mariti ſui Si tñ añ quã contraxit ꝑ ṽba de p̄ñti cū aliqua cognouit cõſanguineam eius. ita ꝙ ſemenemiſerit intra clauſtra pudoꝛis non poteſt illam habere. ⁊ ſi iā cōſummaſſet mr̄imonium cum illa non teneret. nec in hoc pōt diſpenſari niſi ꝑ papam. vnde ante diſpenſationem ſemꝑ peccat moꝛtalr̄ exigens ⁊ reddēs debitū ſciens dictū īpedimentum. alter autē coniugum neſciens excuſatr̄ ex ignoꝛantia facti ꝓbabili. Et de hijs ⁊ alijs quādo caſus occurrit vide plenius in ſummis. Inſuꝑ īterrogādū eſt. ❡ Si contraxit mr̄imoniū clādeſtine. q꞉ moꝛtale eſt ꝓpt̄ ꝓhibitionē eccleſie. ❡ Itē ſi habens votum ſimplex continentie contraxit. moꝛtalit̄ peccauit niſi pꝛius fuerit diſpenſatum a papa ⁊ tenet̄ adimplere votum vſq₃ ad cōſumationē mr̄imonij. Nam ipſo ꝯſumato efficitur īpotens ad votū implendū. q꞉ reddere tenet̄ exactus debitū expꝛeſſe vel īterp̄tatiue. ſed tamē exigere nō pōt ſine diſpenſatione q꞉ peccaret moꝛtalit̄. ❡ Item Si cōtraxit cum aliqua vel mulier cū aliq̄ per verba de futuro ⁊ poſtmodum cum alia contraxit vel alio. etiam per verba de futuro vel de pꝛeſenti moꝛtaliter peccauit pꝛopter fidem fractam. niſi de communi conſenſu mutuo ſe abſoluerint. quod fieri debet per iudicium eccleſie. vl̄ ſi aliquis pꝛedictoꝛum caſuum ſeu alioꝛum ſeptem. quos habes in ſumma. quibus ſponſalia ſolui poſſunt ſuperuenerit. ❡ Item Si poſt matrimoniū contractum per verba de pꝛeſenti contraxit cum alia. quia peccauit moꝛtaliter. nec tenet matrimoniū ſecundum. etiam ſi eſſet conſummatum ⁊ filios iam genuiſſet. redire enī opoꝛtet ad pꝛimū mr̄imoniū. niſi ille vel illa cum quo vel qua pꝛius contraxit itraſſet religionem aliquam ⁊ ibi profeſſus eſſet. vel niſi papa diſpenſaſſet in ſecundo. Tamen ſecūdū Tho. in hoc diſpenſari non poteſt. Sed quia difficile eſt diſputare de poteſtate pape. ſi ſine ſuppletione obtenta eſt. foꝛſitan tranſiri poteſt. ❡ Item Si contraxit matrimonium ante etatem legitimam vel filios aut filias iunxit matrimonio ante legittimā etatē q̄ ꝓhibitū eſt, Etas autem legitima ſecundū iura ē.12.an.in femella ⁊.14. i maſculo.ſ. i ꝯtrahēdo p ꝟba de pñti uł i ꝯſummādo. ¶ Itē ſi ꝯſumauit mr̄imoniū añ bñdictionē nupciaꝝ. qꝛ moꝛtale ē ⁊ ꝯtra ꝓhibitionē eccłie. Et h̄ aduertendū ē ꝙ i multis locis q̄buis ſpōſi nō ꝯſumāt mr̄imoniū cū ſponſis añ nupcias. multas tñ turpitudines ⁊ coꝛruptelas faciūt cū ipſis. eas viſitādo ⁊c. vñ iterrogādū de hmōi ē. vbi illa repiūt̄. ¶ Item ſi celebꝛauit nupcias in tp̄e ꝓhibito ab eccłia. qꝛ moꝛtale eſt.

¶ Nota tp̄a ꝓhibita ab eccł̄a ad celebꝛādū nupcias ſeu matrimonium.

Empoꝛa pꝛohibita ab eccłia ad mr̄imoniū celebꝛādū ſunt iſta.ſ. Ab aduētu dñi vſqꝫ ad Ephiā nō tñ añ octauā eiꝰ ⁊ a. lxx. vſqꝫ ad octauā paſche ⁊ tribꝰ diebus letanie mioꝛis añ aſcēſionē dñi vſqꝫ ad octauā penthecoſtes. ¶ Idē de actu ꝯiugali nota ꝙ q̄ñqꝫ fit vbi ē māifeſtū moꝛtale.ſ. cū fit extra vas debitū uł etiā cum fit ītra vas debitū tñ eo modo ut non ſuſcipiat̄ ſemen. ad euitandam pꝛolem uł gñationē. Vel cū ex actibꝰ uł tactibꝰ īpudicie ſequit̄ pollutio ī altero ipſoꝝ. Vel cū exercēs actū ꝯiugalē appetitum habet deliberatū ad alium uł aliā. Vel ſi ita ioꝛdinato affectu fert̄ ad actū ꝯiugalē ꝙ etiā ſi nō eſſet vxoꝛ ſua uł maritus adhuc ageret opꝰ carnale cū illo uł illa. Difficile tñ ē h̄ diſcernere. Vel ſi cū alter alteri exigenti denegat debitū ſine cā legitima ꝓpt̄ q̄d exigēs. īcontinentiā īcurrit uł aliud ſcādalū Eſſet aūt cā legitima ad denegandū debitū ſi timeret ꝓbabilit̄ notabile nocum̄tū ꝑſone uł ꝯiugis. uł ꝓlis ī vtero. Vel qꝛ ex adulterio cōmiſſo amiſit ius petēdi t̄ etiā ſi ī loco ſacro peteret uł etiā ī publico qꝛ eſſꝫ ꝯ debitā honeſtatē. Nō aūt ē legitima cā denegādi dies ieiunioꝝ ſolēpnitatū uł ira adinuicē. Q̄ñqꝫ etiā fit actꝰ ꝯiugał vbi dubiū ē. an ſit moꝛtale uł vēiale.ſ. q̄ñ ſeruat̄ vas debitū ſꝫ modꝰ īdebitꝰ. qꝛ puta ſi lateraliter. vel ſi ex p̄te poſterioꝛi accedat vir ad vas debitū. uł mulier ſupergrediatur virum.

In quibus modis ⁊ pꝛecipue ī vltimo. dicūt aliq eē moꝛtale de ſe. Alij ṽo ut Tho. ⁊ Al. dicunt ꝙ nō ſit moꝛtale de ſe. Sed pōt eē ſignū moꝛtalis cōcupiſcētie nec ꝑ hͦ īpedit̄ gn̄atio. ⁊ ſi n̄ ita apte ꝓcuret̄. Vn̄ ī hͦ noli p̄cipitare ſn̄iam. nec d̄negare abſolutionē ī hmōi ꝑſeuerāti. ſꝫ deteſteris ⁊ ꝓhibeas quātū potes. Qn̄ aūt fieret pͦ uꝉ 2ͦ mō. ⁊ hͦ ꝓpt̄ ꝑiculū aboꝛſus foꝛte eēt ſine pc̄to. Dubiū eſt etiā an ſit moꝛtale. cū ſit tp̄e mēſtruoꝝ. ⁊ p̄cipue ī exigente ſciente talē defectū. qͦd quidē ponūt eē moꝛtale. p̄cipue qn̄ n̄ eſt q̄ı ꝯtinuꝰ ſꝫ ſm̄ ꝯſuetudineꝫ ut mēſatim. Alij tn̄ ꝯ̄riū dicūt ut Pe. de pal'. Et hec opinio cōioꝛ ē. Vn̄ etiā ꝓpt̄ hͦ nō d̄neges abſolutōnē ſꝫ ꝓhibeas q̄ntū potes de exactiōe ⁊ exactā āmōeas ut n̄ aſſentiat; exigēti niſi tn̄ ex hͦ de īcōtinentia ipſiꝰ timeret. Dubiū etiā ē d̄ exigente debitū a ꝯiuge ꝑmanēte in adulterio ſiue occulto ſiue manifeſto. qͦd ipſe nouit. Hoc tn̄ quidͦ dicūt eſſe moꝛtale in ip̄o exigēte. qꝛ facit ꝯ̄ cōſtitutionē eccleſie ut nō Hugu. zz. q. j. Si q̄s vxoꝛē. Et hoc firmatur ī ſumma Piſana. Sꝫ ī ſumma ꝯfeſſo. ⁊ Archid. ī roſario mitigāt hūc rigoꝛē excipiētes caſum illū videlꝫ cū exigēs hͦ faceret ad ꝓuidendū īcōtinētie ſue. Sꝫ Pe. d̄ pal'. multo magꝭ mitigat dictū rigoꝛē videlꝫ cū n̄ ſperat̄ ex hͦ emēdatio ꝑmanētis ī adulterio ſꝫ potiꝰ deterioratio tūc peccat exigēs. alias n̄ ſaltē moꝛtalit̄. ¶ Qn̄qꝫ etiā exercet̄ actus ꝯiugalis vbi ſit veniale cū videlꝫ exercet̄ ſuato debito vaſe ⁊ modo. tamē p̄ncipalit̄ ſit ītentione delectatōnis ꝯſequēde. ita tn̄ ꝙ ꝯſiſtat ītentio ītra limites matrimonij Vel cū exercet̄ actꝰ hmōi ꝯiugalis ꝓpt̄ ſanitatē coꝛpalē ſolū qꝛ ad hūc finē n̄ oꝛdinatum eſt veniale tn̄ puto. Vel ſi ī ſolempnitatibꝰ ⁊ diebꝰ ieiunioꝝ exegit debitū aliqua īfirmitate. s. ꝯcupiſcētie ductꝰ ſine ꝯtemptu ſacri tēpoꝛis vel eccꝉiaſtice exhoꝛtatiōis. Veniale ē ſm̄ Tho ⁊ Ray. Sed reddens debitū non peccat. cū timet de īcontinentia uꝉ ſcādalo ꝯiugis. peccaret aūt ſi negaret oīno. Itē tp̄e p̄gnatōnis exigē veniale ē

⁊ ſi non eſt periculum aborſus reddere non eſt peccatum.

Item ante purificationeꝫ poſt partum exigere ſeruatis tamē alijs debitis circumſtantijs ñ eſt mortale ut videtur. Sed ſecunduꝫ Guilħ. Exigere vel reddere debitum ante ingreſſum eccleſie poſt partum non videtur peccatum. Et poſſunt mulieres intrare eccleſiaꝫ ante quadrageſimam diem ſine peccato. In quo tamen ſeruāda eſt conſuetudo patrie ſi fieri poteſt. ¶ Item actus impudicitie qui ibi exercentur pertinentes ad delectationem operis ſeu exercitij illius excepto tamen opere. ut in tactibus oſculis. ⁊ alijs huiuſmodi inordinatis communiter ſunt venialia. Quis tanta poſſet eſſe inordinatio ꝙ fieret mortale.

¶ Quādoqꝫ etiam exercetur actus coniugalis ſine peccato aliquo cum videlicet fit cauſa prolis concipiende vel etiam cauſa reddendi debitum ſeruat̄ tamē alijs debitis circumſtantijs. Tenetur autem exactus ⁊ debet reddere debituꝫ ⁊ precipue vir vxori non ſolū expreſſe petenti ſed etiam per ſigna vel circūlocutiones. nec debet vir vxorem auertere ne petat propter periculum.

¶ Etiam fit huiuſmodi actus ſine peccato cū fit cauſa fornicationis vitāde ī ſe vel ī cōiuge.

¶ Circa predicta autē ſic formantur īterrogationes. ¶ Si videlicet vſus eſt matrimonio extra vas debitum. ¶ Si aliquid fecit ad euitandum generationem. ¶ Si vſus eſt modo indebito. licet in vaſe proprio ⁊ quomodo. ¶ Si vtendo matrimonio habuit intentionem ad alium vel aliam.

¶ Si tempore menſtruorum exegit vel reddidit. ¶ Si tēpore pregnationis ⁊ precipue prope partum. vel ante purificationem poſt partum exegit debitum. ¶ Si exegit vel reddidit a permanente in adulterio. ¶ Si principaliter cauſa delectationis exegit. vel alia ⁊ qua. Et circa huiuſmodi iudicandum eſt de peccato mōtali vel veniali ſecundū predicta de quibus tamen plenius habes in ſummis. ¶ Si petenti omnino denegauit debitū.

¶ Si preter actum coniugū per tactus oſcula ſeu alia ſecuta eſt pollutio. ¶ Si contraxit matrimonium exiſtēs excommunicatus maiori excommunicatione. qꝛ peccauit mortaliter ⁊ ꝓcipue ſi ſciuit ſe fore excōicatū. ⁊ hoc qꝛ ꝑticipauit in diuinis. ſ. ſacramētis cū excōicatione maiori. ¶ Idē videť de minori ſi eā nouit. quia ſeparat a ſuſceptione ſacramentorum matrimoniū eſt ſacramentum ergo ⁊c̄. ¶ Si exiſtens ī mortali cōtraxit mr̄imoniū videtur mortale. qꝛ ſacramētū ſuſcipit ī mortali ſcienť. ꝓcipue aūt ſi ſit factū ꝑ verba de preſenti. quia ibi ē eſſentia ſacramēti. ¶ Si contraxit cū aliqua de futuro. vel de pn̄ti ꝑ verba. non intendens illum vel illam habere in ꝯiugem. ſed tantū carnalē copulam extorquere mortaliter peccauit. Et quāuis regulariť non ſit ibi mr̄imoniū. cogēdus tn̄ eſt in foro cōſciētie illam ducere vel aliť illi ſatiſfacere. maxime ſi ſecuta ē copl'a carnalis In quo tn̄ caſu eccleſia iudicaret mr̄imoniū ſi veniret ad foꝝ ꝯtencioſum. nā ipſa iudicat de manifeſtis non de occultis. et teneť obedire eccleſie. ¶ Si vir non ꝓuidit vxori ⁊ familie ī neceſſariis non tamē ſuꝑfluis ¶ Si nimis exaſperauit vxorem dictis uł factis ¶ Si zelotipus ⁊ nimis ſuſpicioſus fuit cōtra eam. uł nimis remiſſus ī cuſtodia eius. ¶ Si vxor inobediens ⁊ contencioſa ac ſui ſenſenſus erga virum fuit. ¶ Si nimis inculta ⁊ negligens fuit circa gubernationem domus. ¶ Si irreuerens ⁊ diſcola fuit ad ſoceros ⁊ cognatos ¶ Si dedit de rebus viri parentibꝰ vel pauperibus plus quaꝫ debuit. ¶ Si dedit licentiam viro eundi ad alias cum pregnatur. quod eſt mortale. ¶ Si n̄ vult ſequi virum tranſferentē domicilium ad quod tenetur. niſi vellet eam trahere ad peccatum. aut dubitaret de morte ſua. aut ſi eſſet vagabundꝰ. ¶ Si vterqꝫ etiam filios non educauit in timore dei ⁊ obedientia mandatorum eius, ad quod tenentur.

¶ Sequunť introgationes. q̊ ad p̓ncipes ⁊ rectores.

¶ Interrogationes ad principes ⁊ r̃ctores. ¶ Capitulū. 31

Circa pͥncipes ⁊ rectores ſeculares ſic pn̄t formari int̃rogationes pro ut videbit̃ expedire ſm̄ ꝯditionē ꝑſone. Et p̄mo ſi videlʒ ꝑ vſurpationes iniuſtas ⁊ nō iuſto titulo obtinuit dignitatē r̃gimē vł dn̄ium ciuitat̃ vel caſtri. qꝛ mortalit̃ peccauit ⁊ ſemꝑ ī iſto pctō mãet dū tenet hmōi vſurpationē niſi poſtmodū titulum iuſtificaſſet nec ibi añ iuſtū titulum pōt exercere iudicia ſine pctō. ¶ Si ãbicioſus fuit ad dignitates ⁊ regimē nimis aſpirans. ⁊ ſi ītendit negligere iuſticiā ad q̄rendū amicos ut ſic ꝑmaneat ī dn̄o qꝛ mortaliter peccauit. ¶ Si p̄latis eccl'iaſticis vł alijs maioribꝰ ſuis nō fuit obediēs ⁊ ãmonitiones et ⁊ correptiones ab eis fc̄ãs nō ſuſtinuit paciēt̃. aut ſi eos contempſit qꝛ peccauit mortaliter ¶ Si ſn̄iam excōicationis vel int̃dicti nō curauit aut ſic ligatus diuinis ſe īgeſſit. qđ ē mōrle

¶ Si ꝓpter crimen eius ciuitates ſunt int̃dicte qđ ē ſibi ad magnū iudiciū. ¶ Si ꝓhibuit laycis ꝙ non vēderēt clericis necꝫ coquerēt eis. ex eo ꝙ nō habʒ ex eis qđ vult. ¶ Si ꝓpt̃ excōicatōnē ī ſe latam iudices vel actōnes aut miniſtros grauauit. qꝛ vltra mortale excōicatꝰ eſt. ¶ Si de factis eccleſiaſticaꝝ ꝑſonaꝝ ad eū nō ptinentibꝰ ſe ītromiſit ut trahēdo eos ad ſuū iudiciū. ⁊ hmōi. qꝛ mortalit̃ peccauit ⁊ excōicatꝰ ē. Et ſi cepit aut cape fecit vel īcarcerare clericos aut r̃ligioſos etiā delinquētes. ē excōicatus. ſi non habuit prius licētiā a prelato ſuo. ¶ Si electionē alicuiꝰ impedierit malicioſe. vł vel ꝑ violentiā aliquē intruſit vel ſi grauauit aliqđ monaſteriū vel collegiū eo ꝙ nolebāt eligere illū. ꝓ q̊ rogabat. quia vltra mortale excōicatus eſt. ¶ Si iuſpatronatꝰ eccl'iaꝝ ď nouo ſibi vſurpauit vel bona vacātiū eccl'iaꝝ aut monaſterioꝝ. qꝛ vltra mortale excōicatꝰ ē. ¶ Si īpoſuit collectaʒ aut talia vł exactiōes clericis ⁊ alijs perſonis eccleſiaſticis ſine licentia pape quia ſi poſt monitionē n̄ ꝯſiſtit ē excōicat⁹ ¶ Si fecit ſtatuta vl' leges ꝯ̄ libertatē eccē. vl' iudicauit ſcḋm illa. vel dedit ꝯſiliū ad hmōi. l' nō remouit cū potuit qꝛ ꝑtra moꝛtale excōicat⁹ ē. ¶ Si noua pedagia vl' guidagia īſtituit nō hñs p̄tatem a p̄ncipe ſup hᵒ. Vel ſi ātiqua pedagia ſeu theolonea augmētauit excōicat⁹ ē. Sed ſi hoc fecit cū licētia principis ⁊ cauſa rōnabili nō ē peccatū. ¶ Si nō tenuit ſtratam vl' viam publicā ſecurā a p̄donib⁹ ⁊ latronib⁹ ut debuit. qꝛ peccauit moꝛtalit̃ ⁊ tenet̃ ad reſtitutionē dāpnoꝝ inde ſecutoꝝ. ¶ Si a clericis ⁊ religioſis theloneū aut gabellam accepit ꝓ hīs que deferūt nō tñ cauſa negociationis. qꝛ peccat grauit̃ ⁊ excōicat⁹ ē. Q̄uis aliqui ut Jo. al. hāc n̄ admittūt qꝛ nō recepta. ⁊ papa ſcit ⁊ tollerat. imo hᵒ facit in terris ſuis. ¶ Si publicos vſurarios ⁊ alienigenas ⁊ nō inde oꝛiūdos ſ. ī terris ſuis. ad exercēdū fen⁹ ī ciuitatib⁹ ſuis admittit. vl' admiſſos ſi īfra certū tp̄s n̄ expellit excōicat⁹ ē. ⁊ hᵒ ſi fuerit p̄ſona eccleſiaſtica habens dominiū tp̄ale. Si vero fuerit p̄nceps ſecularis excōicādus ē. ext̃ de vſu. li. vj. Non tñ ep̄i ⁊ ſuperioꝛes īcurrūt ſꝫ alij. ¶ Si nauigātes ī diſtrictu ſuo dep̄dat⁹ ē vel depꝛedari fecit vel hᵒ factū noīe ſuo ratum habuit. qꝛ ut pirata excōicat⁹ ē excōicatione papali. ¶ Si nauigātes expoliauit vel res eoꝝ ad poꝛt⁹ terraꝝ ſuaꝝ a mari delatas ſibi appꝛiauit. qꝺ ē rapina ⁊ ſcḋm aliqᵒs ſūt excōicati. ¶ Si incēdia fecit vel fieri fecit vel effregit eccleſias vl' loca religioſa. qꝛ excōicat⁹ eſt ⁊ poſtq̄ fuerit denūciat⁹ ſpectat ad papam abſolutio ei⁹. ¶ Si imunitatē eccl̃iaꝝ violauit. puta qꝛ fecit cape hoīes ꝓpt̃ debita vl' etiā maleficia aut aliā quamcūq̄ cām ī eccleſia vl' locis p̄uilegiatis. qꝛ ſacrilegiū cōmiſit qꝺ ē moꝛtale. ⁊ pōt excōicari. ¶ Si expoliauit eccl̃as vl' p̄ſonas eccl̃iaſticas qꝺ multi tyrāni faciūt aut p̄uilegia eoꝝ violauit mōtalit̃ peccauit.. ¶ Si fecit rep̄ſalias vl' fecit fieri aut ab antiq̄ ꝯſuetas extendi ꝯtra p̄ſonas eccl̃aſticas ē excōicat⁹ niſi reuocauerit infra menſem 7 ſatiſfecerit de iniuria 7 damno Et ſi pignoꝛatis li. vj. Utrū aūt liceat facē repſalias cōtra laycos vide ī. 3. pte ſumme. 4 c. j. ¶ Si ad eccl'ias ī qb⁹ patron⁹ fuit ydoneos n̄ repſentauit ſʒ īeptos ut ydeotas ul' concubinarios vel alios malos pſentauit ul' ſbditos ſuos eccaꝝ patronos tales eligē aut pſentare ſuaſit. qꝛ peccauit mōtalit' ¶ Si recepit pecuniā ut pſentaret aliquē cū eſſet patronus ul' ut ſupplicaret pape vel epo ꝙ bn̄ficiū alicui cōferat. qꝛ ſymoniā ꝯmiſit. ul' etiā abſqꝫ pecunia ſi pōrexit pces ꝑ idigno qꝛ moꝛtale ē 7 ſymonia. ¶ Si fuit fautoꝛ 7 defenſoꝛ hereticorū aut etiā ſciſmaticoꝝ. qꝛ moꝛtalit' peccauit 7 eſt excōicat⁹. ¶ Si īpediuit volētes recurrē ad foꝝ eccl'iaſticū ſup cauſ' q̄ ad talē foꝝ ptinēt ne. ſ. corā eccl'iaſtico iudicet tales cauſe agitēt'. ul' ad hō dās ꝯſiliū auxiliū ul' fauorē. qꝛ excōicat⁹ ē ut extra de imu. ecc̄. ca. qm̄ li. vj. ¶ Si bellū ſumpſit iniuſtū vel adiutoꝛ fuit iniuſte bellantis qꝛ oīa mala q̄ inde ſequunt' tenet' reſtituere 7 hoc de eoꝝ niſi adiuuādū 7 ſuiēdū tenēt' illi q hmōi bellū īſtituit. utputa qꝛ ē miles aut vaſall⁹ ei⁹. Talis etiā adiuuās cū ē dubiū ſi bellū ſit iuſtū vel iniuſtū excuſat' ut. 23. q. j. Quid culpat'. n̄ aūt excuſaret' de pc̄to ſi ſciret bellū iniuſtum ¶ Si ꝯſuluit exn̄s ī officio cōmunitat' ꝙ aſſumat' iniuſtum bellū. ad oīa mala 7 dampna in̄ ſecuta tenēt'. niſi foꝛte ꝓponeret' materia ī ꝯſilio falſa. mō tn̄ 7 foꝛma ac ſi eēt iuſta tūc enim hoc ignorātes videt' excuſari. ¶ De materia belli 7 qn̄o dicat' iuſtū ul' iniuſtū vide in ſumma in. 3. pte ti. 2 ¶ Si idiſcretos 7 tyrānos officiales fecit ſeu ꝓpoſuit terris ſuis. qꝛ tenet' de dampnis 7 malis eoꝝ ſi ſciebat eos tales eē. Sec⁹ ſi neſciebat. Et tūc quācito pcepit eos tales eſſe. remoueat eos. qꝛ alias peccaret ut pſcriptū ē ¶ Si iniuſtas exactiones 7 collectas fecit. qꝛ rapinā fecit. Et q̄ collecte dicāt' iniuſte 7 qn̄o debeat ſatiſfacere. vide in. 3 parte ſumme titulo ſcdo ca. p̄ ¶ Si poſuit iudeos in officijs publicis qꝛ ꝓhibet'. ut. 17. q. 4.

¶ Si ea que ſunt communitaris appriauit ſibi ut ſiluas campos ⁊ hmõi. qꝛ mortale ē ⁊ tenetꝰ reſtituē. ¶ Si liberos homines ĩ ſeruos ſubiecit. nã xp̄iani nõ poſſunt redigi ĩ ſeruitutē rõne belli ul' ēt capti ñ poſſunt licite emi ĩ ſuos ul' empti vēdi. Sed ĩfideles hñ ĩ ſuitutē redigunt' ac emi ⁊ vēdi poſſunt capti tñ ĩ bello iuſto. Qui ſi poſtea efficiant' xp̄iani nõ tñ ex h̄ liberant' a captiuitate ul' ſuitute ꝗuis tñ piũ ſit tũc eos liberos facere. ¶ Si a decedētibus ſine filijs accepit bona illoꝝ ñ ꝑmittēs de eis teſtari ul' legari ad placitũ niſi patria illa talē hẽret ꝯſuetudinē tp̄e cuiꝰ ĩcõtrariũ nõ eēt mēoria hoim.

¶ Si nimis vindicatiuus fuit.

¶ Si homicidia mutilatões ĩcarceratões vulnera ⁊ hmõi ſeu ſine iuſticia ul' etiã cũ iuſticia ⁊ ex odio ul' ob vindictam fecit ꝓcurauit. ul' facere ꝑmiſit qꝛ ĩ hoc grauia mortalia ſunt.

¶ Si torneamēta aut duella fecit fieri. ul' ludos aut ſpectacula ꝑiculoſa aĩe ul' corꝑi ut ꝓicerꝰ lapides ad ĩicē ul' ſi alias repñſentationes turpitudinũ fieri fecit aut ꝑmiſit. ul' ſi hmõi nõ ꝓhibuit cũ tñ potuit ſine graui ſcãdalo. qꝛ mortaliꝰ peccauit di. 82. terrori. ¶ Si leges ſtatuit quas ñ potuit ul' ñ debuit qꝛ inique erãt. qꝛ mortale eſt.

¶ Si nimis durꝰ fuit ad diſpēſandũ ul' parcēdũ ĩ qbꝰ potuit ul' ecõtrario ſi nimis facilis ad parcendũ delinquētibꝰ fuit in ꝑiudiciũ iuſticie ⁊ cõis vtilitatꝭ

¶ Si feoda vaſallis ſuis abſꝫ iuſticia denegauit ul' ſuiciũ indebitũ ab eis exegit aut fidē ñ ſuauit. ¶ Si ipſe ex ñis vaſallꝰ alteriꝰ ñ fuit fidelis dño ſuo ut debuit ſm ꝙ ĩ iuramēto fidelitatis exꝑmit' ul' obſequũ debitũ nõ ꝑſtitit ul' iniuriã aliquã fecit dño. ſ. alienãdo pheodum aut diminuēdo aut aliqd hmõi. qꝛ mortale ē ⁊ tenet' de dãpnis.

¶ Si tutelã alicꝰ ſibi ꝯmiſſam ñ fideliꝰ egit ul' de bonis illius ſumpſit ul' diſſipauit. qꝛ mõrle ē ⁊ tenet' d' dãpnis oibꝰ. ¶ Si ĩ t'ris ſue iuriſdictõnis ſuſtinuit iniuſtas mēſuras aut iniuſta põdera aut ĩiuſta ꝑcia reꝝ venaliũ ſcient'. qꝛ mortale ē ⁊ teneri videtur de dampnis ſi tñ commode obuiare potuiſſet hmõi.

Similiter peccat ſi inducit vł ſuſtinet malas ꝯſuetudines aut corruptelas. ¶ Si tolerauit publicos vſurarios ꝓpt̃ h̃ recipiens ab eis certã quãtitatẽ vł ſummã pecuniaꝝ ãnuatim vel ob aliã cauſam. qꝛ mortale eſt ⁊ tenet̃ ad reſtitutionẽ illiꝰ ſic accepti. n̄ tñ vſurario ſꝫ creditoribꝰ eius a qbꝰ ſunt vſure accepte ⁊ extorte ſm̄ Tho. Si aliqđ caſtꝝ vł dominiũ aut aliã rem ĩ pignꝰ habuit ⁊ fructꝰ illiꝰ n̄ ꝯputauit ĩ ſortẽ. qꝛ vſura ẽ. Et ſic vlteriꝰ hic iterrogãdũ ẽ de aliĳs ſpeciebꝰ vſure ſi viꝫ ĩ aliquo offẽdit vł ꝑticeps fuit de qbꝰ ſup̃ in prima p̃te. ca. de vſura ¶ Si penas vł emẽdas ĩ pecuniã ꝓpt̃ cupiditatẽ ł odiũ vel ꝓpt̃ correptionẽ delinquẽtiũ accepit vel vltra debitum extorſit. vł penas corpales vł mortis ĩ pecuniarias ꝓpt̃ auariciã ꝯtra iuſticiã ꝯmutauit. qꝛ mortale ẽ. ¶ Si ꝑmiſit ĩ terris ſuis latrones ĩualeſcere vł malicioſe eiſdem fauẽs fuit aut ex auaricia nolẽs expedire ad tutandũ patriã qꝛ mortale eſt ⁊ tenet̃ de dãpnis factis. ſi commode obuiare poterit. ¶ Si iuſticiam vendidit vel mũera ĩique accepit. ſ. ꝓ ãminiſtratiõe iuſticie vł alias iniuſticias fecit vel fieri fecit ĩ iudicãdo qꝛ mõtale ẽ. ¶ Si fidẽ ꝓmiſſaꝫ violauit etiã inimico niſi prius ipſe violaſſet. qꝛ mortale ẽ. ¶ Si treugas nõ ſuauit ⁊ ſi obſides ſuos nõ liberauit. qꝛ mortale ẽ ¶ Si viduas ⁊ pupillos ꝯtra oppreſſores ſuos non d̃fendit ¶ Si nimis ſumptuoſus ⁊ curioſus fuit ĩ veſtitu ⁊ apparatu ciboꝝ ⁊ equoꝝ familie cũ cãibꝰ auibꝰ edificĳs ⁊ cõiugĳs nam qñqꝫ ut hmõi valeãt facẽ emũgunt ſubditos ſibi ppl̃os vſqꝫ ad ſanguinẽ eoꝝ faciẽtes multa iniuſta. ¶ Si fecit edificaꝛ domos ſuas vel agros aut vineas arare ⁊ ĩ eis laborare. qꝛ ligna apportari ⁊ ſil̃ia ꝑ ſubditos ſuos. ⁊ eis non ſoluit plene de labore ſuo niſi ſubditi ad h̃ debite teneãt̃. vł ſi ĩ diebus feſtiuis fecit ꝓ ſe laborare qꝛ mõtale ẽ. qđ tñ multi faciũt nec ſb̃diti tenẽt̃ in h̃ obedire. ¶ Si nĩs ſe occupauit in venacionibus ⁊ aucupĳs vł qđ peius eſt ſubditos ſuos ĩ hmõi grauarit eos ad hoc inducens ⁊ quod pessimum est si hoc fit ĩ dieb⁹ festiuis. maxime nõ pri⁹ audita missa. ꝓpt̃ qđ oẽs peccãt mortalit̃ ⁊ ipse ẽ re⁹ oĩm. ¶ Si ꝓpt̃ discursus ⁊ hmõi destruxit segetes alioꝝ qꝛ tenet̃ de dãnis vł si ꝑmisit accipi de feno aut blado suoꝝ subditorũ. ꝓpter equos suos nõ petita ⁊ obtẽta licẽtia. qꝛ tenet̃ de dampno. Idẽ đ qb⁹ cũqꝫ fructib⁹ ¶ Si hystrionib⁹ sup̄flue dedit vel mimos turpia rep̄sentãtes ĩ curia nutriuit. vł ɔcubinas ut meretrices aut ludẽtes ad aleas ĩ curia tenuit. que oĩa sunt dãpnabilia. ¶ Si de honestate familie sue nõ curauit. sꝫ ĩ honeste se hñs cũ feminis aut masculis ĩ curia sua retinuit nec correxit cũ posset. qꝛ peccauit mortalit̃. ¶ Si ꝟo hmõi ꝑnceps ẽ ɔiugat⁹ Interroga vltra ꝑmissa de hys q̄ hñt̃ in. c. px. ꝑcedẽti ꝓut videtur expedire.

¶ Circa iudices vel quãcũqꝫ habẽtes auctoritatẽ vel iurisdictionẽ ordinariã vł đlegatã vel alia n. ¶ Capitulum. 32.

Qi videlicet iurisdictionem aut potestatẽ suã accepit symoniace aut vsurpatiue. qꝛ hmõi ptas nõ dat auctoritatẽ iudicãdi. Vñ talis q̄ties iudicaret peccaret mortalit̃. ¶ Si excessit fines mãdati siue ptãt̃ sue. qꝛ mortale ẽ ⁊ hꝫ si sciẽt̃ aut ex ignorãtia crassa. ¶ Si tiore. cupiditate. odio vł amore. aut aliq̄ alia ĩiq̄ cã tulit iniquã sñiam adũtent̃. qꝛ mortale ẽ ⁊ tenet̃ ad oẽ inter̃e p̄ti lese. ⁊ hꝫ si ille ꝓ q̄ lata ẽ illa sñia iniqua ñ pt̃ vel nõ vult satisfacere. qꝛ añ oĩa ille teneret̃ fm Ray. ¶ Si p ignorãtiã crassam tulit iniquã sñiam ĩ iudicio aĩe. qꝛ tenet̃ reuocar̃ ⁊c. ⁊ peccat mortalit̃ ut dicit Ray. debuit eñi se scire ĩsufficientẽ ⁊ ñ iudicare. ¶ Si p negligentiã qꝛ sufficiẽs erat. ⁊ si laborasset ad legendũ ⁊ iq̄rendũ iuenisset ꝟitatẽ sꝫ qꝛ hoc neglexit ager̃ tenet̃ ut pri⁹. Miti⁹ tñ agit̃ cũ eo q̄ p ignorantiã quã cum eo q̄ ex malicia. ⁊ hꝫ locũ ĩ iudice ordinario ñ ĩ delegato. ¶ Si delegat⁹ iudex iudicauit bona fide ⁊ de ɔsilio discretoꝝ vel peritoꝝ tulit iniquã sñiam. nõ videtur peccare aut teneri ad reſtitutionem leſo. tum q2 neceſſitate obediẽtie iudicauit. tũ q2 ex certa ſcia ꝺlegãt̃ ſumpt⁹ ẽ cũ eſſet ignar⁹ iuris. quia videbat̃ bon⁹ vir. Iſtud tamẽ verꝫ eſt. niſi i ingrẽdo ꝯſilium fuiſſet negligẽs. aut culpabilis q2 tunc peccaret ꝛ teneret̃ ad reſtitutionẽ. hec Guil.

¶ Si aſſeſſoꝛ iducit iudicẽ ad ferendũ iniquã ſnĩam excuſat̃ qdeꝫ iudex ſi ſimplex ẽ ut p̄dicit̃. cũ tñ hꝫ bonã ꝯſciam credẽs ſcilꝫ ſnĩam iuſtã. ꝛ cũ nõ fuit i culpa eligẽdo aſſeſſoꝛẽ iuſtũ; ꝛ bone fame ac ſufficiẽtẽ. Sꝫ aſſeſſoꝛ ille mõꝛlit̃ peccat. ꝛ ad reſtitutionẽ leſo tenet̃. ſiue doloſe ſiue ignoꝛant̃ iducit iudicem ad iudicãdum iniuſte. hec Ray.

¶ Si iudex ignar⁹ i iure ſecũ aſſeſſoꝛẽ ducit q cõit̃ n̄ reputat̃ ſufficiẽs ſꝫ iniquus. ſi de cõſilio illi⁹ fert iniquã ſnĩam. lꝫ eã credat iuſtã. vterqꝫ mõꝛlit̃ peccat. ꝛ tenet̃ quiſqꝫ ad reſtitutionẽ iſolidũ.

¶ Si accepit pecuniã i iudicio qȯ pȯt ꝯ̃tingi quiqꝫ modis ꝛ ſp̄ vꝛ moꝛtale.

¶ p° ſi accepit ut male iudicaret ꝛ ꝯ̃ iuſticiã ꝛ tũc illã peccuniã tenet̃ dare illi cui⁹ iniuriaꝫ lata eſt ſnĩa. j. q. j. iubemus.

¶ 2° ſi accepit ut bñ iudicaret.

¶ 3° ut iudicaret ꝛ daret ſentẽciã

¶ 4° ut nõ iudicaret cũ deberet iudicare.

¶ 5° ut non male iudicaret. In hys q̃tuoꝛ caſib⁹ debet fieri reſtitutio illi q ledit̃. j. q. j. nõ licet. hec Ray. Sꝫ ſm Guil. in foꝛo ꝯ̃ſciẽtie pȯt paup̲ibus erogare ſic̃ alia turpia lucra ꝛ de conſilio. Si nullo mõ. Iudex vult ferre ſentẽciã cui deberet. ꝛ ꝑpter hoc q̇s p̲dit ius ſuũ mõꝛle ẽ ꝛ tenet̃ illi reſtituẽ lit̃ eſtimatõnẽ. hec Ray. 23. q. j. admĩſtratoꝛes.

¶ Si iudex accepit aliquid a paup̲ib⁹ q2 nulla ab eis xenia recipe dꝫ. Ubi nõ qȯ oꝛdinari⁹ judex nihil pt̃ accipe neqꝫ etiã expẽſas niſi moderata exenia oblata ut eſculẽtũ uꝉ poculẽtũ n̄ tñ ſm ea pl⁹ uꝉ miu⁹ iudicare dꝫ. di. 4j. de eulogys.

¶ Delegatus tamen bene poteſt recipere expenſas moderatas ꝛ hoc quando eſt paup̲ vel quando opoꝛtet eum exire vel extra domicilium ſuum equitare aut ambulare pꝛo examinatione cauſe vel etiam p aſſeſſoꝛe ſecundum gloſam.

¶ Si autem papa causam alicui delegauit. non v; ꝙ aliqd possꝫ petẽ nec etiã expẽsas si sibi sua sufficiũt nisi oportẽt exire ⁊ facere expensas maiores solito. hec Ray. ⁊ Guil. ¶ Si iudex eccliasticꝰ ordinariꝰ vel delegatꝰ ꝫ ꝯsciam ⁊ iusticiã in grauamẽ alteriꝰ partiũ ĩ iudicio quicquã fecit ꝑ grãm vel ꝑ sortes puta ꝑ pecuniã incurrit suspẽsionẽ ab excõicatõe officiꝫ ꝑ aliũ ꝯdempnãdus ad estimationẽ litis. de q̃ vide ĩ summa pte. 4. ¶ Si iudex eccliasticꝰ s̃nias excõications suspensionis vl' interdicti de facili fulminauit aut sine monitõne premissa. vl' sine scriptis vl' aliĩs ꝫ ordinẽ iuris. q; grauit' peccat de hᵒ hẽs in. 4. pte sum. ¶ Si iudex qcũq; dilationis aliq̃s fecit ꝯtra ius. ¶ Si ordinẽ iudiciariũ ñ ꝯuauit ¶ Si alterã ptiũ ꝫ iusticiã ĩ aliq̃ grauauit. ¶ Si reo fecit q̃stiones seu iq̃sitiones ad q̃s rñdere ñ tenebat' ¶ Si appellatiões ltĩmas ñ admisit. ¶ Si dolose locuꝫ appellãdi dedit. ¶ Si pꝰ appellatiõꝫ ltĩmã nihilominꝰ ĩ cã ꝓcessit. ¶ Si ĩ dubĩs magis ꝑitos ñ ꝯsuluit ¶ Si allegatões friuolas admisit ¶ Si pauperibꝰ viduis orphãis ⁊ hmõi nõ ꝯuenit ⁊ ñ ꝓuidit ĩ aduocatõe In q̃libꝫ hoꝝ vi; eẽ mortale cũ sciẽt' deliq̃t. Nõ ꝙ q fingit fraudulẽt' casuꝫ aliquẽ ꝑ quẽ aliq̃s iudex vadat l' mittat ad aliquẽ mulierẽ ꝓ testimõio ẽ excõicatꝰ ext' de iu. mulieres li. vj. Si iudex illicite relaxauit penã debitã reo. q̃d fit triplicit'. ¶ pᵒ q; nõ erat supmꝰ iudex. i. ꝑnceps nec ei publica ptãs ẽ plenarie ꝯmissa. sed ut iudicet s'm leges ꝯstitutas ciuitat'. ¶ 2ᵒ si hẽat plenariã ptãtẽ ĩs tñ q passus ẽ iniuriã ñ assentit sibi remitti sꝫ vult puniri. ¶ 3ᵒ ⁊ si hꝫ ptãteꝫ plenariã ⁊ lesus vult remittere tñ ñ subest cã vtilitat' rei publice sꝫ nociue. s. pariẽs icentiuũ delinquẽdi. hec Tho. In q̃lꝫ hoꝝ peccat mortaliter. ¶ Si penã debitam auxit vl' minuit cũ nõ posset vel non deberet Quãdo aũt possit vel ñ vide in. 3. parte summe ti. 3. ca. Si etiam mutari possit. ¶ Si iudicauit ĩ iudicio candẽtes ferri vl' duelli ⁊ hmõi. q; mortale ẽ. de hᵒ vide in. 3. pte sum. ti. j. c. 3

¶ Si iudicauit ſm allegata ⁊ ꝓbata ꝯdempnās quē nouit innocētē. Qui tñ vtꝝ peccet vel ñ ⁊ q̄uo vide in. 3. ꝑte ſumme ti. j. ca. 3. ¶ Si miſter iudicis exñs executꝰ ē iniuſtā ſñiam nā ſi ꝓ certo ſcit inocentē ñ excuſat' a pcto hec Ray. Secus ſi dubitat q: tūc excuſat' ꝓter obedientiā hec Tho. ¶ De ceteris ꝑtinētibꝰ ad iudiciū hēs in. 3. ꝑte ti. 3. per totū.

¶ Circa aduocatos. ꝓcuratores. ⁊ notarios. ¶ Capit'. 33

Circa aduocatos. procuratores. ⁊ notarios tales ſūt formande q̄ſtiones ⁊ p°.

¶ Si viōlꝫ poſuit ſe ad aduocandū cū ī iure ꝓhibeat' ⁊ hoc ſcient' q: vī peccare. Prohibētur aūt īfideles ⁊ excōīcati maiori excōīcatione ⁊ religioſi. niſi ꝓ ſuo monaſterio ⁊ de licētia ſui p̄lati Clerici ī ſacris vl' etiā in minoribꝰ cōſtituti ⁊ bñficiati. q tñ ꝓhibent' aduocare ī iudicio ſeculari niſi ī cauſa propria vl' ꝓ eccl'ia ſua vl' ꝓ ꝯiūctis miſabilibꝰ ꝑſonis. Sūt ⁊ alie ꝑſone ꝓhibite de q̄bus habet' 3. q. 7. §. tria. vbi int' alias eſt zodomita p̄cipue notorius de iure vl' facto Iudex vl' aſſeſſor etiā non p̄t ēē aduocatꝰ niſi in cauſa ī qua ē iudex nec clericꝰ ꝓ extraneis ꝯ eccl'iam ſuā hec Ray. ¶ Si aduocatꝰ vl' ꝓcurator ſciēt' defendit iniuſtā cāꝫ peccat mortalit' ⁊ tenet' alteri partiū de oī dāpno īñ habito hec Tho. niſi ſatiſfaciat clientulus q̄ ꝑncipalit' tenet'. ſi ſcit iniuſticiā qñ. ſ. obtinet victoriā cāe. ¶ Si ignorant' iniuſtā cauſaꝫ defendit. i. putans iuſtā. excuſat' ſm modū q̄ ignorātia excuſari p̄t ſm Tho. vñ ſi ex ignorantia craſſa peccat mortalit'. ¶ Si ī ꝑncipio c̄debat iuſtaꝫ ſꝫ ī ꝓceſſu cauſe videlꝫ eā iniuſtā ⁊ d̄bet deſerere ⁊ ñ vlteriꝰ ꝓſequi alias eni peccaret. Et ſi obtineret victoriā cauſe tenet' ad ſatiſfactionē leſo ñ tñ d̄bꝫ eam ꝓdere adūſario vl' ſecreta ſue cauſe reuelare ei ſꝫ īducere clentulū ſuū ad cedendū vl' cō ponēdū cū adūſario ſine adūſarij dāno hec Tho. Dū tñ cā eſt dubia vſqꝫ ad finē. lꝫ ꝓſeq eā ſine pcto. hec Su. r. ¶ Si in aduocãdo vſus eſt indebito mõ viꝫ ſm Ray ¶ Si ꝓduxit falſos teſtes ul' ꝓduci fecit. ul' corruptos ¶ Si ĩduxit falſas leges. ¶ Si alias ꝓbationes falſas iuris ul' facti ¶ Si mẽtit' ul' mẽtiri facit clientulũ ſuũ ĩ iudicio. ¶ Si dilationes nõ neceſſarias querit ĩ grauamẽ ꝑtiũ. ¶ Si appellat ſcient' ꝯ iuſtam ſniam. In q̊libet ſuꝑdictoꝝ caſuũ vĩ mortale. ¶ Si ñ fidelit' cauſam fouet quantum iuſticia ſuadet obmittẽdo de ꝯtingẽtibꝰ ex negligẽtia ul' ignorantia notabili ĩ q̊ poſſet eẽ mortale. ¶ Si ꝓcacit' ſe habuit ut dicẽdo cõuicia ul' nimiũ vociferãdo ¶ Si ꝓdidit aduerſario ſuo ſecreta ꝑtis ſue. Et ſi ꝑ ꝑdictos mõs vicit iniuſtã cãm tenet' leſo õ oĩ dãpno hec Ray ⁊ Hoſti. ¶ Si aduocatꝰ ñ adhibuit ĩ cã iuſta paupeꝝ patrociniũ ⁊ miſerabiliũ ꝑſonaꝝ. Naꝫ ſi nouit talẽ cãm ⁊ ſcit talẽ ꝑ ſe ñ poſſe iuuari. q2 ñ hꝫ abſoluẽdũ nec aliũ videt velle talem adiuuare ⁊ ꝓ ex h' videt cãm illiꝰ iuſtã ñ poſſe ꝓſequi tenet' grat' iuuare ſi pt̃ alias eñi peccaret motalit' ſm Tho. ⁊ Ray

¶ Si ĩmoderatũ ſallariũ accepit de ſua aduocatione. naꝫ moderatã pt̃ petere aduocatꝰ ⁊ iuriſcõſultꝰ. ut dicit Aug. 14 q. 5. nõ ſane. Qđ moderamen ſumit' ex quatuor. ſ. quantitate cauſe. labore aduocãdi. ſcia ⁊ facũdia aduocati. ⁊ ꝯſuetudine regionis. Et ſm h' magis ul' minus pt̃ accipi ſm Ray. vel cuꝫ ab inicio fecit pactũ. ul' ex poſt facto cõpleto. i. cã ꝯpleta. Sꝫ ex q̊ cauſa ẽ ĩcepta nullũ debet pactũ cũ litigatore fieri quem accepit ĩ ꝓpriã fidẽ q2 poſſꝫ eẽ occaſio magni ꝑiculi. 3. q. 2. §. ꝓpterea. ¶ Itẽ nõ lꝫ paciſci de quota cũ aduocato puta decima ul' cẽteſima. ſed de quãta lꝫ. tñ moderate ſm iura. De hac materia plene hꝫ in. 3. pte ti. 4. ¶ Si iuriſperitꝰ exñs in cã quã nouit iniuſtã ꝯſuluit quõ obtineret' mortalit' peccaret. Et ſi vincit' ex ꝯſilio ſuo tenet' leſo de dãpno. ¶ Si ex ignorantia craſſa male conſuluit. ¶ Si nõ ꝯſuluit pauꝑibꝰ ñ habentibꝰ ad ſoluẽdũ. ¶ Si nimis pecijt ꝓcurator de h' dicẽduꝫ videt' ſicut de aduocato. ¶ Si ꝓcurator defendit ſcient' cauſam iniuſtam. ¶ Si non ſi velitᷣ ⁊ ſollicite iuſtā fouet. Si paupibꝰ nō ꝓſtitit patrociniū. ¶ Si nimis de ſalario pecꝗt. De hĳs oībus dicendū ē ſicut de aduocato ꝑut ſupiꝰ habetᷣ. ¶ Si notariꝰ exiſtēs aduertēt falſat iſtrumētū qꝛ peccat moꝛtalitᷣ ⁊ tenetᷣ de omni dāno inſecuto. ¶ Si malicioſe occultauit iura alioꝝ ſeu iſtrumenta ⁊ nō aſſignauit aut ꝯſtruxit uł alias ꝯdit. aut alias fecit. cūꝫ illis ſicut debuit. qꝛ vltra moꝛtale tenetᷣ de oī dāno. ¶ Si ex ignoꝛātia notabili uł negligētia male notauit ſeu dictauit iſtrumēta uł teſtamēta cum defectibꝰ vñ oꝛiūtᷣ litigia uł ꝑ dū: bō alioꝝ qꝛ peccat mōꝛlitᷣ ⁊ tenetᷣ de oī dāno ex iñſecuto leſo ¶ Si fuit rogatꝰ ī teſtamentꝭ eoꝝ q non fuerūt ſui ſenſus ſcientᷣ tamēqꝫ vſum rōnis liberꝝ habentiū ⁊ ſcripſit ſeu notauit. qꝛ moꝛtale ē ⁊ tenetᷣ leſis de oī dampno. ¶ Si ī inſtrumētis ſuis non ē vſus ſolēpnitatibꝰ legalibꝰ vñ validantᷣ contractꝰ. quia moꝛtale eſt ⁊ tenetᷣ de dāpnis inde ſecutis. ¶ Si fecit iſtrumentū ī fraudē vſurarum ſcienter. quia moꝛtale eſt. ⁊ eſt ꝑiurie. ¶ Si notarius ex officio ſallariatꝰ ſufficienter a cōitate accepit etiā ab alĳs ꝓ qbus ſcripſit lr̄as grās ⁊ h̄ mōi. vel ſi non ſallariatꝰ a cōitate. accepit de cōſuetudine ꝓ ſuo laboꝛe vltra debitū ⁊ eqtateꝫ quia peccauit ⁊ tenetᷣ reſtituē. ¶ Si diebꝰ feſtiuis abſqꝫ neceſſitate. ſed ex cupiditate fecē inſtrumēta vel copiauit aut extendit ſcripturas cū poſſit differre. qꝛ videtᷣ moꝛtale. ¶ Si rogatꝰ vel nō dictauit uł ī ſcriptis redegit ſtatuta ꝯtra eccleſiaſticā libertatē. qꝛ moꝛtaliter peccauit ⁊ ē excōicatus. ¶ Si notariꝰ exñs epī ꝓ ſcribendis noībꝰ oꝛdinandoꝝ vel litteris oꝛdinationū accepit pecuniaꝫ quia ſi ſallariatꝰ ab epo eſt ſymoniam cōmiſit ſi non ſallariatus ſatis accipit ut de lucro ꝑticipet oꝛdinatoꝛum ſymonia eſt. de quo videtur plenius in ſecunda parte ſumme titulo ꝑᵒ capitulo Hoc. |

¶ Circa magiſtros ⁊ doctores. ¶ Capitulum. 34

Et pᷓimo ſi docens publice ī legib⁹ vel pħica admiſit ī lectionē ſuā ſciēt̃ religioſos aut preſbꝛos ſeculares vel alios clericos non ſacerdotes ſed ī dignitate ꝯſtitutus quia excōicat⁹ ē quecūqꝫ etiā ꝑdictoꝝ admittit aduertenter ſimul cū ſcolarib⁹ ſuis ut extra ne cleri. vel mo. ſe. ſe. imiſ. neg̃ c. ſup ſpecula. ¶ Itē docens ī quacūqꝫ facultate etiā theologia. ſi admittit ad lectionē ſuā religioſuꝫ exeūtē de monaſterio cū hītu tn̄ ī ad audiēdū ſine licētia ꝑlati ſui ſciēt. qꝛ ē excōicat⁹ cū eo. qꝛ ꝑticipauit ī crimine. Idē ſi cū licētia ꝑlati ſui ꝫ ſine hītu talē recepit ad lectionē. ¶ Si magiſter uł ſcolaris extra Bononie tractauit cū aliq̊ ciue Bononiēſi ꝺ ꝯductiōe hoſpicij irreq̄ſitis inq̄linis niſi tp̄s ꝯductionis illi⁹ fuerit elapſum. qꝛ ē excōicat⁹. ext̃ ꝺ loca. ꝛ cōduc. ꝛ h̃ nō hꝫ locū niſi in Bononia ꝓpter ſpeciale ꝑuilegiū illius ciuitatis. ¶ Si q̄s ex pacto recept⁹ eſt in canonicū ut ſcolas teneat, ſymoniac⁹ eſt vnde ꝛ mortale. Sed vacāte ꝑbenda poteſt ei annecti hoc on⁹. ſ. docēdi licite. hec Hoſti. ꝛ Ber. ¶ Si aliquid exigatur vel promittatur ꝓ licentia docendi cꝫuis ſecūdū Hoſti. nō ſit ſymonia tamen eſt cōtra iura vnde ꝛ mortale quod patet ex pena propter hoc impoſita quia exactum reſtituitur ꝛ debet exactores officijs ꝛ beneficijs ſpoliari. extra ꝺ exac. c. i. ſecundum Ray. ¶ Si magiſter feſtum colendum de iure vel de conſuetudine non vult concedere colendum niſi pro pecunia vel econtra non colēdum pro pecunia ſymoniam committit ſecundum Raym. ¶ Si magiſter habet beneficiū vel ſalariū ſufficiēs ꝓ docēdo ſi exigit aliq̄d a ſcolar. b⁹ quia ſymoniam committit precipue a pauꝑibus. quia vēdit doctrinā ꝛ tenet̃ ad reſtitutiōꝫ ſm Hoſti. ꝛ Ray. ¶ Si vero non ſufficit ſalariū ſuū ſm exigentiā ſui ſtat⁹ pt̄ exigere. ſi tn̄ ſit ydoneus in docendo alias non. A pauꝑibus etiā nō ꝺhꝫ exigere. oblata tn̄ pt̄ ſemp recipere. ꝛ multomagis ſi nullum vel paucū hꝫ ſalariū qꝛ tūc etiā pōt exigere collectā ꝓ labore ¶ Si magiſterium querit ⁊ recipit īeptꝰ ⁊ valde ignorās vī eē mortale ꝓpt' p̄iculū qđ ſeq̄t' qꝛ rōne magiſterij dat' fides ī qbꝰ reqrit' ne nocumentū ſeq̄t' ꝓximo ex malo ɔſilio. ⁊ h̄ ꝑcipue ī the. facultate. Et admittentes tales ſcient' ad magiſteriū vī peccare mortalit'. ¶ Si querit gradꝰ vł' magiſteriū nō ad vtilitatē aīaꝝ ⁊ dei honorē ſꝫ ad ſui oſtētationē ⁊ vanū honorē qđ ꝑtinet ad ambitionē ⁊ iō de h̄ vide ſup̄ i. c. de ābitione qñ mōꝛle ⁊ veniale ſit. Si tñ q̄rit expoſitionē vł' diuitias ⁊ libertatē. h̄ totū vī dampnabile ⁊ ꝑcipue in religioſis. ¶ Si docuit publice ī theol. exñs ī mortali notorio. peccat mortalit' ſm̄ Pe. ¶ Si ſcias ꝓhibitas legit vł' didicit aut docuit ut nigromātiā vł' artē notoriā ⁊ hmōi mortale ē. ¶ Si notabilit' igrās poſuit ſe ad docēdū ⁊ errores notabiles docet qꝛ mortale ē. ¶ Si ñ adhibuit diligentiā a ꝑfectū ſcolariū in ſcīa ⁊ moribꝰ quārū debet faciens nimis vacationes vł' ñ vtilia ſꝫ curioſa docēs vł' de moribꝰ eoꝝ ñ curās nec cōpeſcēs in quibus potuit in huiuſmodi notabilis negligētia vī mōꝛle. ¶ Si iuramēta vniūſitatis nō impleuit. qꝛ mortale ē. ¶ Si ſe iactauit de doctrina vł' alios ɔtraxit ꝑferēdo ſe vł' eis īuidit aut ſectas nutriuit īter ſcolares aut ſcolares alterius doctoris ad ſe traxit iniuſte. vel ꝑpoſe īdutꝰ eſt. qꝛ mortale ē. ⁊ de h̄ vide latiꝰ ſupra in. c. de ſupbia vbi tractat' de ambitione.

¶ Circa ſcolares. ¶ Cap. 35

Si ſcolares nō fuerūt obediētes doctoribꝰ ī qbꝰ tenent'. Si fecerūt int' ſe rixas ¶ Si minꝰ aptū elegerunt ex cauſa iniuſta ad legēdū ¶ Si dimiſerūt ieiunia eccl'ie. cū implere potuiſſent. vł' miſſe auditionē diebꝰ feſtiuis vel ſacris. ¶ Si ɔtendit ī diſputatione ɔ̄ ꝟitatē ſcient' ne videat' ſuccūbere. ¶ Si ſupbiuit ex ſciētia ¶ Si aliquem malum finem ꝓpoſuit ex ſua ſcientia. ut lucra iniuſta curioſitates ⁊ huiuſmōi

¶ Si fuit negligens in ſtudendo. ul' nimis ꝓdig⁹ i expēdendo bona parētū ſibi cauſa ſtudÿ data ul' miſſa ul' etiā bona ꝓpꝛia ¶ Et alia hic neceſſaria queras ꝓut videbit' expedire de peccatis in .j. parte. 2. et. 3.

¶ Si nimis ardent' ſtuduit i libꝛis gentiliū ꝓpt' oꝛnatū. min⁹ vacās ſtudio vtili ſibi quo ad ſalutē ut ſacre ſcripture p̄cipue quo ad religioſos ¶ Vel ſi ſtuduit i poetria ꝓpt' materiā turpem i qua delectat'. ⁊ illud eſt moꝛtale di. 17. Ideo ꝓhibet'.

¶ Circa medicos. ¶ Ca. 36.

Si poſuit ſe ad practicādū i medicinā ſine ſufficiēti ꝑitia qꝛ ſi paꝝ ul' nihil ſtuduit vꝫ moꝛtale qꝛ expoſuit ſe ꝑiculo occidendi hoīes. ¶ Si ꝑit⁹ ⁊ ſufficiēs exiſtēs obmiſit aliqd ō cōtingētib⁹ circa īfirmoſ quos hꝫ ī cura ex negligētia. qꝛ ſi ex negligētia notabili vn̄ ſecutum ē magnū īcōmodū īfirmo ul' ſequi potuit nō bn̄ ſe excuſare pt a moꝛtali ¶ Si vo ꝑua negligētia fuerit. ſ. vbi nō eſt ꝑiculū ut ſi non ſollicite viſitauit infirmos ⁊ hmōi veniale vꝫ. ¶ Si dedit ꝯſiliū ul' medicinā ꝓ ſalute coꝛpis ī ꝑiculū aīe. ſ. qđ ſit ꝯ̄ p̄cepta. utputa ſi ꝯſuluit ꝙ qſ foꝛnicet'. ut euadat vel euitet certas īfirmitates. ul' ſi medicinā dat p̄gnāti ad occidenduꝫ fetū etiā ꝓ ꝯſuatione mr̄ie. vel ſi dat potū iebꝛiantē ⁊ hmōi qꝛ moꝛtale ē ⁊ ꝓhibet' hͦ extra ō pe. ⁊ re. c. Cū īfirmitas. ¶ Si non ſuauit p̄ceptū factū medicis. ſ. ꝙ inducāt īfirmos quādo pꝛimo ad eos vocāt' ad faciendā cōfeſſionē. qꝛ ſm̄ doct. eſt moꝛtale. extra de pe. ⁊ re. cū īfirmitas. ¶ Si pauperes īfirmos quos ipſe nouit nō valentes ſoluere n̄ viſitauit grat'. qꝛ ad hͦ tenet'. ⁊ ſoluore etiā medicinas illi⁹ ſi pt. alias eni mōꝛle ē di. 83. in pꝛincipio. ¶ Si nimis larg⁹ fuit ad iudicādū debiles ad frāgendū ieiunia eccleſie abſqꝫ rōnabili cauſa qđ frequēt' faciūt nec ē ſine pctō.

¶ Si etiā ſanis diſſuaderent ieiunia ecclīe dicētes ea eſſe nocitura ⁊ hmōi ⁊ ſic īducerēt ad frāgendū illa ſine cauſa. qꝛ moꝛtale ē de pe. di. j. noli. Si dedit medicinā dubiam mortificationis vl' sanationis. quia mortale vr̄. ut de pe. ⁊ re. ¶ Cūꝫ īfirmitas. dimittē poti⁹ īfirmūꝫ ī manu dei debꝫ ꝗ exponere piculo medicine. ¶ De emulalatiōe ⁊ detractione q̄s faciūt ad inicē medici ut frequēt' interrogant videbit' ⁊ fm q̄ hēs .s. ī capitulo de inuidia.

¶ Circa aromatarios. ¶ Capitulum. 37.

In componendis medicinis nō posuit q̄ ordinauit medic⁹ cū forsan nō hn̄t vl' hn̄t ⁊ ñ ita bō ut ē necē. In q̄ etiā offendūt medici ñ faciētes añ se ꝯponi. Nā si ex h̄ seqt' ḡue piculū īfirmo. vl' si ñ opat' sanitatē. quā fecisset si bñ illaꝫ ꝯposuisset ē mōrle ⁊ ī medico et si h̄ dissimulat. ¶ Si docēt vl' vēdūt ea q̄ pcurāt aborsuꝫ vl' aliud ad iterficiēdū vl' vendūt hⁱꝯ venena q̄s credūt ab vsuros. q̄ mortale ē. ¶ Si sophicauit arōta q̄d freq̄nt' faciunt ponētes ī eis vnū p alio ut ī electuarijs ī siropis ī spēbus in confectionibus ⁊ alijs hmōi faciētes malas mixturas facientes ñ pura p puris. q̄ ultra pctm mortale tenēt' satisfacē lesis seu erogare paupib⁹ cū ī certi sīt. ¶ De nimio pcio rerū vl' piurijs ⁊ mēdacijs ⁊ diminut' pōderib⁹ q̄ faciūt. Interroga put hēs .s. in .c. de auaritia vbi tractat' de fraudulētia. ⁊ alijs vicijs ibidem.

¶ Circa mercatores. Ca. 38.

A Mercatore q̄rendū ē. Si negociat⁹ ē ñ ppt' aliquē finē hōestū. puta ob sustētationē familie sue. vl' subuētionē paupū vl' puisionē eorū p ciuitate ⁊ hmōi ⁊ h̄ cū lucro moderato. Sꝫ negociat⁹ ē ppt' auariciā ⁊ ad thesaurādū sibi pecunias q̄d ē mortale maxīe si ī h̄ lucro ꝯstituit finē. ⁊ itēdit ad lucꝝ p fas ⁊ nephas idrñt'. ¶ Si ꝯcordauit cū alijs mercatorib⁹ q̄ nō vēdāt aliq̄ rem minori pcio ꝗ int' eos ē ꝯuentū ut cogāt' hoīes emere ī caro foro q̄ pctm ē fm Hosti. ⁊ phibitū ī legib⁹. ¶ Si misit ñ solū arma ⁊ ligna ſ; etiam que cū ꝗ mercimonia alia ī allexādrinā uł ptes egipti ⁊ t̃ras ſarracenorū ſoldano ſbiectas q̄ excōicat⁹ ē excōicatiōe p̄pali ſi nō hēt licētiā a p̄pa Et nota ꝙ veneti gn̄alit̃ hn̄t talē licentiā. ¶ Si vēdit mc̃ces ꝓ maiori p̄cio ꝗ valeāt ex eo ꝙ n̄ ſolū fac̄ ei terminū ſ; etiā mutuat ſibi aliā pecuniā. q̄ vſurā cōmittit. ¶ Si vēdēdo mercācias ſuas puta lanā uł pānos ⁊ r̃cipiē˚ ꝓ p̄cio alia mercimōia. ut ſericū ł aromata uł alia ⁊ illa mł̃to maiori p̄cio vēdit quā ſi pecuniā recepiſſ; q̄ pctm̄ iiuſticie ē ⁊ mortale. niſi ille cui pri⁹ vēdit ſuas etiā lōge maiori p̄cio r̃dat merces ipi⁹. q̄ ſic poſſ; vn⁹ exceſſus r̃cōpēſar̃ aliū ſi ſīt equales. ¶ Si vēdit ad t̃minū pl⁹ iuſto p̄cio rōne dilatiōnis. Et d̄ diūſis reb⁹ cābioꝝ ⁊ varijs modis vſuraꝝ ⁊ fraudulētijs ī q̄ntitate ⁊ q̄litate ⁊ ſba reꝝ int̃roga h̄. put hēs. ſ̄. i. j. pte i. c. d̄ auaricia. ⁊ ibi d̄ vſ̄patione rei aliene ⁊ d̄ vſura. ¶ Si fraudauit ł fraudari fec̄ iuſta pedagia ſeu gabellas. q̄ mortale ē ⁊ tenet̃ ad r̃ſtitutionē. Sec⁹ de iiuſtis vel cū n̄ tenent̃ illa loca tuta a latronib⁹ ꝑ dn̄os locoꝝ illoꝝ.

¶ Si d̄dit falſas monetas uł diminutas ſciēt̃ ꝑ bonis ł eas diminuit. q̄ pctm̄ ē. ⁊ tenet̃ ad r̃ſtitutionē. Sec⁹ ſi accepit monetas valētes in loco ꝓ eo ꝙ valēt ibi ⁊ mittit illas ad locū vbi pl⁹ valēt. ¶ Si faciēs ſocietatē cū alijs m̄catorib⁹ n̄ fidelit̃ ſe habuit aliq̄ lucra occulta ſibi r̃tinēs. q̄ ten̄t̃ ad ſatiſfaciendū niſi cert⁹ eēt ꝙ ſocij tm̄ dē occulte ſbtraxiſſent ¶ Si fec̄ ꝓ alijs ſecuritates cū fraudib⁹. nā aſſecurare ſine fraude merces ꝑ mare uł ꝑ t̃rā ⁊ inde q̄rere emolimētū pl⁹ ⁊ min⁹ ſm̄ q̄ntitatē p̄iculi. n̄ vr̄ illicitū. cū ꝯſtet alias de p̄iculo magno. Aſſecuratio vo pecunie ꝑ modū ſatiſfactiōis vbi nullū ē p̄iculū ⁊ dāpnū n̄ ē tutū q̄ntū ad ꝯſciam. Sec⁹ ſi ibi etiā eēt p̄iculū ¶ Si accepit pecuniā aliquā ſb noīe d̄poſiti r̃n̄s ad rō; 10. 20. ꝓ cētenario ⁊ cū illr̃ pecunijs lucrat̃ ipē mutuādo vel alijs illicitꝭ ꝯtractib⁹ ad rō; 10 ꝓ centenario ⁊ hmōi duo mortalia ꝯmiſit vnū ī accipiē˚ aliō ī mutuando ⁊ tenet̃ de vſura.

¶ Si intromiſit ĩ Barocholis Retrangolis. Agaſmis. q̄ vocabula nõ declaro ob breuitatē ſꝫ de hĩs vide ĩ ſumma li. 2. ti. j. ca. Quid malicie ſit de eis. Agaſmū dr̄ cū qs gerit negocia ſtipēdiarioꝝ. i. ſuoꝝ dominoꝝ laborãs ꝑ eis cuꝫ mutuat eis pecunias cū expēdūt recipiētes ĩcertū ſalariū quãtū meret̃ labor ꝑ iuſtis cauſis. vñ ꝑ nõ bellantib⁹ iniuſte pt̃ accipere rõne mutui nihil plus. alias vſura ē. ¶ Si vſus ē mendaciĩs ĩ emēdo ⁊ vēdendo q̄ ſolēt eē talib⁹ cib⁹ ⁊ potus. Et de hĩs ĩterroga ut habes ſup̃ ĩ ꝑma parte ĩ locis ſuis in ca. d̄ auaricia. Et quãdiu ſtant ĩ tali ꝓpoſito vtendi videlꝫ mendaciĩs. ꝑiuriĩs. ⁊ dolis ⁊ hmõi qñ occurreret. ſp ſunt in mortali. Vñ nõ ſunt abſoluēdi niſi pri⁹ diponãt ſe abſtinere velle ab illis. ¶ Si emit res raptas ul̃ furtas ꝑ mare ul̃ ꝑ terrã d̄ qua dic ut ſup̃ ĩ ꝑma parte in ca. d̄ auaricia. vbi dicit̃ de rapina. ¶ Si emit ul̃ vendidit diebus feſtiuis abſqꝫ neceſſitate ſꝫ ex cupiditate vel fecit rõtinia libroꝝ ul̃ h̃ fieri fecit ꝑ alios ſb̃ditos ſuos de quo vide ſupra ĩ ꝑma pte ca. de. 2. precepto. ¶ Si fuit mediator q dr̄ ſenſalis in aliqb⁹ locis ꝑcipue ĩ ytalia ꝯtractū fraudulētoꝝ ſcient̃ qꝛ mortale eſt ⁊ tenet̃ ad reſtitutionē leſo in h̃. ¶ Si mediator fuit ꝯtract⁹ vſurariĩ ĩtēdēs vtilitatē vſurariĩ ⁊ ex ſua mag̃ cauſa tanqꝫ accipiētis ſb̃ vſura mortale dr̄. Et ſi ipſe induceret ad mutuandū ſub vſura q alias nõ facere cogitaſſet dr̄ teneri ad reſtitutionē. ¶ Si mediator extitit ĩ aliĩs ꝯtractib⁹. puta vēdendi domos equos. aut alia aĩalia. ⁊ male cõſulit alteri partiū ĩ dãpnū ei⁹ ⁊ vtilitatem ſui ⁊ alteri⁹. peccat mortaliter ⁊ tenet̃ ad reſtitutionem leſo. ¶ Si ĩ mr̃imoĩs cõtrahendis mediator exiſtēs vtit̃ mendaciĩs ⁊ hmõi ĩ nõbile dãpnū cõtrahentiū peccat mortalit̃.

¶ Circa mechanicos ĩ genere

¶ Capitulum. 39.

Circa mechanicos etiã ĩtrrogationes fiende ſunt. Et ꝯmo in gñe quantuꝫ ad omnes. ¶ Si. s. facit artẽ cũ opꝰ eſt cũ pc̄to uł ad pc̄tm moꝛtale. ut facere taxillos. Fuire vſurarĳs ĩ vſura. Fuire militi ĩ bello iniuſto. In nauigio piratarꝝ ĩ lenocinio ⁊ hmõi. quia opoꝛtet ꝙ ex toto omittat illã artẽ. qꝛ alias ñ eẽt abſoluẽdꝰ. ¶ Si artẽ facit cuiꝰ artificium pt̃ eſſe ad bonũ uł ad malũ ut facerẽ gladios. baliſtas. lãceas venena ⁊ hmõi. Nã ſi vͥſimilit̃ pt̃ eſtimari ꝙ velit ad malum vſum tũc nõ pt̃ facere uł vẽdẽ facta ut videlꝫ p̄dicta in bello manifeſto iniuſto deſuiãt. Secus ſi dubitat. ¶ Si aliq̃ fecit q̃ ſunt ad malũ vſuꝫ q̃i ſemꝑ ut fucos facere ⁊ hmõi. qꝛ peccat ⁊ debet ab illis deſiſtẽ. ¶ Si vtit̃ mendaciĳs. ꝑiurĳs. dolis malis mẽſuris uł põderibꝰ aut aliĳs fraudibꝰ ĩ arte ſua qꝛ moꝛ̃tale ẽ. ¶ Si diebꝰ feſtiuis laboꝛauit de hͦ dic ut. s. in p̄ma pte. c. de. 3. p̄cepto. ¶ Si nõ ieiunauit cũ potuit moderãdo laboꝛẽ dic ſimilit̃ ut ſupꝛa.

¶ Circa mechanicos ĩ ſpecie. Et pꝛimo circa lanifices iterroga. ¶ Capitulum. 40.

Si vẽdidit pãñũ laneũ miꝰ p̄cioſuꝫ ꝓ magis p̄cioſo ⁊ ſub vno p̄cio. Vel vnius tincture ꝓ alia uł hñtẽ aliqueꝫ defectũ tãq̃ nõ hñtẽ nil minuens p̄ciũ ꝓpt̃ hͦ qꝛ peccatũ ẽ et plꝰ uł minꝰ ſm̃ ſub ⁊ ſup̄. ¶ Si ĩ feſtis fecit lanã tondẽ ſine neceſſitate. uł ſi ñ plene ſoluit laboꝛatoribꝰ ⁊ hmõi. quia ĩ hĳs pc̄tm ẽ plꝰ uł minꝰ ſm̃ materiã ¶ Si textoribꝰ pãni p̄ciũ ſui laboꝛis ñ dedit ĩ pecunia ſed in rebꝰ diuerſis. puta tritico aut blado. aut ĩ aliĳs rebꝰ maxime cũ ille ñ ĩdigeat tali re. ſꝫ opoꝛteat illã vẽdere ꝓ mĩoꝛi p̄cio q̃m lucratꝰ ẽ ſi iuſte ſolueret̃. qꝛ peccat ⁊ tenet̃ ad reſtitutionẽ niſi tñ pꝛiꝰ a ꝑncipio ſic cõuenerint ꝙ daret de hmõi pꝛo p̄cio tali qꝛ tũc nõ vꝛ deceptio

¶ A tabernario ⁊ hoſpite.

Si vẽdidit vnã ſpẽm vini ꝓ alia. uł limphatũ ꝓ puro. uł ad clarificãdũ vinũ aut ad coloꝛẽ ſuũ r̃tinẽdũ ⁊ hmõi miſcuit aliqua nociua coꝛpibꝰ uł nõ dedit plenas mẽſuras uł in taberna tenuit meretrices et ribaldos ⁊ luſores ad taxillos ul' aduertent dedit hūs vinū q̄s vidit iebriari. peccauit ī quibuſdā mortalit' ⁊ ī q̄buſdā venialit' ⁊ tenet' de dānis oībus nec debet abſolui niſi ꝓponat ab hmōi deſiſtere velle.

¶ A macellario.

Si vendidit carnes corruptas ꝓ bonis ⁊ recētibus. q̄d ē mortale ul' vnā ſpēz ꝓ alia ut caprinā ꝓ mutonina ⁊ hmōi aut diminutū pondus ut. xj. vncias ꝓ libra. q̄r peccauit mortalit' de dampnis.

¶ A piſtore.

Si fecit panē nimis poroſum. ut ſic emētes d̄cipet vel fecit panem minoris ponderis q̄z deberet. vel ſi accepit bonā farinā alterius ad piſcandū panem. ⁊ cambiuit ponendo minus bonam loco illi⁹ vel ſi īmiſcuit nimium de furfure peccat mortalit' ⁊ tenet' de dāpnis.

¶ A ſartore.

Si illō q̄d reſtabat ul' ſupfluit de pāno vel ſerico dato ꝓ veſtitu faciēdo ſibi retinuit furādo illud q̄r mortale ē. maxīe ſi ſit q̄d notabile. niſi tn̄ ille diminute dediſſet ſibi mercedem laboris ⁊ illud capit tm̄ ad ſupplemētū ul' niſi in pacto eſſet cōcordatū. ¶ Itē ſi in noctib⁹ vel dieb⁹ ſolempnitatib⁹ ſine magna neceſſitate laborat. vel ſi facit nouas īuentiones vanitatum.

¶ Ab aurifabro.

Si vēdit ul' vtit' aure alchimico ꝓ puro. vel vendit auꝝ min⁹ puꝝ ꝓ mag' puro q̄r mortalit' peccat ⁊ tenet' de dāpno ¶ Si emit calices ſacros nō cōflatos ꝓ ſe ab illis quos non nouit iuſtos vel iniuſto titulo eos poſſidere. q̄r ꝓhibet' ⁊ ergo mortale. Similiter. Si aliqua alia ornamēta ex auro ⁊ argento maxime ad eccleſiaſtica ꝑtinentia ad hmōi emit.

¶ A cerdone.

Si vendidit vnā ſpeciem corei pro alia minus bona pro ſotularib⁹ ⁊ aliīs.

¶ A locatore equoꝝ.

Si vēdidit ferrum pro calibe vel malum ferrum ꝓ bono. ¶ Si ſcienter equū locauit ꝑiculoſum ul' d̄fectuoſū ⁊ huiuſmodi quia vltra peccatū tenetur de dāpnis leſo. Et ſic diſcurre ꝑ ſingulas artes.

¶ Ab hyſtrione.

Si fecit repꝛeſentatiões aut iocis ĩ ṽbis vel factĩ turpia ꝯtinẽtes. uł ſi fecit hꝰ ĩ eccleſijs vel diuĩis officijs vel tempoꝛibꝰ ĩdebitis. qꝛ pctm̃ ē plus uł minus ſm ſub ⁊ ſupꝛa.

¶ A muſico.

Si citbariſauit aut fiſtulauit ad ꝯgregationes illicitas. vel ĩ eccłia ĩ organis pulſauit ballatas vel choꝛeas vĩ mõꝛłe ĩ pulſante ⁊ ĩ hꝰ ꝓcurãte

¶ A ſeruitoꝛibꝰ vel collaboꝛatoꝛibꝰ in quocũqꝫ artificio.

Si infideliť coopatiſunt. i. nõ bono mõ ex ĩcuria et negligẽtia uł ñ tm̃ quãtũ ꝯmode potuerũt. qꝛ peccatũ eſt

¶ A ruſticis ⁊ agricolis.
¶ Capitulum. 4j.

Si non bene credit ſaltẽ explicite articulos fidei ⁊ alia myſteria q̃ cõiť ſolenniſat eccĩa ut ĩcarnationẽ paſſionẽ ⁊ refrectionẽ ⁊ ſacramẽta eccłie ⁊ hm̃oĩ. ¶ Si neſcit oꝛationẽ dñicã. ſ. pr̃ nr̃ ⁊ ſymbolũ apoſtoloꝝ. ⁊ decem pꝛecepta qꝛ ſcire teneť. ¶ Si nõ bñ ſuauit feſta ⁊ ieiunia eccłie cuꝫ tñ potuit. ⁊ ſi ñ audiuit miſſaꝫ ad minꝰ diebꝰ feſtiuis. ⁊ ſi non cõfeſſus ē neqꝫ ꝯmunionẽ recepit ad minꝰ ſemel ĩ anno qꝛ ad illa teneť. ⁊ ergo peccauit mõtaliť. ¶ Si tenuit ꝓpꝛios filios ad baptiſmũ uł ꝯfirmatõnẽ qõ ē ꝓbibitũ ⁊ g̊ pcim. ¶ Si mendacijs vſus ē piurijs ⁊ blaſphemijs uł ebꝛietatibꝰ. qꝛ in oĩbus mõtale ē. ¶ Si ad meretrices acceſſit. qꝛ aliq ex ipis nõ credũt eẽ moꝛtale. nec tñ excuſat eos ignoꝛãtia. ¶ Si decimas ñ ſoluit ſm ꝯſuetudinẽ loci illiꝰ qꝛ peccauit ⁊ teneť ſatiſfacere de ꝓterito. ſi ſibi ñ remittiť vel q̃reť. uł etiã ſi oblatiões ſm cõſuetudinẽ loci ñ dedit. niſi etiã pſbyť uł curatꝰ ſuꝰ ſibi eas remittẽt. ¶ Si excõicatꝰ ñ curauit abſolui ſꝫ igeſſit ſe diuĩis uł ꝯtẽpſit vitare excõicatos. quia mõꝛłe ē. ¶ Si nocumẽta aliꝗs fecit. p ſe uł p familiã ſuã uł aĩalia ſua. q̃ foꝛſan pmiſit diſcurrẽ p ſata alioꝝ uł ĩtrare pꝛata alioꝝ ibi paſcẽdo uł ſi mutuauit termĩos poſſeſſionũ uł arãdo addidit terrã vicini agro ſuo.

In hijs peccauit ſecundū quātitatē dampni qđ fecit vel qđ itendebat facere. ⁊ tenet̃ ad reſtitutionē illiꝰ. ¶ Si dolū cōmiſit ī agricultura ul̃ notabilē negligētiā ī dampnū patroni ut n̄ fimādo ul̃ culciādo vel ſeminādo. aut fructꝰ terre colligendo tp̄e debito ꝓpt̃ qđ perierūt ul̃ ager deſtructꝰ aut deſolatꝰ ē. Vel nimis fatigando boues vel equos vn̄ deſtruūt̃ ⁊ p̄cipue cū vſus eſt eis magis ad lucꝝ ſuū q̄ȝ ad lucꝝ patroni. qꝛ mortalit̃ peccauit ⁊ teñt̃ ꝯ dāpno ¶ Si tenēs poſſeſſionē ad fictū male tractauit ul̃ parciariꝰ n̄ rn̄dit dn̄is de quātitate tota eis debita fingēs ſe minꝰ recolligiſſe. ul̃ Si aīalia tenēs ad ſocidā non rn̄dit ex itegro de lana. caſeo. ul̃ fetibꝰ ⁊ hmōi. In hijs pctm̄ ē mortale vel veniale ſm̄ quātitatē dampni. ⁊ tenet̃ ad ſatiſfactionem. ¶ Si diebꝰ feſtiuis laborauit p̄cipue tp̄e meſſis ul̃ vindemie ſine magna neceſſitate ul̃ portauit ligna ul̃ alia victualia dominis ſuis vehēdo cum equis ⁊ plauſtris ⁊ huiuſmodi. quia mortale videt̃. ¶ Si vacauit vanitatibꝰ ⁊ choreis. ludis vel taberuas ⁊ hmōi. ⁊ quō ⁊ qn̄. ¶ De gubernatiōe familie ſm̄ p̄cepta dei ⁊ eccl̃ie iterroga. ¶ De ſupſtitionibꝰ ⁊ falſis opinionibꝰ q̄ ſolēt habūdare ī eis ſimilit̃ iterroga diligēt̃ ſm̄ qđ habet̃. ſ. in p̄ma pte in. c. de. j. p̄cepto. de votis iplendis ul̃ n̄ ⁊ de alijs gn̄alibꝰ ꝓut vī expedire. ¶ A pueris ⁊ puellis. Interrogādi ſunt pueri. ꝯ mēdacijs. de ꝑiurijs. de votis q̄ n̄ tn̄ obligāt ſi a pn̄tibꝰ irritant̃ ⁊ cū fiunt an̄ ānos pubertatis ¶ De miſſa nō audita in feſtis de ꝯfeſſione ⁊ cōmunione ſel̃ ī anno fiēda ¶ De irreuerētia ad pn̄tes. ¶ De rixis qꝛ ſi verberauit clericū cū fuerit doli capax. ē excōicatꝰ. ¶ De furtis factis. ¶ De rebꝰ pn̄tū vel magiſtroꝝ ſuoꝝ ſeu etiā alioꝝ ¶ De detractionibꝰ ⁊ turpibꝰ verbis libent̃ auditis ⁊ dictis. ¶ De ꝯtumelijs adinuicem. ¶ De iuidia ⁊ alijs ꝓut expedire videbit̃ plus minꝰ ſm̄ etatem ⁊ ſenſuȝ ⁊ p̄cipue ꝯ vicijs carnalibꝰ cū maſculis ul̃ femellis vel ꝑ ſe ipōs ꝯmiſſis qui hodie habūdāt ī ipſis ꝓpt̃ malas ſocietates ⁊ quandoqꝫ ex malis exēplis ꝑentū ſeu alioꝛum ſub quoꝝ regimine ſunt. Sꝫ tñ hmōi cū magna cautela ⁊ a lōge īterrogēt̄ ab ipſis ne diſcāt q̄ ignoꝛabāt. Et multo magꝭ ſeruandū eſt hͦ circa puellas. De oībus p̄dictis ſi credūt̄ habuiſſe tūc vſum rōnis iudicandū ē de moꝛtali vel veniali ſecūdū regulas predictas.

¶ Circa clericos in comuni.

¶ Capitulum. 42.

Quolibꝫ clerico īterrogari pt̄ cū expedire videt̄. ut ſequit̄ maxime cū pſona ē ignota. ¶ Si videlꝫ accepit aliquē oꝛdinē p̄ ſymoniam qꝛ p̄ hͦ peccauit moꝛtalit̄ et eſt ſuſpēſus ⁊ ſm̄ iura antiqua nō pt̄ miſtrare ī ſuſcepto nl̄ ꝑ vltēiꝰ ꝓmoueri niſi priꝰ p̄ papā diſpēſet̄ qđ ē veꝝ ſi fuit cōſcius ſymonie. qꝛ ſi ſit pt̄ etiā p̄ alium diſpenſari ſecū alias enī ſemp̄ peccaret moꝛtalit̄. nec excuſat igͦrātia iuris. hec Rap. ¶ Si recepit aliquē oꝛdinē ſꝫ nō per ſymoniā tñ a ſymoniaco in oꝛdine vel dignitate. ſiue occulte ſiue manifeſte ē ſuſpenſus ⁊ indiget diſpēſatiōe a p̄pa. Sꝫ dū ignoꝛat factū .i. ip̄m eſſe ſymoniacū excuſat̄ a pctō exequēdo officia ſua ſed cū certificat̄ nō pt̄ exequi ſine diſpenſatione. ¶ Si ſuſcepit aliquē oꝛdinē a ſymoniaco in oꝛdine ꝯferēdo vl̄ ī bñficio ſimilit̄ eſt ſuſpēſus. Secꝰ tñ ſi ſymonia n̄ ē notoꝛia. dū aūt neſcit ip̄e excuſat̄ modo p̄dicto. qñ aūt certificat̄ tūc īdiget diſpēſatione pape alias enī n̄ poſſet exequi illū oꝛdinē ¶ Si r̄cipit oꝛdinē hñs aliquā irregl̄aritatē. puta qꝛ fuit homicida. mutilatoꝛ illegittimꝰ. ⁊ hmōi ⁊ hͦ abſqꝫ diſpēſatione qꝛ peccauit moꝛtaliter nec pt̄ exequi abſqꝫ diſpēſatione. ¶ Si recipit oꝛdinē excōicatꝰ. ſuſpenſus. vel interdictus qꝛ peccauit moꝛtaliter ⁊ nō hꝫ executionem. Idem ſi exiſtens excōicatꝰ vel interdictus ut ſ̄. ⁊ cū habens oꝛdinem miſtrat ī illo utputa cātando euāgeliū cū ſit dyaconus ⁊ hmōi qꝫdiu fuerit in aliqua p̄dictaꝝ ſniaꝝ qꝛ ſimilit̄ peccauit moꝛtalit̄ ⁊ ē irregularis ſm̄ Rap. niſi tamē ignorantia facti eum excuſaret. ¶ Si recepit aliquē ordinem in peccato mortali ſcient̄. quia peccauit mortalit̄. Idem q̊tiēs exequit̄ officiū alicuiꝰ ordinis in mortali pc̄to. ut accolitꝰ ſubdyaconatꝰ. dyaconatꝰ ⁊c̄ uł aliud ſacramētū ſolēpnit̄ miniſtrando ut baptiſando cōicando vel cōfeſſionē audiendo. ⁊ hmōi. hec Tho ¶ Si extitit publicꝰ cōcubinariꝰ vel alias notorius fornicator. qꝛ ē ſuſpēſus ab executōe officiorꝫ ſuorꝫ p̄cipue celebratione miſſe. ⁊ ſi exeq̄t̄ ſic ſuſpēſus efficit̄ irr̄gularis īdigens diſpēſatōe p̄pali alias enī nō pt̄ exeq. hec Hoſt. ¶ Si non portauit tonſurā et habitum clericales ex leuitate vel laſciuia vel qua de cauſa. qꝛ videt̄ mortale. Idem ſi exercuit negocia ſecularia iūgēdo ſe mercatoribꝰ faciendo ut ipſi. Vel ſi tenuit tabernā vel luſit ad aleas vel taxillos. Vel īmiſcuit ſe turpitudinibus uł enormitatibꝰ cū feminis. ¶ Si cuꝫ exequit̄ officiū ordinis nō vtit̄ debitis ornamētis ut ſubdyaconatū faciēdo ſine manipulo dyaconatū ſine ſtola ⁊ hmōi. in quolibet horꝫ eſt mortale ſi ſcient̄ dimittit nec excuſat cuꝫ ignorātia iuris. ¶ Si exiſtens in ſacris. ſ. in ſubdyaconatu et ſupra dimiſit horas canōicas quia quotiens obmiſit aliquaꝫ horam etiaꝫ beate virginis ex negligentia cū dicē potuiſſet peccauit mortaliter. ſecus ſi ex obliuione. ſed tunc q̄ cito recordatur debet obmiſſa recuperare. ſecus etiaꝫ ſi obmiſit ex impotentia infirmitatis. ¶ Si in dicendo horas. aliīs exercitiīs ſe occupauit manualibus ut faciendo aliquod opus manuale. quia nō ſatiſfecit precepto eccleſie. ¶ Si mente ad alia voluntarie vagatur in legendo horas. hoc non curans ⁊ ſic quaſi per totum officium p̄manens. videtur mortale. ſecus ſi ꝓponit intendere ſed diſtrahitur. ⁊ cū aduertit diſplicet ei ſm̄ Pe. ¶ Si recepit ordinem ſacrum ante legittimaꝫ etatem. puta ſubdyaconatum ante. 18. annum. dyaconatum ante. 20. annum. ⁊ ſacerdotalem ante. 25. annum. ſufficit tamen annum inchoatum fore quia mortaliter peccauit nec debet exequi officium illius ordinis añ legittimã etatẽ ñ tñ efficit̃ totalit̃ irregłaris ꝑ cõeꝫ opinionẽ q̃uis grauit̃ peccet. Si in confeſſione vel collatione ſacramentoꝝ obmiſit debitã materiã vel formã uł ritũ qꝛ in quodlibet hoꝝ eſt mõrle ſiue ex certa ſcia faciat. ſiue ex ignorantia craſſa vel notabili negligẽtia. nam inde ſequit̃ magnũ ꝑiculũ ⁊ irreuerẽtia magna dei ⁊ ſacramentoꝝ. Hic etiã interrogandi ſunt de formis ſi ſciũt ꝑcipue baptiſmi ⁊ eucbariſtie que ſunt maioris põderis de quibꝰ ⁊ alijs formis habes infra ca. vltimo. ¶ Si ſacˀdos exiſtẽs ꝯmiſit aliquã ſymoniã. puta audiẽdo cõfeſſiones pro pecunia habẽda. alias non auditurꝰ. baptiſando cõicãdo. iniũgendo ⁊ ſimilia faciẽdo ſemꝑ ꝓ pecunia. ſimilit̃ etiã vẽdẽdo do ſepulturas. qꝛ ſymonia eſt ⁊ mortale. ¶ Si notorijs peccatoribꝰ dedit ſacramẽtũ eucbariſtie vel alia ſacramẽta nõ penitẽtibꝰ uł ſi occultis pc̃toribꝰ quos ipſe tñ nouit denegauit publice eucbariſtie uł alia ſacramenta. qꝛ ĩ vtroqꝫ vĩ mõrle. ¶ Si celebrauit miſſaꝫ cũ mortali pc̃to non cõfeſſus licet tamen cõtritus quia mortaliter peccauit niſi aliqua neceſſitate inſtante ⁊ ſi ſacerdotis copiam tunc non haberet. quia tunc ſufficeret contritio. cum propoſito confitendi. ſed ſine contritione celebrans ſꝑ mortaliter peccat. hec Tho. ¶ Si celebrauit nõ dictis matutinis. quia mortale ẽ. ¶ Si dicendo miſſam nõ conſecrauit ex hoc putãs euadere peccatum mortale grauiſſimum ẽ peccatũ. ¶ Si celebrauit ad veneficia ⁊ maleficia celebrãda vel fienda. quia mortale ẽ ⁊ graue. ¶ Sed non dixit integre ſed dimiſit aliquas notabiles partes miſſe ex ignorantia vel feſtinantia precipue in canone. vel ſi dicit verba ⁊ non intendit conſecrare. vel ſi non ſumpſit ſacramentum. ¶ Item ſi non ieiunꝰ celebrauit. ¶ Si plures miſſas dixit in vno die in caſu non conceſſo. ¶ Si ñ in azimo ſed in fermentato pane conſecrauit. ¶ Si cum hoſtia quaſi corrupta vel vino acetoſo aut putrido celebrauit

¶ Si ſemp in miſſa occupat⁹ eſt vanis cogitationib⁹ ⁊ hoc voluntarie. nihil curans de attentione. ¶ Si non poſuit aquam cum vino in calicem ex ignorātia vl' certa ſciētia quia In quolibet p̄dictoꝝ ē mōrle. ¶ Si non diligenter ſeruauit euchariſtiā ſub ſera. ꝓpter qđ depditur vel a murib⁹ deuoratur. vel ſi nō renouauit vt d̄buit ⁊ ſic efficitur hoſtia conſecrata putrida vel a vermibus corroſa ⁊ inde vermes gn̄ant̄. ¶ Si non defert euchariſtiā ad cōmunicandū infirmos apte ⁊ cū lumīe ac modo debito ¶ Si emonuit euchariſtiā vel ebrietate vel alia de cauſa. ¶ Si dedit īfirmo paciēti vomitum ⁊ hoc ſcient̄. ¶ Si ſtilla ſanguinis ex calice cadat in terrā vel ſup altare. ¶ In hȳs oībus frequent̄ eſt mortale nō tamen ſemp. ¶ Si nimis raro celebrauit p̄cipue in magnis ſolempnitatib⁹. videt̄ mortale ſm Tho. ¶ Si promiſit alicui dicere miſſā recipiēs elemoſinā ⁊ non ītendit facere vl' negligit. qꝛ videt̄ mortale. ¶ Si habens pollutionē nocturnā ex cauſa vbi fuit mōrle vl' vbi dubitat̄ fuiſſe mortale. ⁊ die ſequenti īmediate celebrauit vꝫ mortale ſm Tho. vel ſm Pe. de pal. quando ſic īcontritus celebrat. Venialit' aūt peccat ſi ex cauſa veniali fuit fcā pollutio. niſi tn̄ ſubeſſet aliqua neceſſitas. ¶ Si audiuit ꝯfeſſionem alicui⁹ non habens auctoritatē ab aliquo. qꝛ mōtale eſt. ¶ Si abſoluit a caſib⁹ quibus non potuit ex certa ſcientia ſeu ignorantia craſſa. mortale ē. ¶ Si ītromiſit ſe de diſpenſatione votoꝝ vl' abſolutione ab excōicatione maiori abſqꝫ ſpeciali ꝯmiſſione ⁊ licētia. qꝛ mortale ē. ¶ Si poſuit ſe ad audiēdū ꝯfeſſiones ignorans ⁊ neſciens diſcernere int̄ mortale ⁊ veniale vel int̄ mortalia cōmunia. quia videt̄ mortale. ¶ Si abſoluit quē nouit excōicatum maiori excōmunicatione a peccatis qꝛ non potuit ⁊ ergo mortale. ¶ Si abſoluit eū qui nō vult abſtinere a pctīs mortalib⁹ vel non ſatiſfacere vt debet. qꝛ mortale eſt. ¶ Si reuelauit pctm auditum in confeſſione ⁊ maxime cognoſcenti illum ſine licentia illius quia moꝛtale ē. ¶ Si nimis feſtinauit ĩ audiendo. non ſufficient ĩterrogando. ¶ Si in perplexis caſibꝰ peritioꝛes ſe non conſuluit. ¶ Si ĩcautꝰ fuit ĩ iniungēdis penitētijs viꝫ ſi nimis ꝑuas ul' nimis magnas dedit. ¶ Si ĩtrrogauit đ hijs de qbus non debuit. ut nomē ꝑſone cū qua peccauit ſine cā neceſſaria. vel incaute de turpibus. ¶ Si pꝛedicauit ĩ peccato moꝛtali exiſtēs qꝛ totiens quotiēs hoc faciēdo peccauit mōtaliter. ſm Tho. ¶ Si pꝛedicauit aduertent' mendacia quia moꝛtale eſt. ſm Thomā. ¶ Si p̄dicauit ſcandaloſa vn̄ coincidant ſeditiones in pp̄lo. ¶ Si pꝛedicauit ĩdulgētias ĩdiſcretas. ¶ Si p̄dicauit pꝛopter pecuniā ſibi ꝓmiſſam vel datam. qꝛ moꝛtale eſt. ⁊ ſymonia. ¶ Si p̄dicauit ꝓpter ianē gloꝛiam ibi ꝯſtituēdo finē. qꝛ moꝛtale eſt. ¶ Si pꝛedicauit ſine licentia ſuꝑioꝛis. ¶ Si dicit nimis curioſe allegādo poetas ⁊ phōs frequent'. ¶ Si dicit fabnloſa ⁊ ꝓuocantia ad riſuꝫ. ¶ Si ad hm̄oi ſe n̄ abſtraxit cum potuit ſed magis ſe immerſit. peccauit mōꝛlit'. ¶ Si nimis familiaris eſt ĩ cōuerſando cū mulieribꝰ viſitando eas ſine cā aut neceſſitate. ꝓpť qđ multi ſcādalizāť ⁊ ipe nouit qꝛ poſſet eſſe moꝛtale. ¶ Si viſitauit monaſteria monialium ſine legittima cā vel ex qua cā hoc fecit ĩterroga ⁊ ſm hᵒ iudica. ¶ Si cognouit carnaliter illam q̄ꝫ in confeſſione audiuit vel baptiſauit vel confirmauit aut cōmatrē ſuā vel ſimilē. qꝛ grauiſſimū ſcelus eſt ⁊ caſus reſ̄uatus ep̄is ¶ De alijs ĩhoneſtatibꝰ ĩterroga ꝓut videbiť expedire. ¶ Si veſtes ſacras calices ⁊ alia ꝑtinētia ad cultuꝫ diuinū non conſ̄uauit munda ⁊ decent' aptata. ¶ Item ſi benedictionē menſe ⁊ gratiaꝝ actionē non dixit. qꝛ dicere teneť 44. di. non licet. ¶ Si n̄ fuit modeſtus in aſpectu reſpiciendo frequēt' hincinde mulieres vel vana que multuꝫ ſcandaliſant ꝑſonas. Similiť ĩ inceſſu auditu ⁊ hm̄oi. ¶ Si non obediuit mādatis iuſtis prelatoꝝ ſuoꝝ ⁊ ſententijs eoꝝ quia ſi contēpſit ea moꝛtale ē. ¶ De alijs peccatis ſingulis interroga prout habes ſupra.

¶ Circa beneficiatos ⁊ canonicos. ¶ Capitulum. 43.

Si beneficium ſimplex aut curatuꝫ optinet ꝑ ſymoniam cuiꝰ ip̄e fuit cōſciꝰ. qꝛ non pōt niſi ꝑ papā diſpenſari ꝙ illud retineat. Si aūt eo ignorante poſſet etiā ꝑ aliū diſpenſari non tñ ꝑ eum cū quo ē cōmiſſa. Siue tñ ſciat ſiue ignorēt ſymoniā comiſiſſe. oportet renūciari illi bñficio. ſi nō ſecū diſpenſat᷑ qꝛ alias furtiue teneret imo ꝯtinuo ſtaret ī mortali poſtq̄ hͦ ſciuit. nec fructꝰ illius bñficij habere poſſet ſꝫ tenet᷑ reſtituere de ductis expenſ᷑ in vtilitateꝫ bñficij. Et hͦ maxime de ſymonia ꝑ munus a manu. Si aūt ſymonia ē notoria ſuſpenſus ē quo ad executioneꝫ ordinū. Sed diſpenſari pōt ꝑ ep̄m ſi cuꝫ eo non eſt cōmiſſa ſymonia. Si eſt occulta. ē ſuſpenſus quo ad ſe qꝛ ſine mortali non exequit᷑ dū tñ tenet tale bñficiū alias ē ſuſpēſus q̊ad ordīes. ¶ Si recepit bñficium ſimplex vel curatum ꝑ preces carnales. i. pro indigno porrectas cū eſſet male vite ⁊ hm̄ōi vel ꝑ obſequiū tp̄ale factū collatori ipīꝰ bñficij. qꝛ peccauit mortalit᷑ ¶ Si bñficiū curatū ꝑ p̄ces ſuas recepit. ⁊ ſi alias dignus fuit vel ſit qꝛ tales preces eſtimāt᷑ ꝓ ſimplici lꝫ porrigere p̄ces ꝑ ſe ſi alias ē dignꝰ. non tñ tenetur renūciare. Pro bñficio aūt ꝯmiſit ſymoniā. vñ ⁊ mortale. hec Tho. forte idigno. tanq̄ ambicioſo ⁊ p̄ſumptuoſo qꝛ vel etiā ꝓ bñficio in generali. ītendēs ad ſui ſuſtentationē non ad curā. nec magꝭ curatū petēs quā aliud. ¶ Si querit vel hꝫ bñficiū ñ ītendēs clericari ſed vxorari. ⁊ interim gaudere de fructibꝰ beneficij videt᷑ vſurpatio reꝝ ecclīaſticaꝝ ⁊ cōtra ītentionē dotantiū eccleſias. ⁊ ideo graue peccatū. ¶ Si non fuit electus a patronis vl᷑ collegio ⁊ ꝯfirmatus ꝑ ſupiorē ad quem ſpectat ſiue ꝑ ep̄m īſtitutꝰ ſed de mandato dñi tp̄alis vel ꝑ potentiā accepit. Et dicit̄ intruſus. qꝛ fur eſt ⁊ latro. nec pōt aliqd diſponere de temporalibus vel ſpiritualib⁹. vnde nec abſoluere nec ſacramēta miniſtrare pōt ꝑrochianis talis eccleſie. ſed in quolibet actu huiuſmodi peccat mortalit̄. ¶ Si reſignauit alicui beneficiū quod habꝫ eo pacto ꝙ detur conſanguineo. vel ꝓpter pecuniam ſibi dataꝫ quia ſymonia eſt ⁊ mortale in vtroqꝫ nec poteſt ille retinere tale beneficium ſic ſibi collatū ¶ Si fecit cōmutationem ſui beneficij vel eccleſie. cum beneficio alterius vel eccleſia cōueniendo inter ſe abſqꝫ iudicō ſuperiorū ad quos ſpectat collatio beneficiorum. quia ſymonia reputatur. De hoc ⁊ alijs ſymonijs vide plenius in Suma. 3. parte ti. p̄mo. ¶ Si recepit beneficium exiſtens illegittimus abſque diſpenſatione quia contra iura recepit vnde hoc tenere non poteſt. poteſt tamen in hoc diſpēſare de ſimplici beneficio epiſcopus. d̄ curato autem vel dignitate ſol⁹ papa. ¶ Si fuit electus per ſymoniam quia non valet electō vel ſi ipſe eligit per ſymoniam aliquem vel ad epiſcopatum vel canonicatum vel aliam eccleſiam ut clerici collegiatarū eccleſiarum faciūt vel ſi eligit alias indignum ad prelaturaꝫ ut ignorantem vel publice malum. ex amicitia ⁊ huiuſmodi. quia mortale eſt. ⁊ grauiſſimū ⁊ omnia mala que ſequuntur ex hoc ei imputantur. ¶ Si male tractauit beneficium vel eccleſiam ſuam. ut edificia ei⁹ ruere. vel poſſeſſiones inculcinari. ⁊ alias res eius perire ꝑmittens. quia mortaliter peccat ⁊ tenetur ad ſatiſfaciendū ſi tamen committit notabilem negligentiam ⁊ ſit notabile dāpnum. ¶ Si fructus beneficij non bene expendit videlicet vltra ſuſtentationem ſuam ſubueniendo cum ipſis pauperib⁹ ¶ Si dilapidauit fructus beneficij ſui in conuiuijs turpib⁹ vel dedit non indigentibus cōſanguineis ſuis. quia mortale ē. Sec⁹ ſi ꝯſanguinei īdigerēt qꝛ ita bn̄ facēt elemoſinā dando ipſis ſicut alijs pauperib⁹.

¶ Si plura bñficia habentia curã tenet absq̃ dispensatione q̄ fur est ⁊ latro. Nã bñs vnũ bñficiũ cum cura si recipit ſcꝫm eofacto vacat ꝑmũ ipſo iure. extra de ꝑben. ỏ multa. ⁊ hoc poſtq̃ habuit poſſeſſionẽ pacificã ſecũdi. ul' hꝛe potuit ⁊ fructus ei⁹ ꝑcipit alias eñi nõ vacaret pꝛimũ. extra de ꝑben. ſic li. vj. ¶ Si hñs ꝑbendã ſine dignitatẽ ⁊ ſine cura aiarũ ſi recipit ſecũdã ſimilẽ. vacat pꝛima. ext̃ de ꝑben. de multa. Et in iſto caſu ⁊ in pꝛioꝛi tenet' ad reſtitutõnẽ fructuũ ſi receperit ¶ Si hñs bñficiũ vnũ violet' occupat ſecũdũ. ul' p ſe ſciẽter ĩtrudit'. ſimiliter pꝛimũ ꝑdit. ⁊ ſi qỏ ius hẽat in 2°. etiam ꝑdat ⁊ vacat illud ſcꝫm ut ext̃ ỏ ꝑbẽ. eum q li. vj. ¶ Itẽ nõ pt hꝛe qs dignitatẽ cũ ꝑbenda abſq̃ diſpẽſatione ꝑpe. ¶ Itẽ qcunq̃ r̃cipit dignitatẽ ul' ꝑſonatũ aut officium ul' bñficiũ alicui cura aiaꝝ ẽ ãnexa. Si añ obtineat ſimile. cũ ſit pꝛiuatus pꝛimo ut dictũ ẽ. Si ñ dimittit illỏ ꝑmũ abſq̃ moꝛa ĩ man⁹ oꝛdinarij ĩ cui⁹ epatu ẽ ipo iure ẽ pꝛiuat⁹ etiã ſecũdo ⁊ ẽ inabilis ad ſacros oꝛdines ⁊ ad quodcũq̃ aliỏ bñficiũ p extrauagañ Jo. zz. ¶ Itẽ abſq̃ diſpẽſatione nõ pt qs tenere plures eccl'ias nl' ꝑbẽdas que tñ hñt curã aiarũ niſi ĩ qnq̃ caſib⁹. ¶ Pꝛim⁹ qñ ſunt ita tenues ecc'e ꝙ neutra eaꝝ ſufficeret ad ſuſtẽtationẽ. ¶ 2⁹ ſi vna dependet ab altera. ¶ 3⁹ ꝑpt' raritatẽ cleri coꝝ. ¶ 4⁹ ſi ecc'ia eſt annexa pꝛebende ul' dignitati. ¶ 5⁹ ſi vnam habet ĩtitulatã ⁊ aliã cõmendatã. Sed talis cõmenda de pꝛochiali eccl'ia nõ pt fieri niſi illi q attigerit. 25. annũ et fuerit ſacerdos. ⁊ tali non põt ꝯmitti niſi vna ex euidenti neceſſitate ul' vtilitate. q̃ tñ ꝯmẽdatõ ñ durabit niſi p ſex mẽſes ut extra de elec. ne mo. li. vj.

¶ Si hꝫ plures eccl'ias ul' pꝛebendas habẽtes curã aiarum abſq̃ diſpẽſatione ꝑpe. fur eſt ⁊ latro ⁊ ꝯtinue in moꝛtali nec epũs poteſt diſpenſare in huius modi. Similiter eſt ſi habet p diſpenſationẽ pape. ſed ſurreptiue. puta quia petendo vnũ tacuit de alio quod habebat. vel quia ſe dicit habere etatẽ cum non haberet ⁊ huiuſmõi.

¶ Idem etiaꝫ iudicium eſt ſi ꝑ diſpẽſationẽ epĩ hꝫ plura. ſed ſimplicia. lꝫ ad ſup̄fluitatẽ. vel etiã ꝑ diſpẽſationẽ pape ſimplicia vł curata cũ vnũ ſibi ſufficeret. ¶ Si fuit nimis facił diſpẽſando ĩ ieiuniȷs ecclie. Si elemoſinas extorſit a ſubditis ad q̃s ñ tenebãť. ¶ Si q̄ſtores mẽdacia ꝑmiſit dicẽ in ecclia ſua. ⁊ qd̄ peiꝰ ẽ ſi pactum fecit cũ eis de quota. ¶ Si ſcd̄as nupcias bñdixit ſciẽt. ¶ Si ꝑmiſit xp̄ianas nutrices ſ̄uire in domibꝰ iudeoꝝ. ¶ Si ſortilegos ⁊ dĩnatores ſuſtinuit in ꝑrochia ſua. ¶ Si ꝑmiſit ludos vł malas ꝯſuetudines ĩualeſcẽ ĩ ꝑrochia ſua ñ obuiando illis quãtũ potuit. ¶ Si clerici manifeſtis vſurariȷs aliẽigenis aut aliȷs ñ oriũdis ꝯ̄ t̃ris ip̄oꝝ ad fenꝰ exercẽdũ domos locauerint vł alio titulo ꝯceſſerint ip̄o facto ſũt excõicati. niſi epĩ Epi ⁊ ſup̄ ext̃ de vſu. vſurarioꝝ li. vj. ¶ Itẽ clerici. ſ. archidyacõi decani. plebãi. ꝓpoſiti. cãtores ⁊ aliȷ clerici ꝑſonatũ hñtes ac etiã ſacd̄otes q audiũt ĩ ſcolis leges ⁊ phicã pꝰ duos menſes ſi ñ dimittũt hmõi lectiões ſũt excõicati extra ne cle. vł mo. ſe ſe. imiſ. c. ſup ſpecula. De h̊ vid̄ pleniꝰ ĩ. 4. pte ſum. ti. p̊.

¶ Itẽ clerici q ĩducũt aliquẽ ad vouendũ vł iurãdũ vł fide interpoſita ſeu alias ꝓmittẽ ꝯ̄ ut ſepulturas apud eos eligãt. ⁊ iã electã ñ ĩmutẽt ſunt excõicati nec pñt abſolui citra ſedẽ apłicam niſi ĩ articło mortis ext̃ de pe. cupiẽtes. Itẽ ꝯ̄ religioſ ut ĩfra. Si ſpõte ꝑticipauerit cũ excõicatꝭ a p̃pa. ¶ Itẽ clerici q ſciẽt exꝯ̄icatos a p̃pa ĩ officiȷs eoꝝ receperint ſũt excõicati ⁊ abſolutio illoꝝ ſolũ ad p̃pã ſpectat ext̃ de ſen. exꝯ̄i. Sig̃uit. de h̊ etiã vide in. 4. pte Sũme ti. p̊. ¶ Itẽ falſantes lr̃as pape vel falſis ſciẽt vtẽtes. etiã remouẽtes ſolũ vnã lr̃am ꝯ̄ bullis p̃pe ſũt exꝯ̄icati. ⁊ abſoluꝰ eoꝝ p̃pe reſuať. ¶ Itẽ clerici ſepeliẽtes ĩ eccleſiȷs vł cimiteriȷs exꝯ̄icatos a iure vł vſurarios mãifeſtos vł noĩatim ĩterdictos tp̄e ĩterdicti ĩ caſibꝰ ñ ꝯceſſis ſunt exꝯ̄icati. ex̃ de ſepul. c. j. ĩ Cle. de h̊ etiã vide ĩ. 4. pte Sũme ti. p̊. ¶ Sepeliẽtes etiã illos q ſe occiderũt volũtarie vł qui in torneamentis mortui ſunt in cimiterijs peccant mortaliter. ſed non ſunt excōicati.

¶ Circa religioſos ⁊ r̄ligioſas ¶ Capitulum. 44.

Circa religioſos. ſi ſūt ordinati īterrogare potes ꝺ hijs de qb⁹ ſup̄dictū eſt. de clericis in cōe ꝓut videbit̄ expedire. ¶ Si vo ſūt bñficiati ⁊ ī eccl̄ijs curatis īterroga ꝺ hijs que hēs ī. c. p̄cedēti. Sed vltra p̄dicta de īfraſcript̄ q̄ ſūt eoꝝ ꝓpria interroges ⁊ p̄. ¶ Si fuit recept⁹ ad mōaſteriū p ſymoniā. qꝛ mortale. Sed ſi fuit ſymonia mētalis tm̄ pnīa abolet̄. Si aūt pecunialis. ſ. qꝛ monaſteriū exegit ſm̄ vl̄ tantū ꝓ īgreſſu illi⁹ nolens alit̄ eū recipere. ⁊ ipi vl̄ pn̄tes vl̄ ꝓpinqui ei⁹ tm̄ dederūt. vl̄ etiā min⁹ ſm̄ pactū. Niſi forte monaſterium eēt tenue. ⁊ hr̄et pſonas ſufficiētes ſm̄ facultates ⁊ reddit⁹ ſuos vl̄ eēt adeo tenue ꝙ eſſet illi neceſſe ꝓuidere. nā tūc ī ingreſſu illi⁹ lꝫ petere ⁊ paciſci ꝺ tp̄alib⁹ de qb⁹ debeat viuere vl̄ dicere illi. Partes fer tecuꝫ ſi tu vis viuere mecū. ſm̄ Hoſt ⁊ aliquos alios. Si aūt monaſteriū eſt pingue ⁊ ſatis habundās. tūc vltra peccatū ſic vt p̄ ferr̄ ꝯmiſſum. recipiēs ⁊ receptus vel recepta debēt expelli de illo monaſterio vt extra de ſymo. Qui. Poteſt tñ ep̄us ibi diſpenſare. ſ. vt non expellant̄ de mōſterio. hec Ray. ⁊ Guil̄. Precipue talis ſymonia ſolet repiri in monialibus modernis

¶ Si ingreſſus ē religionē ñ pura ītentione. ſ. ſeruiendo ꝺo ſed alia cauſa. ſ. non laborādi vel ſi monialis. quia non poterat nubere. vel qꝛ pn̄tes poſuerunt ipam ea īuita. licet enī malefecerit. poteſt ⁊ debet mutare intentionē ſuā. ſ. vt ibi velit manere ad ſeruienduꝫ deo. et ſic erit in bono ſtatu. alias ſm̄ ſuum ſtatū. quia non videtur tutus ſecundū conſciam ſuam qꝛ mag̃ diſſipatio ē q̄ diſpēſatio. ¶ Si recepit eccl̄iam parochialē a quocūqꝫ cū ñ attigiſſet. 25. annum abſqꝫ diſpēſatione pape. ſupetat̄ defectu quia nulla eſt cōceſſio ⁊ nullū ius ibi hꝫ ext̄ de elec. lꝫ canon li. vj. ¶ Item ſi infra annum computandum a die aſſumpti vel aſſignati ſibi regiminis eccleſie. non facit ſe ad ſacerdotiū ꝓmoueri qꝛ ipſo iure ē priuatus. extra. e. t. z. c. quo ſup. Iſtud tñ tñ non extenditur ad eccleſias collegiatas ⁊ nō habentes curam nec ad aſſumptos ad illa₃ regimen. ut extra d elec. ſtatu. li. vj. ¶Poſſunt tñ etiam epi diſpenſare cū hijs q habent eccleſias pꝛochiales. ut vſqꝫ ad ſeptēniū litterarum ſtudio inſiſtentes ꝓmoueri nō teneant̃ niſi ad oꝛdinē ſubdyaconatus quem tam̄ niſi infra annum ſuſcipiāt ſunt ipo facto pꝛiuati tali bñficio. Et in dicto tēpoꝛe illis eccleſijs ꝓuideat̃. extra de elec. po. cū ex eo li. vj ¶Si bñs q d cū cꝫ bñficiū ſimplex ⁊ quātū pnū ñ dixit hoꝛas canonicas omi die qꝛ peccat moꝛtalit̃ ſi obmiſit ex negligētia craſſa etiā ſi non ſit ī ſacris oꝛdinibꝰ ↄſtitutꝰ. Secꝰ ſi ex infirmitate obmiſit. Item tenetur reſidere pſonalit̃ ī reſideñ. beneficij ſui niſi ex cauſa notabili ⁊ rōnabili eps diſpēſaret ſecum ad tēpus ¶Si canonicꝰ vel alius clericꝰ recepit cottidianas retributiones q̄ dant̃ intereſſentibus hoꝛis cum non interfuit qꝛ furtum ↄmittit ⁊ tenetur ad reſtitutionē. ¶Si cū ñ poſſet ꝑ ſe curā eccl'ie exercere nō poſuit ibi loco ſui ydoneu₃ q bñ officiaret ſꝫ malū aut igͦrantē. q exēplo ſuo ſcādalizabat ſubditos ut qꝛ fuit notoꝛiꝰ foꝛnicatoꝛ vel luſoꝛ ⁊ hmōi vel q neſcit debite miſtrare ſacrā ⁊ ↄfeſſiones audire. qꝛ peccat moꝛtaliter. qnimo omnia mala que ſequūtur ei imputantur ꝙ ſi non poteſt iuenire ydoneu₃ ꝑ ſe exerceat. vel ſi non poteſt aliter pꝛouidere renūciet beneficio. ¶Item non licet pꝛelatis ſub pꝛecio vel annuo cenſu concedere vices ſuas ſeu iuriſdictionem quia ſpirituale eſt extra de pꝛela. vi. ſu. c. j. et. z. ⁊. ȝ. puta ut ſi diceret. Concedo ut exerceas vices meas vl̃ talem iuriſdictionem ⁊ totum lucrum ſit tuum. ſed tu dabis mihi tantum. quia illicitum eſt Sed cōmittendo vices ſuas pure. licet ↄſtituere ei ſallariū z. q. z. caritas. ¶Puta dicēdo dabo tibi tm̄ ꝓ ſallario tuo et totū lucrū ſit meum. hec Inno

¶ Item ſi alienauit res eccleſiaſticas ut mobilia ſicut ſᵗ calices ornam̄ta ⁊ hm̄oi. aut imobilia. ut ſunt poſſeſſiones agri ⁊ hm̄oi. ⁊ hᵒ ſine neceſſitate uł maiori vtilitate vel non ſuata forma iuris ⁊ hm̄oi. q̄ꝛ grauit̄ peccauit. ¶ Item de exercitio cure aiaꝝ iterroges q̄n̄o. s. ſe habuit i audiētia ꝯfeſſionū. in collatione alioꝝ ſacramētoꝝ ⁊ viſitatione īfirmoꝝ ⁊ hm̄oi ⁊ ꝑcipue ſi vn̄q̄ȝ defecerunt eis ſacr̄a cū expediebat. Q̄n̄o ēt ſe habuerūt i āmonitione ſubditoꝝ. i correctione vicioꝝ ꝑcipue q̊ ad notorios pc̄tores. ut ꝯcubinarios hn̄tes inimicitias. uł vſurarios ⁊ hm̄oi. n̄ cōfitētes ānuatim ⁊ n̄ ꝯfitentes. ſi āmonuit quātū potuit ſignificādo ep̄o cū p ſe eos ad hoc n̄ potuit īducere ⁊ hm̄oi nā oues ex negligētia pdite ab eo reqrent̄. De qb⁹ ⁊ ſup̄dict̄ ⁊ aliȷs hm̄oi hēs ſat̄ in. 3. pte Sūme ti. p̊. ¶ Si alienos parochiāos audiuit i ꝯfeſſione nō hn̄s auctoritatē ſpecialē ip̄e uł ꝯfitēs q̄ꝛ nō pt̄ illos abſoluere ¶ Itē ſi emit aliquas res īmobiles d̄ fructib⁹ eccl̄ie que debēt remanere. vnde ſi emit noīe alteri⁹ ut ſic poſſit dare uł legare cui vellet fraus ē ⁊ furtū ⁊ tenetur ad reſtitutionē. ¶ Itē ſi idulgentias p ſe dedit cū n̄ poſſit. uł plures dixit hr̄e i eccl̄ia ſua q̄ȝ hr̄et ⁊ hoc ob queſtū. quia mortale ē. ¶ Si reliquias nouas exhibuit ꝑplo venerādas n̄ ab eccl̄ia approbatas ¶ Si nimis fuit faci⁹ ad diſpēſandū ī mortali. Sed ſi ītrauit monaſteriū diſſolutū non viuentiū reglarit̄ q̄rat ſibi mutare locū cū diſpenſatione ſi ea indiget Si aūt non pt̄ illud facē maneat ⁊ non ſequat̄ turbā. vel alios non obſuātes regulam ⁊ ſuet ip̄e vel ip̄a regulam ſuam ſm ordinē ſuū. Si tn̄ īduci pt̄ q̄ mutet locū meli⁹ eſt p eo uł ea. ¶ Si īgrediēs monaſteriū tacuit īpedimēta q̄ habuit ad h̄ ſcient̄. puta ſeruus uł habebat occultā īfirmitatē. aut fuit alterius religionis pfeſſus aut cōiugat⁹. aut debitor ī multis ⁊ hm̄oi. q̄ꝛ peccauit mortalit̄. ꝑcipue ſi ſciebat talē non poſſe recepi. uł īterrogat⁹ de hȷs mendaciū dixit. Et pt̄ ⁊ debet de mōaſtēio expelli ſi alit̄ puidēi non poteſt. ¶ Si habebat votū artioris religionis qꝛ querē đbet pri⁹ diſpēſationē ſi itrare vult aliā min⁹ ſtrictā dū tamē fuerit obſeruātia ĩ illa vel pōt ire ad aliā eq̄lē ul' maiorē ſine diſpēſatione pape. De mendicanti tñ ordine vno ad alium mēdicantē ul' de mēdicāte ad monachalē nō pt̄ ſine diſpenſatione pape niſi ſolū ad carthuſiā.

¶ Si iduxit aliquē ad religionē ꝑ ſymoniā ul' ꝑ fraudes puta aſſerēdo ibi bñ ſuari oīa qđ tñ non fit ul' dicendo ſe ad nihil ul' modicū obligari. reticendo aut ſteritate religionis. quā alter non itendit ſeruare. ꝛ hmōi. qꝛ peccat mōtalit̄. Illos etiā q volētes igredi ad locuꝫ religioſoꝝ bñ viuentiū aūtunt ꝛ trahunt eū ad ſe. ut aquā alteri⁹ ad ſuū molendinū īfamātes alios ꝛ crimina eis īponentes. ac occupationes illoꝝ īutiles aſſerētes ſuas bonas. ꝛ in tertiū celū ſe extollētes. ut ſic talē attrahāt ad monaſterium eoꝝ certū ē non euadere dāpnationē eternā. niſi acrit̄ penituerint. qꝛ ꝯ caritatē ꝯ iuſticiā ꝛ ꝯtra ſacrā ſcripturā faciūt

¶ Quo ad votū pauꝑtatis.

Si ī religione exiſtēs ſuauit votū pauꝑtatis nihil ꝓpriū retinēs ul' retinere deliberās. qꝛ ſi habuit ꝓpriū quātūcūqꝫ ꝑuū ē peccauit mortalit̄. ꝛ toties quotiens hꝛe ꝓponit.

¶ Dicit̄ aūt ꝓpriū qđ celatur ſuꝑiori ſuo. ut ſi hēat ꝛ teneat pecuniā ul' veſtem neſciēte prelato ſuo. vel ſi ſciat. tñ ꝯtra voluntatē ꝛ licentiā ipſi⁹. Vel ſi de licentia ꝛ volūtate ei⁹. nō tñ ꝑatus ē ſibi reddere ꝛ tradere ad petitionē ei⁹ ſꝫ recuſat aut recuſaret ſi poſſet de fcto Et multo peius ſi ñ ſolū mobilia. ſed etiā imobilia ut reddit⁹ ꝛ poſſeſſiones retineat ſicut ꝓpria dans ꝛ vēdens ac donās ac diſſipans ꝛ diſperdens ad placitū ſuū. Nec ꝑlat⁹ pt̄ dare licentiā ſic retinēdi. nec papa ī ꝓprio diſpenſare. extra đ ſta. mo. cū ad monaſteriū.

¶ Si vedit de bonis mōaſterij ſine cōuent⁹. ſine licentia ſuꝑioris ſui habita ul' ꝑſumpta.

¶ Idē ſi aliqđ recepit; vel tenet eodē modo. qꝛ mortale ē ꝛ ꝓprietas

¶ Si repiens ſe ī loco vbi ñ viuit̄ in cōi ꝓpt̄ qđ oportet ſibi prouidere de neceſſarijs habet aliqua veſtimēta pecuniaꝫ ⁊ hmōi cuꝫ bona licentia ⁊ bn̄placito prelati aduertat diligenter. ¶ Primo quidem ꝙ ꝑ eum non ſtet quin omnia vellet ponere in cōi ſi alij vellent ⁊ ad hoc operetur quantū poterit. ¶ Secundo ſi hoc non poteſt. ſemꝑ ſit paratus omnia ſimpliciter ponere ⁊ dimittere in manibus prelati. ¶ Tertio de hmōi conceſſis nil det ſine licentia ſupioris generali vel ſpeciali. etiā in elemoſinas niſi extrema neceſſitate. ¶ Quarto ut non theſauriſet nec ſuperflua teneat nec delicioſa querat nec multum inquirendo ſollicitetur nec habeat in ordinatum appetitum ſeu affectum in hoc. Et ſic poterit tranſire. ſi tamen in alijs bene ſe hēat. ſec⁹ autem ſi ſic agendo non religioſe. ſed laycaliter viueret. ¶ Sed ⁊ cum predictis etiaꝫ ſi poſſet locum inuenire vbi in cōmuni veneretur tuci⁹ ⁊ melius eſſet ſe illic conferre.

¶ Quo ad votū caſtitatis.

Si ſeruauit votū caſtitatis non ſolū ab omni corporali opere ⁊ contactu venero ſe abſtinendo. ſed etiaꝫ ab oī locutione turpi ⁊ amatoria et ab oī cogitatione īmunda deliberata. ⁊ delectatione moroſa quia in quolibet horum eſt mortale ut ſupra dictum ē circa ca. de ſexto precepto. ⁊ de nono. ⁊ eſſet ſacrilegiuꝫ quod grauius eſſet. Et quia ad iſta deuenitur per cōuerſationem ⁊ familiaritatem. ⁊ ideo requirendum. ¶ Si cum fuerit monialis habuit domeſticitatem cum aliquo vel ſi fuerit monachus cum aliqua ⁊ ſi reperitur hoc eſſe extra cauſam neceſſitatis prohibendum eſt ipſis qꝛ alias non eſſent abſoluēdi qꝛ impoſſibile quaſi eſt talem nō incidere ruinaꝫ. ut di. zz. hoſpitium ⁊ di. 81. per totū. Scādala etiam multa ⁊ oblocutiones ex hoc ſequūtur in populo ⁊ huiuſmodi ⁊ ideo omnino prohibenduꝫ eſt huiuſmodi acceſſus conſanguineorū quantum rarus erit acceſſus.

¶ Quo ad votum obedientie.

Si fecit contra votū obedietie q2 ſp mortale ē. Et nō ꝙ nō ſp qñ aliqd agit. qđ ē ꝯ regulā ſuā ul' qñ trāſgreditur regulā ul' ꝯſtitutōnes ſuas. Sꝫ etiā qñ facit ꝯ ꝑcepta cōtēta i regula. ul' ꝯſtitutionib⁹ ſupioꝝ ſuoꝝ. ul' qñ trāſgredit' i aliq̊ ex ꝯtemptu quātūcūqꝫ etiā puo. Qñ ḡ ꝑlat⁹ ul' ꝑlata iniūgit aliqd ꝑcipiēdo ſub tali mō loqndi videlꝫ. ꝑcipio ul' mādo tibi i v̄tute obedietie ul' ſpū ſc̄ti. ut facias h̄. ul' omittas illud. ul' ſb pena excōicatiōis ⁊ hmōi. Illđ dr̄ ꝑceptū cui⁹ trāgreſſio ſp ē mortale. Idē eſt qñcūqꝫ ꝑlat⁹ aliqd ſbdito ꝑcipet. non tñ ſub hijs v̄bis declararet ſibi tñ ꝙ intenderet illū obligari hmōi ꝑcepto ⁊ ſub pc̄o mortali tenēt' ſbdit⁹ niſi ꝑcipet ſibi aliqd illicitū ul' qđ eēt ꝯ regulā ⁊ ꝯſtitutiones. Similit' qñ i regula vel ꝯſtitutōne ē aliqd preceptorie mandatū. ul' ſub pena excōicationis ul' ſub pena carceris ul' ſub pena grauioris culpe ul' ſimili locutione cōiter cenſetur obligari ad hoc ſub mortali. Alias aūt faciendo ꝯtra ceremonias ut frāgendo ſilentium tarde veniendo ad chorum ⁊ hmōi veniale niſi faceret i contemptū. q2 tūc mortale eēt. Et ideo caue ne aſſueſcas alicui trāſgreſſiōi. q2 ꝯſuetudo q̄uis ipa non ſit contēpt⁹. tñ ꝯtēpt⁹ inductiua. ¶ Quod ad diuinum officium.

Si non dixit horas canonicas aut officiuꝫ beate v̄ginis aut defunctoꝝ. ¶ Nā religioſus etiam ſi non habeat ordinē ſacrū. tenēt' ex precepto ad officiū precipue tñ ſi ē profeſſus. vñ obmittendo aliquaꝫ horā peccat mortalit'. ¶ Si tamen obmittit ex negligentia. Non aūt tenetur ex precepto ad iſtud ul' illud q̄uis nō debeat etiam ad placitū ſuū mutare officiū. ſed debet dicē ſm ꝯſuetudinē ordinis ſui. ¶ Iteꝫ Si tardauit ad dicēdū ul' ſi ñ cū alijs i eccl'ia fuit. ¶ Si i ſompnolent' ul' ibi dormiēdo ⁊ recuperet illud in q̊ dormiuit. ul' aliud dicat loco ei⁹ ſi aūt pro maiori parte dormiuit totū iteretur. Vel ſi ibi incōpoſit⁹ fuit ⁊ ocul' vag̃. ¶ Si riſit ul' ridē fec̄ aliquē l' aliā leuitatē opat⁹ ē. ul' ſi locut⁹ ē ſine neceſſitate.

¶ Si mente diſtractus precipue qñ adũtere obuit. ¶ Si male legit vł cantauit vł non i̅clinauit cum debebat ex negligentia. In quolibet hoꝝ ⁊ ſi ē veniale cōiter tñ peccatũ eſt. ¶ Si elegit ꝑlatũ ꝑ ſymoniã. vel etiã ſi non ſymoniace tamē ſcient᷑ idignũ. ¶ Si non illum quē indicauit meliorē ad illud officiũ ſed alium rōne amicitie vel alia intētione mũdana elegit. qꝛ mortale ē. ¶ Si accuſauit calũpnioſe ꝑlatũ vł ſociū de aliquo criminali. vł teſtificatꝰ eſt ꝯtra aliquē iniuſte vel alias ifamauit ꝑlatũ vł ſbditũ dicēdo crimialia de eo. etiā ſi eſſet vera cũ diceret itentōe infamādi peccaret mortaliter. ¶ Si ſecreta ſui ordinis reuelauit ſine cauſa iuſta ⁊ rōnabili. Et quõ qs teneat᷑ ad reſtitutionē fame bēs. ſ. i. j. pte ¶ Si i visitatione ꝑlatoꝝ nō reuelauit dicēda. que. ſ. ſunt ꝯtra honeſtatē religionis de prelat᷑ ⁊ de ſocijs. Et ꝑcipue qñ ſic cōit᷑ ꝯuat᷑. vꝫ fit ꝑceptũ a viſitatore ut fratres dicāt que ſunt dicenda ⁊ que indigent correptōne quia tũc obmittere aduertent᷑ ea que dicenda ſunt eſt mortale. Debet tñ iſtud intelligi ſuato ordine fraterne correptiōis vnde oīno occulta a quibꝰ pt ꝑſumi emēdatio. dici nō debēt Ubi aũt nō ſperat᷑ emēdatio. ſꝫ ꝑſumit᷑ recidiuatio vł aliud magnũ ſcandalũ dici debet ñ tñ accuſando ſi ꝓbari ſufficienter nō pt. qꝛ tũc grauit᷑ peccaret. Sed ſimplicit᷑ ꝯnũciando ꝑlato ut ꝓũi ſi tñ ſperat᷑ qꝫ ꝓuidebit᷑. ¶ Si fec̄ vel cooperatus ē aliquã cōſpiratione ꝯ ꝑlatos vł iuenit. aut ſectatꝰ eſt partialitates i monaſterio aut cōuentu aut ſectas ⁊ diuiſiōes qꝛ mortale ē ⁊ crimē mũdanorũ ꝑuerſoꝝ imo demoniorum potius qꝫ religioſoꝝ. ¶ Item ſm Ray. interrogãdi ſunt de. 12 abuſionibꝰ clauſtri. q̃ ſm Hug iſte ſunt. Prelatꝰ negligēs. Diſcipulus iobediēs. Iuuenis ocioſus. Senex obſtinatꝰ. Monachꝰ curialis. Religioſus cauſidicꝰ. Habitꝰ ꝑcioſus. Cibꝰ exquiſitꝰ. Rumor i clauſtro. Lis i capitulo. Diſſolutio i choro. Irreuerentia circa altaria. In hijs qñqꝫ eſt mortale ⁊ qñqꝫ veniale ſm quãtitatē ⁊ qlitatē defectus ⁊ intentionem. Magna abuſio etiā eſt religioſum iure ī cōi ſmone. etiā ſi ꝟitatē dicat quāto magꝭ maledicere ⁊ blaſphemare etiā ſi ex leuitate

❡ Itē īterrogādū etiā ꝑcipue ē de crimonialib⁹ ꝑncipalib⁹ ut de eſu carniū extra īfirmitatem. de lineis non vtendis ad carnē. de lectis non plumis. ꝺ ieiunijs regule ⁊ ꝯſtitutionib⁹ de obſeruatōne ſilencij ī certꝭ locis ⁊ horis. ad que oīa obligant monachi ⁊ monache. ꝑcipue ordinis benedicti. extra ꝺ ſta. mo. Cū ad monaſteriū Et etiā plures religioſi alioꝝ ordinū ex ꝯſtitutionib⁹ ſuis. Et lꝫ ꝑlat⁹ poſſit ī hijs diſpēſare qꝺ pt ſm Ber. qn̄ fit cā rōnabili et vrgente neceſſitate. alias eniꝫ pctm eſſet diſpēſanti ⁊ diſpēſato plus aut min⁹ ſm trāſgreſſiones.

❡ Si obediēdo male ſe habuit videlꝫ qꝛ obediuit ī malo ī dicēdo mēdaciū ul' ex negligentia dimiſit cōe mandatū ul' tardus fuit ad obediēdū ul' n̄ affectuoſe ſꝫ qrulose ⁊ diſſolute nō cū maturitate obediuit

❡ Si irreuerēs erga maiores fuit egre ſuſtinēdo rephēſiōes ⁊ cum indignatione. cōmunit' ē pctm veīale. niſi exceſſus magn⁹ fuit.

❡ De Exercitio.

SI vacauit ocio qꝺ ē ſentina oīm vicioꝝ ⁊ quātū

❡ Si inutilit' tp̄s expendit in faciēdo ea que ſunt nulli⁹ etatis.

❡ Si fec̄ exercitia mūdanoꝝ ut faciēdo. burſas veſtes ope polimito more ſeculariū. ut recbamationes. ul' linea reticulata ⁊ hmōi ul' ꝯfectiones multū ꝑcioſas l' alia glioſa qꝛ magnū pctm ē ⁊ abuſio. ⁊ occaſio multoꝝ maloꝝ. Et ideo ꝓhibēdū ē hꝰ ꝑcipue monialib⁹ modernis q̄ ut frequēt' in hꝰ offendūt.

❡ De Conuerſatione cū alijs

SI nimis fuit leuis ul' inducēs alios ad leuitatē ⁊ riſum ꝟbis ul' geſtib⁹ ul' ſolacijs q̄ lꝫ aliqn̄ ſint pc̄to fieri poſſunt ad recreationē. ul' ſubleuādū ſe ul' aliū ab accidia. Raro tn̄ hmōi decēt religioſos. ⁊ cōit' ē pctm veniale.

❡ Si murmurauit circa victū ⁊ veſtitū. Si impacient' tulit mores graues alioꝝ

❡ Si ſe grauē alijs reddidit.

❡ Si ſingularitatē queſiuit ī cibo. veſtitu. ⁊ dormitu ⁊ alijs. vn̄ frequēt' orit' in ipſo

ſuperbia. ⁊ ī alijs murmuratio
⁊ īdignatio. ¶ Si fratrē ꝺ̄lin-
quentē frat͛ne n̄ āmonuit uꝉ de
fectꝰ alioꝝ n̄ ſig̃t p̄lato ad re-
mediādū p̄uato frat͛ne correpti
onis oꝛdine. In q̊libet hoꝝ pec
catū eſt cōiter veniale.
¶ De executiōe officij ſibi co
Si murmurauit ꝯ miſſi.
ſibi ꝯmittentē officiū ali
qđ tanꝗ̄ īdiſcretū. ¶ Si īpa
cient͛ ſe habuit dure loquēdo
cū quibꝰ ſe habuit ītromittere
¶ Si n̄ diligent͛ tractauit res
monaſterij. ¶ Si nimis tenax
uꝉ nimis ꝓdigꝰ fuit ī dādo vel
acceptoꝛ ꝑſonaꝝ. ſine cā ratio
nabili mag͛ dās vni ꝗ̄ alteri ꝺ̄
rebꝰ cōibꝰ. ¶ Si dedit qbꝰ n̄
potuit. qꝛ n̄ habuit licentiā. Si
ꝑmiſit res perire ex negligētia
uꝉ nimis ſollicitꝰ fuit ꝓpter hoc
paꝝ vacādo ſibi ꝓpt͛ multipli-
cationē tp̄aliū qđ viciū multuȝ
hodie regnat. ¶ De ſtudio.
Si nō fuit diligēs ad diſ-
cenduȝ ea. ad que tenet͛
ſm̄ regulā ⁊ ꝯſtitutōnes qꝛ pec
cat. ⁊ trāſgrediēs ex ignorātia
non excuſat͛. ¶ Si ſacerdos ē
debet querere ⁊ ſcire que de-
bita ſit͛ ad celebꝛādū ⁊ miſtran
dum. ¶ Si confeſſoꝛ eſt. que
ꝑtinēt ad illud officiū. ⁊ ſic de
alijs. Et ſi in hijs eſt negligens
p̄cipue cum pt͛ grauit͛ peccat.
debet etiā frequent͛ legere do
ctoꝛes exponētes ſcripturarū
⁊ alios libꝛos ꝺ̄uotos ⁊ vtiles
vn̄ inſtruat͛ ⁊ confoꝛtet͛ ad bo
num. Non enī legit curioſa et
īutilia. ut doctrinas gentiliū uꝉ
fictiones poetaꝝ ⁊ hmōi que
retrahunt a magis neceſſarijs
quia peccatum eſt curioſitatis
¶ Itē q vocant͛ ad dirigēdas
moniales ī electionibꝰ ⁊ alijs
niſi ab hijs ꝑ que poſſit int͛ eas
oꝛiri diſcoꝛdia abſtineant ſunt
excōicati. ¶ De Oꝛatione.
Si non oꝛauit vltra diuinū
officium pꝛimatim ꝓ ſe
⁊ pꝛo alijs conſanguineis ⁊ be
nefactoꝛibus et pꝛecipue ſibi
recommendatis viuis ⁊ defun
ctis. ſollicite ut debuit. ¶ Si
non frequentauit confeſſioneȝ
cōmunionem ſecundum moꝛē
regule ſue. ¶ Item monachis
nigris preceptum eſt ꝙ hoc fa
ciant ſemel in menſe. extra de
ſtatu. mona. ne in agro in Cle.
¶ Si non vacauit meditacio
ni q̄ ꝑ maxīe deuotionē īducit

¶ Si fuit tepidus in dilectione dei ⁊ ꝓximi non ardenter affectans honorē dei ⁊ ſalutē aīaꝝ ut decet. ¶ Si ingratus fuit ad recognoſcendū ⁊ recogitandū bn̄ficia dei ⁊ recōpenſandū deuote ei ſuiēdo ¶ Si non p̄parauit ſe ad diuina ut debuit. hec ſunt in quibus cotidie offendit ⁊ ex hoc impeditur profectus.

¶ Quo ad conſanguineos.

Sʒ nimis carnalit᷑ dilexit ꝯſanguineos nimis affectans eoꝝ ꝓſperitatē ul᷑ gaudens de ea. aut ſi nimiū cōtriſtat᷑ de eoꝝ aduerſitate. vel ſi nimis eos viſitauit vel querit ⁊ gaudet nimiū viſitari ab eis. ¶ Si ō ſecularib⁹ cū eis loq᷑ que nō expediūt ul᷑ etiam cum alijs de guerris ⁊ factis p̄ncipū ſeculariū ⁊ frequēt᷑ hmōi interrogat ul᷑ libent᷑ aduertit ad hec vel ſi ꝓ cōſaguineis ſuis ꝓcurat bn̄ficia eccleſiaſtica vel tēporalia ⁊ p̄cipue ad hᵒ n̄ apt᷑ qꝛ poſſet eſſe mortale. ¶ De alijs vicijs cōibus. ut jra. īuidia. ſupbia ⁊ hmōi. vide. s̄. in. j et. ij. pte. ¶ De hijs que ptinēt ad regulā ſuā vltra p̄miſſa ipſe ſibi ꝓuideat. Si videlʒ penas ul᷑ p̄nīas ſibi taxatas l᷑ iniūctas a regula. ⁊ ꝯſtitutionib⁹ ul᷑ p̄latis nō fecit ex negligentia. qꝛ peccauit. Si aūt nulloᵒ eēt parat⁹ facere que p̄lat⁹ p̄cipet ul᷑ ī regula aut ꝯſtitutiōe ſibi mandata eēnt mortalit᷑ peccaret. Si aūt n̄ itēdit ꝓficere ī vita ſpūali. attamē ſuat ſeruāda. lʒ īuit⁹ facit. male ꝯtent⁹ ꝙ ē ī religione ypocrita eſt ⁊ in ſtatu dampnationis.

¶ Sequūt᷑ excōicationes religioſoꝝ. ¶ Capitulum. 45.

REligioſi qui īducūt aliquē ad vouēdū. ul᷑ fide intpoſita ſeu alias ꝓmittēdū ut ſepult᷑as apud ſuas eccl'ias eligāt l᷑ electas mutēt excōicati ſt᷑ excōicatiōe p̄pali ¶ Religioſi q clericis ul᷑ laycis ſacr̄ʒ eucharistie. ul᷑ vnctionis extreme miſtrare ul᷑ m̄rimoniū ſolemniʒare. abſqʒ licētia ſacdot᷑ prochialis ſpeciali. vel aliquem excōmunicatū a canone pret᷑ quā ī caſib⁹ a iure expreſſis ul᷑ p p̄uilegiū cōceſſis. ul᷑ a ſentēcijs per ſtatuta ſynodalia vel prouincialia ꝓmulgatꝰ uł quēquā a pena ⁊ culpa abſoluere preſumpſerint ſt̃ excōicati excōicatione papali. ¶ Religioſi ſi ꝓfeſſi q vadūt ad ſtudia lr̃aꝝ q̄cūq; niſi habuerint licentiā a ꝑlatis cū ꝯſilio maioris partis ꝯuentꝰ. ſunt excōicati. extra ne cle. uł mo. ſe. ſe. ĩmiſ. ut piclꝰoſa li. vj. ¶ Religioſi q vadunt in ſcolis ad audiendū leges vel phiſicā poſt duos mēſes ſi non dimittūt ſunt excōicati. ¶ Religioſi q apoſtatāt ſunt excōicati. Et dicūt̃ apoſtatare quādo dimiſſa religione ⁊ hītu non ĩtendūt reuerti. ¶ Religioſi q temere habitū ſue r̃ligionis dimittūt q̃uis non ſint apoſtate ex hͦ ſunt excōicati. ut ĩ ꝑdicto c. ut ꝑiculoſa li. vj. ¶ Religioſi cuiuſcūq; ordinis cū viderit uł ſciuerint cathedralē ſeu matricē eccłiam loci ſuare inťdictū q̄dcūq; poſitū auctoritate ſedis apłice uł ordiarioꝝ dn̄t ⁊ ipſi obſuare n̄ obſtātibꝰ qbꝰcūq; appellationibꝰ antea etiā ad eandē ſedē uł aliae. aut ſe alijs inťiectionibꝰ ⁊ obiectionibus alioqn ſt̃ excōicati ext̃ de ſen. exꝯi. Ex frequētibꝰ ĩ Cle. ¶ Religioſi q aliqua dicunt ut audiētes a decimaꝝ eccleſijs d̄bitaꝝ ſolutione retrahāt ĩ ſmonibꝰ ſuis uł alibi ſt̃ excōicati. extra de pe. Cupien̄. ĩ Cle ¶ Religioſi q ſcienť poſtpoſuerūt ꝯfitētibꝰ ſibi ꝯſcia facē de ſoluēdis decimis. ſunt ſuſpēſi ab officio ꝯfeſſionis taꝫ diu donec ꝯfeſſis eiſdē ſi cōmode poterūt. faciāt ꝯſciam. ꝙ ſi ĩ dicta ſuſpenſione n̄ purgata conſciētia ꝯfiteanť ſt̃ excōicati. ex̃ de pe. Cupiētes ĩ Cle. ¶ Monachi ⁊ canonici regulares n̄ hn̄tes aliquā āminiſtrationem ſi ꝯferūt ſe ad curias ꝑncipum ſine licētia ꝑlatoꝝ ſuoꝝ ut ĩferant dampnū ꝑlatis ſuis uł monaſterijs ſt̃ exꝯicati. ut in Cle. ne ĩ agro. de ſta. mo. et ca. re. ¶ Religioſi mēdicātes qui accipiūt noua loca ad hītanduꝫ uł antiqua eoꝝ loca alienant uł ꝑmutant abſq; licētia pape ſt̃ excōicati. ut extra d̄ pe. Cupiētes ĩ Cle. ¶ Qui ĩtrant monaſteria monialiū ordinis ꝑdicatoꝝ ſiue fratres ip̄i ſiue alij quicūq; mares. niſi in caſibus conceſſis ĩ ꝯſtitutionibꝰ caruꝫ ſunt excõmunicati nec poſſunt abſolui niſi a papa uł a mgr̃o ordinis uł aliquo alio qui ſuꝑ h̃ habeat auctoritatẽ ſpecialẽ Et qui vel que hoc admittunt etiã vident᷑ excõicati uł exꝯica te. qꝛ ꝑticipãt ĩ crimĩe. Similit᷑ q ĩgrediũt᷑ mõaſtẽia monialiũ ordĩs mioꝝ ĩ caſu ñ ꝯceſſo ſt̃ exꝯĩcati exꝯĩcatione papali ꝑ extrauagañ. Qui ṽo ĩgrediũt᷑ alia monaſteria monialiũ ñ ſt̃ ip̃o facto exꝯĩcati de iure ſed exꝯĩcandi. In multis tñ locis ꝓpť ꝯſtitutionẽ ſynodalẽ etiaꝫ ſunt exꝯĩcati. ¶ De hijs igitur etiã q̃re. Et đ hijs etiã exꝯĩcat᷑ plene hẽs in. 4. ꝑte ſumme ti. j

¶ Circa prelatos in comuni.
¶ Capitulum. 46.

p Relati interrogandi ſunt in cõi. pͦ. Si legitime aſſecutꝰ ẽ dignitatẽ ſeu ꝑlationẽ. an videlꝫ aliqua irregularitate uł ſnĩa fuerit irretitꝰ cũ fuit ſumptꝰ ad ꝑlaturã ĩ qua non fuit ſecũ diſpẽſatũ uł de q̃ non fuit abſolutꝰ. ut videlicꝫ ſi fuit bigamꝰ. ſi cooperatꝰ ẽ ĩ cã ſanguinis. ¶ Si ẽ illegittimus ſi excõicatꝰ. ſi ſuſpẽſus. aut notoriꝰ cõcubinariꝰ nã q ĩ q̊libet horꝝ ſe noſcit ⁊ ꝑlationẽ in eis vel aliquo illoꝝ accipit. eã furtiue tenet ⁊ eſt ĩ continuo mortali. ¶ Item nõ ꝙ illegittimus ad dignitatẽ vel bñficiũ curatum uł prioratũ ĩ religione q ꝑ electionẽ creat᷑. ſine diſpẽſatione pape ꝓmoueri nõ põt. ex priulegio tñ mgr̃i ordinis ĩ cã hac pť diſpẽſari ad ꝑlaturas in ordine p̄dicatoꝝ đ h̃ hẽs ĩ. 4. ꝑte ſumme ti. j. ¶ Si rite abſꝫ vicio ſymoniaco fuit electꝰ cõfirmatꝰ ⁊ ordinatꝰ. ¶ Si interpoſuit p̄ces ꝓ ſe uł ꝓcurauit ꝙ aliꝰ ꝓ eo porrigeret. qꝛ ſymõia fuit. Et ſi ibi fuit ſymonia pactionis ĩdiget diſpẽſatione pape ⁊ anteꝗ̃ diſpenſet᷑ furtiue tenet dignitatẽ. De h̊ hẽs in. 2. ꝑte ti. j. c. j. ¶ Itẽ de oibꝰ hijs q̃ hẽs ſuꝑ in. c. de bñficiatis. et in. c. de clericis in cõi. potes h̃ ĩterrogare ꝓut videbit᷑ expedire ſi eſt ꝑlatꝰ ſeculariũ clericoꝝ. ¶ Si ṽo ꝑlatꝰ religioſoꝝ ĩterroga de hijs que ſunt in. c. p̄cedẽti ⁊ đ hijs q̃ ſequũt᷑ ¶ Si aliq đ pctm manifeſtum ſimulauit in ſubditis. ⁊ nõ correxit. aut ſi non manifeſta que ad eius noticiam aliqualiter ꝑuenerint vlterius non inqſiuit qꝛ ſi mere ex negligentia omitteret puto mortale quo ad criminalia. Sec⁹ ſi ex aliqua ratione hoc omittit utputa ad euitãda maiora ſcãdola. ¶ Si in capitulo equus iudex ñ fuit. ¶ Si rerum monaſterij dilapidator fuit. ¶ Si ſuperiorib⁹ non obediuit. ¶ Si cauſas ſibi a ſuis ſuperiorib⁹ cõmiſſas non ſecundum conſilium peritorum determinauit ſed ſcđm acceptationẽ ꝑſone. In oĩbus ſupradictis ẽ peccatũ mortale vel veniale ſm qualitatem exceſſus ⁊ maliciã ac negligẽtiã ¶ Si indignos ⁊ nõ ydoneos ĩ officijs poſuit maxime ad curam aĩarꝫ quia male videt̃ excuſari a mortali ꝑcipue ſi eos quos ſcit malos ⁊ ĩ mortali ꝑſeuerare ponit ad curam aĩaruꝫ cum poſſit repellere nec credo ꝙ excuſet paucitas. qꝛ alij non ĩueniunt̃. etiã ille quẽ ſic poſuit ſit multuꝫ induſtrioſus. ⁊ bene ſciat officiare eccleſiam in exteriorib⁹ ¶ Idẽ cum talẽ ſuſtinet quem ipſe tamen non poſuit licꝫ iuridice eum remouere poteſt. ¶ Si poſuit in audientiam confeſſionũ notabiliter ignorantes ⁊ ineptos vel criminoſos quia mortalit̃ peccat ꝑ illam regulam. Qui cãm dampni dat dampnũ dediſſe videt̃. ¶ Idem ſi tales toleret cum poſſet eos remouere niſi forte a ſuꝑiorib⁹ ſuis ſint ad hõ poſiti. Sed quam curã de ipſis habebit cum ad ſui dampnationem exerceant tale officium audiendum eſt ¶ Quomodo aũt videat̃ inept⁹ vel notabilit̃ ignorãs habes in. 3. pte Sũ. ¶ Si fuit nimis curioſus ⁊ põpoſus ĩ edificijs eccl̃ie ⁊ monaſterij ⁊ ornamẽtis ⁊ hmõi. qđ ẽ contra ſcĩm Ibero. ⁊ Ambro. 22. q. 2. c. Aur. et. c. Glã epi veñ Et tñ a modernis fiũt multe ſuꝑfluitates ⁊ curioſitates ⁊ pallacea cõtra exẽpla ſctorꝫ oĩm. Et de hĳs amittit̃ multuꝫ de tꝑe ⁊ deuotione ita ut completis edificijs exhauſti videt̃. oĩs ſpũs ⁊ deuotio. ⁊ paupes ĩ terra moriunt̃ fame quos ipſi religioſi de ſuꝑfluis eorꝫ tenet̃ ſuſtentare. 22. q. j. ¶ Si fuit nimis ſollicitus circa temporalia. ex hoc minꝰ debite vacans ſpũalibꝰ in ſe ⁊ ſubditis ⁊ lcõni ⁊ oꝛõni. meditacioni. ⁊ ãmonitioni. vtiqꝫ pctm̄ eſt plꝰ ⁊ minꝰ ſm̄ quantitatẽ exceſſus. principalis enĩ ĩtencio ſeu cura d̄bet eſſe de ſpũalibꝰ. ¶ Si nimis ꝑ curias diſcurrit ĩ litigãdo cũ ſcandalo hoĩm cum poſſit per alium modũ magis pacificum ſua repetere. etiã ſi non tm̄ per hoc recuperare d̄beret. ¶ Si iura ⁊ priuilegia ſue eccleſie ñ ſeruauit ⁊ defendit ut debuit. ¶ Si ĩ diſpẽſando ĩdiſcrete ſe habuit. vel qꝛ nimis de facili ⁊ ſine cã rõnabili diſpenſauit de ieiunijs. de eſu carniũ. de retinendis rebꝰ ad vſum. In penitencijs taxatis ſm̄ regulã ⁊ cõſtitutionẽ ⁊ hmõi. qꝛ peccauit. inducẽdo relaxationẽ ⁊ religionis rigorem eneruando. Vñ btũs Bñdictꝰ in regula ſua dicit. qꝙ de oĩ diſpẽſatione habet reddere rationẽ. Vel etiam ſi fuit nimis durꝰ ĩ diſpenſando cum debuit ꝑcipue cũ d̄bilibꝰ ⁊ infirmis ⁊ hmõi nõ ꝓuidens eis. ¶ Si fuit bonꝰ exẽplaris ĩ inceſſu moderato. in habitu nõ precioſo. ĩmodeſtia geſtus. ĩ locutione rara ⁊ graui ⁊ fructuoſa. cauẽs diſcordias. nutriens pacẽ. oẽs paciẽt̃ audiẽs ⁊ tolerãs. ſinglaritates vitãs. cõmunia ſequẽs cũ pt̃. nemĩ blandus. affabilis cũctꝭ. ſuſratões d̄tractiões. irriſiones. ꝯfabulationes. maledictiões. ꝯtẽtiões ĩ ſe ⁊ ſuis eliminãs. ĩ oibꝰ circũſpectꝰ. ñ delectãs ĩ ꝑſidẽtia. ſꝫ timẽs d̄ negligẽtia cũ d̄ ſinglis ſibi ꝯmiſſis hẽat rddẽ rõm. Ita alioꝝ curã hñs. ut ſui ñ obliuiſcat̃ ut docet Greg. ĩ paſtoral. Nã ſic tenet̃ qlibet ꝑlatꝰ eẽ. et ita ſe hr̃e. ¶ Si ĩ corrigẽ. fuit nĩs remiſſus. uł nĩs rigidꝰ quia vtꝝqꝫ cauẽdũ ẽ. ſic dic̃ Greg. ĩ moralibꝰ ⁊ ut hr̃ di. 43. diſciplina. Nã facilitas venie ĩcentiuũ ꝑbet d̄linquẽdi ſm̄ Amb. 13. q. 4. Eſt iniuſta Et aſperitas nimia in ĩcrepatione. nec correptionẽ recipit nec ſalutem. Leo di. 4 j. cũ btũs. Precipue circa ſeniores debet prelatus in corrigẽdo humanꝰ eẽ ⁊ ſic ſe hr̃e ut dr̃ in. c. ſeniores. j. q. 7 ſcdm̃ Greg. ſi eſſent habituati in malo. qꝛ tunc duriꝰ corripi debent ſecũdũ eũdẽ vbi ſupra

¶ Si diſtricta fecit pꝛecepta a quibꝰ multum debet cauere niſi ſit res ardua. Et ſi cogeret ꝑ p̄ceptū ul' ſnīam ad aliqđ faciendū ul' dicendū ī quo eſſet ei ſubditꝰ aſtrictꝰ ul' nō đberet ei obedire nec in reuelando ei pcc̄m oīno eēt moꝛtale ei. In īqſitione etiā criminū ī receptione accuſatōnis ul' denūciationis ul' in ꝓlatione ſnīe excōicatiōis ⁊ hmōi n̄ ſit p̄ceps. nec ꝓcedat ꝑ ſuſpiciones ſꝫ ꝑ ꝓbationes. ⁊ ꝑ modos iuridicos. alias eni īcurreret graue pcc̄m. ⁊ aliqñ ſnīas. đ hͦ hēs ī ſumma

¶ Si r̄cepit p̄latꝰ ī oꝛdine mēdicātiū aliquē ad ꝓfeſſionem añ annū cōpletū ꝓbatiōis ſeu nouiciatꝰ. ē ſuſpēſus a receptione cuiꝰcūqꝫ ad ꝓfeſſionē. ⁊ debet puniri pena q̄ ſolet infligi ꝓ grauioꝛibꝰ culpis. vñ ⁊ moꝛtaliter peccat. extra đ reg̃. ⁊ trā. ad rel. Nō ſolū li. vj

¶ Si nō īduxit quātū potuit ꝟbo ⁊ exemplo ſubditos ſuos ad obſeruandū oēs cerimonias ſui oꝛdinis.

¶ Si malas cōſuetudines ſeu coꝛruptelas ɔtra regulā ⁊ decentiua religionis quas īuenit iam īductas. nō abſtulit quantum potuit ut viciū ꝓꝓꝛietatis diſcurſum. fratꝝ ad placitū. familiaritatē cū mulieribus ul' viris ſi ē monacha. tollatiōꝫ reruꝫ. amicis ɔſanguineis. ſine licētia ⁊ rōnabili cā. eſum carniū ſine cā rōnabili. qđ ē vniūſale oī monacho de ɔſe. di. h. mō. Et ſimilia que ſunt p̄cipue ɔtra eſſencialia vota religiōis nullo mō debet ꝑmittere nec etiā pceptionē aut etiā receptionē ſymoniacā monialiū ſicut hodie fit q̄i vbiqꝫ. ꝙ ſi talia pt̄ remouere. nec ē ſpes in futurū dimittat curam exemplo beati Bñdicti. ut. 7. q. j. ibi. ne quietem ſuā amittat ⁊ tandē cum eis dāpnationē īcurrat. Quicūqꝫ ſit ille abbas ul' abbatiſſa p̄oꝛ vel p̄oꝛiſſa vel alias quocūqꝫ noīe cenſet̃. nec ſufficit ꝙ p̄latus coꝛrigat vicia. que contigerit ipſum noſſe. ſed diligent̃ agnoſcere vultum pecoꝛis ſui conſiderando vias eius. Caueat autem ne crimina delata ſibi ī foꝛo ɔſciētie ul' ī ſecto iudicet ī foꝛo ɔtēcioſo ſeu in caͦ. Ibi eni tm̄ māifeſta coꝛrigēda ſt̃. Si hꝫ ſub cura mōſtēia monialiū īgrēdū ē ut. j. ī. c. ſe. đ hꝰ

¶ Circa epiſcopos ⁊ alios ſuperiores. ¶ Capitulum. 47.

Episcopi et alij ſuꝑiores ꝑlati. ſic poſſunt interrogari.

¶ Si videlicꝫ nõ ſit talis lr̃ature ⁊ ſciẽtie ꝙ p ſe explicare ſciat que d̃bet ⁊ ad qđ tenet̃ cũ ip̃e habeat alios ſuꝑ hm̃oi īformare ⁊ dirigere. Nã ſi bonus ab oīb⁹ cõit̃ reputat̃ ⁊ ſufficiẽs. nõ ē neceſſariũ niſi ip̃m audire. ⁊ ſi d̃ aliq̊ negocio nõ ītelligit. pt̃ ꝯfeſſor eũ q̃ntuꝫ poterit īformare. Et ſi tale qđ eſt ī quo variant̃ opiniones vl̃ de quo nõ pt̃ dari lata ſnĩa. relinquẽdũ eſt ſue cõſciẽtie. Iteꝫ dicendũ ē circa alios clericos religioſos. ꝑlatos. ⁊ laycos ꝑitos ⁊ rioꝛatos q̃ ſciũt ſufficiẽt̃ dicere ⁊ diſcernere facta ſua. Si v̾o hm̃oi ep̃s vl̃ ali⁹ ſuꝑioꝛ non ſit talis ſed īdiget adiutorio īt̃rogant̃. īquãtũ cleric⁹ ē tũc inquiri pt̃ ꝓut expedire vīd̃ hys q̃ habes ſuꝑ. c. circa clericos in cõi. ut de officio diuino celebratione ⁊ miſtratione ſacramẽtoꝝ ⁊ de modo ⁊ hm̃oi. Si vero aſſumptus eſt de religione ad ep̃atũ. Interroga de hys que habes in. c. circa religioſos q̊ ad multa. Nã q̃uis aſſumpt⁹ ſit ex monaſterio tñ adhuc tenet̃ ſeruare ordinẽ ſuũ niſi in hys q̃ non paciũt̃ officiũ paſtoris. ut ſilẽtiũ. ſolitudo. vigilie. ⁊ hm̃oi. Inquãtũ v̾o fuerit beneficiat⁹ ſeu curat⁹ ⁊ ꝑlatus īterroga de hys que hẽs. ſ. in. c. circa bñficiatos. Et ſi recepit dignitatẽ ſeu ep̃atũ hñs aliquã irregularitatẽ. vel ſnĩaꝫ aut ſymoniace. vel ꝑ ītruſionẽ ſibi acq̇ſiuit ꝑlaturã. dic ut ī. c. ꝑcedẽti in ꝑn. Exinde de hys que ſequuntur que ſt̃ ſpecialia officio paſtorali interroga.

¶ Si videlꝫ. contulit ordines ſacros indebite. quod eſt vnuꝫ ī quo maxime offendũt. ¶ Si ꝑ ſymoniã cõtulit ſed occulte. quia mortalit̃ peccauit non tñ ip̃e eſt ſuſpenſus ex hoc quo ad alios. Sꝫ ſi notoria ē ſymonia ſuſpenſus eſt quo ad alios. Si aũt in vtroqꝫ caſu ordinat⁹ ab eo eſt ſuſpenſus ⁊ indiget diſpẽſatione. ¶ Si contulit ſcienter ordines non habentibus legitimam etatem quia mortale eſt nec poteſt epiſcopus ſuꝑ etate diſpēſare. ¶ Si contul. t oꝛdines ꝑ ſaltũ ſcient. vel duos ſacros ſimul vel. 4. mioꝛes cum ſubdyaconatu. qꝛ moꝛtale eſt ¶ Si contulit oꝛdines ſacros extra tēpoꝛa oꝛdinatõnũ quia moꝛtale ē niſi ex diſpēſatione pape hoc fieret. alias enī oꝛdinat⁹ eſſet ſuſpēſus. minoꝛes tñ oꝛdines dieb⁹ feſtiuis cõferre poteſt. ¶ Si ī oꝛdinatione dimiſit aliqđ faciendũ. qꝛ ſi obmitteret aliquid de ſubſtãtialibus ex quibus īpꝛimit̄ caracter apoꝛteret totũ reiterare ī alia ſolempnitate quatuoꝛ tēpoꝛuꝫ ¶ Si ꝟo non eſt ſubſtantiale ſed de ſimplici ſolempnitate ñ debet iterari. ſed ſupplere tm̄ omiſſum in oꝛdinatõne ꝓxime futura. nec pꝛius ante illã ſuppletionē debet ille ſic oꝛdinatus exercere officium oꝛdinis quia alias peccaret. Ep̄us aũt in hmōi peccat moꝛtaliter ſi ex certa ſcientia vel craſſa ignorantia hoc accidit. Idem videt̄ ſi ex notabili negligētia. ¶ Si oꝛdinauit aliquem qui non fuerit ſue dyo. vel aliquem religioſum aut alium beneficiatum in aliquo collegio ſine licentia ſui ſuperioꝛis. ſciēter. quia moꝛtale eſt. ⁊ eſt ſuſpenſus a collatione oꝛdinũ per annũ. ¶ Si non fecit fieri examinationē đ oꝛdinandis debitam videlicet de etate. ſcientia. moꝛibus et huiuſmodi ſecundum iura quia peccauit moꝛtaliter. ¶ Idem ſi fecit fieri examinatõnē. per ineptos ad huiuſmodi. ¶ Idem ſi per tales fecit fieri examinationem. quos eſtimauit ꝓpt̄ eorum malam conſcientiã admittere indignos. ſi tamen ad eum ſpectat pꝛouidere de talibus. ¶ Si ſcienter admittit indignuꝫ quem repellere poteſt ut cõcubinarium ⁊ illiteratum ⁊ hmōi. ¶ Si non contulit ſacramentuꝫ confirmationis qñ debuit. Soli enī epiſcopi poſſunt conferre. ⁊ omni anno ſemel debent conferre ⁊ extra illud tempus ſolitum. omni tempoꝛe anni. ⁊ omni hoꝛa. moꝛituris poteſt cõcedere. ne ſine hoc decedant ꝙ̄uis ſine hoc ſaluarentur. Committendo ergo magnam negligentiam in hoc. ut poſt multos annos ſemel cõferre. credo eſſe mõꝛle

¶ Si non dedit ſm̄ debitam materiā ⁊ formā ⁊ locum qͦcumqꝫ ſacramentum. quia mōtale. ꝙ autem ieiunus conferat ſacramentum confirmationis non eſt neceſſarium. tamē decens ⁊ de iure. ¶ Si bis ſcienť aliquem cōfirmaret. quia peccaret mortaliter. vnde in hoc debet eſſe cautus ne iteret. et etiam aduertere ne aliquis nō criſmatus teneat criſmandum. aut etiam ne cōſanguineus teneat conſanguineum. ¶ Si ī cena dn̄i non conſecrauit cuꝫ potuit criſma ⁊ oleum ſanctuꝫ ut debuit. quia īnouanda ſunt talia. Et ſi non ſeruauit debitā materiam. formam. ⁊ ritum eccleſie. quia mortale eſt. ¶ Si conſecrationes eccleſiarū vel altariū. vel calicum. vel patenarum. vel benedictiones veſtium ſacrarum. non fecit ut debuit. ſecundum formam ⁊ rituꝫ eccleſie vel ſi aliquod horum ꝑ ſimoniā ↄſecrauit. Idē ꝺ bn̄dictiōe abbatū ⁊ abbatiſſarū. Idē ꝺ recōciliatiōe eccāꝝ vel cimiterioꝝ. qꝛ mōrtaliť peccauit. Monialē āt q̃ꝫ nouit corruptā n̄ ꝺ facili dꝫ eā ↄſecrare in ꝟginem. nec tñ debet manifeſtare ſi eſt occultum ſed mutař nomen virginis in caſtam ſi nō perpenditur. ¶ Si cōtulit beneficia per ſymoniam. qꝛ mortale eſt. Et ſi notoria eſt ſuſpēſus eſt quo ad ſe ⁊ alios. ſi vero occulta ſuſpēſus eſt quo ad ſe non quo ad alios. ¶ Si cōtulit ſcienter beneficia īdignis ſiue ſimplicia ſiue curata. quia mortale eſt. ¶ Idem ſi acceptauit preſentatum a patronis ineptum. ¶ Idem ſi confirmauit indignū. ¶ Si contulit vni plura beneficia in caſu nō conceſſo. aut prebendas. aut dignitates vel ſi cōſanguineis minus aptis contulit. ratōne conſaguinitatis poſtponēdo aptiores. qꝛ mōrle ē ¶ Si admiſit ad bn̄ficia bn̄tia curā aīaꝝ ſeu ip̄a ↄtulit n̄ bn̄tib⁹. .zh. an. mortale ē. ¶ Si ī eccĩys ꝺ iure vacātib⁹ n̄ ꝓuidit ꝺ rctore ut debuit ſic̄ vacāt curata data abſꝫ diſpēſatōe p̄pe hÿs q̄ n̄ ↄtigūt .zh. ul'q īfra ānū ab acceptatione hmōi curati n̄ faciūt ſe ad ſacͤdotiū ꝓmoueri niſi cā ſtudĳ ſit obmiſſum ⁊ diſpēſatū de q̊ habes ſup̄ in. ca. de bn̄ficiatis

¶ Si vero episcopus de huiꝰmodi curatis vacãtibꝰ. ĩfra sex mẽses postea non ꝓuiderit nõ pt post h̃ ĩtromittere ꝯ illo. q2 mortale esset ⁊ tũc teneret' errorem suũ manifestare. Idẽ qñ recepto secũdo bñficio vacauit primũ de q̊ habes. s̃. pleniꝰ ⁊ ĩ Sũma in. 4. pte. ¶ Si ordinauit aliquẽ clericũ ad ordinem sacrum sine iusto titulo. i. sine bñficio ul' saltẽ ꝑrimonio sufficiẽti ad suĩ sustẽtationẽ. q2 vltra pctm mortale tenet' ei expensas facere. quousq3 de bñficio sit ei ꝓuisũ. nisi aliqs ep̃s hmõi ꝯmisisset alĳs ꝯterminãdo ꝑsonas. q2 tũc ille cui commissum fuit tenet'. De qbꝰ vide ĩ summa in. 3. pte. ¶ Si nõ visitauit ep̃atũ suũ ut debuit. aut si ĩ visitatione sua nimis sumptuosus fuit ⁊ cũ magna ⁊ nimia familia venit. ⁊ cũ equitarĳs nimĳs. vltra ꝑscriptũ numerũ ul' si ip̃e vel familia eiꝰ munera accepit sup quo specialis pena est. de qbꝰ plene in. 3. pte summe. ¶ Si ĩ visitatione nõ diligent' inqsiuit de qbꝰ debuit ⁊ maxime. de vita ⁊ honestate clericoꝝ ul' sacerdotũ ⁊ officiancium ⁊ quomodo se habent ĩ ãministratione sacramẽtoꝝ ⁊ de formis eoꝝ si bñ ꝓnũciãt ꝑcipue baptismi q est mag' necessariꝰ. ꝯ audiẽtia ꝯfessionũ quõ ĩ eis se hñt. quõ populum ãmonẽt. Et ĩ rebꝰ ecc̃e ꝑcipue altaribꝰ ꝙ mũdas teneant. Si aũt videt in hmõi notabilit' excedẽ. corrigat ⁊ emẽdet ꝗntũ poterit. q2 si non correxit ⁊ punierit excessus vel si tales sunt ĩcorrigibiles non ꝓuiderit de alĳs grauit' peccat. Et oĩa mala ⁊ dãpna aĩaꝝ que inde sequũt' ei ĩputant' dũ tñ obuiare pt ⁊ non facit di. 83. p totum. ¶ Si sustinuit ĩ officĳs ⁊ bñficĳs notorios concubinarios quos debet post ãmonitionẽ si nõ abstinuerit priuari bñficĳs q2 grauit' peccat. ¶ Si ĩ alĳs sceleribus ⁊ malis manifestis ut vsuris. tabernis. ludis. in aleis ꝓductioribꝰ negocĳs secularibus se occupãtes ⁊ venationionibꝰ nõ bene se habuit circa clericos. Illos enĩ in hĳs ñ puniendo videt' male posse excusari a pcto mortali nisi ex hmõi punitionibꝰ sequeret' maiꝰ malũ. ut scisma ul' magnũ scãdalũ.

di. 40. ut conſtituerent'.

¶ Si laycos ſibi ſubditos notorios pc̃tores quos ꝑ ſe nouit ul' ſibi ꝑ alios denũciatos. ut adulteros. vſurarios. inimicitias exercẽtes manifeſtas. nõ corrigit ꝑ cenſuras ⁊ alios modos ut debet peccat g̃uit' niſi obmittat qꝛ nõ ſperat' emẽdatio. ſꝫ potiꝰ deterioratio ex h°. Et hoc tñ ñ videt' excuſare ſufficiẽt' niſi ex hoc timeret' aliqͦd graue ſcãdalum diſt. 44. Cõmeſſationes.

¶ Si malas cõſuetudines q̃s reperit ĩ ſua dyoceſi nõ nititur auferre quãtũ pt. ut vẽdere et laborare ĩ diebꝰ feſtiuis. ñ cõicare ⁊ ꝯfiteri ſemel ĩ anno. tripudiare ĩ eccleſijs violare eccleſiaſticã libertatem ut clerici ꝯueniãt' ꝓ debitis ul' delict' coram iudicio ſeculari. ul' eccl'iaſticã imunitatẽ ut extrahãt' debitores ul' malefactores ꝑ violentiã de locis ſacris ⁊ hmõi ĩ caſibꝰ non cõceſſis. qꝛ tenetur illis hmõi ꝓhibẽ. Et ſi pꝰ ãmonitionẽ nolũt deſiſtere. excõicat'. qꝛ alias grauit' peccat. obmittẽdo h° ex timore ul' negligẽtia diſt. 43. Sit rector.

¶ Si fructꝰ ſeu redditꝰ ep̃atꝰ ſui male expendit donãdo ꝯſanguineis ul' alijs nõ ĩdigẽtibꝰ. quia peccaret grauit'. Et ſi diſtincta ſunt ea q̃ ꝯputãt' ad mẽſam eiꝰ ab alijs. Et ſi de alijs que erogare debet clericis ul' ꝓ reparatione eccl'ie. ul' paupibꝰ. dat ꝯſaguineis ul' alijs amicis ſuis ſine rõnabili ĩdigẽtia tenet' reſtituere illa. qꝛ rapinã fecit ⁊ ſimilit' recipiẽtes ab eo. Si vero non ſunt diſtincta hmõi bona ſꝫ ĩtelligũt' oĩa ꝯmitti fidei ſue ea q̃ ſufficiũt ad vſum ſuũ ⁊ familie ſibi ꝯueniẽtis debet pauperibꝰ erogare ⁊ alijs dando paupibꝰ ſubtrahit. hec Tho. ĩ 2. ſc̃de. q. 2. et. 12. q. 2. Aurñ 7. c. Gloria.

¶ Si grauauit ſubditos ſuos ĩ debitis collectis.

¶ Si fecit clericos ſuos ſoluẽ tallias a dño tp̃ali ĩpoſitas ul' gabellas ad ĩſtãciã eiꝰ ul' ſi ip̃e ſponte dedit ſine licẽtia ſummi pontificis qͦd ꝓhibet' ⁊ g° mortale ẽ.

¶ Si delicta clericorũ ul' laycoꝝ puniuit pena pecuniaria ex auaricia ⁊ ñ ad mag' refrenandũ. qͦd ꝓhibet' ⁊ ergo mortale ẽ.

¶ Si viſitauit dyoceſim ul' viſitare fecit mag' ꝓpt' lucꝝ quã ſalutẽ hoĩm qꝛ mõrle eſt. Si alienauit bona ep̄atus ſine licētia pape ⁊ in caſu idebito qꝛ mõꝛle ē Si iura eccłiaꝝ n̄ ſuauit qꝛ mõꝛle ē. ¶ Si bona vacātiū eccleſiaꝝ ſibi vſurpauit cū debeāt ſucceſſoꝛi. qꝛ moꝛtale ē. ¶ Si iuſta debita a p̄deceſſoꝛib⁹ cōtracta rōne eccłie nō ſoluit. qꝛ moꝛtale eſt. ¶ Si fruct⁹ alicui⁹ b̄n̄ficij ad tp̄s ad ſe accepit uł ptē ab eo cui ꝯtulit vult hr̄e. qꝛ rapina ē ⁊ moꝛtale. ¶ Si foꝛmaꝫ iuris erga vſurarios manifeſtos nō ſeruauit ſed de certa quātitate cōtent⁹ nō facta debita reſtitutione ſibi remittit. ⁊ ad ſepulturā ⁊ ad ſacramēta admittit. qꝛ moꝛtale eſt. ¶ Si īcerta pauperib⁹ deputāda in ſuum vſum ꝯuertit ſine neceſſitate. qꝛ moꝛtale ē. ¶ Si ſn̄ias excōicatōis de facili ꝓpter lucꝝ ꝓfert vel abſolutionē ei⁹. qꝛ moꝛtale eſt ¶ Si pmiſit q̄ſtionarios uł alios ꝓnūciare īdiſcretas īdulgētias ⁊ falſas. qꝛ mõꝛlr̄ peccauit. ¶ Si exemptos ut fratres p̄dicatoꝛes. mīoꝛes. heremitas ſcti Aug̃. carmelitas. ſeruitas. ciſtercienſes ⁊ alios hn̄tes p p̄uilegiū exemptiōes iniuſte moleſtat. nō ſuādo p̄uilegia eoꝝ ſpecialiter ꝓ audientia cōfeſſionū. nō admittendo ſibi p̄ntātos ydoneos ſm̄ Cle. dudū d̄ ſepul. uł ſibi r̄tinēdo nimios caſus ⁊ icōſuetos. ut cottidie habeat recurſus ad eum. Vł ad quartā cogendo quantum ad id quo ſunt p̄uilegiati vel eos ad iudiciū trahēdo. cū ī nullo poſſit eos ꝯuenire niſi ꝓ hereſi quia grauit̄ peccat. ¶ Si monaſteria monachoꝝ uł monachaꝝ nō exempta nō diligent̄ ⁊ honeſte viſitauit et eos vel eas ad ſeruandū regulā īduxit deponendo abbates vel abbatiſſas pro relaxatione cum expedit. habendo curam d̄ honeſtate eoꝛum. Et ꝙ non habeant familiaritatem cum clericis religioſis vel laycis ille moniales. prouidendo eis de diligenti clauſura de confeſſore ſecuro ⁊ conſcientiato prohibendo ingreſſum ſymoniacum ⁊ conuiuia feminarum q̄ ibi fiunt. ⁊ feſta vana in conſecratiōe eaꝝ Si ī iudicā: ī loco ꝯtēcioſo ſibi n̄ tenuit vicarium ꝑitū ⁊ bonū ⁊ p̄cipue qñ ex ſe non habet ſufficientiam iuris.

¶ Si non ſeruauit ordinē iudiciariū debito modo. ¶ Si fuit acceptator pſonaꝝ. ¶ Si dedit iniquas ſnīas ꝯ̄ iſtis dic ut. ē. in. c. circa iudices. ¶ Si non ſeruauit debitā formā iuris īferendo ſnīas excōicatiōis ſuſpenſionis ⁊ interdicti. qꝛ incurrit vltra pc̄m certā penaꝫ de qua vide ī ſumma. 4. pte ꝑcipue ī cauſis mrīmonialibus. qꝛ ibi oportet eſſe cautiſſimū ⁊ ponderoſum. ⁊ ſpecialiť circa diuortia. ¶ Si dedit licentiam dn̄o tēporali vel iudici. ꝟberandi vel aliter puniendi ul' īcarcerandi aut hmōi clericos ſuos. niſi in caſu in q̄ eſſent īcorrigibiles p eū. qꝛ efficiť excōicatꝰ. extra de ſen. exco. ut fame. Nemini tn̄ etiam debet ꝟberare manibꝰ ꝓprijs. ſed p clericū aliū faciat caſtigarē clericum p delictis ⁊ hmōi cū expedit ſecundū iura. ¶ Item a cauſis ſanguinis debet abſtinere opere. conſilio. ⁊ mādato ¶ Si hereticos non diligenť ꝑquiſiuit ī ſua dyoce. ⁊ puniuit ſm iura. ¶ Si teſtamenta et vltimas voluntates non fecit īpleri precipue quo ad legata ad pias cauſas. ¶ Si diſpenſauit in votis ⁊ iuramentis in quibus non potuit vel ſi potuit tamen indiſcrete. ⁊ ſine cauſa rationabili. ¶ Si abſoluit a ſentencijs a quibus non potuit ut in pape reſeruatis caſibus. vel diſpenſauit in irregularitate in qua non potuit. ¶ Si bonus exemplaris fuit in habitu non precioſo. ſuppellectilibus non argenteis ⁊ curioſitatibus ī apparatu domus ⁊ ornatu non ſeculari. in victu ſobrio. non cōuiualis nimis niſi cum pauperibus. in viſitando eccleſias. inťeſſendo diuinis ⁊ ꝑcipue diebus feſtiuis. quia hoc debet facere ſecundum iura. In ſolempnitatibus precipuis per ſe cātando miſſam. In dicēdo officium deuote non curſiue ſed ordinate ⁊ ꝙ dicatur in eccleſia ſua debite ꝓcurādo. In frequentādo orationes priuatas in vacando lectionibus ſacris ut di. 36. per totum. in predicando ſi ſit ydoneꝰ id eſt ſi ſciuerit. ſi vero neſciuerit prouidendo gregi ſuo de alijs predicatoribus vtilibus non curioſis. ſimiliť de confeſſoribꝰ.

Jn tenendo honeſtam familiaʒ
ſollicitꝰ de ſalute eiꝰ. Jn vitan
do ↄuerſationē cū mulieribus
ut peſtem. Jn raro exitu de do
mo niſi ad eccłiam. Jn ↄferēdo
⁊ ingrēdo ſepe ↄſilia cū ſeruis
dei q̄uo poſſit melius ꝓuidere
gregi ſuo Adulatoꝛes ut vene
nū abhoꝛrēdo Pater paupeꝝ
viduaꝝ. oꝛphāoꝝ. ⁊ opp̄ſſoꝝ
exiſtat ⁊ cās eoꝝ ſine expēſis
expedire facit. Jn iniurijs ꝓprijs
nō ſit vindicatiuꝰ ſed paciētiſſi
mus. Jn v̄bō ⁊ geſtu. nō ſit ſb
ditus ⁊ iracūdus. nemini mul⸗
tū familiaris niſi ſeruitoꝛibꝰ dī
ſupioꝛibꝰ obediēs. equalibꝰ n̄
īuidens. non gaudēs de digni
tate ⁊ honoꝛe. ſʒ lugens ꝓ ex⸗
terioꝛi occupatione et plebis
offenſis. die noctuqꝫ. reſiſtat
ↄtētionibꝰ maxime ↄtra fidem
catholicā. qꝛ ſi ī hijs oībꝰ dili⸗
gent̄ ⁊ bn̄ ſe habuit. nihil deo
acceptiꝰ. Si aūt p̄ſumptiōe et
male nil miſeriꝰ ⁊ dāpnabilius
ep̄i dignitate ut dicit Aug̃. di
4. ante oīa. ¶ De p̄latis etiaʒ
multa habes ī ſumma. 3. ꝑte li
vlt̄. ꝑ totū. ¶ Itē ep̄i ⁊ ſup̄. cō
cedentes aliquā domū vſura
rijs manifeſtis alienigenis ad
fenus exercendum ſunt ipſo fa
cto ſuſpēſi. ut extra de vſu. quā
qꝫ li. vj. Similit̄ ſi ꝑmittunt q̄
hmōi vſurarij alienigene exer
ceant fenꝰ ī terris eoꝝ iuriſdi⸗
ctioni ſubditi niſi īfra tres men
ſes eos expulerint ut ī p̄alle. c.
quāqꝫ. ¶ Itē Qui ſe ingerit ꝓ
papa electꝰ a minoꝛi ꝑte quā a
duabꝰ ꝑtibꝰ cardinaliū. ē ipſo
facto excōicatꝰ. Et ſimilit̄ car⸗
dinales q talē receꝑint ꝓ pap̄
extra de elec. licet li. vj. ¶ Itē
Oēs clerici religioſi layci ſiue
familiares curie ſiue alij. q ali⸗
qd̄ pactū fecerint uł aliqd ꝑuū
uł magnū ꝓmiſerint uł ꝓmiſſi
ones receperit vel ex pacto uł
ꝓmiſſione occulta uł māifeſta
dederint uł receꝑint ꝑuū quid
vel magnū ꝓ aliqua iuſticia uł
gr̄a ꝓ ſe vel ꝓ alio in cauſis iu
ridicis vel lr̄is apoſtolicis ⁊ q
buſcūqꝫ modis ab apoſtolica
ſede obtinenda ſunt ipſo facto
excōmunicati in extrauagan̄.
Bonifacij. viij. ⁊ abſolutio pa
pe reſeruatur. hoc habet locū
in cu. ro. Jo. an. et An. de bu.
eam alle.

¶ Sequitur quarta ⁊ vltima pars huius tractatus que tractat ꝺ̄ abſolutione ⁊ penitētie iniūctione. ¶ Capitulū. 48.

Poſtquam penitēs dixit ex ſe pc̄ta ſua. ul' ex interrogatione ꝯfeſſoris ut debuit tandē ꝯcludat dicens. In iſtis peccaui ⁊ in alijs multis. ⁊ de oib⁹ dico meā culpā. Cōfeſſor ꝟo tūc iterroget. niſi tn̄ fuerit pſona talis de q̄ hꝫ nō dubitet. q2 tunc ſupfluū ⁊ riſibile eſſet. Si dolet ꝺ̄ pc̄tis pterit' ⁊ ꝓponit i futuꝝ abſtinere ab oibus ſ. moralib⁹. Itē ſi abſtulit ul' famam ul' res alteri⁹. ⁊ parat⁹ ſit ſatiſfacere ul' reddere. vel ſi iniuriā fecit ꝓ ea ſatiſfactionē facere ⁊ hmōi. ⁊ hꝫ ſit parat⁹ facē q̄ꝫ cito poterit ſine vlla dilatione Que reſtitutio qn̄ ſit fiēda ⁊ q̄ ordine q̄ ad certa ul' icerta vide in. 3. pte Sūme ti. pl'. per totū. ⁊ ē ibi materia lōga. ꝙ ſi dicat nolle iſta facē ul' n̄ poſſe cū tn̄ bn̄ poſſet. nō ē abſoluendus. hec Tho. in. 2. ſcd̄e q. 3. tūc vera. ¶ Poteſt tn̄ dici. Miſereatur tui ⁊c̄. ſꝫ nullo mō abſoluo te ¶ Poteſt etiā ei iniūgi aliꝺ̄ bonū faciendū. nō tn̄ in pn̄iam declarādo ſibi hoc. ſ. ꝙ ifructuoſa ſit ⁊ ſine remiſſione pc̄ꝫ ſed ad mollificandū cor ei⁹ de pe. di. v. falſas. Si aūt parat⁹ ē ad oīa faciendū. tūc ſi eſſet aliqua ſn̄ia excōicatiōis ligat⁹ ſi non potes euꝫ abſoluere ab illa remittas eū ad epm̄ ul' aliū q̄ hēat ſup hꝫ auctoritatē vel tu vadas ad ꝓcurād ꝓ eo licētiā abſoluēdi ul' abſolutionē ipam ⁊ ſic abſolutū ab excōicatione tu poſtea abſoluas a peccatis ⁊ non pri⁹. hec Tho. Si autē potes abſoluere hn̄do in hoc ſpecialē auctoritatē ſi nō abſoluiſti i pncipio cōfeſſionis. qꝺ̄ tn̄ decenti⁹ fieret. tn̄ n̄ ē multa vis ſi fiat i fine. dūmō tn̄ an̄ abſolutionē a peccatis abſoluat eū iſto mō qui ſeq̄t ab excōicatione. ¶ Primo exigendū eſt ab eo iuramētū. ꝙ ſit paratus ſtare mandatis eccleſie. que. ſ. ſient ei ꝑ illa cauſa. Quo iuramẽto pſtito iniũgat ei hoc. ut ſi incidit excõicationẽ faciẽdo ꝯ aliquem canonẽ ꝓponat non ampliꝰ illud facere. puta ſi fuit excõicatꝰ ꝓpter ꝑcuſſionẽ clerici ꝓponat non ampliꝰ ꝟberare hmõi. ⁊ ſic de alijs. Si pro offenſa facta ĩ aliũ ꝓmittat ſatiſfacere ⁊ nõ ampliꝰ offendẽ Et hoc facto denudatis humeris eiꝰ Confeſſor cũ diſciplina vel virga ꝑcutiat dicendo pſ̃ Miſerere mei deus. vel aliũ pſ̃ pniale; vãdo ad quẽlibet verſum ictũ vnũ. poſtea Glia pr̃i. Deinde kyriel'. xpel'. kyriel'. pr̃ nr̃. Et ne nos. ℣. Saluum fac ſeruũ tuũ. ℟. Deus meꝰ ſperantem in te. ℣ſ. Eſto nobis dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiet inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non nocebit ei. ℣ſ. Dñe exaudi orationẽ. Et clamor meꝰ Dñs vobiſcum. ❡ Oratio.

DEus cui ꝓprium eſt miſereri ſemper ⁊ parcere. ſuſcipe deprecationem noſtram ⁊ hunc famulum tuum. quẽ ſententia excõicationis ligat. miſeratio tue pietatis abſoluat. Per xpm d. n. Amẽ. ❡ Abſolutio

AVctoritate omnipotẽs dei. ⁊ beatoꝝ apl'oꝝ Petri ⁊ Pauli ⁊ domini noſtri pape. vel epiſcopi ſi ipſe cõmiſit. hic mihi cõmiſſa ⁊ tibi conceſſa abſoluo te a vinculo excõicationis quam incurriſti propter talem vel talem cauſam. puta propter manũ iniectionem violentam in clericũ vel religioſum vel propter ingreſſum in monaſteriuꝫ monialium vel monachorum ſi fuerit mulier. in caſu non conceſſo ⁊ huiuſmodi. Et ſi in pluribꝰ ſentencijs fuerit ligatus ſingulas exprimat dicendo. Ego te abſoluo ligatum ſentencia excõicationis. quam incurriſti propter talem cauſam ⁊ talem ⁊c̃ vel ſi plures propter eandem cauſam excõicatus ẽ. dicendũ ẽ totiẽs q̃tiẽs ĩcurriſti. Addẽs Et reſtituo te ſc̃is ſacr̃is eccl'ie ⁊ cõioni ⁊ vnitati fideliũ. In n. p. et fi. ⁊ ſpũſſ. Amẽ. ꝟberãdo eũ vſqꝫ ad Amẽ. ❡ Nõ tñ ꝙ iſta forã lꝫ d̃beret ſuari ut ex õ ſen. exc̃. nup. Nõ ẽ tñ nccĩa qn etiã ſimplici ꝟbo fieri poſſit ſm

Pe. ꝺ pal. ⁊ Jo. de lig. Sicut ⁊ excōicatio pōt ĩfieri ſimplici ꝟbo ꝙ̄uis fieri nō debeat ǧ ⁊ abſolutio. q̄ ſequi debet excōicationē ĩ hꝫs. extra de reg. iu. Dis. ſꝫ ſi etiā eſſet fiēda hmōi abſolutō ĩ publico uľ erga mulieres forte tūc omittēda ē denudatio ⁊ ꝟberatio. ne denudetur pctm. Item ſi qs ē excōicat⁹ ꝓpter rem alteri ablatam ꝙ̄uis reſtituerit. nō tn̄ ē abſolutus niſi iudex qui tulit inīaꝫ abſoluerit. Et h̄ pſonis declarandū eſt.

¶ Poſt abſolutionem hmōi que ꝓponiť vel ſi non eſt aliqua ſnīa ligat⁹ ſi hꝫ aliquos caſus ꝓdictoꝝ ꝺ reſeruať epi vel pape. Abſoluas eū nihilominus de qbus potes. ſub hac cōditione ⁊ forma. Si teneris aliquo vinculo excōicationis minoris. Ego te abſoluo ⁊ reſtituo te ſctis ſacr̄is eccleſie In noīe pr̄is ⁊ fi. ⁊ ſp. ſcti Amen. Miſereať tui ⁊c. Fili⁹ dei p ſuā mīam te abſoluat ⁊ auctoritate ei⁹ q̄ fungoꝛ ego ĩ hac parte te abſoluo ab oīb⁹ peccatis tuis michi cōceſſis cōtritis ⁊ obliť a qbus poſſum te abſoluere. In noīe pr̄is ⁊ fi. ⁊ ſpūſſ. Amē

Et pctā a qb⁹ nō pōt abſoluē exꝓmas penitēti. īponēs ut habeat recurſum ad ep̄m vel eius vicariū ⁊ dicat ea ſibi ī ꝯfeſſiōe. Vel ſi eſſet ſimplex ⁊ neſciret ita bn̄ exprimere factū ſuum ut eſſet neceſſe. ſcribat ꝯfeſſoꝛ illud vel illa ī cedula ⁊ det' penitenti ut poꝛtet ep̄o uľ ei⁹ vicario ſub hac ꝟboꝝ forma uľ ſimili. Latoꝛē preſentiū uľ latricē ꝓ homicidio uľ īceſtu ī tali gradu uľ hmōi ꝯmiſſo ad abſoluēdū, pn̄itati vr̄e trāſmitto. ut abſolutionis bn̄ficiū īpendēdo ⁊ ei pnīam ſalutarē iniūgēdo ipm uľ ipam. ſcr̄e eccl̄ie recōſilietis. q̄ ſi ipe ep̄s remittat illū ad ꝯfeſſorē. auctoritate illius iteꝝ abſoluat ab oīb⁹ ⁊ īponat pnīam ꝓ illo ꝓ q̄ nōdū inpoſuerat ⁊ cautū reddat ne cedulā illā alterī legēdā tradat Meli⁹ ǧ ē ut ſi ipe ꝯfeſſoꝛ ꝯmode potēit pſonalit̄ ad ep̄m vadat ꝓ auctoritate abſolutōnis ſi ſibi velit dare. Si ꝟo ꝯfitēs n̄ hꝫ caſuꝫ reſuatū uľ ſi hꝫ ⁊ cōfeſſoꝛ pt ꝺ oīb⁹ abſoluē. Premiſſa abſolutione ab excōicationi minori ⁊ alius ut ſupra. ſ. Miſereatur ⁊c. Filius dei ⁊c.

Dicat. Et auctoꝛitate ei⁹ qua fungoꝛ ego absoluo te ab oīb⁹ peccatis tuis. In no. p. ⁊ fi. ⁊. sp. scti amē. Et faciat signū crucis sup eū cum dicit. In noīe pꝛis. Nec ē necessaria man⁹ imposicio sup absoluēdū. imo nec decens sm Tho. ꝑcipue sup mulierē. sed mag̃ decet ꝯsignatio crucis. Et postea addat. Passio dñi nr̄i ihu xpi ⁊ merita bte Marie ꝟginis. ⁊ oīm sctoꝝ et sctaꝝ ði ⁊ quicqd boni feceris ⁊ ꝓponis facere ac mala q̄ sustinēs ⁊ sustinebis sint tibi in remissionē oīm pctoꝝ tuoꝝ. ⁊ in augm̄tū dine gr̄e. Que ꝟba n̄ sunt obmittēda. qꝛ sunt magne vtilitatis ut. s. oīa hmōi postea hēant vim satisffactionis etiaꝫ ex ꝟtute clauiū. ⁊ sic mag̃ valent. hec Tho. ⁋ In pnīa iiungenda hoc maxīe attēdas sm oēs ut talē des ⁊ iniūgas quā credas oīno. ꝙ impleat quātūcumq₃ magn⁹ sit peccatoꝛ. Et sm Crisost. Melius est in hmōi reddere rōm ð nimia mīa quā de nimia iusticia. 26. q. 7. ca. alliga. Dabis etiā sibi libertatē ꝙ cū aliqua die obmitteret penitēciā iniūctā possit ī alia die sequēti recuperare illā. ⁋ Itē qñ dubitat᷑ ð aliquo an faciat pnīam iniūctam dicet᷑ ei ꝙ si n̄ fecerit illam. puta si nō ieiunauerit ꝙ taleꝫ faciat elemosinā vel aliud bonū ⁊ hmōi. Et de oꝛonib⁹ ꝑ paucos dies pt sibi dari. si sciuerit verisimilit᷑. ꝙ ð facili poterit recidiuare ī criminalia. Et ꝑ plures dies pt sibi dari de elemosinis ⁊ ieiunijs. qꝛ hmōi etiā si fiant in moꝛtali non sunt iterāda. qꝛ valēt q̄ntū ad effectum quem relinquunt post expletionē in satisffacienti cū quis reuertit᷑ ad gratiā. hec Tho. ⁋ Querēdū est etiā ab eo. si potest illa facere vl' dubitat qꝛ tunc nō est iniūgēda illa sed alia quā pt facē. ⁋ Declarandū est etiā peccatoꝛib⁹ magnis sm Hosti. ꝙ sm regulas ecclie taxatas. 22. q. j. c. ꝑdicādū. ꝑ quolibet moꝛtali eēt septennis pnīa iniūgenda. Et iō non reputet peccata sua leuia eo ꝙ parua ei dat᷑ pnīa. quia hō fit ne cadat in desperationē et dimittat eaꝫ. qð esset sibi moꝛtale. ⁊ opoꝛtet reiterare ꝯfessionem. Pñ etiā potest āmoueri ꝙ faciat aliqð memoꝛiale de penitencia sibi iniūcta ut meli⁹ recordet̄. ⁊ si obliuisceret̄ reūtatur ad ꝯfessorē. qui sibi illam vel aliā similē reddat. ¶ Item similit̄ iniūgas ꝙ si post ꝯfessionē de aliquo criminali recordat̄ qđ tūc fuit oblit⁹ ꝙ reuertat̄ ad te cōfitendo illud q̄ꝫcito poterit. qꝛ alias non ꝓdessꝫ sibi ꝯfessio nec tñ necessariū ē ut vadat ad te. qꝛ pōt ire ad aliū nec tñ tenet̄ nisi illud dicē. De votis si que hꝫ. que nō pōt bñ implere uł dubitat. si hēs ī hoc speciale auctoritatē dispēsa. vel poti⁹ ī aliud piū op⁹ cōmuta. Si vō non hēs illā auctoritatē. remitte q̄ntū ad hoc ad epm uł eius vicariū. ¶ Itē caueas ne iniūgas pniam per quā fiat ꝑiudicium iuris alieni. aut ꝑ quam detur alicui occasio ruine spūalis. aut per quaꝫ peccatū occultum possit aliȷs manifestari ¶ Item ꝓ maxime ita confitentē ante ⁊ in fine cōfessionis v̄bis quib⁹ potes inducas ad ꝯtritionē. ne dicat sicut fabulam peccata sua. sed cū ꝯtestatione. Et ut dic angl. caute ⁊ astute īterrogādo que credit ꝙ ille ex verecūdia vellet occultare. Circa turpia ꝯscendēdo ad ꝑticulares circūstancias postq̄ꝫ habet̄ sufficienter species peccati. ⁊ in huiusmodi a remotis īterrogādo. ne doceat̄ hoīes ītelligere malicias q̄s antea nesciuerāt. hec Tho Ammoneas etiā sup oīa ut vitet malas societates. ut frequēter ꝯfiteat̄. ut sepe audiat v̄bū dei. ut querat semꝑ orationes ⁊ participationes bonoꝝ que fiūt ī religionib⁹ īdulgentias ⁊ huiusmodi.

¶ Circa Infirmos. ¶ Capitulum. 49.

Circa īfirmos sic est agenduꝫ. Aut enī talis ē in articulo mortis aut nō. Et dꝛ periculū mortis non solū quia est in extremis ꝯstitut⁹. sed etiā qꝛ est infirm⁹ īfirmitate ex qua frequent̄ ꝯtingit hoīes mori. et ubi medici dubitāt. In tali enī casu potest q̄libet absolui a quolibet sacerdote non precise de quolibet peccato ⁊ qualibet sñia cū ꝑiculum est ī mora Talis ergo īfirm⁹ aut ꝯmisse sam loquelam vel vsum rationis. puta q̄ꝛ freneticꝰ aut nō. Et in ꝑmo casu. Si bn̄ viuebat vt bonꝰ ⁊ fidelis ⁊ frequentabat ɔfessionē ⁊ cōmunionē ⁊ hmōi quāuis sacramēta non pecierit q̄ꝛ ex īspirato talia ei acciderāt vel etiam si malus obstinatus diu ꝑseuerās ī peccat̄. ⁊ adeo diu non ɔfessus. si pecijt ꝓ cōfessione sacerdotē. ⁊ ostēdit se velle facē oīa que debet. ⁊ ita factus mutus vel freneticꝰ ⁊ piculū est ī mora debet ꝑsupponi contritꝰ. Et faciēte aliq̄ confessionē gn̄alem ꝓ eo sicut fit ī ppl'o. sacerdos faciat ei absolutionē ab oī sn̄ia ⁊ peccato. Et iniūgere potest circūstantibus aliqd ꝓ eo faciendū. vel heredibus aut ɔsanguineis pro aīa eius si volunt acceptare. Deinde dari debet eucharistia a ꝓprio sacerdote q̄uis nō sit cōfessus. quia non potuit. vel ab alio sacerdote seculari. nō aūt religioso nisi habuerit licentiā ad hoc. a ꝓprio sacerdote vel epō. iquia ille alias incideret ī excōicationē papalē. ī isto casu vl' simili. hoc verꝝ. nisi timēt de expiratōne vel vomitu eiꝰ Sed extrema vnctio etiam si potuit cōmunicare ꝓpter frenesim. etiam si non ꝑmitteret se inungi. potest ligari ⁊ sibi violēt' dari. ¶ Astantibꝰ aūt infirmo in hoc casu debet credi si ꝑhibent testimoniū. ꝙ ostenderit signa ɔtritionis ⁊ pecierit confessorem. ¶ Si aūt a diu non cōfessus vel notoriꝰ peccator īcurrit subito amenciā vel mutitatem. nec prius nec postea ostendit signa contritionis. nil ei debet dari nec sacramenta nec ecc̄astica sepultura. ¶ Si autem nec loquelā amisit. nec amenciā īcurrit d̄bet ab eo exigi pura ɔfessio peccatoꝝ. plꝰ vel minus. sm̄ qd̄ patit' tempꝰ. nam si est in extremis de principalibus tantum interrogandum est. ⁊ per maxime īducendo ad contritionem cū spe venie. ¶ Si autem non est ita in extremis. ⁊ vult facere cōfessionem generalem de tota vita sua. sicut multi faciunt. q̄uis nō sit necessarium d' hijs que rite confessus est facere de nouo confessionem. tamen admittēda est. ⁊ tandem absolutio impendēda. ab omni sentēcia ex cõmunicationis ⁊ ab omni peccato modo ſupradicto in capitulo precedenti. Ita tamen ꝙ ſi ligatus eſſet excõicatione aliqua a qua confeſſor extra piculum illud non potuiſſet abſoluere. debet ei iniungi ꝙ ſi euadat infirmitatem. q̃ citiꝰ comode poterit. ꝑſentet ſe ei ad quem ordinarie ſpectet abſolutio excõicationis illiꝰ. qꝛ alias ſi hoc non faceret reincideret in eandem ſentenciam. extra ď ſen. exc. Eos qui li. vj. Si erat detentus aliquo peccato ď caſibus reſeruatis epõ. nõ oportet ꝙ iniũgat ei. ꝙ poſt ſanitatẽ vadat ad epm pro abſolutione. quia ad illud non tenetᷣ. ſed ſufficͭ ſibi illa abſolutio. ¶ Nõ ꝙ ſi talis eſſet vſurarius publicus nõ poteſt talis admitti ad confeſſionẽ nec ad aliqua ſacramenta niſi facta prius cancione de reſtitutione vſurarũ vel ꝓmiſſione ab heredibꝰ de hmõi. ¶ In caſu quo amiſiſſet ipſe loquelã vel vſum rationis poſt ſigna ꝯtritionis ſm formã iuris que habetᷣ ď vſu. c. quã ꝗ li. vj. Hijs pactis infirmo non eſt iniũgenda penitencia cum non poſſit facere. ſed innoteſcenda. ut di. 25. q. 7. declarãdo ſic. talẽ tibi darẽ pniam ſi eſſes ſanꝰ. q̃uis deberes facẽ multo maiorẽ ſm regulã iuris ⁊ eccľie. Sed qꝛ nõ potes modo cũ eris ſanꝰ hᵒ uľ illud facies uľ venias ad me ⁊ tũc dabo tibi. ¶ Iſtud tñ vltimũ ñ dꝛ ſecurũ eo ꝙ raro reuertantᷣ hmõi pro pnia. Sed dicat ſibi. ſi aliť ds diſpoſuerit de te dimittas tñ ꝓ aia tua ⁊ ꝓ pnia aliqd. Poteſt etiam iniũgi amicis ⁊ conſanguineis aliqd in pnia ſi vtriq̃ acceptãt ⁊ ſi creditᷣ ꝙ ꝓ eo ſatiſfaciens eẽt in ſtatu gratie. Supͦ oia bñ etiã auiſandꝰ eſt. ut ſi debet aliqd alicui uľ ratione maleficij. uľ ꝯtractꝰ uľ ď poſiti uľ aliť. declarat bñ. ut ñ diſcedat cũ alieno. ne ieternũ dãpnetᷣ. Et ď reſtitutionibꝰ ad pias cãs ⁊ legatis ꝓ aĩa ſua. ita diſponat ut cogãtᷣ executores expedire. ⁊ ñ ꝓlongare ſic cottidie faciũt. ꝙ ſi ñ vellet ſufficienter diſponere uľ reſtituere. ñ eſt abſoluendus ſed exhortandꝰ ad contritionẽ. ſimul ⁊ confidentiam diuine mĩe exemplo latronis ex meritꝭ paſſiõis xp̃i

¶ Si non potest habere copiam sacerdot̄. q̄uis bonū sit ī hmōi piculis ī mari. bello. ifirmitate vl' morte violēta potest layco ↄfiteri. non tñ ē necessariū. Quod si fiat ⁊ quāuis euadat tenēt talis iterꝫ ð illis oib⁹ ↄfiteri qꝛ non habet claues ecclesie.

¶ Si ꝟo ifirmus nō ē ī piculo mortis. ⁊ si habꝫ casuꝫ excōicationis. vel casum reseruatū debet ↄfessor ire ⁊ mittē ad epm̄ si pt̄ ꝓ auctoritate h⁹modi. modo tñ tali ut nō ꝑdat peccatorē nisi pri⁹ ille dederit licentiā noīandi ꝑsonaꝫ.

¶ Si aūt ifirm⁹ hꝫ idulgentiā ī articulo mortis a papa. appropinquāte morte tūc pōt fieri absolutio post oīa p̄dicta.

¶ Pro p̄dicta idulgētia. Forma absolutionis ī articulo tm̄ mortꝭ habentib⁹ idulgentiā plenariam videlꝫ. si ille tūc ifirm⁹ ↄfessus ē nō oportet reiterare. s. Confiteor ⁊c̄. Misereat̄ ⁊c̄. sꝫ sufficit dixisse illa semel ī pn̄° ↄfessionis ⁊ subiūgat. Cōfessor dicēs Absoluo te ⁊c̄ Auctoritate ði ⁊ btōꝝ aplōꝝ Pe. et Pau. ⁊c̄ vsqꝫ ad finē. Sꝫ si ātea ↄfessus fuerat. dicat ifirm⁹ si pt̄ Cōfiteor ⁊c̄. Si ꝟo nō pt̄ dicat ali⁹ loco sui. Postea sacˀdos cui fuerat gn̄alit̄ ↄfessus vl' specialit̄ dicat. Misereat̄ tui ⁊c̄. Indulgentiā ⁊c̄. Consequēt̄ subiūgēs dicat.

¶ Dn̄s nr̄ ihūs xp̄us ꝑ suā sctām miām te absoluat Et auctoritate ipsi⁹ ði. ⁊ beatoꝝ aplōꝝ ei⁹ Pe. et Pau. ⁊ scte Ro. eccl'ie mihi ī hac parte cōmissa ⁊ tibi ↄcessa. qua nūc fūgor ego Absoluo te ab oī snīa excōicationis maioris vl' minoris suspēsionis ⁊ intˀdicti. si teneneris. ⁊ restituo te vnitati fideliū ⁊ sc̄is sacr̄is eccl'e

¶ Itē eadē auctoritate dei ⁊ btōrum eius aplōꝝ Pe. et Pa. ⁊ scte Ro. eccl'e ⁊ dn̄i pape mihi ī hac pte ↄmissa ⁊ tibi ↄcessa. inq̄tū claues scte eccl'ie se extendūt. ⁊ inquātū debeo ⁊ possum si ista vice morieris. Absoluo te ab omnibus penis tuis. ī purgatorio debitis propter culpas et offensas. quas contra deuꝫ ⁊ animam tuam ⁊ proximū tuuꝫ cōmisisti. si non pretextu istius indulgentie cōmisisti illa. ⁊ inquantum mihi permittitur restituo te innocentie. in qua eras quando baptisatus fuisti.

Si ꝟo iſta vice non morieris. reſeruo tibi plenariā auctoritatem ⁊ idulgentiā tibi cōceſſaꝫ a dño papa ꝑ vltimo articulo mortis tue. In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpū ſſancti Amen.

Explicit Sūma confeſſionū ſeu Interrogatoriū pro ſimplicibus Confeſſoribus Editum ab Archiepiſcopo Florentino. videlicꝫ. fratre Anthonino ordinis predicatorum.

Incipit Sermo beati Johānis Criſoſtimi de penitēcia

PRouida mente ⁊ ꝓfūdo cogitatu cognoſci debēt duo rerꝫ diſticta negocia ſ. quātū diſtat īter bonū ⁊ malū. nec aliū de hec cogitatio cꝫ a p̄mordio repetēda eſt quid aliud ſit malū quā pctm̄ cōmittere. Quid ſit bonū quā agere pnīam ꝑ ꝯmiſſo? hec ē diſcretio vtriuſqꝫ negocij. Serpens in ꝑadyſo pctm̄ ſuaſit. Eue penitenciam recluſit. ⁊ inde ē boni mali ve origo. Quis dō dignior quā Dauid? ⁊ tñ deliqt qui cecidiſſet de culmine ſi nō fuiſſet compunct⁹ de ſcelere. Quis ſceleracior Manaſſe? ⁊ hūc pnīa reuocauit. Penituit deū ꝙ Saulem regē elegit. ꝗ ꝓpter niſi qꝛ idem pnīam ignorauit. Quis ſapientior Salomone? ſed neſciens pnīam pdidit grām. Et ob hoc dictū eſt Concepit dolorē ⁊ peperit iniquitatē. Cōcepit pctor delicti dolorē ⁊ ſi nō penituerit pepit ſibi mortē. Paruulus anteqꝫ ꝓdeat ex vtero. dolor ē matri pctm̄ ꝟo conceptū coluber ē in p̄cordia hoīs parit mortem. niſi penitudine fuerit expiatuꝫ peccati conceptio ſpens eſt in p̄cordia latens. ꝯſumatū venenū ſpirat ⁊ luciferꝫ gñat morbū qui pctm̄ parit in iudiciū cadit ⁊ ſi neglexerit in ipſo manebit. Natum ſuū mulier libent plactat. Natū ꝟo pctm̄ facit exitū nutriendi peccati parit ⁊ mat ē venter icōtinēs ⁊ libido captuſqꝫ ducit i vtroqꝫ ꝓdigus

Si ꝟo iſta vice non morieris. reſeruo tibi plenariã auctoritatem ⁊ ĩdulgentiã tibi cõceſſaꝫ a dño papa ꝓ vltimo articulo mortis tue. In noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti Amen.

¶ Explicit Sũma confeſſionũ ſeu Interrogatoriũ pro ſimplicibus Confeſſoribus Editum ab Archiepiſcopo Florentino. videlicꝫ. fratre Anthonino ordinis predicatorum.

¶ Incipit Sermo beati Johãnis Criſoſtimi de penitẽcia

PRouida mente ⁊ ꝓfũdo cogitatu cognoſci debẽt duo rerꝫ diſticta negocia ſ. quãtũ diſtat ĩter bonũ ⁊ malũ. nec aliũ de hec cogitatio ꝙ̃ a p̃mordio repetẽda eſt quid aliud ſit malũ quã pctm cõmittere. Quid ſit bonũ quã agere pniam ꝓ ꝯmiſſo? hec ẽ diſcretio vtriuſqꝫ negocij. Serpens in ꝑadyſo pctm ſuaſit. Eue penitenciam reclusit. ⁊ inde ẽ boni mali ve origo. Quis đo dignior quã David? ⁊ tñ deliq̄t qui cecidiſſet de culmine ſi nõ fuiſſet compunctꝰ de ſcelere. Quis ſceleracior Manaſſe? ⁊ hũc pnia reuocauit. Penituit deũ ꝙ Saulem regẽ elegit. q̃ ꝓpter niſi qꝛ idem pniam ignorauit. Quis ſapientior Salomone? ſed neſtiens pniam ꝑdidit grãm. Et ob hoc dictũ eſt Concepit dolorẽ ⁊ peperit iniquitatẽ. Cõcepit pctor delicti dolorẽ ⁊ ſi nõ penituerit ꝑepit ſibi mortẽ. Paruulus anteqꝫ ꝓdeat ex vtero. dolor ẽ matri pctm ꝟo conceptũ coluber ẽ in p̄cordia hoĩs parit mortem. niſi penitudine fuerit expiatuꝫ peccati conceptio ſ̄pens eſt in p̄cordia latens. ꝯſumatũ venenũ ſpirat ⁊ luciferꝫ gñat morbũ qui pctm parit in iudiciũ cadit ⁊ ſi neglexerit in ipſo manebit. Natum ſuũ mulier libent̃ plactat. Natũ ꝟo pctm facit exitũ nutriendi peccati parit̃ ⁊ mat̃ ẽ venter ĩcontinẽs ⁊ libido captuſqꝫ ducit̃ ĩ vtroqꝫ ꝓdigus

⁊ pꝛofuſus. peccati virtus eſt ꝓfuſa ebꝛietas ⁊ caſtigāda ſecuritas Seminariū delicti lex eſt cupiditatis ī mēbꝛis ⁊ coꝛ ī pēitētes capiet̃ ab eo ꝯmiſſuꝫ crimen dulce ē ad momentū. ſed vertet̃ ꝓtin⁹ ī excitiū. temerarius ⁊ audax feſtinus cecidit in crimen. declinat aūt ab eo ꝓuidus penitendo. Nam ſicut aqua ignē extinguit ardentem ſic pnīa delebit crimīa fontib⁹ lacrimaꝝ. ſicut ī tenebꝛis non eſt abſqꝫ lucerna lumē. ſic non pt̄ pctm̄ ſine pnīa aboleri hoc de hoīe iam baptiſato dic̄ Itē lectoꝛ ītelligat martiriū penitencie p̄teriti n̄ egere. ⁊ ſic lux diei nō querit lucernā. ſic iuſticia āte deū ſine pnīa lucet pōdus peccati dep̄met ꝺſperantem ꝓuid⁹ aūt penitēdo leui⁹ ꝑgit. p̄ſumptiuo ſpiritu ſubītrat pctm̄ ⁊ multifoꝛmis callid⁹ diſcurrit in hoīes ſapiens non illi dat locū gradiendi. In coꝛde pigri. ut cereus ardet peccatū Nā ī pectoꝛe penitēti liqueſcit ut cera. peccati p̄nceps factus eſt aſpis ſi in Adam ſub ītrauit dolus ⁊ fecit eum intra ligna ꝑadyſi latere confuſum. Vocauit illum deus non matura ſꝫ veſꝑtina voce. i. lucifero dicens. Adam vbi es. Et quid ille? vocem tuā audiui ⁊ timui. quia nudus ſum ⁊ abſcōdi. Timui. Quare? quia nudus ſum ⁊ erubui me. Quid ergo? Expulſus ē pater ꝑ peccatū. reuocantur filij ꝑ pnīam. Nam qđ peccatū clauſit. pnīa reſerauit Et de q° ira p̄cipitauit. pietas reuocauit. Qui nō penitet mō nudus manebit ī vmbꝛa moꝛt̃ Qui vͦ timet deū. ꝑ pnīam illuſtratur O penitēcia que cuncta miſerāte ī ꝺo remittis. ⁊ paradyſum reſeras. Que contrituꝫ ſanat hoīem ⁊ triſtē exhilarat vitam de interitu reſtaurat. ⁊ hoīem renouat. fiduciam refoꝛmat. gratiāqꝫ abūdantioꝛē refundit. O penitencia qd de te noui referam. oīa ligata tu ſoluis. oīa ſoluta tu reſeras. om̄ia aduerſa tu mitigas. oīa cōtrita tu ſanas. oīa cōfuſa tu lucidas. omnia ꝺſperata tu animas. O penitēcia rutilantioꝛ auro. ſplēdidioꝛ ſole. quā non vincit peccatum. nec defectio ſuꝑat. nec deſperatio delet. penitēcia reſpuit auariciam. hoꝛret luxuriā fugit furorem. firmat amorem. calcat ſuꝑbiam. linguā cōtinet componit mores. odit maliciā excludit īuidiam. Perfecta penitencia cogit peccatorē om̄ia libenter ſufferre. Si violentꝰ querat que habet. n̄ vetat. Si veſtem dirimat. nō refragatur Percucientī maxillā. ꝓbet alterā Angariatꝰ. vltro adiciet. Caſtigatus. gratias agit. Prouocatꝰ. tacet. Exaſperatꝰ. blādit̄ Suꝑiori. ſuplex eſt. Inferiori. ſubiacet. In corde eius cōtritō ē. in ore confeſſio. in oꝑe tota humilitas. Nec eſt ꝑfecta ⁊ fructifera penitudo. Sic penitētī ꝑſto eſt deus Eſurientī nutritor eſt. Sicienti potator. Sapientī qđ ſtultū putat̃ ſapit. qđ triſte ē. placet. qđ molle ē. diſplicet qđ fluxū ē horret. O pnīa mīe mr̄ ⁊ ingr̄a ꝟtutū. mag̃ vbera tua quibꝰ reos reſoluis. ac reficis d̄linquētes. lapſos releuas recreas d̄ſperatos. ꝑ te nobis criſtus regnū celoꝝ appropiarū ſignat dicens. Penitencia; agite. appropinquabit enim regnū celoꝝ. Et ita baptiſta clamat. Facite fructus dignos penitencie. quoniā ecce adeſt regnū dei. Per te Dauid pꝰ flagiciū felix iteꝝ recepit ſpiritum ſanctū. Per te Manaſſe poſt cruenta facinora. ecce meruit fieri r̄ceptibilis. Per te Petrꝰ apl̄us poſtq̄ꝫ ter negauit data ē ei īdulgētie dextera. Per te filiꝰ ꝓdigꝰ regreſſus ad p̄rem. n̄ ſolū ꝯplexū oſculūq̄ꝫ pat̃nū ſed etiam epulū vituli ſaginati veſtēq̄ꝫ īſignē ꝓmeruit adipiſci Per te mulier fornicaria vberes ſtillauit lacrimas ſordeſq̄ꝫ ſui deterſit. Niniue ciuitas magna. ꝑpl̄sq̄ꝫ īteger barbaroꝝ ſtito deū ſapuit ꝟtutem tuam ſenſit. odorē tuū accepit. ſaporē tuum ſtrinxit. dulcedinē tuā guſtauit. ciliciū tuū ꝯtraxit. cinerē tuū ꝯmedit. ieiuniū tuū ꝓtraxit. lac̄mas tuas ꝑfudit, gemitū tuū ſuſpiriūq̄ꝫ ꝑſenſit frcūs q̄ꝫ vb̄tat̃ tue abūdāt̃ exhibuit ⁊ ſic opa tua n̄ ſolū dec̄te mōt̃ diſcrimē euaſit ſꝫ etiā vite ī cognite coronā accepit. Cui ſilitudinē pnīe ꝯparemꝰ ſic ē quō ager fructifer aut vinea fecūda aut etiā arbor fructifera. fructꝰ eius edet peccator famelicus. ⁊ ꝑficit in fiducia dei. acceptaq̄ꝫ remiſſiōe pingueſcat ī vita

Et hec ſunt verba eius. Dñe ante te omne deſideriũ meum ⁊ gemit⁹ cordis mei non ē abſcondit⁹ a te. amorē meũ. ſuſpiriũ ītellige. pauor peccati ſollicitat me. pondus mee cōſciētie deprimit. Non ē mihi ſpes viuendi. neq̧ fiducia moriendi. Judiciũ tuũ de⁹ vereor. ⁊ penas timeo ꝑpatas impijs. Audi me obſecro modo dñ ipſi⁹ eſt. remitte qđ timeo. dele qđ vereor. prius quā abeam ⁊ ampli⁹ non ero. tali aīo penitenti r̃miſſio dat̃ ⁊ vita donat̃. nec regnũ deerit a dño tribuēdũ. Quid ergo times pn̄iam? O homo etiā ab hac regula penitencie expectatũ ītellige baptiſma ⁊ martiꝝ. ſine aqua nō ē viuere nec đo placē. Clamat Jheremias ꝯpunct⁹ pplo Quis dabit capiti meo aquā ⁊ ocul' meis fontem lacrimaꝝ ⁊ flebo vulnera ppl̄i mei? Sciebat enī ꝙ lacrime iuuarēt populũ trāſmigratũ. Sciebat ꝙ ei⁹ fletib⁹ ſubueniret. Sciebat ꝙ de⁹ cōtritionē querit ⁊ fletibus flectit̃ Sciebat ꝙ lugētes de⁹ letificat ⁊ penitētib⁹ preſto ē. ideo ꝓphetādi locũ remotũ ꝗrebat ut vſq̧ ad vallem ꝑtingeret lacrimaꝝ quā de⁹ amat. quā xp̄s amplectit̃. Vallis ē remot⁹ fletib⁹ ſecreta que dr̄ Joſaphat ī qua judex celeſtis ppl̄os diſcutit. ⁊ oēs gētes examinat. Diſpoſuit ī conualle flet⁹ ē enī vallis remota ꝓpter iudiciũ quidē metuēda publica ⁊ ſecreta eſt. publica ē ad futuri iudicij penā. ſecreta ꝓpter ſalubres penitencie lacrimas. magn⁹ ꝑfect⁹ ē lacrimaꝝ. plorādo ſeru⁹ ꝓpiciat dñm. fili⁹ lacrimis mitigat patrē. ⁊ aſperā matrē plorans puulus mulcet. Jta ḡ ⁊ peccator ꝓfuſis fletib⁹ remouit iram dei reformat⁹ ī ipſo cupit vidē Thimotheũ Paul⁹ ꝓpt̃ fletuꝫ deſidero inquit videre te memor lac̄maꝝ tuaꝝ. Et Dauid dicit Venite adoremus et ploremus coram dño q fecit nos. Et iteꝝ. Fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte ⁊ potum meũ cũ fletu miſcebā ſtratũq̧ meũ ꝑ ſingulas noctes lacrimis rigabam. Et iteꝝ. De⁹ vitam meā annũciaui tibi. poſuiſti lacrimas meas in cōſpecto tuo. tamq̧ ſi diceret. Suſcipe dñe lacrimas meas quoniam lacrime mee ſunt que tradūt rudera. ⁊ ſanant vulnera. Lacrime ſt̄ q̄ pnīam armāt ⁊ pnīam ꝓuocāt. Lacrime ſt̄ q̄ celū pulſantes crimīa delent ⁊ ↄſciam ꝺ̄grauāt ſanāt ī oꝛe pnīe ꝟba ⁊ mouēt ī pectoꝛe pietatꝭ veniam ⁊ implet̄ caput aqua tumeſcūt oculis. jrrigant̄ gene. ꝺ̄currūt riuli. ⁊ deꝰ īdulgētia mentem exhilarat. Lacrime ſt̄ que reconciliant deo. a pctīs redimūt aīaꝫ. veſtre lacrime lauāt ⁊ dāt illi remiſſionis candoꝛē. Nā ſic auceps hamo aut viſco aut rete magno aliq̊ captū tenet paſſerē. ⁊ manu ſua ſubtiliſſimo funiculo ligatū retinet ⁊ quaſi dimittēs laxū ꝺ̄ manu ſua dans ei liberā volandi poteſtatē. ac ille auidus ad volādū cuaſumqꝫ ſe putans alacer alcioꝛa appetit. ſꝫ iſtud ſummū funiculū tenēs reſtringit eū cū volaret. ⁊ ad ſe retrahit a ſpe volandi ⁊ viuēdi deceptū Ita ⁊ dyabolus. Verſutos venatoꝛ ꝑ ſpiritū p̄ſumptionis laq̄o deceptuꝫ implicat hoīem. q ſe ſemel leſerit vult quideꝫ ab eo euelli ſed vinculū velox venatoꝛ tenēs reuocat captū ſemel in laqueo ſuo reuolutum. pꝛemit equidē vinculū ipſm̄ fluxū eſt ac facile pt̄ dirumpi ſed deſidia nr̄a ⁊ dilatio diurna facit ut robuſtū fiat ⁊ nō cito rūpat̄. Quicqd enī duꝝ aut rigidum obicit vigilātia vincit̄ ⁊ penitudine ꝓpulſat̄ oꝛonibꝰ mollitur fletibuſqꝫ reſoluit̄. Nam vbi p̄ſumptiōis ſpiritꝰ imꝑat. Ubi excluſa penitudine ſola pcti arboꝛ fructibꝰ ſuis exuꝑat ⁊ hec ē arboꝛ in qua deceptꝰ ꝓthoplauſtꝰ ī moꝛtē defluxit ſed reſtat lignū vite ī padyſo dei repoſitū qꝺ nūc ꝑ pnīam repetit hō. Recurre o homo recurre ad arboꝛē vite qd tardas mādūcare fructꝰ eius ut maneas in eternū. Quid times pnīam ſꝫ nil duꝝ ē qꝺ delectat. Nunc cū guſtaueris tūc ꝑſencies quā ſuauis ſit odoꝛ eiꝰ īuariabilis. ⁊ ſapoꝛ ī faucibꝰ. pnīe ſapoꝛ ē jeiuniū ꝓ pcto qñ ꝑfectā arripueris abſtinētiā ⁊ cōpellentis caſtrimargie cupiditatē ſuꝑas cōtinēdo. penitudo eſt. Qñ ꝑſuadētis gule libidinem a vino potādo vinces. ⁊ iā a qua parciſſime vteris penitudo ē. Qñ te ſomnꝰ pꝛemit ⁊ vinces eum penitudo eſt. quando eſuriēti veneras. ꝑciū vite ē. veſtire nudū. paſcere ꝑegrinū. ⁊ cū ĩdigentib⁹ mēſe hic ꝯſortiū. Scriptū ē enī ꝙ Elemoſina cū iniqtate acqſita abhoīatio ē corā deo. illa ē preciū vite ꝑpetue. Si oraueris ⁊ ieiunaueris ⁊ elemoſinā iuſtā feceris cōpleſti ꝑciū. redemiſti pctā tua r̄miſſa ſunt crimia. repata ē vita tua. Duo era minuta mulier vidua miſit in area dei ⁊ ꝑlata ē opulentis. Et qd de duob⁹ minutꝭ dico qn̄ calix aque frigide porrect⁹ nō vacat ad ꝑciū vite. g̃ nō expaueſcas pn̄iam ſed eſto ī ꝓceſſu ei⁹ ꝓmptior. ī ope paratior ī amore ꝓpenſior. Riſuꝫ fuge. linguā cōtine. mores cōpone. vicia vice. ꝟtutē dilige ſcītatē ſequere. ꝓmiſſa male loquētiū dāpna. ⁊ plēa ē pn̄ia tua atq3 ꝑfecta ꝓmerebit' idulgentiā preſtante ꝟo dn̄o nr̄o iheſu chriſto in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Explicit Sermo beati
Johannis Criſoſtimi ꝺ
penitencia. Impreſſus
Memmigen per Albertum Kunne de duderſtat Maguntī dyoceſ.
Anno dn̄i M. cccc. lxxxiij.

¶ Regule ad cognoſcenduꝫ differentiam inter peccatū mortale ⁊ veniale Heinrici de Haſſia doctoris famoſiſſimi.

Ad cognoſcendū differentiam inter peccatum mortale ⁊ veniale ponuntur regule ſequētes. ¶ Prima quādo amor ⁊ affectio ad creaturam tam ad ſe quā ad aliaꝫ tantum creſcit. vel eſt tam magnus ꝙ in eo conſtituitur vltimus finis. id eſt ꝙ aliquis nec habitu nec actu ordinat illam creaturam nec eius dilectionem aut etiam ſe ipſum in deū ſed vellet cum tanta creatura penitudo eſt. quando eſurienti veneras. ꝓciũ vite ẽ. veſtire nudũ. paſcere ꝑegrinũ. ⁊ cũ idigentib⁹ mẽſe bꝛe ꝯſoꝛtiũ. Scriptũ ẽ enĩ ꝙ Elemoſina cũ iniqtate acqſita abhoĩatio ẽ coꝛã deo. illa ẽ preciũ vite ꝑpetue. Si oꝛaueris ⁊ ieiunaueris ⁊ elemoſinã iuſtã feceris cõpleſti ꝓciũ, redemiſti pc̄ta tua r̄miſſa ſunt crimĩa. repata ẽ vita tua. Duo era minuta mulier vidua miſit in area dei ⁊ ꝓlata ẽ opulentis. Et qd de duob⁹ minutis dico qñ calix aque frigide poꝛrect⁹ nõ vacat ad ꝓciũ vite. g̊ nõ expaueſcas pñiam ſed eſto ĩ ꝓceſſu ei⁹ ꝓmptiõꝛ. ĩ opeparatioꝛ ĩ amoꝛe ꝓpenſioꝛ. Riſũ fuge. linguã cõtine. moꝛes cõpone. vicia vice. V̄tutẽ dilige ſc̄titatẽ ſequere. ꝓmiſſa maleloquẽtiũ dãpna. ⁊ plẽa ẽ pñia tua atq̧ ꝑfecta ꝑmerebit̃ idulgentiã pꝛeſtante ip̄o dño nr̃o iheſu chꝛiſto in ſecula ſeculoꝝ Amen.

¶ Explicit Sermo beati
Johannis Criſoſtimi d̄
penitencia. Impꝛeſſus
Memmigen Per Alber
tum Kunne de duder
ſtat Magunt̄ dyoceſ.
Anno dñi M.cccc.lxxxiij.

¶ Regule ad cognoſcendũ differentiam inter peccatũ moꝛtale ⁊ veniale Heinrici de Haſſia doctoꝛis famoſiſſimi.]

Ad cognoſcendũ differentiam inter peccatum moꝛtale ⁊ veniale ponuntur regule ſequẽtes. ¶ Pꝛima quãdo amoꝛ ⁊ affectio ad creaturam tam ad ſe quã ad aliã tantum creſcit. vel eſt tam magnus ꝙ in eo conſtituitur vltimus finis. id eſt ꝙ aliquis nec habitu nec actu oꝛdinat illam creaturam nec eius dilectionem aut etiam ſe ipſum in deũ ſed vellet cum tanta creatura cōtentari ⁊ non curare deum offendere. nec precepta eius tranſgredi propter illam crea aturam quia ibi eſt aliqualis contemptus dei. licet non formalis ul' cum alias. tantum eſt fruicio creature ⁊ ꝑponit᷑ crea atura deo. vel cū aliqˀ vellet cū creatᷓa h̄ ſp manere. n̄ curā do d̄ bt̄itudine ⁊ h̄ ē mortale.

Qn̄ aūt aliqˀ plꝰ diligit creaturā q̄ʒ dēret. ſʒ tn̄ ꝓpt̄ h̄ nollet deū offendē aut eiꝰ amicitiā p dere nec tn̄ſgredi eiꝰ p̄ceptuʒ nec ꝓpt̄ eā d̄ū diſerere nec eo carē tūc n̄ oportet ꝙ ſit mōrle

¶ Scd̄a regula ē ⁊ ↄcordat ſatᷓ cū p̄ma qn̄ aliqd ↄmittitur notabilit᷑ ꝯ dilectionē d̄i ul' ꝑximi tūc ē mortale. qn̄ n̄. tūc ē vēiale. qn̄ āt aliqd ē ꝯ dilctōʒ dei pt̄ ex h̄ attēdi ꝙ repugnat caritati ⁊ amicitie quā ad deū d̄bemꝰ h̄re ſup oīa. Qn̄ v̄o ſit ꝯ dilectionē ꝓximi pt̄ attendi penes illa p̄cepta legᷓ nature. ſ qd̄ tibi n̄ vis fiēi altī ne feceris Et qd̄ t̄ vis rōnabilit᷑ ab aliꝭ fieri ⁊ ex d̄bito alteri idē facies ⁊ pt̄ etiā attēdi penes ſcādalū actiuū qd̄ ego īfero ꝓxīo meo p malū exēplū. Sʒ in quāto aliqd oportet eē ꝯ dilectōnē ꝑximi. ul' quātū ſit illud ſcādalū ad h̄ ꝙ ſit pctm̄ mortale. nō eſt p̄ciſe detīmiatū qꝛ ī modico facto ꝯ ꝓximū non eſt mortale aut ī puo eū ſcādalizāte. vn̄ qꝫlibet attēdat penes ſeipm̄. qd ſibi vellet fiēi aut nollet ⁊ p qd̄ factū fuet̄ int̄ ſe ⁊ ꝓximū amicitia ul' n̄. ⁊ ſm̄ h̄ aliqd iudicet mortale ul' veniale

¶ Tertia regula ē qn̄ aliqd ↄmittit᷑ ul' obmittit᷑ ꝯ p̄ceptū d̄i ul' eccl'ie ul' legᷓ nature aut ſupioris. q̄ p̄cepta ſi ſīt de neccitate ſalutᷓ ul' ꝯ votū publicū. ul' puatū ul' ↄtra iuramētū ē mōrle qn̄ citra tūc non oportet ꝙ ſit mortale.

¶ Quarta regula qn̄ ſit aliqd̄ ꝯ ↄſciam formidantē ꝓbabilit᷑ ⁊ dubitatiue an aliqd ſit mortale tūc ſp ē mortale. qn̄ aūt nō ſit ↄtra ↄſciam adhuc pōt eſſe mortale ſi ↄſcia n̄ ſit ſufficient᷑ īſtructa.

¶ Quīta regula ē de actibꝰ ī manētibꝰ ſeu intꝰ manētibꝰ ꝙ qn̄cūqꝫ ē ſola cogitacio de aliq̊ quātūcūqꝫ turpi ul' malo abſqꝫ ↄplacētia ſeu delectatione ſeu aſſenſum tunc nūqꝫ eſt mortale ſed vel veniale ul' non peccatū quando vero eſt conſenſus in actum q eſſet peccatū mortale. ſꝑ ē pctm̄ mōrle qꝛ ðꝰ acceptat volūtatē ꝓ ſcō qn̄ aūt cū cogitatiōe ē ꝯplacētia ⁊ delectatio moroſa ī aliq̊ turpi ſpēaliť ī actibꝰ libidinoſꝭ n̄ ē mortale ſm Aug. ita tn̄ ꝙ n̄ ſit ꝯſenſus ī actū ſm h̊ g̊ iudicandū ē de pctis īterioribꝰ ad qđ etiā dubitacio ſup̄ dita de ſenſualitate ⁊ rōne ⁊ ð pctis ꝑueniētibꝰ ⁊ ſequētibꝰ ðlibatōꝫ

Applicādo ĝ iſtas qnqꝫ regłas ad ſeptē vicia capitalia q̄ n̄ ſt̄ ſp mortalia. ſꝫ ſt̄ male radices ī hoīe ex qbꝰ qn̄qꝫ oriūť pcta mortalia qn̄qꝫ venialia ⁊c̄.

Dicendum eſt q̊ de Gula ꝙ ipſa ē pctm̄ mōrle ꝑ primā regulā qn̄ vorocitati ⁊ ebrietati īſiſtiť ut fini vltimo ut tota ſpes dilectiōis ī ipā poniť. ¶ Itē gula ē pctm̄ mōtale ꝑ tertiā regulā. qn̄tulacūqꝫ neceſſaria ad ſalutē negligūť. ut ſt̄ ieiunia ecc̄e uł etiā qn̄ miſſaꝫ ī diebꝰ dn̄icis ⁊ ꝑcipue ī feſtiuitatibꝰ ſine legitimo īpedimēto ¶ Itē qn̄ ex crapula ſcienť nā rōnis agrauať. ſic ꝙ iudiciū rationis ſubuertiť ⁊ hō neſcit qd agat ⁊ h̄ ē mōrle penes ſcdaꝫ regulā. qꝛ dilectō ſui ipiꝰ cadit ſb̄ ꝑcepto ſic dilectio ꝓximi. et ita grauare ſeipm̄ ⁊ reddē ſe q̄ſi beſtia ē ꝯ̄ dilectōnē caritatiuā niſi forte igrantia fortitudinis vini excuſaret. Et ſilr̄ qn̄ qs ſic ſtudioſe aliqn̄ iebriareť ł cibo uł potu notabiliť aliū ſcādalizaret. ¶ Itē poſſꝫ eē gula mōtale ꝑ q̄rtā regulā qn̄ ꝯſcientia alicui ꝓbabiliť dictaret ꝙ cōmedere uł viuere vltra talem mēſurā eēt deſtructio nature ł ſolueret ieiuniū tale die. Et comedere tales cibos eēt ꝯ̄ ꝑceptū uł ī ſcādalū ꝓximi nōbile. Qn̄ aūt circa hec q̄ dicta ſt̄ n̄ ſit exceſſus ī gula. tūc nō ē niſi pctm̄ vēiale puto ꝯmedēdo aliqua licita ⁊ ex delectatōe vlt̄ nccītatē. uł ꝑcioſos cibos nimis exqrere ⁊ hmōi. ⁊ h̄ eſt grauiꝰ pctm̄ ſi ſeqnť blaſphemie ⁊ alia dicta ⁊ fcā inordinata ⁊c̄.

Sꝑbia ē peccatū mortale penes ſcdam regulā, qn̄ qs ſe nitiť obediētie ⁊ ſbiectōni dīne ſbtrahē. ſic ꝙ totā vitam ⁊ actus suos ⁊ ad humanā laudē ⁊ gl'iā mūdanā ordinat ⁊ ī hūjus finē ultimū ↄstituit. Similit' ē mo͂rle penes secūdā regulā cū q̄s ꝓximos ꝑ sua suꝑbia ꝑficiēda grauat sic faciūt nobiles ꝑ fausto suo paupes excoriātes ⁊ viri ꝑ ornatu mulieꝝ ꝓximos dāpnificātes Est etiā mortale penes scd'am regulā cū q̄s ꝑ supbiā curat scandalizare sic mulieres se nimiū ornātes ⁊ occōnes tēptationū dātes ⁊ lapsus meut'. Item est mortale ꝑ tertiā regulā cū q̄s ꝓpt' supbiā trāsgredit' ꝑcepta dī ul' nature ꝙ rō dictat. puta ꝙ vilior ꝑsona min⁹ sit ornata q̄ꝫ dignior Itē ē mortale ꝑ t'tiā regulā qn̄ q̄s ꝑ supbiā non curat trāsgredi ꝑcepta eccl'ie. sic milites exercētes torneamēta. q̄ tn̄ ꝑ eccl'iaꝫ sīt ꝓhibita. qn̄ vo q̄s laudē hūanā appetit n̄ modis ꝑdict' tūc ē veīale pctm ⁊c

Auaricia ē peccatū mo͂rle penes secūdā regulā de dilectione ꝓximi Cū q̄s appetit hr̄e tp̄alia tm̄ ꝙ n̄ curat an iuste ul' mēdaciis ul' fraudibus ī vendendo vel emēdo ul' ī bello iniuste ↄqrēdo ul' ī ludis. qn̄ illa fiūt ex auaritia ⁊ n̄ ex solacio ī aliq̄li notabili qn̄titate ul' alias. qn̄ iīusto dāpno alteri⁹ bōa ↄqrūt' ul' etiā detineāt'. sic mercedes laboratoꝝ ul' decime eccl'ie. ul' bōa īuēta atqꝫ rapta ul' furta ꝑ se ul' ꝑ alios. Isti eñi talit' ↄqrēdo ul' dtinēdo dū possint restitue͂ peccāt' mortalit'. Est etiā auaricia pctm mo͂rle ꝑ ꝑmā regulā. qn̄ tam auide appetūt' ꝙ tota spes ⁊ finis ī eis ponit'. Itē ē mo͂rle ꝑ tertiā regulā qn̄ ꝑ eis acqrēdis illa q̄ sīt nccīa ad salutē ul' ꝑcepta eccl'ie. Itē qn̄ usura cōmittit' ul' illicit⁹ ↄtract⁹ ul' symonia. Itē ē mortale ꝑ quartā regulā qn̄ dubitat' de ↄtractu et tn̄ fit. Qn̄ aūt aliq̄s appetit diuicias pl⁹ quā deberet. ⁊ solicitat' ꝑ eis ⁊ laborat. sꝫ tn̄ nollꝫ iīusta bōa hr̄e nec deū ꝓpt' illa offendē nec finē nec felicitatē ī eis ponere ⁊ tūc est veniale.

Ira quādo ꝓcedit usqꝫ ad odiū ꝓximi ⁊ ꝙ aliq̄s vellet notabilit' dāpna ꝓximo fieri ꝑ se ul' ꝑ alios ī reb⁹ ī corpe ul' honore tūc ſp̄ ē mortale per ſcd̄am regulā. ⁊ etiā ꝑ t'tiā reg'. qn̄ aūt fit q̄dā ſb̄ita ꝓuocatio q̄ idelib̄ate optat alicui malū ſꝫ tn̄ nollet d̄lib̄ate ſibi malū fieri. Vel' ſi fit aliq̄ diſplicētia in pte ſenſitiua l' mala affectio q̄ꝫ n̄ pt facilit' dimittē nec tn̄ ↄſenſit ꝑ liberā volūtatē tūc ē vēiale. Vn̄ patꝫ ꝙ ꝓcutē hoīem ex ira ⁊ itentiōe d̄liberata ſibi malā optāe ul' i ſui ↄfuſiōꝫ aliquē notabile dicē. ul' turpit' vituperare. ul' ifamare ul' dāpnificare h' ſp̄ ē mortale ꝑ ſcd̄am regulā ſi ꝟbo l' modico motu aut ſcō aliū leſerit n̄ oportet ꝙ ſit mortale. ſicut nec furtū q̊ aliqs recipit alteri vnū gradū ul' duo ex acuo tritici. qn̄ āt qs iraſcit' ↄ malā vitā ul' maliciā alicꝰ et n̄ ↄ pſonā. tūc n̄ ē mōtale neq̄ꝫ veniale. imo ex h' bn̄ficiū mer't. vn̄ ptꝫ ꝙ nobiles ul' alij diſſidētes niſi habeāt auctoritatē mouēdi iuſtū bellū. n̄ acq'rāt i alios ius inuadendi.

Inuidia id eſt triſticia de bona ꝓximi. qn̄ ꝓcedit d̄ bono pſonali. tūc ē mortale ꝑ tertiā r'gulā, ſi fit cū ↄplacentia ⁊ deliberatione. ⁊ fit i rōne Simili ex eadē cā ⁊ mō ſi gauderem de malo ꝓximi. Si āt cōtriſtor de bonis vniꝰ iquātū illud ē mihi nociuū. ul' gaudeo de malo eiꝰ iquātū ē mihi ꝓficuū. ſ. ꝙ n̄ pt mihi nocē tūc eni n̄ oportet ꝙ ſit pctm̄ mortale. Et ex h' ſeq̄t' ꝙ detrahēs ul' denigrās famā alicꝰ. ul' ↄfingēdo falſa. ul' publicādo occulta. dicēdo dubia ꝓ cert' ex vidicta ul' odio ul' alias peccat mōrlit' niſi i cert' caſibꝰ. ut ad p̄cauendū malū grāde. ul' publicādo malū alterꝰ dū ip̄e nollet d̄ſiſtere ⁊ ſilit' iducēs aliū ad talē detractionē ⁊ hec oīa ↄtriant' dilectōni ꝓxi q̄ tibi nolles fieri

Luxuria ē oīs coitꝰ extra thoꝝ mrīmonialē ſiue alt' ſiue ambo ſint ſoluti. Et ſilit' ↄcupiſcētia delibata cū d̄lectatiōe moroſa. ul' ↄſenſu in talē actū. ⁊ oīs actꝰ turpis i locis ipudicis ⁊ oſcula ad hmōi ↄcupiſcētiā ordinata ⁊ alia quelibet ꝟecūdā ē' corā ꝓbis hominibꝰ facē. Silit' aſpectꝰ. colloq̄a. amplexꝰ. ⁊ ↄtactꝰ. q̄ fiūt

ad ꝓuocādū ad libidinē ⁊ for
nicationē ſꝫ mortalia iquātum
ad h̄ ordināt. Itē amicitia iter
viroꝝ ⁊ mulieꝝ extra mr̄imoniū
poſitoꝝ. dū vnꝰ alteri vult cō
placē i actibꝰ ꝑſcriptꝭ mortalibꝰ
⁊ ſibi i hmōi ſup ſe det ꝑtatē uł
hꝫ aīm paratū h̄ exercēdi dū alt̄
vellet h̄ ꝓpoſito ſtāte talis ꝑſo
na ñ ē i ſtatu ſalutꝭ. ut ꝑtꝫ ꝑ tertiā
regulā. ut dicit xp̄s Math. v°.
Ois q viderit mulierē ad ꝯcu
piſcēdā eā. iā mechatꝰ ē eam i
corde ſuo. Si ꝑpt̄ vidē multo
magꝭ ꝑpt̄ tāgere ⁊ oſculari ⁊ for
nicari ⁊ ſtupꝝ. puta dū corrū-
pit̄ filia ſub ꝑtate p̄ris. q2 illud
ꝑ ſcd̄am r̄gulā ē pctm̄ mortale
cū ſit ꝯ dilectōnē ꝓximi. ſ. p̄ris
Et ſilit̄ adulteꝝ dū qs accedit
ꝯiugē. ⁊ ſilit̄ ſacrilegiū cū pſo-
na i ſacris uł religioſa. q2 h̄ eſt
ꝯ dilectionē dei. Itē iceſtꝰ cū
ꝯſanguineis ꝯgnatiōe carnali
uł ſpūali. q2 h̄ ē mortale penes
tertiā regulā. Item nimiꝰ abuſus
ꝓprie vxoris. pt̄ eē mortale pe
nes ꝑmā regulā. dū finis i tali
voluptate ꝯſtituit̄. lꝫ minꝰ quā
ꝑcedētia. Sꝫ ſup oīa deteriꝰ ⁊
mortaliſſimū ē ꝑ tertiā regulā ꝯ
legē nature. pctm̄ ꝯ naturā. uł
cum ſexu indebitu. vel cū alia
ſpecie. ꝑter hec ſꝫ motꝰ aliqui i
terioꝝ ⁊ etiā exterioꝝ ad pctm̄
luxurie ꝑtinētes. ſꝫ iꝑfecti. Et i
illa ſpecie q̄dā ſunt venialia et
q̄dā mortalia pcc̄a. hoꝝ tñ limi
tacio ñ ē facilit̄ i ſcꝑtꝭ ponibilis

ACcidia eſt tri
ſticia ⁊ tediū. uł vaſti
diū de d̄o ⁊ d̄ bono
diuino ac rebꝰ ſpūalibꝰ
uł tarditas ⁊ pigricia ad audiē
dū de deo. ⁊ ad faciēdū ea q̄
ad deū ꝑtinēt. ⁊ ſi illa triſticia
eſſet de dei iuſticia potēcia et
ſapiētia. q d̄ ſic deꝰ oīa videt ⁊
iudicat. h̄ eſſet mortale pctm̄.
Silit̄ ſi tarditas eēt tanta ad
bōa opa ut hō negligēt ea ad
que ex ꝑcepto tenet̄ ł ex tedio
ſpūaliū totalit̄ ꝯſiſteret a bō-
faciēdo ⁊ q̄ſi deſperaret ſe qc
q̄ boni poſſe facere talis eſſꝫ
mortał accidia ſi citra ē vēialit̄
Silit̄ diſtractio cogitationū ⁊
exterioꝝ occupationū ifra di-
uinū officiū eſt etiā accidia q̄
poſſet eē tāta. ſ. cū tali in curia
⁊ ſtudioſa applicatiōe ad alia
iꝑtinētia. q eēt mortalis ei qui
tenetur ad horas canonicas.

Aliqñ ãt ⁊ plies ē solū vēial' ⁊c̄

¶ Sequūt. 7. signa amoris dī

PRimū mādata eiꝰ implere Job. Qui hꝫ mandata mea ⁊ seruat ea. hic est q diligit me. ¶ Scđm Omne peccatū vitare ps. Iniquitatē odio habui. ¶ Tertiū Dīa terrena vilipēdē Math. Nisi qs renūciauerit oībꝰ que possidet. ñ pt meꝰ eē discipulꝰ ¶ Quartum. Celestia ex toto corde desiderare. Math. Primū querite regnū dei. ¶ Quintū. Ardua opa ⁊ labores hylariter accedere. Proū. Manuꝫ misit ad fortia. ¶ Sextū. Est aduersa ⁊ tribulatiōes pacient' sustinere. Job. Paciētes estote ⁊ ꝯfirmate ¶ Septimū ꝯpassionē circa ꝓximū sp habere ⁊ ī hūs pseuerare.

¶ Expliciūt regule ad cognoscēdū dīaꝫ int' pc̄m mor. ⁊ ve.

¶ Incipiūt Rubrice sup Tractatū fr̄is Anthonini ordinis p̄dicatoꝝ necnō archiep̄i Florēnini de istructiōe seu directōe curā aīaꝝ regētiū Et p°

De potestate cōfessoris in audiendo confessiones. j
Quis sit ꝓpriꝰ sacerdos 2
De casibꝰ reseruat' dyocesanis ⁊ qui sunt 3
De pericia confessoris quam habere debeat 4
De interrogatioibꝰ fiendis a confessore 5
De casibꝰ in qbus oportet reiterare cōfessionem 6
De Contricione quam debet habere penitens 7
De Cōdicionibꝰ ꝯfessiōis 8
De Excōicationibꝰ lat' a iure cōi positis p ordinē sicut inueniunt' in decretalibꝰ 9
De Excōicatōibꝰ extract' de qbusdā ꝯstitutionibꝰ extrauagātibꝰ a Bonifacio. 8. pꝰ cōpilationē libri sexti 10
De Excōicationibꝰ mīoribꝰ q separāt a sacramētis 11
De mō interrogandi cōfessoris confitentem 12
¶ Interrogationes circa decem precepta. Et primo de primo precepto. s. Non habeas deos alienos 13
De Prenosticatione
Quo ad aues
Quo ad ignem
Quo ad terram
¶ Hec oīa ī eodē ca.

¶ De.2.p̄cepto.s. Non assumes nomen dei tui ī vanum
De Blasphemia
De ꝑiuria Hec ī ca.14
De Adiuratione
De Voto
¶ De.3.precepto.s. Ut dieꝫ sabbati sanctifices 15
¶ De.4.precepto.s. Habeas in honore parētes 16
De gubernatione ꝑentuꝫ quo ad filios ⁊ familiā in ca°. vbi.s̄
De.5.p̄cep°.s. Nō occides. 17
De.6.p̄cep°.s. nō mechabis 18
De.7.p̄ce.s. n̄ furtū facies. 19
De Fraudulētia
De Rapina
De Sacrilegio ¶ De hijs
De Usura oib⁹ ī.c.19
De Cambio
De falsificatione
De.8.precepto. Nō loquaris ꝯ ꝓximū tuū falsum testimonium. ¶ Et primo 20
De Mēdacio ꝑnicioso
De Mēdacō iocoso ¶ Hec ī
De Mēda°. officioso ca.20
De Detractione
De.9.p̄cepto.s. Non ꝯsiderabis vxorē ꝓximi tui 21
De.10.p̄cepto.s. Non ꝯcupiscas rem ꝓximi tui 22
¶ Sequūtur capitula scđe ptis q̄ tractāt de vicijs capitalib⁹ ⁊ sp̄eb⁹ ⁊ filiab⁹ eorūdem.
Et primo de Suꝑbia 23.
De Presumptione
De Ingratitudine
De Inobedientia
De Scismate
De Infidelitate
De Ambitione
De Derisione ¶ De oib⁹
De iudicō temerario hijs ī ca
De Curiositate 23
De Adulatione
De Inani gloria
De Immodestia viroꝝ
De Immodestia mulieꝝ
De Ypocrisi
De Iactancia
De Contentione
De Discordia
De Pertinacia
De singularitate siue presumptione nouitatum
¶ De.2.pcto mortali.s. Inuidia ꝯ sp̄eb⁹ ⁊ fil.ei⁹ 24
De Odio ¶ De hijs
De Susurratione in c.24
De Exultatōe ī adūsis ꝓximi
De Tristicia ī ꝓsperis ꝓximi
De.3.pcto mōrli.s. Ira ⁊ sp̄ebus.⁊ filiab⁹ eius 25

De Indignatione
De Tumore mentꝭ
De Clamore
De Cõtumelia ¶ Hec i.c
De Blaſphemia ſup̄dicto.
De Rixa
De Seditione
¶ De.4.pct̄o mortali.ſ. Accidia ⁊ ſpēbꝰ ⁊ fil.eiꝰ 26
De Deſperatione
De Preſumptione
De Impugnatõe ꝟitatꝭ agnite
De Obſtinatione
De Inuidia fraterne grẽ
De Impnĩa ¶ De hijs
De Rancore oibus i.c.
De Puſillanimitate ꝓdicto
De Ocioſitate
De Torpore ſeu pigricia
De Euaginatione mentꝭ
De Negligentia circa ea que tenetur facere
De Negligẽtia ꝯfeſſionis
De Negligẽtia cõionis
¶ De.5.peccato mortali.ſ. Auaricia ⁊ ſpēbꝰ ⁊ fil.eiꝰ 27
¶ Et p̄.de pma eiꝰ acceptiõe ſcȝ de iniuſta acqſitione.
De Symonia
De Proditione
De Acceptione pſonaꝝ
De Turpi lucro
De Ludo inhoneſto
Quibꝰ pſonis reſtitui debet qđ ab eis lucratur in ludo ¶ De hijs oibꝰ i.c.
De Ingratitudie ẽca tpalia ſup̄
De ſcđa acceptiõe auaricie q̃ cõſiſtit i tenacit retinẽdo
De tertia acceptiõe auaricie q̃ ꝯſiſtit i iordinate amãdo
De Prodigalitate
¶ De.6.pct̄o mortali.ſ. gula ⁊ ſpēbꝰ ⁊ filiabꝰ eius 28
De Ieiunio
De Ebetudine
De Inepta leticia ¶ De hijs
De Choreis oibꝰ ſpēbꝰ
De Multiloquio i ca. pnotato
De Scurrilitate
De Immundicia
De Pollutione
De.7.pct̄o mortali.ſ. Luxuria ⁊ ſpēbꝰ ⁊ filiabꝰ eius 29
De Delectatione moroſa
De Filijs luxurie
De Cecitate mentis
De Precipitatõe ¶ Hec oia
De Incõſideratõe in.c.29.
De Inconſtantia
De Amore ſui
De Odio dei
De Amore vite preſentis
De Horrore futuri ſeculi

¶ Sequūtᵗ capitula ttie partᵗ huiꝰ tractatꝰ de certis iterrogationibꝰ ad certas ꝑſonas ſm̄ ſtatū diuerſitatᵗ. Et ꝓmo quo ad ↄiugatos videlȝ qūo mutuo contraxerint

De Tēporibꝰ ꝓhibitᵗ ad celebrādū nupcias ſeu mr̄imoniū
De Actu coniugali 30
¶ De Interrogationbus
Quo ad ꝑncipes ⁊ rectores
Quo ad iudices 23
Quo ad aduocatos. procuratores ⁊ notorios 33
Quo ad mgr̄os ⁊ doctᵗ. 34
Quo ad ſcolares 35
Quo ad medicos 36
Quo ad apothecarios 37
Quo ad mercatores 38
Quo ad mechāicos i gn̄e 39
Quo ad mechāicos i ſpē 40
¶ Et ꝓmo a Lanifice
A Tabnario ⁊ hoſpite
A Piſtore
A Sartore
Ab Aurifabro
A Cerdone
A Locatore eq̄ꝝ
Ab Hyſtrione
A Muſico ſeu cythareda
A Seruitoribꝰ uł collaboratibꝰ in quocūqȝ artificio
¶ De hijs oibꝰ interrogationibꝰ i ca. 40.
A Ruſticis ⁊ agricolis 41
A Pueris ⁊ puellis
A Clericis in cōmuni 42
Circa beneficiatos ⁊ canonicos 43
Circa Religioſos ⁊ religᵗ 44
Quo ad votū pauptatᵗ
Quo ad votū caſtitatᵗ
Quo ad votū obediētie
Quo ad diuinū officiū
De Exercitio
De ↄūſatiōe cū alijs
De Executōe officij ſibi ↄmiſſi
De Studio
De Oratione
quo ad conſanguineos
¶ De hijs oibꝰ in ca. 44
De excōicationibꝰ religᵗ 45
Circa ꝑlatos in cōi 46
Circa epiſcopos ⁊ alios ſuperiores 47
¶ Quarte ⁊ vltime partᵗ huiꝰ tractatus capitulo primo
De Abſolutione ⁊ penitencie iniūctione 48
quo modo agendum ſit circa infirmos 49

¶ Expliciūt Rubrice ſuper tractatum de inſtructione ſeu directione curam animarū regentium.